

Betænkning om Gældssanering

*afgivet af det af justitsministeriet
den 20. januar 1977 nedsatte udvalg*

BETÆNKNING NR. 957

1982

INDHOLDSFORTEGNELSE

side

<u>Kapitel 1.</u>	<u>UDVALGETS SAMMENSÆTNING OG ARBEJDE. RESUMÉ AF</u>	
	<u>UDVALGETS FORSLAG</u>	4
<u>Kapitel 2.</u>	<u>BAGGRUNDEN FOR UDVALGETS NEDSÆTTELSE</u>	7
<u>Kapitel 3.</u>	<u>HISTORISK OVERSIGT</u>	17
<u>Kapitel 4.</u>	<u>FREMMEDE RET</u>	25
<u>Kapitel 5.</u>	<u>OPLYSNINGER VEDRØRENDE INDDRIVELSE- OG EFTER-</u>	
	<u>GIVELSESPRAKSIS</u>	37
5.1.	Krav på personlige skatter og ikke-afregnede indeholdte A-skatter	37
5.2.	Told- og afgiftskrav m.v.	49
5.3.	Statens krav i henhold til uddannelses- og erhvervsstøttelovgivningen	56
5.3.1.	Misligholdte statsgaranterede studielån	56
5.3.2.	Misligholdte studielån ydet af staten i henhold til tidligere uddannelsesstøttelovgivning	58
5.3.3.	Hypotekbankens inkassofunktion vedrørende lån og garantier angående erhvervsinvesteringer	59
5.3.4.	Hypotekbankens inkassofunktion vedrørende lån og garantier i henhold til landbrugslovgivningen m.v.	60
5.3.5.	Hypotekbankens inkassofunktion vedrørende lån og garantiordninger vedrørende fiskerierhvervet	61
5.4.	Tilbagebetalingspligtig kontanthjælp og krav på forskudsvis udbetalte børnebidrag	62
5.5.	Realkreditinstitutternes praksis ved inddrivelse af personlige fordringer på fysiske personer efter sletning af udækkede hæftelser på tvangsauktion	66
5.6.	Pengeinstitutternes inddrivelses- og eftergivelsespraksis	66
5.7.	Justitsministeriets foged retsundersøgelser	68
<u>Kapitel 6.</u>	<u>UDVALGETS PRINCIPIELLE OVERVEJELSER. BEHOVET</u>	
	<u>FOR OG VIRKNINGER AF REGLER OM ALMINDELIG</u>	
	<u>GÆLDSSANERING</u>	72
6.1.	Udviklingen de seneste år	72
6.2.	Skyldner-, fordringshaver- og samfundsinteresser	73
6.3.	Betæneligheder ved regler om almindelig gældssanering	75
6.4.	Udvalgets principielle indstilling	75
6.5.	Lempelse gennem insolvensbehandling	79

	side
6.6. Gældssanering ifølge en retsstandard	80
6.7. Kompetencespørgsmål m.v.	82
6.8. Behovet for regler om almindelig gældssanering	83
6.9. Indhold og virkninger af regler om almindelig gældssanering	89
<u>Kapitel 7. UDKAST TIL LOV OM ÆNDRING AF KONKURSLOVEN.</u>	
<u>GÆLDSBREVSLOVEN OG RETSAFGIFTSLOVEN (GÆLDSSANERING).</u>	107
<u>Kapitel 8. BEMÆRKNINGER TIL LOVUDKASTETS ENKELTE BESTEM-</u>	
<u>MELSER</u>	117
Til § 1 (ændring af konkursloven).	117
Til § 1, nr. 1-4 (ang. KL § 1).	117
Til § 1, nr. 5-6 (ang. KL §§ 3, 4 og 9).	119
Til § 1, nr. 7-8 (ang. KL § 16).	120
Til § 1, nr. 9 (ang. KL § 72).	121
Til § 1, nr. 10 (nyt afsnit om gældssanering)	121
Til (§ 1) - materielle betingelser for gældssanering	121
Til (§§ 2-7) - gældssaneringens indhold	133
Til (§§ 8-13) - gældssaneringssagens indledning	145
Til (§§ 14-25) - gældssaneringssagens behandling	150
Til (§§ 26-37) - gældssaneringens virkninger	161
Til (§ 38) - gældssanering i konkurs	166
Til § 1, nr. 11 (ang. KL § 200).	168
Til § 1, nr. 12 (ang. KL § 208).	169
Til § 2 (ændring af gældsbrevslovens § 17)	169
Til § 3 (ændring af retsafgiftsloven)	169
Til § 4 (ikrafttræden).	169
<u>Bilag 1. Gældssaneringsrapportens forslag til ændring af konkursloven. Gældssanering i konkurs</u>	171
<u>Bilag 2. Konkurslovens afsnit III. Tvangsakkord</u>	173
<u>Bilag 3. Uddrag af engelsk Bankruptcy Act 1914 og Insolvency Act 1976</u>	178
<u>Bilag 4. Uddrag af Title 11 of the United States Code</u>	185
<u>Bilag 5. Notat angående "skattegældssanering" med budgetskema (Odense kommune).</u>	192

Kapitel 1.

UDVALGETS SAMMENSÆTNING OG ARBEJDE.

RESUMÉ AF UDVALGETS FORSLAG.

Gældssaneringsudvalget blev nedsat af justitsministeriet den 20. januar 1977 med den opgave at overveje og vurdere virkningerne af en almindelig gældssaneringsordning og udarbejde udkast til regler herom.

Om baggrunden for udvalgets nedsættelse hedder det i kommissoriet:

"I en rapport om gældssanering, der blev udgivet i foråret 1975, fremsatte en arbejdsgruppe under Universitetsforeningen for det sydlige og vestlige Jylland et forslag til lov om ændring af konkursloven (gældssanering). Efter dette forslag har skifteretten mulighed for at fastsætte en henstands- eller afdragsordning for skyldnerens betaling af fordringer, der ikke opnår dækning ved udlodning af aktiverne i skyldnerens bo. Såfremt en sådan ordning ikke vil være tilstrækkelig til en sanering af skyldnerens økonomiske forhold, kan der efter forslaget ske en hel eller delvis nedskrivning af de udækkede fordringer.

Efter § 156 i det forslag til ny konkurslov, justitsministeriet har fremsat den 15. oktober d.å., beholder en fordringshaver sin ret mod skyldneren for den del af fordringen, som ikke er dækket gennem udlodning. Der er således ikke i lovforslaget medtaget en bestemmelse som foreslået i den nævnte rapport. Dette skyldes, at problemet om skyldnerens fritagelse for den del af gælden, der ikke dækkes gennem konkursbehandlingen, står i nær sammenhæng med spørgsmålet om indførelse af en almindelig gældssaneringsordning omfattende også lønmodtagere. Denne persongruppe erklæres i almindelighed ikke konkurs, men har undertiden store gældsbyrder i form af bidragsrestance, skat og lignende.

Spørgsmålet om gældssanering og virkningerne heraf, herunder de økonomiske virkninger for det offentlige, bør derfor undersøges nærmere, inden et forslag om skyldnerens fritagelse for udækket gæld fremsættes."

Ved udarbejdelsen af betænkningen har udvalget haft følgende sammensætning:

fuldmægtig i justitsministeriet Carl Chr. Duus,
kontorchef i skattedepartementet Per Hessel
(udpeget af ministeriet for skatter og afgifter),
dommerfuldmægtig Torben Hvid
(udpeget af foreningen af dommerfuldmægtige i Danmark),
fuldmægtig i socialministeriet Dorte Lydolph
(udpeget af socialministeriet),

landsretssagfører Kay Lynæs
(udpeget af advokatrådet),
landsdommer Erik Riis (formand) og
landsdommer Poul Sørensen.

Som udvalgets sekretær ved udarbejdelsen af betænkningen har fungeret lektor Peter Møgelvang-Hansen.

Udvalget har indhentet en række oplysninger til belysning af offentlige og private fordringshaveres eftergivelses- og inddrivelsespraksis for så vidt angår ikke-pantesikrede fordringer, som påhviler fysiske personer. De indhentede oplysninger er gengivet nedenfor i kapitel 5. Endvidere har udvalget gennem udenrigsministeriet indhentet oplysninger om fremmed ret, jfr. nedenfor kapitel 4.

Udvalget stiller forslag om, at der i konkursloven indsættes regler om gældssanering, som skal gøre det muligt at undgå uheldige virkninger af permanent forgældelse, herunder muliggøre bedre og mere ligelig fyldestgørelse af realistiske dele af gæld, som påhviler overbebyrdede skyldnere.

Efter forslaget skal håbløst forgældede skyldnere under visse omstændigheder kunne få nedskrevet deres personlige gæld til en realistisk størrelsesorden og i forbindelse hermed få sat deres betaling af den realistiske del af gælden i system.

Set i forhold til den nuværende retstilstand indebærer forslaget, at tvangsinddrivelsessystemet forsynes med "sikkerhedsventil". Dels ved at gøre det muligt at lempe konkursramte skyldneres pligt til at betale fordringer, som ikke har opnået fuld dækning under konkursbehandlingen (gældssanering i konkurs). Dels ved at give mulighed for en samlet ordning af overbebyrdede skyldneres gældsforhold med henblik på lempelse af personlige gældsforpligtelser i tilfælde, hvor skyldneren ikke ejer aktiver af betydning, og konkurs derfor ikke er nogen egnet form for insolvensbehandling (gældssanering uden for konkurs).

Sager om gældssanering skal behandles af skifteretten. Kun skyldnere, som er fysiske personer, skal kunne opnå gældssanering.

Kendelse om gældssanering forudsætter skyldnerens begæring, og at skyldneren godtgør, at han ikke er i stand til og ingen udsigt har til at kunne opfylde sine gældsforpligtelser. Det er desuden

en betingelse, at skyldnerens forhold og omstændighederne i øvrigt taler for gældssanering. Skifterettens afgørelse af, om denne betingelse er opfyldt, skal træffes ud fra en samlet konkret vurdering, hvor der navnlig skal lægges vægt på, om skyldneren har en anerkendelsesværdig interesse i gældssanering, gældens alder, omstændighederne ved dens pådragelse og hidtidige afvikling samt skyldnerens forhold under gældssaneringssagen.

Ved kendelse om gældssanering skal der ske en normalisering af skyldnerens gæld, således at han sættes i stand til og motiveres til at bringe gælden ud af verden i løbet af en overskuelig periode. Som almindeligt udgangspunkt skal skyldnerens samlede usikrede gæld nedsættes så meget, at han vil være i stand til at betale den resterende del i løbet af 5 år. Nedsættelsesprocenten skal fastsættes på grundlag af en opgørelse af skyldnerens forventede indtægter og udgifter i den pågældende periode under hensyn til, at han og hans husstand kan opretholde en beskeden levefod.

Kendelsen skal desuden som regel indeholde en henstands- og afdragsordning angående skyldnerens betaling af den del af gælden, som fortsat skal bestå. Ordningen skal gå ud på, at skyldneren i henstandsperioden på forud fastsatte tidspunkter skal indbetale forud fastsatte beløb til fordeling i lige forhold mellem de pågældende fordringshavere. Ved væsentlig misligholdelse af afdragsordningen, er fordringshaverne ikke længere bundet af henstandsordningen. Skyldes misligholdelsen, at skyldneren groft har tilsi-desat sine forpligtelser efter gældssaneringskendelsen, kan skifteretten på begæring ophæve kendelsen, således at den nedskrevne del af gælden påny kommer til at hvile på skyldneren.

Ved gældssanering skal fordringshaverne behandles lige. Pante-sikrede krav m.v. kan dog ikke inddrages under gældssanering. Den del af en panthavers fordring, som ikke opnår dækning ved en eventuel realisation af pantet, er derimod omfattet af en gældssane-ringskendeIse på lige fod med andre usikrede fordringer på skyld-neren stiftet inden gældssaneringssagen.

København i august 1982.

Carl. Chr. Duus	Per Hessel	Torben Hvid
Dorte Lydolph	Kay Lynæs	Erik Riis formand
		Poul Sørensen

Peter Møge1vang-Hansen
sekretær

Kapitel 2.

BAGGRUNDEN FOR UDVALGETS NEDSÆTTELSE.

I september 1974 udsendte en tværfaglig gruppe forskere og praktikere under Universitetsforeningen for det sydlige og vestlige Jylland en rapport med titlen "Gældssanering - et begrundet forslag" (i det følgende kaldet gældssaneringsrapporten).

Rapporten er resultatet af 2 års arbejde med "problemerne omkring en rationalisering og humanisering af kreditorforfølgningssystemet med særlig henblik på sanering af håbløse gældsforpligtelser". Udover et forslag til ændring af konkursloven gennem indføjelser af et kapitel om "gældssanering i konkurs" (gengives i hovedtræk nedenfor 2.1.1.) indeholder rapporten en række yderligere forslag, hvoraf en del allerede er gennemført, jfr. nærmere nedenfor 2.2.

Gældssaneringsrapporten blev i 1975 af justitsministeriet sendt til høring hos en række myndigheder og organisationer inden for retssektoren. De indhentede udtalelser vedrørende forslaget om gældssanering i konkurs omtales kort nedenfor 2.1.2.

I sin kritik af det daværende inddrivelsessystem og de i begyndelsen af 1970-erne fremsatte reformforslag, der lå til grund for udlægsreformen i 1976, er gældssaneringsrapporten på linie med forfatterne af en række tidsskriftartikler, som fulgte i kølvandet på betænkning nr. 634/1971 om udlæg og udpantning.

Den fælles grundlæggende kritik består navnlig i en henvisning til, at

"Retsreglerne om pengekrav forholder sig / i dag 7 blinde overfor væsentlige sider af den verden de tilsigter at regulere. Forpligtelser fastsættes uden hensyn til skyldnerens

- 1) Se bl.a. Fr. Bang Olsen i Advokatbladet 1972 s. 4-6 ("Socialretspleje"), H. Andrup s.st. s. 78-80 ("Social gældssanering - ikke social-retspleje") og Juristen 1972 s. 362-68 ("Tvangsinddrivelse - et retspolitisk-socialpolitisk skæringspunkt"), M. Lunn s.st. s. 349-62 ("Fogedretlige reformforslag"), P. Thestrup i Fuldmægtigen 1972 s. 140-41, J. A. Andersen i Advokatbladet 1972 s. 149-54 og Juristen 1973 s. 145-57 ("Ændring af kreditorforfølgningssystemet"), Feodor NieIsen s.st. s. 193-201 ("Kreditorforfølgning i social belysning") og M. Munch i UfR 1974 s. 88-97 ("Focus på debitor"). Sammenhold til dels i modsat retning E. B. Neergaard i Juristen 1973 s. 90-91 ("En ny form for "umyndiggørelse") og J. Berning s.st. s. 106-13 ("Er fogedretten debitorfjendtlig?").

betalingsmuligheder, tvangsfuldbyrdelsesskridt foretages, li-
anet om de har nogen økonomisk værdi for kreditor, uanset
deres virkninger for skyldnerens personlige og sociale si-
tuation, og - hvor det kommer så vidt - uanset de omkost-
ninger, det kan medføre for samfundet, at skyldneren efter-
lades i en situation, der må afhjælpes gennem de sociale
myndigheder". 2)

I gældssaneringsrapporten uddybes disse kritikpunkter med hen-
visning til

at en ikke ubetydelig del af de skyldnere, som udgør fogedretter-
nes "faste klientel", er så hårdt belastet med gæld, at der ikke
består nogen realistisk mulighed for, at gælden nogensinde brin-
ges ud af verden,

at de enkelte fordringshaveres fortsatte forsøg på at inddrive
krav hos sådanne skyldnere i hovedsagen har karakter af pression
mod skyldneren for at formå denne til at opfylde betalingsplig-
ter, som den pågældende aldrig vil være i stand til at honorere,
og

at fortsatte inddrivelsesforsøg i sådanne tilfælde antager karak-
ter af en formålsløs, omkostnings- og ressourcekrævende tomgangs-
brug af inddrivelsesapparatet, hvorved skyldneren og hans familie
udsættes for konstante belastninger af økonomisk og psykologisk
art med udsigt til, at enhver forbedring af skyldnerens økonomi-
ske situation alene vil komme fordringshaverne til gode.

"De gældsbelastede står over for et valg mellem enten at leve
en tarvelig og ofte lidelsesfyldt tilværelse under opfyldel-
se af deres forpligtelser eller at "gå i strejke"
Denne - formelt umoralske, men reelt velforståede og accep-
terede - "gåen i strejke", når forfølgelserne bliver for
hårde, er et for samfundet overordentlig kostbart fænomen.
Skyldnere, der belastes for hårdt, motiveres til at opgive
en normal, kontrolleret og beskattet beskæftigelse. De fris-
tes til at føre såvel skattevæsenet som kreditorer bag lyset
og forsøge at leve af offentlige ydelser af social karakter.
De vil dermed tilskyndes til at gå fra at være produktive og
skatteydende medborgere over til at blive passive socialny-
dere. . . . Skyldnere med forpligtelser, de ved, de ikke kan
honorere, bliver erfaringsmæssigt ofte tilbøjelige til at
"købe vildt". De udnytter deres erfaringer, hvorefter kredi-
torerne alligevel ikke kan gennemtvinge deres krav.

2) Citat af M. Lunns artikel i Juristen 1972 s. 362.

3) Se også gældssaneringsrapporten s. 101 med henvisning til rap-
portens bilag I.3.A. ("Socialmedicinske synspunkter" v. amts-
læge Vagn Christensen) samt bilag I.3.B. ("Gæld og familieliv"
v. læge P. Skytte).

Den gennem overdreven retshåndhævelse opståede individuelle ufølsomhed over for incassotrusler ophæver i ikke ringe grad den i retshåndhævelsen liggende adfærdsstyring, og derfor opstår samfundsmæssig uorden, en betydelig belastning af administration og retsvæsen, foruden betydelige private tab." 4)

Under det eksisterende inddrivelsessystem afhænger det af den enkelte fordringshaver, hvornår pressionen skal ophøre, fordi fortsat inddrivelse er udsigtsløs. De enkelte fordringshavere har ingen mulighed for at vurdere skyldnerens samlede situation, og inddrivelsesmyndighederne har ikke kompetence til at organisere fordringshavernes inddrivelsesforsøg inden for rammer, som er rimelige efter de konkrete forhold.

På den anden side påpeges, at udgifterne til finansiering af den fastsatte inddrivelse samt reglerne om skattemæssig afskrivning af uerholdelige fordringer er egnet til at begrænse private fordringshaveres inddrivelsesforsøg.

Samme forhold gør sig ikke gældende ved inddrivelsen af det offentliges krav, hvor de pågældende administrative myndigheders meget snævre beføjelser til at eftergive betalingspligten medfører, at "inddrivelsen kan udarte til et psykisk nedbrydende plageri, hvis skadevirkninger bliver langt større end nyttevirksomheden". 5)

Ifølge rapporten viser disse skadevirkninger sig navnlig ved inddrivelsen hos tidligere erhvervsdrivende og lønmodtagere af moms- og skattekrav m.v., forskudsvis udbetalte børnebidrag og krav på tilbagebetaling af sociale ydelser. Særligt med hensyn til børnebidrag fremhæves det i rapporten, at disse ofte er en unødigt problemforstærkende faktor. På ligningen heraf sker mekanisk "ganske uden hensyn til, om skyldneren overhovedet har nogen indtægt, og uden hensyn til, om der tillige er andre børn, han bidrager til. Det forekommer, at mænd pålægges bidrag med større beløb, end de overhovedet tjener".

Ifølge rapporten giver ingen kendte regelsæt tilstrækkelige, acceptable muligheder for at løse problemerne for håbløst forgældede enkeltpersoner, jfr. nærmere rapportens s. 70 f. med omtale

4) Citeret fra gældssaneringsrapporten s. 64-65.

5) Gældssaneringsrapporten s. 66.

6) Gældssaneringsrapporten s. 88.

af de forskellige muligheder (berigtigelse af gælden som social udgift, svækkelse af inddrivelsesmidlerne, konkurs, private gældsordninger og tvangsakkord).

Efter forslagsstillernes opfattelse kan de skadevirkninger, der er forbundet med ophobning af håbløse gældsforpligtelser på enkeltpersoner, ikke afværges på anden acceptabel måde end gennem en formel nedskrivning af konstateret værdiløse (dele af) fordringer (jfr. nærmere nedenfor 2.1.1.) samt en beskæring af de pressionsmidler, der kan tages i brug under inddrivelsen (jfr. nedenfor 2.2.).

2.1. Gældssaneringsrapportens forslag om sanering af personlig gæld.

2.1.1. Ændring af konkursloven - gældssanering i konkurs.

Forslaget - optrykt som bilag 1 til denne betænkning - sigter mod at lette håbløst forgældede skyldneres muligheder for at anvende konkursinstituttet som middel til en sanering af den samlede gældsmasse. Ifølge forslagsstillerne er dette kun muligt, dersom konkursloven ændres således, at der i et vist omfang brydes med princippet om, at "en fordringshaver beholder sin ret mod skyldneren for den del af fordringen, som ikke er dækket gennem udlodning", jfr. konkurslovens § 156.

Denne regel foreslås modificeret ved, at skifteretten på skyldnerens anmodning under visse omstændigheder skal kunne afsi-ge kendelse om, at skyldneren helt eller delvis frigøres for gæld, som ikke dækkes under konkursbehandlingen.

Forslaget indebærer ikke en ret, men en mulighed for skyldneren. Om skyldneren frigøres for restgælden, afhænger af, om skifteretten særligt "under hensyn til skyldnerens og hans husstands sociale situation og til mulighederne for at afvikle den ikke bortfaldne del af gælden" finder, at skyldnerens anmodning herom bør imødekommes. Den nærmere fremgangsmåde er omtalt nedenfor.

Skifterettens kendelse om hel eller delvis nedskrivning har

/) Gældssaneringsrapporten indeholder desuden (som bilag III) et forslag til en selvstændig lov om opbud smhl. rapportens s. 107-109. Forslaget udmønter i hovedsagen samme principper, som ligger til grund for forslaget om gældssanering i konkurs; dog skal opbud foregå i fagedretligt regie. Begge forslag er inspireret af engelsk og amerikansk ret, jfr. nærmere herom nedenfor i kapitel 4.

virkning for alle anmeldte eller i øvrigt kendte krav. Krav, der ikke anmeldes, og som ikke i øvrigt er kendte, prækluderes, i.e. kan ikke gøres gældende mod boet eller mod skyldneren og er ikke omfattet af en eventuel afviklingsordning.⁸⁾ De bortfalder fuldt ud, medmindre skyldneren har handlet svigagtigt.

Nedskrivning og præklusion gælder alle forfaldne krav mod skyldneren, uanset om de er af offentlig - eller privatretlig beskaffenhed •

Bødekrav og krav på udbyttekonfiskation bevares dog i fuldt omfang og kan ikke inddrages under gældssanering.

Tingligt sikrede krav, f.eks. krav sikret ved (ikke omstødeligt) udlæg, pant eller ejendomsforbehold, kan ikke bortfalde eller nedsættes som led i gældssanering; derimod kan de i et vist omfang inddrages under en afviklingsordning, jfr. straks i det følgende.

Kendelse om delvis nedsættelse af restgælden kan betinges af, at skyldneren overholder en af ham tiltrådt afviklingsordning for den del af restgælden, som ikke nedsættes eller bortfalder. I en sådan afviklingsordning, der forudsættes at kunne udstrækkes til højst 2 år, kan blandt andet indgå et vilkår om indbetaling af en del af skyldnerens fremtidige indtægt på en spærret konto til fordel for fordringshaverne. Indbetalingerne kan ikke angå større beløb, end hvad der tillader skyldneren og hans husstand at opretholde et almindeligt hjem og en efter hans forhold rimelig levestandard, og kan højst andrage 20 % af skyldnerens nettoløn (efter skat).

For tingligt sikrede krav, der som nævnt ovenfor ikke kan nedsættes eller bortfalde som led i gældssanering, kan skifteretten fastsætte en afdrags- eller henstandsordning og i forbindelse hermed bestemme, at de pågældende genstande ikke må fratages skyldneren, så længe denne overholder ordningen.

Endvidere kan skifteretten som led i en afviklingsordning bestemme, at bidragsforpligtelser, der påhviler skyldneren, og som forfalder til betaling i afviklingsperioden, skal nedsættes helt eller delvis. En bestemmelse herom berører ikke den bidragsberettigedes ret til efter almindelige regler at få bidraget forskuds-

8) Jfr. således gældssaneringsrapporten s. 18, 59 og 148. Se også s. 115.

vis udlagt af det offentlige.

Gennemføres afviklingsordningen i overensstemmelse med skifterettens afgørelse, er skyldneren endeligt frigjort for restgælden.

Overholder skyldneren ikke den fastsatte afviklingsordning, må spørgsmålet om konsekvenserne heraf afgøres af skifteretten.

Kan misligholdelse lægges skyldneren til last, f.eks. fordi ny gældsstiftelse umuliggør overholdelse, bør skifteretten ved kendelse ophæve ordningen med den virkning, at fordringshaverne på normal måde kan gøre deres fordringer gældende med det fulde beløb.

Skyldes misligholdelsen derimod forhold, som ikke kan bebrejdes skyldneren, f.eks. sygdom, arbejdsløshed m.v., bør skifteretten ved kendelse modificere den fastsatte ordning, eventuelt ved at bestemme, at hele restgælden skal bortfalde, eller at fastsætte en ny afviklingsordning. Den samlede afviklingsperiode skal dog under ingen omstændigheder kunne udstrækkes ud over 3 år.

En skyldner, der har opnået gældssanering, kan kun under ganske særlige omstændigheder opnå ny gældssanering inden for 5 år regnet fra gældssaneringskendelsen.

Den foreslåede fremgangsmåde ved gældssanering i konkurs, herunder tilvejebringelse af grundlaget for skifterettens kendelse, kan sammenfattes i følgende punkter. ⁹⁾

a) Sammenkædningen med konkursinstituttet indebærer, at det første (retlige) skridt består i, at skyldnerens bo tages under konkursbehandling. Initiativet hertil må som altovervejende hovedregel tages af skyldneren. Kun i helt ekstraordinære tilfælde vil en fordringshaver kunne se sin interesse i, at få skyldneren erklæret konkurs, da boets beskudne størrelse kun i sjældne undtagelsestilfælde vil kunne "bære" en traditionel konkursbehandling. Dette forhold understreges af, at der samtidig stilles forslag om udvidelse af transgbeneficiet og dermed en indsnævring af kredsen af aktiver, som kan inddrages under konkursbehandlingen. Konkursboet behandles i overensstemmelse med konkurslovens almindelige regler, herunder reglerne om skyldnerens urådighed, udelukkelse af individualforfølgning, omstødelse m.v. Fremsættes anmodning om gældssanering, gælder desuden de foreslåede regler. På grund af boets beskudne størrelse påregner forslagsstillerne, at

9) Se til det følgende gældssaneringsrapporten s. 133 ff.

bobehandlingen kan foregå på en langt hurtigere, enklere og billigere måde end ved en traditionel konkurs.

b) Anmodning om gældssanering kan fremsættes af skyldneren i forbindelse med konkursbegæring (eller på ethvert senere tidspunkt under konkursbehandlingen).

c) Skifteretten bør som regel beskikke en advokat til at bistå skyldneren ved behandlingen af en anmodning om gældssanering.

Omkostningerne ved advokatbeskikkelse udredes af statskassen.

d) Med skyldnerens medvirken tilvejebringes en udførlig oversigt over skyldnerens aktiver og passiver, herunder en kreditorfortegnelse, samt en oversigt over eventuelle pålagte, men endnu uforfaldne bidragsforpligtelser.

Endvidere bør skyldneren fremkomme med forslag til en afviklingsordning med angivelse af, hvilke ydelser han under hensyn til sine forventede indtægter og nødvendige leveomkostninger har mulighed for at præstere i en eventuel afviklingsperiode, samt dennes længde.

Undlader skyldneren at medvirke ved sagens oplysning, afviser skifteretten anmodningen.

e) Skifteretten skal indhente en udtalelse fra det sociale udvalg vedrørende skyldnerens sociale og økonomiske forhold. Udtalelsen, der eventuelt kan støttes på eller suppleres med oplysninger, som det sociale udvalg indhenter fra skyldnerens familielæge eller en behandlingsinstitution, skal indeholde en beskrivelse af skyldnerens aktuelle situation og baggrunden herfor samt eventuelle kommentarer til skyldnerens anmodning, herunder en vurdering af dennes muligheder for at opfylde et fremsat afviklingsforslag.

f) Skifteretten indkalder ved anbefalet brev med 14 dages varsel alle kendte fordringshavere til en skiftesamling, hvor der skal tages stilling til anmodningen om gældssanering. I brevet gengives skyldnerens anmodning, herunder indholdet af et eventuelt afviklingsforslag. Fordringshaverne underrettes endvidere om, at udeblivelse vil blive betragtet som en tiltrædelse af

10) Jfr. nærmere gældssaneringsrapporten s. 109 ff.

skyldnerens forslag, og at skifteretten eventuelt kan godkende forslaget i modificeret form. Fordringshaverne anmodes om skriftligt at fremkomme med eventuelle kommentarer, for det tilfælde de ikke agter at møde.

Skiftesamlingen bekendtgøres med 14 dages varsel i Statstidende og efter skifterettens nærmere bestemmelse eventuelt tillige på anden måde f.eks. i den lokale presse. Som nævnt ovenfor har indkaldelsen karakter af præklusivt proklama for så vidt angår ukendte kreditorer.

Til skiftesamlingen indkaldes endvidere skyldneren, dennes advokat samt en repræsentant for det sociale udvalg, som har afgivet udtalelse, jfr. ovenfor e).

h) På skiftesamlingen gennemgås de tilvejebragte oplysninger og skyldnerens anmodning, herunder et eventuelt afviklingsforslag. Forslagsstillerne forudsætter, at der bliver tale om en fri og formløs forhandling, hvor de mødende får lejlighed til at kommentere skyldnerens anmodning og uddybe de tilvejebragte oplysninger. Desuden diskuteres spørgsmålet om realisation af boets aktiver. Skyldneren har mulighed for at modificere sin anmodning i lys af, hvad der fremkommer under forhandlingen. Finder skifteretten, f.eks. på grund af utilstrækkelige oplysninger, det nødvendigt, kan den beslutte, at der skal holdes en ny skiftesamling.

i) Skifterettens kendelse kan gå ud på tiltrædelse eller forkastelse af skyldnerens anmodning. Delvis imødekommelse af anmodningen forudsætter, at skyldneren positivt har erklæret sig indforstået med at modificere sin anmodning.

En kendelse i skyldnerens favør skal indeholde en redegørelse for, hvilke aktiver der skal realiseres, samt retningslinierne for fordelingen af provenuet herved og ved en eventuel afdragsordning. Bliver der tale om afdrag ved indbetalinger af fremtidig lønindtægt, fastslås de nærmere vilkår herfor i kendelsen.

Kendelsen kan uanset dens indhold kæres til landsret i overensstemmelse med almindelige regler. Kendelse i skyldnerens favør kan påkæres af fordringshavere, hvis indsigelser er underkendt af skifteretten, eller som ikke er blevet indkaldt særskilt til skiftesamlingen. Kendelse, som afslår skyldnerens anmodning, kan påkæres af denne.

j) Under en eventuel afviklingsperiode forudsættes det sociale udvalg at bistå skyldneren og i påkommende tilfælde vejlede skifteretten, dersom ordningen ikke overholdes, herunder medvirke ved en modifikation af ordningen.

Ifølge forslagsstillerne skulle gældssanering i konkurs blive aktuel for "ca. 20 % af fogedrettens nuværende kreds af "faste skyldnere"". Det vil være den mest belastende og mindst indbringende del af forretningerne, der kan forventes at falde bort.

2.1.2. Justitsministeriets høring over forslaget om gældssanering i konkurs.

Det var den almindelige opfattelse hos de hørte myndigheder og organisationer inden for retssektoen, at der er behov for en
► 12)

hjemmel til nedskrivning af håbløse gældsforpligtelser. Det blev herved understreget, at behovet er særligt udtalt for så vidt angår offentlige myndigheders krav.

Det var endvidere den overvejende opfattelse, at hovedtankerne i gældssaneringsrapportens forslag kan tjene som grundlag for et udvalgsarbejde sigtende mod udarbejdelse af et lovforslag. Det blev i den forbindelse påpeget blandt andet, at et eventuelt lovforslag om gældssanering burde afvente den mere omfattende reform af kreditkøbslovgivningen, som var under overvejelse i justitsministeriets kreditkøbsudvalg, at det var nødvendigt med en nærmere udredning af problemerne vedrørende forskellige former for lønindeholdelse og præklusivt proklama og Et der burde ske en nærmere afklaring af, hvorledes man skal løse de problemer, der kan opstå i forbindelse med misligholdelse af afviklingsordninger fastsat som led i gældssanering.

11) Gældssaneringsrapporten s. 105.

12) Således advokatrådet og præsidenterne for Vestre landsret og byretterne i København, Århus og Odense. Udtalelserne fra Østre landsret og dommerforeningen var mere forbeholdne. Dommerfuldmægtigforeningen var af den opfattelse, at der ikke er noget større praktisk behov, nærede principielle betænkeligheder ved forslaget og foreslog i stedet, at man gør tvangsak-kordsystemet mere tillokkende.

13) Udvalgets arbejde resulterede i betænkning nr. 839/1978 om køb på kredit. Betænkningen ligger til grund for lov nr. 275 af 9. juni 1982 om køb på kredit. Loven træder i kraft den 1. april 1983.

2.2. Gældssaneringsrapportens øvrige forslag.

De væsentligste af de i gældssaneringsrapporten fremsatte øvrige forslag har indgået i overvejelserne forud for de lovændringer, som i de senere år er gennemført på tvangsinddrivelsens område.

Dette gælder således rapportens forslag om ændring af tvangsauktionsreglerne, jfr. herved betænkning (nr, 800/1977) om tvangsauktion over fast ejendom, som lå til grund for lov nr. 291 af 8. juni 1978 om ændring af retsplejeloven og tinglysningsloven. For så vidt angår rapportens forslag til ændring af afbetalingsloven henvises til lov nr. 275 af 9. juni 1982 om køb på kredit navnlig §§ 16, 21, 24 og 27. Rapportens forslag om udvidelse af transgbeneficiet blev overvejet forud for, men ikke gennemført ved udlægsreformen, der foretog en mere begrænset udvidelse af transgbeneficiet, jfr. lov nr. 258 af 16. maj 1976 om ændring af retsplejeloven.

Kapitel 3.

HISTORISK OVERSIGT. ¹⁾

3.1. Den tidligste retlige form for organiseret samlet opgør mellem en skyldner og hans fordringshavere var det såkaldte "opbud" (cessio bonorum). ²⁾

Opbudsinstituttet adskilte sig på væsentlige punkter fra senere tiders regler om universalforfølgning, navnlig derved at opbud i første række var begrundet i et hensyn til skyldneren. Det var alene denne, som kunne tage initiativ til opbud. Skyldneren kunne have interesse heri, når han på grund af likviditetsproblemer ikke var i stand til at opfylde sine betalingsforpligtelser og af den grund måtte forudse, at fordringshaverne skred til individualforfølgning i form af blandt andet arrest på person. Ved opbud stillede skyldneren sine aktiver til rådighed for fordringshaverne, og derved kunne han undgå fremtidig individualforfølgning.

Skønt opbud således for så vidt udmøntede samme hensyn til skyldneren som gældssaneringsrapportens forslag, var der dog tale om et retsinstitut af en fundamentalt anden karakter. Opbud var således kun anvendeligt, hvis skyldnerens aktiver var tilstrækkelige til fuldt ud at fyldestgøre samtlige fordringshavere, dvs. hvis skyldneren var solvent ("sufficient"). ⁴⁾

Fordringshavere i opbudsboer skulle indkaldes ved proklama, og dette havde præklusiv virkning også for det personlige krav mod skyldneren.

Skyldneren blev ikke frigjort for anmeldt gæld som - mod forventning - ikke blev dækket ved opbuddet.

- 1) En almindelig oversigt over konkursinstituttets historiske udvikling findes i Udkast til Lov om Gældsordning (1941) s. 119 ff.
- 2) Indført ved forordning 1. juli 1623 om adelspersoners opbud. Ved DL 5-14-40 ff. fik enhver mulighed for at søge opbud. Se nærmere Bang og Larsen Systematisk Fremstilling af den danske Procesmåde IV (1842) s. 259 ff. samt Deuntzer Den danske Skifteret (1885) s. 61 ff. Reglerne om opbud blev afskaffet ved fallitloven af 30. december 1858 § 5.
- 3) Det forslag, der er optaget som bilag III i gældssaneringsrapporten, har da også titlen: forslag til lov om opbud.
- 4) I en periode i midten af 1700-tallet blev denne betingelse dog ikke fastholdt i praksis, jfr. nærmere Deuntzer a.st. s. 65 f.
- 5) Jfr. Kancelliskrivelse af 13. juli 1819.
- 6) Jfr. DL 5-14-44.

3.2. Når bortses fra de særlige regler om konkurslignende behandling, når en skyldner hemmeligt undveg for gæld ⁷⁾, var det frem til slutningen af 1700-tallet alene insolvente skyldnere, som kunne tage initiativet til fallitbehandling ⁸⁾. På lignende måde som opbudsinstituttet fremtrådte fallitbehandling således oprindeligt i almindelighed som et retsinstitut begrundet i hensynet til, at skyldneren fik mulighed for at suspendere indgribende individualforfølgning. I en kort periode omkring år 1700 var der tilmed mulighed for at opnå tvangsakkord. Reglerne herom blev dog snart ophævet under henvisning til, at de blev misbrugt ⁹⁾. I slutningen af 1700-tallet blev det anerkendt, at fordringshavere havde mulighed for at få insolvente skyldnere erklæret fallit.

Proklama i fallitboer havde præklusiv virkning ikke blot i forhold til boet, men også i forhold til skyldneren personlig. ¹¹⁾ Skyldneren vedblev at hæfte for krav, som ikke dækkedes under fallitboets behandling.

Under rigsdagsbehandlingen af forslaget til fallitloven af 30. december 1858 blev der fremsat forslag ¹²⁾ om, at skifteretten efter fallentens anmodning ved kendelse skulle kunne erklære skyldneren for "angerløs Fallent" med den virkning, at skyldneren i 5 år skulle være fritaget for personlig arrest og søgsmål vedrørende den udækkede del af de i boet anmeldte fordringer. Kendelse herom skulle afsiges på grundlag af udførlige oplysninger om skyldnerens økonomiske forhold, og skulle være udelukket, hvis dividenden til de simple fordringshavere var mindre end 50 %, og hvis fallenten havde "gjort sig skyldig i nogen Mislighed eller Skjødesløshed". Forslaget blev ikke vedtaget, ej heller i modificeret form (hvorefter der yderligere skulle kræves samtykke fra et kvalificeret flertal af fordringshavere). Under debatten

7) Forordning 28. januar 1682.

8) Se nærmere Deuntzer a.st. s. 68 ff. om udviklingen i teori og praksis på baggrund af navnlig forordning 28. oktober 1702. Mere udførlige, men langt fra udtømmende regler gennemførtes ved fallitloven af 30. december 1858.

9) Forordning 17. maj 1690 ophævet ved forordning 10. september 1701.

10) Jfr. nærmere Deuntzer a.st. s. 69 f.

11) Kancelliskrivelse af 13. juli 1819. Se nærmere Bang og Larsen a.st. s. 321 f. og Schlegel Skifteretten (1868) s. 407 f.

12) RT 1858 Anh.B s. 304.

13) RT 1858 FF sp. 3171.

blev blandt andet henvist til på den ene side at "I Virkeligheden har en saadan Mand Intet, det hjælper derfor ikke at trænge paa ham strax, men der maa gives ham Tid til at tjene Noget. Det er altsaa den ubemidlede Deel af Næringsstanden, som det nuværende 14)

Forslag vil komme tilgode" , og paa den anden side at forslaget stred mod "de almindelige Retsanskuelser, og at der ikke er tilstrækkelig Anledning til at gjøre Brud derpaa". 15)

3.3. Konkursloven af 1872 § 134 svarede til § 156 i den gældende konkurslov af 1977. Ifølge motiverne til 1872-loven var det i og for sig overflødigt at indsætte en bestemmelse, hvorefter fordringshaverne beholdt deres udækkede krav på skyldneren personlig.

Bestemmelsen ansås imidlertid som hensigtsmæssig for at markere, at forslaget herved adskilte sig fra engelsk ret, hvorefter erhvervsdrivende skyldnere blev befriet for udækket gæld, hvis de kunne bevise, at konkursen skyldtes et ulykkestilfælde, ufor- skyldt uheldige konjunkturer eller lignende, og hvis boet havde givet en dividende på 50 %.

"Hvad der kan anføres for en saadan Regel, er vel nærmest dette, at, naar Talen er om Næringsveje, der ere forbundne med mere eller mindre Hasard, kan der være Grund til, at man til disse Næringsvejes eget Bedste lader alle dem, der heri ere interesserede, paa en vis Flaade garantere hinanden indbyrdes, at mødende Uheld ikke skulle kunne medføre videregaaende Virkning for dem, end at berøve dem Alt, hvad de eje, men ikke gjøre dem det umuligt for Fremtiden at ernære sig og Familie eller at blive nyttige Medlemmer af Samfundet ved atter at forsøge den samme eller en lignende Næringsvei. Men afset fra det Vilkaarlige i denne Betragtningssmaaede bliver der ogsaa at bemærke, at Kreditorerne i et Handelsbo ikke altid ere Handlende og overhovedet ifølge Gjældens forskellige Oprindelse kunne staa i et saa forskjelligt Forhold til Skyldneren, at de ikke kunne bringes ind under den anførte Betragtning. Endvidere maa det erindres, at det fremhævede Hensyn for en Del fyldestgjøres ved Reglerne om Tvangsak-kord, og der er derfor saa meget mindre Grund til at indføre en saadan ny Regel som den omhandlede i vor Ret." 17)

Spørgsmålet blev strejft under landstingets 1. behandling,

14) RT 1858 FF sp. 3139.

15) RT 1858 FF sp. 3169.

16) RT 1871-72 Till. A sp. 1917 f.

17) RT 1871-72 Till. A sp. 1918

hvor en taler anså det for ønskeligt med en modifikation af forslagens § 134, som fandtes for streng, navnlig i tilfælde, hvor en enkelt fordringshaver med et stort krav umuliggjorde tvangsakkord. Heroverfor blev anført, at man af principielle grunde ikke burde gå videre end til de foreslåede regler om tvangsakkord i konkurs.

Efter konkursloven af 1872 var proklama i konkursboer ikke længere præklusivt:

For så vidt angår de pågældende fordringshaveres stilling over for konkursboet begrundedes ændringen i lovens forarbejder med henvisning til, at "Tilintetgørelse af begrundede Fordringer blot, fordi Fordringshaveren undlader at melde sig inden Udløbet af den i Indkaldelsen fastsatte Frist, i og for sig maa anses for et Onde, som bør undgaas, for saa vidt Konkursbehandlingens Øjemed tilsteder det." 19) Endvidere ville en opretholdelse af præklusionsregien medføre ulemper for konkursbehandlingen, idet anmeldelsesfristen i så fald måtte være længere end de 6 uger, som efter forslaget skulle være det normale. Under henvisning til, at nyere europæisk konkurslovgivning indeholdt lignende regler, ansås det for tilstrækkeligt med en faktisk præklusion, som navnlig bestod i, at fordringshavere, der ikke anmeldte deres krav rettidigt, måtte anerkende tidligere truffne beslutninger i boet, herunder blandt andet være bundet af stedfundne akkordforhandlinger. Derimod skulle "ingen Fordringshaver afvises, hvor sent han end kommer, saa længe han finder Boet udluttet og Midler til stede, som endnu ikke er fordelte." 20)

Om proklamets betydning for kravet mod skyldneren personlig indeholder motiverne til forslaget følgende kategoriske udtalelse:

"Til at bevare det tidligere præklusive Proklama af Hensyn til Skyldneren er der aabenbart aldeles ingen Grund; thi det maa utvivlsomt anses for en vilkaarlig Ordning, at Kreditor efter den gjældende Ret ved ikke at anmelde sin Fordring før Proklamas Udløb afskjæres fra at holde sig til Fallenten personlig. 21)

Under folketingsbehandlingen blev der rejst indvendinger mod forslaget om at afskaffe det præklusive proklama, idet der henvises til de ulemper, for sent anmeldte krav kunne påføre be-

18) RT 1871-72 LF sp. 371 og 381 f.

19) RT 1871-72 Till. A sp. 1880

20) RT 1871-72 Till. A sp. 1881

21) Ibid.

handlingen af konkursboet. 22)

3.4. Ved konkursloven af 1872 gennemførtes regler om tvangsakkord i konkurs, hvorefter det med tiltrædelse af et kvalificeret flertal af fordringshaverne blev muligt at slutte handlendes, fabrikanter og skibrederes konkursboer ved boets udlevering til skyldneren, således at skyldneren blev befriet for en større eller mindre del af sit personlige gældsansvar,, I lovens motiver blev reglerne begrundet med henvisning til, at der af hensyn til ligelig behandling af fordringshaverne var behov for, at akkordforhandlinger kunne foregå under skifterettens ledelse og kontrol, således at man "kunne sætte en Skranke for de forargelige Misbrug, hvor-

23)

til den private Akkordering har ført". Til støtte for, at fordringshaverflertallet skulle kunne påtvinge mindretallet en akkord, henvistes til, "at det ikke blot er i Skyldnerens, men - hvad der især er af Vigtighed - i alle Fordringshaveres Interesse, at det ikke bliver altfor vanskeligt at faa en Akkord istand. Skyldneren vil lettere kunne arbejde sig op igjen, naar han kommer til Akkord og saaledes faar Lov til at fortsætte sin tidligere Virksomhed. Fordringshaverne kunne, naar dette tilstedes Skyldneren, vente en rigeligere og hurtigere Fyldestgjørelse end gennem Konkursbehandlingen, blandt Andet fordi de med denne forbundne Udgifter for en stor Del spares. Endelig er ogsaa den Betragtning af Vigtighed, at Skyldneren, naar han har større Udsigt til en human Behandling, idet han veed, at han ikke vil blive prisgivet for en enkelt eller enkelte Fordringshaveres Egennytte eller onde Villie, vil være tilbøjeligere til at opgive sit Bo i Tide fremfor at fortsætte en Forretning til Skade for samtlige Fordringshavere. Maa det saaledes fra et almindeligt Standpunkt anses for ønskeligt, at Afslutningen af Akkorder i et Konkursbo lettes, saa indeholdes der heri en vigtig Grund til ikke at lade Opnaaelsen af Akkord være afhængig af Enstemmighed. Thi, naar Fordringshavernes Antal ikke er meget lidet, vil det altid, selv om man tænker sig, at ingen Fordringshaver stemmer Nei blot for at opnaa større Fordele end de øvrige,, være meget vanskeligt at opnaa Alles Samtykke. Og der er saa meget desto mindre Grund til

22) RT 1871-72 FF sp. 497o og 6455. Kritikken blev imødegået med henvisning til navnlig hensynet til udenlandske fordringshavere (sp. 4993 ff.).

23) RT 1871-72 Till. A. sp. 189o.

at fordre Enstemmighed, som dog i Regelen det Resultat, for hvilket den overvejende Flerhed stemmer, vil være det for alle For-dringshavere, altsaa ogsaa for Mindretallet, fordelagtigste".

En med fornødent flertal vedtaget tvangsakkord skulle stadfæstes af skifteretten, som bl.a. skulle påse, at fordringshaverne blev behandlet lige. Derimod skulle skifteretten ikke indlade sig på nogen prøvelse af billigheden eller hensigtsmæssigheden af akkordens nærmere vilkår; "der er i denne Henseende mere Grund til at stole paa den af Kreditorernes Flerhed udtalte Dom". ²⁵⁾

Tvangsakkord i konkurs stod oprindeligt kun til rådighed for handlende, fabrikanter og skibsredere, idet de grunde, der talte for det nye retsinstitut, kun fandtes at passe fuldt ud på denne ²⁶⁾

skyldnergruppe. Ved tvangsakkordloven af 1905 blev denne begrænsning imidlertid ophævet, således at reglerne om tvangsakkord kunne finde anvendelse på alle kategorier af skyldnere.

3.5. Ved tvangsakkordloven af 1905 indførtes regler om tvangsakkord uden for konkurs. Loven byggede videre på de tanker, som lå til grund for 1872-konkurslovens regler om tvangsakkord i konkurs, men havde et videre sigte, idet den søgte ikke blot at begrænse, men at udelukke uheldige virkninger af konkurs ("præventivakkord").

I bemærkningerne til det kommissionsudkast, der lå til grund for loven, blev hovedsigtet med det nye retsinstitut beskrevet på følgende måde:

"Det har maattet være Kommissionen magtpaaliggende at forme Loven saaledes, at Debitorerne faa Lyst til at benytte den, navnlig til at benytte den paa saa tidligt et Tidspunkt, at deres Stilling ikke er ganske uholdbar, men at der virkelig kan være Haab for dem om at kunne komme ud af Miseren. Her maa nu erindres, at Frygten for Fallit, baade paa Grund af den almindelige Følelse af Skam ved at være Fallent og paa Grund af de indgribende Følger, som en Fallit paa saa mange Maader medfører, afholder mange Debitorer fra at henvende sig til Skifteretten i Tide. Det har derfor maattet være et afgørende Synspunkt at holde Reglerne for Akkordforhandling saa langt borte fra Fallitreglerne og saa nær Underhaandsakkordreglerne som muligt. Gør man ikke det, kan man sige sig selv, at Debitorerne ogsaa i Fremtiden ville foretrække at trække Tiden ud, saa søge Underhaandsakkord, og,

24) RT 1871-72 Till. A. sp. 1893 f.

25) RT 1871-72 Till. A. sp. 1906.

26) Se nærmere RT 1871-72 Till. A. sp. 1895 F.

hvis det ikke lykkes at opnaa den, gaa fallit. Og navnlig maatte Kommissionen haue Opmærksomheden henvendt paa, at man ikke dannede saadanne Regler, at Debitorerne og deres Kreditorer foretrække Olemperne ved en Fallitbehandling fremfor at benytte Loven.

Paa den anden Side maatte det gælde om at imødekomme de Indvendinger, som fra Kreditorernes Side ere rejste imod Underhaandsakkorderne, og indrette Loven saaledes, at det kan forsvares at tvinge en Kreditor til at gaa ind paa det af en Majoritet vedtagne Akkordtilbud. Hertil maa særlig kræves, dels at der skaffes saa vidt muligt nøjagtig Oplysning om Debitors Stilling og Aarsagerne til hans Forlegenhed, dels at der tilvejebringes en rimelig Grad af Sikkerhed for, at de retlig ligestillede Kreditorer ogsaa faa samme Stilling i Akkorden, dels endelig at der søges skabt nogen Betyggelse for, at Tvangsakkorden virkelig opfyldes. 27).....

Den Plan, som ligger til Grund for Kommissionens Udkast, sigter ikke paa at udrydde al Akkordering underhaanden. Planen tager sit Udgangspunkt fra den Kendsgerning, at Underhaandsakkordering i et betydeligt Omfang finder Sted med Resultat, og Hensigten er, at den eventuelle Lov skulde, naar en privat Forhandling om Akkord er kommen til et vist, langt fremskredet Stadium, i Fald den af Debitor paakaldes, træde hjælpende til og kunne benyttes til at bringe hans Akkordforsøg over den Vanskelighed, som under de nuværende Forhold, hvor en privat Akkord kun sker, dersom alle Kreditorer udtrykkelig samtykke, jævnlig rejser sig i den Form, at en enkelt eller nogle faa af Kreditorerne ikke ere at faa i Tale og ved deres blotte Passivitet hindre Akkord. Fremdeles skal den nye Lov sætte Kreditorerne i Stand til at faa skaffet klart Lys over alle de til Akkorden henhørende Spørgsmaal..
_____ " 28)

Til vedtagelse af tvangsakkord krævedes kvalificeret majoritet, hvis størrelse afhang af dividendens størrelse. Loven stillede ikke krav om, at akkorden skulle give fordringshaverne en vis mindstedividende. I modsætning til, hvad der gjaldt ved tvangsakkord i konkurs, skulle skifteretten efter påstand prøve akkordens hensigtsmæssighed inden stadfæstelse.

3.6. Tvangsakkordloven blev ophævet ved konkursloven af 1977, hvis afsnit III indeholder regler om tvangsakkord såvel i som uden for konkurs. Reglerne er gengivet i bilag 2 til denne betænkning.

Den vigtigste ændring i forhold **til** tvangsakkordloven består i, at det nu er muligt at anvende konkurslovens omstødelsesregler under tvangsakkord.

Endvidere er der indført regler om mindstedividende, jfr. KL § 161, hvorefter fordringerne ikke kan nedsættes til mindre end

27) RT 1903-04 Till. A. sp. 3443.

28) RT 1903-04 **Till.** A. sp. 3450.

25% af deres beløb, medmindre der foreligger ganske særlige grunde, eller fordringshaverne samtykker deri. Til støtte for bestemmelsen, som navnlig skyldes et kompromis med Norge og Sverige, er der i betænkning nr. 606/1971, s. 242 henvist til, at et almindeligt krav om mindstedividende i visse tilfælde kan tilskynde skyldnere til at søge en opgørelse med fordringshaverne på et tidspunkt, hvor der endnu er nogle værdier i behold.

KL § 158, stk. 2, nr. 4, giver hjemmel til, at der ved tvangsakkord nu efter omstændighederne kan ydes fuld dækning af småfordringer.

Under indtryk af navnlig gældssaneringsrapporten indeholdt justitsministeriets bemærkninger til lovforslaget følgende udtalelse for så vidt angår konkursreglen om, at en fordringshaver beholder sin ret mod skyldneren for den del af fordringen, som ikke er dækket gennem udlodning, jfr. KL § 156:

"Justitsministeriet har overvejet at stille forslag om en bestemmelse, som i lighed med engelsk og amerikansk ret gav skifteretten mulighed for på grundlag af en vurdering af skyldnerens forhold før og efter konkursen at fritage ham for den del af gælden, som ikke er blevet dækket gennem konkursbehandlingen. Skyldnerens hæftelse efter afslutningen af en eventuel konkurs vil i almindelighed kun have ringe betydning for pengeinstitutters og leverandørers villighed til at yde ham forretningsmæssig kredit og vil kun i meget begrænset udstrækning øge kreditorernes udsigt til dækning. På den anden side kan hæftelsen gøre det vanskeligt for en skyldner at komme økonomisk på fode igen efter en konkurs, som måske skyldes konjunkturer eller uforudsete uheld, og skyldneren kan fristes til omgåelsesforsøg, f.eks. ved at begynde en ny virksomhed i sin ægtefælles navn eller i form af et aktieselskab, hvis kapital ikke formelt tilhører ham, men som dog beherskes af ham. Imidlertid vil en sådan regel, der ikke har været overvejet i konkurslovudvalget, efter justitsministeriets opfattelse kunne stille skifteretten over for et vanskeligt skøn, idet reglen selvsagt ikke måtte kunne misbruges til unddragelse af ansvar for uredeligt eller let-sindigt stiftet gæld. Problemet står i nær sammenhæng med spørgsmålet om indførelse af en almindelig gældssaneringsordning omfattende også lønmodtagere. Denne persongruppe kommer kun sjældent under konkurs og omfatter ofte personer, der skylder underholdsbidrag, skat og lignende til det offentlige. Inden et forslag om skyldnerens fritagelse for u-dækket gæld eventuelt fremsættes, bør det derfor nærmere undersøges, hvilke persongrupper, der bør omfattes heraf, og hvilke merudgifter og besparelser det vil føre til for det offentlige. Lovforslaget indeholder derfor ikke nogen bestemmelse herom," 29)

Kapitel 4.

FREMMEDE RET.

Udvalget har gennem udenrigsministeriet indhentet oplysninger angående regler og forslag til regler om almindelig gældssanering i Australien, Belgien, Canada, England, Frankrig, Holland, Irland, Italien, New Zealand, Norge, Sverige, USA samt Vesttyskland.

De indhentede oplysninger viser, at: kun de lande, hvis retssystem hviler på den angelsaksiske retstradition, har regler om almindelig gældssanering forstået som bortfald/nedsættelse af gæld i forbindelse med et samlet opgør mellem en insolvent skyldner og hans fordringshavere, uden at tiltrædelse fra (et flertal af) fordringshavere er nødvendig. Det er endvidere oplyst, at spørgsmålet om indførelse af regler herom ikke; er aktuelt i de øvrige lande.

Engelsk ret har siden 1705 haft regler om gældssanering ("discharge"), og reglerne herom indtager idag en fremskudt plads i konkurslovgivningen i de engelsktalende lande, hvor muligheden for at give "the honest but unfortunate debtor ... a new opportunity in life and a clear field for future effort" fremhæves på linie med fordringshavernes ligelige dækning ved bestemmelsen af konkursinstituttets formål.

Mens "discharge" oprindeligt kun kunne indtræde i forbindelse med skyldnerens konkurs, findes der nu også regler, som muliggør gældssanering for ikke-konkursramte skyldnere.

4.1. England.

Regler om "discharge" findes nu i the Bankruptcy Act af 1914 og the Insolvency Act af 1976, som begge angår konkursramte skyldnere, jfr. nærmere nedenfor 4.1.1. Herudover indeholder the County Courts Act af 1959 regler om "Administration Orders". Reglerne herom omtales kort nedenfor under 4.1.2. i forbindelse med aktuelle reformforslag.

1) Jfr. nærmere Riesenfeld Creditors¹ Remedies and Debtors' Protection (2. udg. 1975) s. 469 ff. og 711 ff. og Fridman, Hicks og Johnson Bankruptcy Law and Practice (1970) s. 1.

4.1.1. Kendelse om gældssanering ("order of discharge") kan gå ud på ubetinget eller betinget bortfald eller nedsættelse af den del af skyldnerens gæld, som ikke dækkes under konkursen. Kendelsen omfatter alle personlige fordringer med undtagelse af bl.a. uisse offentligretlige krav, underholdsforpligtede Iser og gæld pådraget ved svigagtigt forhold, Bankruptcy Act af 1914 sec. 28, jfr. betænkningens bilag 3.

(1) Rettens afgørelse træffes ud fra en skønmæssig vurdering af de af skyldnerens forhold, som har haft betydning for konkursen og konkursboets behandling. Afgørelsen træffes på grundlag af oplysningerne i en rapport vedrørende skyldnerens forhold før og under konkursen udarbejdet af den embedsmand ("the Official Receiver"), som står for og/eller fører tilsyn med boets bestyrelse.

Rettens skøn er dog ikke fuldstændig frit. Er skyldneren dømt for en konkursforbrydelse, skal retten i almindelighed nægte "discharge". Endvidere opregner the Bankruptcy Act af 1914 forskellige tilfælde, hvor retten er afskåret fra at afsige kendelse om gældens øjeblikkelige og ubetingede bortfald. Se nærmere lovens sec. 26(3), jfr. betænkningens bilag 3. ²⁾

Foreligger nogen af disse forhold, skal retten enten afvise skyldnerens begæring eller bestemme, at gælden først skal bortfalde efter en vis tid og/eller på visse betingelser. Retten kan modificere eventuelle betingelser i kendelsen, hvis skyldneren, når der er gået 2 år efter dens afsigelse, godtgør, at der ikke er rimelig udsigt til, at han vil være i stand til at opfylde kendelsen. Der henvises til sec. 26(2), jfr. betænkningens bilag 3.

"Discharge" i henhold til the Bankruptcy Act af 1914 sec. 26 forudsætter skyldnerens begæring herom.

(2) Under hensyn til, at de bestående muligheder for gældssanering ikke blev udnyttet i det ønskede omfang, hvilket udover skyldnerens ukendskab til mulighederne herfor blev tilskrevet en almindelig uvilje hos skyldneren mod at deltage i yderligere offentlige retshandlinger, blev der ved the Insolvency Act af 1976 åbnet mulighed for automatisk "discharge" til fordel for konkursramte skyldnere, jfr. lovens sec. 7 (se bilag 3 til betænkningen).

Ifølge sec. 7(1)-(2) kan retten således under konkursbehandlin-

2) Jfr. nærmere Williams' on Bankruptcy (18. udg. 1968) s. 141 ff.

3) Ifølge Ian Fletcher 40 Modern Law Review (1977) s. 194 blev begæring indgivet af højst 25% af skyldnerne.

gen afsige kendelse om, at skyldnerens gæld automatisk skal falde bort, når der er gået 5 år regnet fra konkursdekretets afsigelse, medmindre gælden bortfalder forinden i henhold til en kendelse afsagt efter skyldnerens begæring i overensstemmelse med de ovenfor under (1) omtalte regler. Kendelse om automatisk bortfald træffes efter samme retningslinier som nævnt under (1), men kendelse efter sec. 7 kan kun gå ud på ubetinget bortfald efter 5 år. Der holdes intet særligt retsmøde, og afgørelsen træffes udelukkende på grundlag af oplysningerne i den tidligere omtalte rapport fra "the Official Receiver". En kendelse om automatisk, ubetinget bortfald efter 5 år kan ophæves af retten, hvis "the Official Receiver" eller konkursboets bestyrer ("trustee") inden 5-årsfristens udløb indbringer spørgsmålet herom for retten, sec. 7(3).

(3) Er der ikke afsagt kendelse om automatisk, ubetinget bortfald efter 5 år, og har skyldneren ikke fremsat begæring efter sec. 26 i the Bankruptcy Act af 1914, indbringes spørgsmålet om "discharge" automatisk for retten (af "the Official Receiver"), når der er gået mindst 5 og højst 6 år fra konkursdekretets afsigelse, jfr. the Insolvency Act 1976 sec. 8, se betænkningens bilag 3. Kendelse afsiges i disse tilfælde efter samme retningslinier som kendelse efter skyldnerens begæring, dog at tilstedeværelsen af de ovenfor under (1) nævnte forhold ikke uden videre udelukker gældens ubetingede bortfald, jfr. sec. 8(6), og at skyldneren ikke i almindelighed behøver at møde i retten, jfr. sec. 8 (5).

Det engelske handelsministerium har oplyst, at the Insolvency Act af 1976 sec. 7 (om automatisk, ubetinget "discharge" efter 5 år) er anvendt i op mod skønsmæssigt 50% af de pågældende sager.

I årene 1978-1980 indgav henholdsvis 773, 666 og 490 konkursramte skyldnere begæring i henhold til the Bankruptcy Act sec. 26, mens der de samme år automatisk blev indbragt henholdsvis 2.571, 3.838 og 5.539 sager om "discharge" i henhold til the Insolvency Act af 1976 sec. 8. ⁴⁾

I ca. 15% af de sager, hvor skyldneren fremsatte begæring i

4) Ifølge sec. 7(4) og sec. 8(1) finder bestemmelserne også anvendelse på visse skyldnere, der er erklæret konkurs inden lovens ikrafttræden. Det engelske handelsministerium har oplyst, at loven ved dens ikrafttræden fik umiddelbar betydning for ca. 60.000 skyldnere, hvis bo var taget under konkursbehandling inden lovens ikrafttræden.

henhold til the Bankruptcy Act af 1914 sec. 26, blev "discharge" nægtet. I knap 5% blev der afsagt kendelse om øjeblikkeligt og ubetinget bortfald; i ca. 15% af sagerne afsagdes kendelse om bortfald efter en vis tid og/eller på visse betingelser.

I ca. 35% af de automatisk indbragte sager blev "discharge" nægtet; i ca. 35% blev der afsagt kendelse om øjeblikkelig og ubetinget bortfald, mens "discharge" i de resterende sager blev gjort betinget og/eller suspenderedes en vis tid.

4.1.2. Efter the County Courts Act af 1959 kan der for så vidt angår skyldnere, hvis samlede usikrede gæld ikke overstiger £ 2.000, og som ikke er i stand til at opfylde en dom, udstedes en "Administration Order". Denne kan gå ud på, at skyldneren skal afvikle sin usikrede gæld ved afdragsvis betaling over en af retten fastsat periode. De af kendelsen omfattede fordringshavere kan kun med rettens tilladelse foretage retsforfølgning mod skyldneren. De af skyldneren indbetalte beløb fordeles ligeligt mellem fordringshaverne. Rettens afgørelse angående udstedelse af en "Administration Order" og dennes nærmere indhold beror på en konkret skønsmæssig vurdering i lys af de i the Bankruptcy Act af 1914 sec. 26(3) nævnte forhold, jfr. ovenfor under 4.1.1. Retten kan således bestemme, at gælden skal afvikles fuldt ud "or to such an extent as to the court under the circumstances of the case appears practicable, and subject to any conditions as to his future earnings and income which the court may think just". Retten kan herunder træffe bestemmelse om lønindeholdelse. Spørgsmålet om afviklingsperiodens varighed beror på rettens afgørelse; tidligere kunne den strækkes over højst 10 år. Opfylder skyldneren sine forpligtelser efter kendelsen, bliver han i de tilfælde, hvor kendelsen går ud på delvis dækning af gælden, frigjort for restgælden. Opfylder skyldneren ikke sine forpligtelser efter kendelsen, kan den ophæves af retten.

I de senere år er der udstedt ca. 2.000 "Administration Orders" pr. år.

En foreløbig rapport med forslag til en gennemgribende reform af den engelske insolvenslovgivning indeholder bl.a. forslag

- 5) Interim Report on Bankruptcy and Analogous Proceedings fra the Insolvency Law Review Committee (offentliggjort i juli 1980, HMSO-Cmnd 7968). Komiteens endelige rapport forventes at foreligge i løbet af 1982. Den foreløbige rapport er tillige med andre reformovervejelser omtalt af Ian Fletcher i 44 Modern Law Review (1981) s. 77 ff.

om indførelse af regler om "Debt Arrangement Orders" til afløsning af de gældende regler om "Administration Orders".

De foreslåede regler, der i første række sigter mod en drastisk nedbringelse af antallet af konkurser, skulle finde anvendelse på skyldnere, som ikke ejer aktiver af betydning, og hvis samlede usikrede gæld ikke overstiger £ 10.000. "Debt Arrangement Order" skulle ikke alene kunne udstedes på skyldnerens begæring, men også på begæring af en fordringshaver, som opfylder betingelserne for at forlange skyldnerens bo taget under konkursbehandling. Kendelsen skulle ligesom en "Administration Order" gå ud på afdragsvis afvikling af skyldnerens gæld og suspendere retsforfølgning. Efter forslaget skulle afviklingsperioden dog ikke kunne strækkes over mere end 3, efter omstændighederne 5, år. Fordringshaverne skulle sikres en dividende på mindst 5%. Ved afviklingsperiodens udløb skulle skyldneren være frigjort for den resterende del af gælden, forudsat han havde opfyldt sine forpligtelser efter kendelsen.

Ifølge den foreløbige rapport skulle de foreslåede regler nedbringe antallet af konkurser fra ca. 4.000 til ca. 1.000 pr. år. Antallet af "Debt Arrangement Orders" anslås at blive ca. 10.000 pr. år.

4.2. Irland.

Efter irsk konkurslovgivning er en konkursramt skyldner berettiget til et "Certificate of Conformity", hvorved han frigøres for den usikrede gæld, som ikke dækkes af konkursboet. Dette gælder dog ikke gæld til det offentlige eller gæld, som skyldneren har pådraget sig ved svigagtigt forhold.

"Certificate of Conformity", der udstedes af retten, forudsætter, at skyldnerens bo giver en dividende på mindst 50%, medmindre skyldnerens underbalance skyldes forhold, som han ikke med rimelighed kan gøres ansvarlig for. Gældens bortfald kan suspenderes eller gøres betinget i tilfælde, hvor skyldneren har handlet svigagtigt eller har tilbageholdt oplysninger.

Det er oplyst, at mulighederne for at opnå Certificate of Conformity ikke udnyttes i det tilsigtede omfang, og at det overvejes at indføre regler, hvorefter konkursramte skyldnere kan opnå automatisk "discharge" nogle år efter konkursen.

4.3. USA.

Efter amerikansk konkurslovgivning, 11 United States Code som affattet ved the Bankruptcy Reform Act af 1978, kan fysiske personer opnå gældssanering ("discharge") såvel i som uden for konkurs. - De lovbestemmelser, der henvises til i det følgende, er optrykt som bilag 4 til betænkningen.

4.3.1. Gældssanering i konkurs.

Ifølge 11 USC § 727 (a) skal retten give skyldneren "discharge", medmindre der foreligger visse nærmere opregnede omstændigheder. "Discharge" er ikke betinget af skyldnerens begæring herom.

De omstændigheder, som udelukker "discharge", angår skyldnerens forhold op til og under konkursen eller i forbindelse med tidligere insolvensbehandling. Se nærmere § 727 (a), (2)-(10). Enhver fordringshaver samt konkursboets kurator ("trustee") kan fremsætte indsigelse mod "discharge", og retten kan på begæring pålægge kurator at fremskaffe yderligere oplysninger, jfr. § 727 (c). Retten kan på begæring ophæve en afgørelse om "discharge", hvis skyldneren har handlet svigagtigt eller vægret sig ved at medvirke under konkursens videre forløb, se nærmere § 727 (d)-(e).

Ved "discharge" befries skyldneren øjeblikkelig og ubetinget for sin personlige gæld, jfr. § 727 (b).

Visse krav er dog uden videre undtaget; således navnlig visse krav på skatter og afgifter, underholdskrav, strafferetlige krav og i almindelighed studiegæld (til det offentlige m.v.), som har været forfalden i mindre end 5 år. Se nærmere § 523 (a), (1), (3), (5), (7), (8) og (9).

Krav stiftet ved svigagtigt forhold m.v. og forsætlig skadeforvoldelse er også undtaget fra "discharge", forudsat fordringshaveren opnår rettens afgørelse herom, jfr. § 523 (c) sammenholdt med (a), (2), (4) og (6).

§ 524 indeholder regler til beskyttelse af skyldnere mod fordringshaveres forsøg på at inddrive krav, som er bortfaldet ved "discharge", og på at holde et krav uden for "discharge". Se også § 525.

4.3.2. Gældssanering uden for konkurs.

Regler herom findes i the Bankruptcy Reform Act af 1978, 11 USC kap. 13, om "Adjustment of Debts of an Individual with Regu-

lar Income". Disse regler trådte i stedet for de siden 1938 gældende regler om "Wage Earners' Plans", som ikke i tilstrækkelig grad fandtes at give forgældede skyldnere et realistisk alternativ til at lade sig erklære konkurs med henblik på at opnå "discharge". Jfr. nærmere følgende udtalelse i forarbejderne til 1978-loven:

"The result of the increase in consumer credit has been a corresponding increase in the number of consumers who have overburdened themselves with debt. Often, these consumers are able to keep up with their obligations in normal times, but have saved very little for emergencies or unexpected events. When a family member takes seriously ill or when the breadwinner is laid off from his job, a financial crisis ensues. In many cases, a young family of two, both working, incur a large amount of debt. If the wife stops working because of pregnancy, the family loses nearly half of its income, and has an extra member to feed and shelter. The family will go deeper into debt to support themselves, until finally the roof falls in.

The vast majority of consumer financial crises are of these kinds. Aggressive advertising and sales techniques by the consumer credit industry, many of whose members rely more on quantity of loans than on quality to make a profit, add to the problems young families encounter. When the crises finally erupt, the experience of the industry in collecting from overburdened debtors allows it an enormous advantage against the inexperienced and generally distraught consumer. Harsh collection practices heaped on top of already serious financial problems often result in ill health, family strain and divorce, and loss of jobs for many overextended consumer debtors. Bankruptcy often provides the only remedy. Thus, the number of bankruptcies has risen over 2.000 percent in the past 30 years. The rise has paralleled the rise in the amount of consumer credit outstanding.

However, under current law, the resort to bankruptcy has not always provided an effective remedy. The current Bankruptcy Act, last revised in any major way in 1938, was not designed to provide adequate relief to the consumer debtor. The primary thrust of the 1938 revision was toward business bankruptcies, because consumer bankruptcy was not a significant factor in the 1930's. The Bankruptcy Act has not kept pace with the modern consumer credit society.

Creditors have developed techniques that enable them to avoid the effects of a debtor's bankruptcy, and bankrupts have suffered accordingly. Frequently they come through bankruptcy little better off than they were before. Overbroad security interests on all of a consumer's household and personal goods, reaffirmations, limited State exemption laws, and litigation over dischargeability of certain debts have all contributed to the consumer debtor's post-bankruptcy plight.

In addition, an overly stringent and formalized chapter XIII (wage earner plans) has discouraged overextended debtors

- 6) Citeret fra Report of the Committee on the Judiciary. Bankruptcy Law Revision. House of Representatives Report no 95-597 (1977) s. 116-17.

from attempting to arrange a repayment plan under which all creditors are repaid most, if not all, of their claims over an extended period. The hearings before the Subcommittee indicated strongly that most consumer debtors would rather work out a repayment plan than file straight bankruptcy. They opt for straight bankruptcy only because present chapter XIII simply cannot meet their needs. Only in certain areas of the country where the bankruptcy judges have taken an active interest, have put in the extra effort required to make chapter XIII work, and have encouraged the bar to recommend its use, has chapter XIII provided any substantial or realistic alternative to straight bankruptcy liquidation.

On the other hand, in certain areas of the country, inadequate supervision of debtors attempting to perform under wage earner plans have made them a way of life for certain debtors. Extensions on plans, new cases, and newly incurred debts put some debtors under court supervised repayment plans for seven to ten years. This has become the closest thing there is to indentured servitude; it lasts for an identifiable period, and does not provide the relief and fresh start for the debtor that is the essence of modern bankruptcy law."

De i 1978 gennemførte regler har ligesom de tidligere til formål at give skyldnere mulighed for at afvikle den realistiske del af deres gæld gennem indbetaling af en del af deres fremtidige indkomst. Den del af den usikrede gæld, som ikke kan dækkes herved, bortfalder. Skyldneren kan herved undgå konkurs og den dermed forbundne realisation af aktiver, mistet kreditværdighed og stigmatisering, ligesom fordringshaverne i almindelighed vil opnå bedre dækning end ved konkurs (med "discharge").

Mens de tidligere regler kun omfattede lønmodtagere, står de nye regler til rådighed for alle insolvente fysiske personer med regelmæssig indkomst, herunder også erhvervsdrivende. Reglerne kan kun anvendes, hvis skyldnerens usikrede gæld ikke overstiger \$ 100.000 og den sikrede ikke \$ 350.000.

Kun skyldnere kan tage initiativ til en kap. 13-sag. Sagen indledes med, at skyldneren indgiver begæring til konkursretten om godkendelse af en plan om afvikling af skyldnerens gæld. Rettens beslutning om, at begæringen skal behandles, medfører automatisk suspension af retsforfølgning mod skyldneren. Retten kan dog efter omstændighederne tillade individualforfølgning for visse krav.

Retten udpeger en medhjælper ("trustee"), som skal fremskaffe oplysninger om skyldnerens økonomiske forhold og bistå skyldneren under sagen.

I modsætning til hvad der gjaldt under den tidligere retstilstand, stiller de nye regler ikke krav om, at skyldnerens plan

skal tiltrædes af nogen del af fordringshaverne med usikrede krav.

Retten skal godkende skyldnerens plan, hvis skyldneren findes at være i stand til at opfylde den, og den sikrer krav, der er privilegerede i konkurs, fuld dækning og de simple krav dækning i mindst samme omfang som var skyldnerens bo taget under konkursbehandling, jfr. nærmere § 1325 (a), sammenholdt med § 1322 (a), (2). Det er ikke udelukket, at planen kan inddele de usikrede krav i forskellige kategorier, som hver især behandles forskelligt, men retten skal påse, at dette er rimeligt begrundet, se nærmere § 1322 (b). Afviklingsperioden må i almindelighed ikke overstige 3 år, men kan med rettens godkendelse udstrækkes til 5 år.

Skyldnerens betalinger i henhold til afviklingsordningen fordeles mellem fordringshaverne af den omtalte medhjælper ("trustee"). Retten kan pålægge skyldnerens arbejdsgiver m.v. at betale (en del af de) beløb, som tilkommer skyldneren, til medhjælperen, § 1325 (b).

Retten kan ændre afviklingsvilkårene. Afviklingsperioden kan dog ikke strækkes over mere end 3 år, i særlige tilfælde 5 år, regnet fra tidspunktet for den første betaling i henhold til den oprindelige plan, se nærmere § 1329.

Opfylder skyldneren sine forpligtelser efter den oprindelige eller ændrede plan, skal retten bestemme, at den udækkede del af de krav, som omfattes af ordningen, bortfalder ("discharge"). Dette gælder dog ikke underholdskrav, § 1328 (a).

"Discharge" i sager, hvor skyldneren ikke har opfyldt sine forpligtelser i henhold til ordningen, forudsætter, at misligholdelsen er undskyldelig, og at fordringshaverne ikke stilles ringere, end hvis skyldnerens bo var taget under konkursbehandling (med "discharge"), se nærmere § 1328 (b)-(c), sammenholdt med § 523 (a).

Skyldneren kan kun under visse omstændigheder opnå "discharge" i konkurs i de følgende 6 år, jfr. nærmere § 727 (a), (9).

4.3.3. The Bankruptcy Reform Act af 1978 trådte i kraft den 1. oktober 1979.

I perioden 1. juli 1980 - 31. juni 1981 blev der indgivet godt 360.000 begæringer om insolvensbehandling. Begæringerne vedrør-

7) Ved the Bankruptcy Reform Act af 1978 blev der indført regler, der muliggør fælles begæring ("joint petition") vedrørende skyldnere, som er ægtefæller. I den omtalte periode blev der indgivet knap 158.000 fælles begæringer. - Tallene i dette afsnit findes i the "Annual Report of the Administrative Office of the United States Courts 1981",,

te ialt ca. 519.000 skyldnere ⁷⁾, hvilket var en stigning på knap 44% i forhold til perioden 1. juli 1979 - 31. juni 1980, hvor stigningen udgjorde godt 59% i forhold til perioden 1. juli 1978 - 31. juni 1979.

Stort set alle begæringer blev indgivet af skyldneren. Under 1% af begæringerne i perioden 1. juli 1980 - 31. juni 1981 blev indgivet af fordringshavere.

I samme periode angik knap 313.000 (ca. 87% af samtlige) begæringer ikke-erhvervsdrivende skyldnere. Af disse begæringer vedrørte godt 230.000 ordinær konkurs, jfr. ovenfor 4.3.1., mens knap 82.000 angik kap. 13 om "Adjustment of Debts of an Individual with Regular Income".

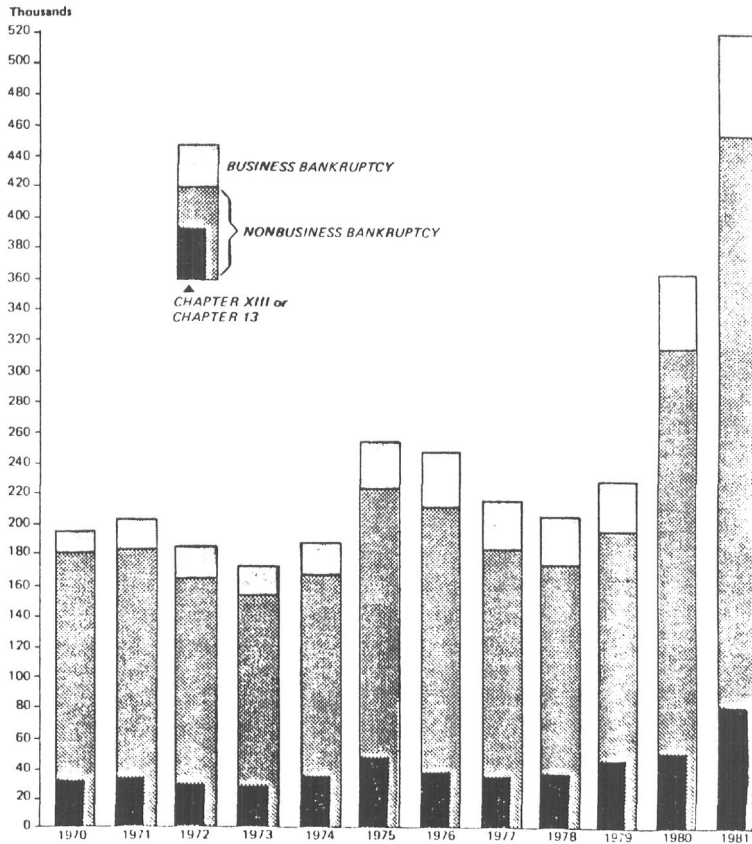
Af de godt 47.000 begæringer angående erhvervsdrivende skyldnere vedrørte godt 4.800 kap. 13.

Udviklingen i årene 1970-81 illustreres af nedenstående oversigt, hvor "chapter 13" refererer til de i 1979 ikrafttrådte regler om "Adjustment of Debts of an Individual with Regular Income", og "chapter XIII" til de tidligere gældende regler om "Wage Earners' Plans".

UNITED STATES BANKRUPTCY COURTS

BANKRUPTCY ESTATES COMMENCED

BUSINESS AND NONBUSINESS (INCL. CHAPTER 13**)
YEARS 1970-1981

**Chapter 13 shows nonbusiness only in 1980 and 1981. Prior to 1980, Chapter XIII filings are shown.

4.4. Canada.

Ifølge the Bankruptcy Act af 1949, som ændret i 1966, skal retten tage stilling til, om og i givet fald på hvilke betingelser en konkursramt skyldner skal opnå "discharge". For så vidt angår ikke-konkursramte skyldnere findes regler om "Consolidation Orders", hvorefter skyldneren kan opnå henstand mod at indbetale fastsatte beløb til fordeling mellem fordringshaverne, indtil disse er dækket fuldt ud.

Ifølge et i 1978 fremsat forslag til ny insolvenslovgivning skulle skyldneren i almindelighed opnå automatisk "discharge" 6 måneder efter konkursdekretets afsigelse; på begæring skulle retten dog kunne suspendere "discharge" i indtil 5 år. Forslaget indeholder også regler, hvorefter skyldnere, som er fysiske personer, og hvis gæld ikke overstiger \$ 20.000, skulle kunne få godkendt en ordning til fuld eller delvis dækning af fordringshaverne ved afdragsvis betaling over 3 år. Godkendelse skulle være udelukket, hvis et flertal af fordringshavere stemmer imod.

Det omtalte forslag blev ikke gennemført. Det er siden forelagt på ny og kan tidligst forventes gennemført i 1982-83.

4.5. Australien.

Efter the Bankruptcy Act af 1966 som ændret i 1980 indtræder "discharge" i almindelighed automatisk 3 år efter konkursdekretets afsigelse. Der findes ikke regler om gældssanering uden for konkurs.

I en rapport fra the Law Reform Commission ⁹⁾ er der fremsat forslag om indførelse af regler, som minder om de ovenfor under 4.3.2. omtalte amerikanske regler; dog at godkendelse af en afviklingsordning skulle være udelukket, hvis fordringshaverflertallet modsætter sig den. De foreslåede regler skulle stå til rådighed for ikke-erhvervsdrivende skyldnere, hvis samlede usikrede gæld ikke overstiger \$ 15.000. Skyldneren skulle under sagen og i afviklingsperioden bistås af særligt uddannede "debt counsellors". Forslaget er stadig under overvejelse.

4.6. New Zealand.

Ifølge the Insolvency Act af 1967 befries skyldneren i almindelighed automatisk for udækket gæld, når der er gået 3 år fra konkursdekretets afsigelse. Herudover findes regler om "Summary Instalment Orders", som minder om de ovenfor under 4.1.2. omtalte engelske "Administration Orders".

8) Bankruptcy and Insolvency Bill (S-11 1977-78).

9) Insolvency: The Regular Payment of Debts. Report no. 6, 1977.

Kapitel 5.

OPLYSNINGER VEDRØRENDE INDDRIVELSE- OG EFTERGIVELSESPRAK5IS.

5.1. Krav på personlige skatter og ikke-afregnede indeholdte A-skatter.

Skatter, renter m.v., som skal betales i henhold til kildeskatteloven, opkræves af statsskattedirektoratet, jfr. bekendtgørelse nr. 556 af 17. december 1969. Tvangsinddrivelse sker ved kommunernes foranstaltning, jfr. kildeskattelovens § 72, stk. 1, og lov nr. 278 af 26. maj 1976 om fremgangsmåden ved inddrivelse af skatter og afgifter.

5.1.1. Afgangsførelse.

Under henvisning til den omtalte bekendtgørelse har statsskattedirektoratet anset sig for bemyndiget til at foreskrive, i hvilket omfang tvangsinddrivelse af personlige skatter og ikke-afregnede A-skatter skal undlades under hensyn til, at yderligere inddrivelsesskridt må anses for formålsløse.

I KD-meddelelse 1974-7 af 22. marts 1974 findes nærmere forskrifter om (1) foreløbig afgangsførelse af fordringer, som for tiden er uerholdelige, og om (2) endelig afgangsførelse af krav, hvis inddrivelse er udelukket på grund af fordringens ophør ved forældelse m.v.

Ad (1). Har fordringen været anmeldt i skyldnerens konkursbo kan foreløbig afgangsførelse ske, når fordringen efter konkursens slutning forgæves er søgt inddrevet ved samtlige inddrivelsesmidler (udlæg, lønindeholdelse efter kildeskattelovens § 73, modregning og subsidiært udlæg hos skyldnerens eventuelle ægtefælle, jfr. kildeskattelovens § 72, stk. 2).

Foreløbig afgangsførelse kan endvidere finde sted, når kommunen efter forgæves at have forsøgt de netop nævnte inddrivelsesmidler skønner, at restancen er uerholdelig. Hvis skyldneren ikke er antruffet, skal politifremstilling dog være forsøgt, medmindre skyldneren efter politiets praksis på grund af alder m.v. ikke vil blive fremstillet. Herudover kan en fordring foreløbig afgangsføres i henhold til bemyndigelse i det enkelte tilfælde fra statsskattedirektoratet, når kommunen ud fra allerede dokumenteret

kendskab til skyldnerens økonomiske forhold skønner, at forsøg på udlæg er åbenbart formålsløst, f.eks. på grund af skyldnerens sygdom eller fordi skyldneren er indsat til afsoning af længere fængselsstraf.

I andre tilfælde forudsætter foreløbig afgangsførelse i almindelighed, at der er gået 2 år fra udløbet af det kalenderår, i hvilket kravet forfaldt, at der inden for det sidste år er foretaget mindst 2 forgæves udlægsforretninger for krav i henhold til kildeskatteloven, og at den sidste udlægsforretning er foretaget inden for de sidste 3 måneder.

Ved foreløbig afgangsførelse udgår fordringen af den normale inkassoprocedure, men er fortsat registreret på en sådan måde, at der kan foretages modregning i overskydende skat m.v., som måtte tilkomme skyldneren.

Kan det forventes, at skyldneren eller hans dødsbo senere kommer i besiddelse af midler, f.eks. ved arv, frigivelse af båndlagt formue, eller på grund af forventede indkomster, skal kommunen søge at oprette et frivilligt forlig eller et gældsbeholdningsbrev med skyldneren, således at fordringen bringes ind under den 20-årige forældelse, tykkes det ikke, skal kommunen sikre sig, at den 5-årige forældelse afbrydes ved foretagelse af (forgæves) udlægsforretning.

Skyldneren underrettes ikke om foreløbig afgangsførelse. I ganske særlige tilfælde underrettes skyldneren dog om, at tvangsinddrivelsen stilles i bero og kun vil blive genoptaget, dersom hans økonomiske forhold væsentlig forbedres.

Ad (2). Endelig afgangsførelse finder bl.a. sted, når fordringen ophører ved forældelse.

Foreløbigt afgangsførte fordringer udgår som nævnt af den normale inkassoprocedure og vil i almindelighed ophøre ved forældelse, når der er gået 5 år fra den sidste foretagne udlægsforretning, medmindre forældelsen afbrydes ved skyldnerens erkendelse af fordringen eller foretagelse af retslige skridt, herunder en udlægsforretning, også selvom den er forgæves. Under ændrede forhold genoptages tvangsinddrivelsen, og en ny 5-års frist begynder at løbe. Inden forældelse indtræder, tages der i det enkelte til-

- 1) Det samme gælder, når fordringen ophører ved præklusion m.v., tvangsakkord og opfyldelse af en frivillig kreditorordning, jfr. herved statsskattedirektoratets cirkulære nr. 25 af 31. juli 1981.

fælde stilling til, om tvangsinddrivelse nu kan gennemføres med positivt resultat. Er dette ikke tilfældet, foretages kun i særlige tilfælde yderligere skridt til afbrydelse af forældelsen.

I tilfælde, hvor en skyldner økonomisk er i stand til at afdrage på fordringen, men det på grund af dens størrelse må formodes, at han ikke på denne måde vil have mulighed for at afvikle restancen, har statsskattedirektoratet ikke nent at have bemyndigelse til at opgive nogen del af kravet, heller ikke i tilfælde hvor de indbetalte afdrag er mindre end de påløbende renter.

5.1.2. Eftergivelse.

Efter statsskattelovens § 37 kan ministeren for skatter og afgifter eftergive eller nedsætte personskatter, når forholdene i ganske særlig grad taler derfor. Bemyndigelsen er for en del delegeret til statsskattedirektoratet og amtsskatteinspektørerne. Afgørelser om eftergivelse eller nedsættelse beror efter praksis navnlig på, om skatteyderen anses for at befinde sig i en økonomisk trangssituation.²⁾ Ved bedømmelsen heraf lægges først og fremmest vægt på skatteyderens indtægts- og formueforhold samt privatforbrug.

Eftergivelse og nedsættelse efter statsskattelovens § 37 har udgjort følgende beløb:

2) I Meddelelser fra skattedepartementet 1981 s. 261 er refereret en afgørelse, hvor departementet har udtalt, "at § 37 efter dens ordlyd principielt indeholder hjemmel for skatteeftergivelse af andre grunde end økonomisk trang. Ifølge praksis er skatteeftergivelse efter denne bestemmelse dog helt overvejende betinget af økonomisk trang hos den skattepligtige. I de sjældne tilfælde, hvor eftergivelse er indrømmet af andre årsager, er afgørelsen næsten altid truffet ved ministerens resolution i den enkelte sag.

Såfremt der i statsskattedirektoratet eller hos de lokale skattemyndigheder forekommer tilfælde, hvor man finder, at ganske særlige forhold taler for eftergivelse af skat, selv om der ikke foreligger økonomisk trang, skal sagen derfor forelægges for skattedepartementet."

Tabel 1. ³⁾

Kalenderår	Mio. kr.	I promille af pålignede personskatter
1972	31	0,35
1973	15	0,38
1974	14	0,29
1975	16	0,33
1976	16	0,29
1977	14	0,23
1978	16	0,23
1979	11	0,14
1980	10	0,12

Hverken statsskattelovens § 37 eller skattelovgivningen i øvrigt indeholder hjemmel til at eftergive eller nedsætte ikke-afregnet indeholdt A-skat.

5.1.3. Ultimo 1980 udgjorde restancer af personskatter efter 1. januar 1970: 2.473,4 mio. kr., fordelt på 162.905 restanter.

Personskatterestancerne ultimo 1980 fordelte sig efter forfaldsår på følgende måde:

Tabel 2.

Forfaldsår 1980	1.414,9 mio. kr.
Forfaldsår 1979	548,1 mio. kr.
Forfaldsår 1978	283,9 mio. kr.
Forfaldsår 1977	115,4 mio. kr.
Forfaldsår 1976	60,9 mio. kr.
Forfaldsår 1975	28,6 mio. kr.
Forfaldsår 1974	13,9 mio. kr.
Forfaldsår 1973	3,9 mio. kr.
Forfaldsår 1972	2,8 mio. kr.
Forfaldsår 1971	0,9 mio. kr.
Forfaldsår 1970	0,1 mio. kr.
Ialt 1970-80	2.473,4 mio. kr.

- 3) Tallene fremgår af Statsrevisorernes beretning om revision af skatter og afgifter i 1980 s. 22. Det for 1972 anførte tal indeholder en opsummering af beløb fra kildeskatteordningens start til udgangen af 1972. I tredje kolonne er eftergivelserne og nedsættelserne sat i forhold til de pålignede personskatter for samme år; for 1972's vedkommende dog i forhold til summen af påligningen 1970-72.
- 4) (Foreløbigt) afgangsførte restancer indgår ikke i de anførte beløb.

Til illustration af restanceudviklingen henvises til, at personskatterestancerne ⁴⁾ ved udgangen af nedennævnte kalenderår er opgjort således:

Tabel 3.

Ultimo	Restance mio.kr.	Antal restanter
1973	2.061	412.031
1974	2.536	390.917
1975	2.160	228.073
1976	2.096	209.795
1977	2.085	182.682
1978	2.103	176.360
1979	2.165	152.826
1980	2.473	162.905

Tabel 4 viser personskatterestancerne ultimo 1978, 1979 og 1980 fordelt efter restancebeløbets størrelse.

Tabel 4.

Restancens størrelse kr.	Ultimo 1978		Ultimo 1979		Ultimo 1980	
	Restan- ter antal	Restan- cer mio. kr.	Restan- ter antal	Restan- cer mio. kr.	Restan- ter antal	Restan- cer mio. kr.
999 og derunder	51.577	20	40.198	16	41.125	16
1.000 - 9.999	82.745	310	70.955	279	75.528	299
10.000 - 49.999	32.839	732	32.040	718	35.145	786
50.000 - 99.999	6.058	419	6.016	418	6.852	476
100.000 - 499.999	3.024	505	3.471	588	4.067	700
500.000 og derover	117	117	146	146	188	196
I alt	176.360	2.103	152.826	2.165	162.905	2.473

Mens det samlede restancebeløb har været næsten uændret i årene 1976-79 og antallet af restanter stadig faldende, er såvel antallet af restanter som restancebeløbene vokset i 1980 i forhold til 1979 med henholdsvis 7 og 14%.

Ved bedømmelsen af restancebeløbenes størrelse og antallet af restanter de pågældende år må der tages hensyn til, at restskatter under 2.000 kr. fra og med indkomståret 1974 og under 3.000 kr. fra og med indkomståret 1977 er indregnet i forskudsskatterne og opkrævet sammen med disse.

5) Med virkning fra og med indkomståret 1980 er beløbet hævet til 5.000 kr.

Til belysning af praksis med hensyn til afgangsførelse af personskatterestancer efter kildeskatteordningens indførelse i 1970 henvises til, at nedennævnte akkumulerede beløb er udgået af den normale inkassoprocedure:

Tabel 5.

Afgangsført ultimo		Indgået på tidligere afgangsførte restancer		Nettoafgang
1974:	75 mio. kr.	1	mio. kr.	74 mio. kr.
1975:	204 - -	7	- -	197 - -
1976:	356 - -	18	- -	338 - -
1977:	528 - -	33	- -	495 - -
1978:	722 - -	51	- -	671 - -
1979:	888 - -	72	- -	816 - -
1980:	1063 - -	94	- -	969 - -

Den i tabel 2 anførte personskatterestance ultimo 1980 (2.473,4 mio. kr.) er opgjort efter fradrag af de afgangsførte akkumulerede restancer, som ultimo 1980 udgjorde netto 969 mio. kr., se tabel 5.

Størrelsen af det offentliges samlede forfaldne, ubetalte fordringer på fysiske personer vedrørende personskatter efter kildeskatteordningens indførelse kan således ultimo 1980 opgøres til 3.442,4 mio. kr., hvoraf 969 mio. kr. eller godt 28% er anset for uerholdelige. Af en undersøgelse angående 10.467 skatteydere, der pr. 1. marts 1978 var til inkasso med en personskatterestance på mere end 50.000 kr., fremgår, at 25% (320 mio. kr.) af disse skyldneres samlede restance efter kommunernes skøn senere ville blive foreløbig afgangsført som uerholdelig. Pr. 28. februar 1982 var ca. 28% (339 mio. kr.) af de nævnte skyldneres samlede restance blevet afgangsført som uerholdelig.

Det fremgår af tabel 5, at der senere er indgået under 10% af de som uerholdelige afgangsførte personskatterestancer.

De 175 mio. kr., der i 1980 blev afgangsført som uerholdelige, udgjorde 2,5 promille af de pålignede personskatter i indkomståret 1978. Det bemærkes herved, at restskatter først forfalder til betaling året efter slutopgøret.

5.1.4. Ultimo 1980 udgjorde restancerne af ikke-afregnede indeholdte A-skatter for årene 1970-80 ialt godt 739,7 mio. kr. fordelt på 28.906 indeholdelsespligtige.

I 1980 steg restancerne for ikke-afregnede A-skatter med 118 mio. kr. eller 19% mod 54 mio. kr. eller 9,4% i 1979.

Efter størrelse fordelte restancerne ultimo 1978, 1979 og 1980 sig på følgende måde:

Tabel 6.

Restancens størrelse kr.	Ultimo 1978		Ultimo 1979		Ultimo 1980	
	Restan- ter antal	Restan- cer mio. kr.	Restan- ter antal	Restan- cer mio. kr.	Restan- ter antal	Restan- cer mio. kr.
1.000 og derunder.....	12.300	2,6	11.989	2,6	10.667	2,7
1.001 - 10.000.....	7.600	32,3	7.372	31,9	8.172	35,8
10.001 - 100.000.....	6.600	213,2	7.081	230,9	8.451	282,9
100.001 - 500.000.....	1.100	207,4	1.208	238,4	1.458	281,1
500.001 - 1.000.000.....	86	57,9	90	59,8	124	81,7
1.000.001 og derover.....	31	54,7	30	57,9	34	55,5
I alt.....	27.717	568,1	27.770	621,5	28.906	739,7

Ca. halvdelen af restancebeløbet angående ikke-afregnede A-skatter ultimo 1980 påhvilede virksomheder, hvor fysiske personer hæfter personligt. Disse virksomheder udgjorde godt 70% af samtlige restanter. Se nærmere tabel 7, som tillige indeholder en fordeling mellem aktive og ophørte virksomheder.

6) (Foreløbigt) afgangsførte restancer indgår ikke i de anførte beløb.

Tabel 7. 7)

<u>Aktive</u>	<u>Antal</u>	<u>Beløb</u>
Enkeltmandsfirmaer	11.552	141.715.910 kr.
Interessentskaber	663	12.311.438 kr.
Kommanditselskaber	43	1.119.078 kr.
Partrederier	13	83.567 kr.
Øvrige	48	626.672 kr.
<u>Ialt</u>	<u>12.319</u>	<u>155.856.665 kr.</u>
<u>Ophørte</u>		
Enkeltmandsfirmaer	7.697	192.693.328 kr.
Interessentskaber	545	13.878.536 kr.
Kommanditselskaber	48	4.041.093 kr.
Partrederier	9	58.515 kr.
Øvrige	100	846.986 kr.
<u>Ialt</u>	<u>8.399</u>	<u>211.518.958 kr.</u>
<u>Total</u>		
Enkeltmandsfirmaer	19.249	334.409.738
Interessentskaber	1.208	26.189.974
Kommanditselskaber	91	5.160.171
Partrederier	22	142.082
Øvrige	148	1.473.658
<u>Ialt</u>	<u>20.718</u>	<u>367.375.623</u>

Det er ikke muligt at opgøre, hvor mange fysiske personer der hæfter for restancerne i de virksomheder, hvor mere end én person kan være ansvarlig.

I 1975 påbegyndte kommunerne den foreløbige afgangsførelse af uerholdelige krav på ikke-afregnede A-skatte. Tabel 8 viser afgangsførelsen de enkelte år med angivelse af, hvor meget de pågældende fordringer udgjorde i forhold til de indeholdte A-skatte. Det er ikke muligt at foretage en fordeling efter driftsform.

- 7) Tabellen angår restancer (ultimo 1980) af ikke-afregnede A-skatte indeholdt i 1972-80. Det er ikke muligt at fordele restancerne for A-skatte indeholdt i 1970-71 på driftsform. Ultimo 1980 udgjorde restancer for årene 1970 og 1971 påhvillende virksomheder med personlig hæftelse skønsmæssigt 5,7 mio. kr. fordelt på 130 restanter. Tabellen omfatter ikke (foreløbigt) afgangsførte restancer.

Tabel 8. ⁸⁾

Kalenderår	Mio. kr.	I promille af indeholdt A-skat for kalenderåret
1975.....	33	0,8
1976.....	40	0,8
1977.....	85	1,6
1978.....	68	1,1
1979.....	66	0,9
1980.....	97	1,2
Ialt	389	

Ifølge statsskattedirektoratet udgjorde afgangsførelsen af ikke-afregnede A-skatter indeholdt i årene 1970-80 ultimo 1980 netto 375 mio. kr. Det er ikke muligt at foretage en fordeling efter driftsform.

De afgangsførte restancer ultimo 1980 netto 375 mio. kr. indgår ikke i den ultimo 1980 opgjorte samlede restance på 739,7 mio. kr. (se tabel 6).

Størrelsen af det offentliges samlede forfaldne ubetalte fordringer angående ikke-afregnede A-skatter indeholdt i årene 1970-80 udgjorde således ultimo 1980 1.114,7 mio. kr., hvoraf 375 mio. kr. eller ca. 1/3 er afgangsført som LI erholdelige. Dette tal må ses i sammenhæng med, at der pr. 1. januar 1980 var anmeldt 290 mio. i konkursboer m.v. ⁹⁾, svarende til knap halvdelen af den (endnu) ikke afgangsførte restance ultimo 1979 (se tabel 6). En væsentlig del af de anmeldte beløb må anses for uerholdelige.

5.1.5. Der er over for udvalget oplyst, at skattemyndighederne i en række kommuner undertiden tager overbebyrdede restanternes forhold til skattevæsenet op til vurdering med henblik på at foretage en "skattegældssanering". Der findes ingen opgørelse af, i hvilket omfang de lokale skattemyndigheder anvender denne fremgangsmåde. At dømme efter de oplysninger, udvalget har indhentet hos en række kommuner, drejer det sig dog antagelig kun om ganske få tilfælde pr. år.

Fra lederen af inkassokontoret under Odense kommunes økonomiske forvaltning har udvalget modtaget følgende udførlige oplysninger:

- 8) Tallene fremgår af Statsrevisorernes beretning om revision af skatter og afgifter i 1980 s. 15.
9) Det er ikke muligt at foretage en fordeling på driftsform.

følgende målsætning er klart formuleret på Inkassokontoret i Odense:

at samle borgernes gæld til det offentlige, og at maksimere inddrivelsesprocenten - under hensyntagen til en social forsvarlig behandling af borgerne.

Vi træffer altså normalt aldrig betalingsaftaler, der lever den pågældende og dennes familie så lidt at leve for, at vedkommende føler tilværelsen fuldkommen håbløs. Så hellere lidt længere "snor"; vi forsøger selvsagt at få restanten op på "skinnerne" igen - og undgå sociale tabere.

Inkassokontoret har dog også den opfattelse, at der ligger et alment og socialt hensyn i at medvirke til, at den enkelte borger opfylder sine forpligtelser over for det offentlige, således at der for det første ikke sker en konkurrenceforvridning, og dernæst at den uvillige betaler ikke får mulighed for at unddrage sig - på de pligtopfyldende borgers bekostning. Sagt på en mere populær måde: "Hvis Poul ikke kommer til at betale det, han skal, kommer Per til at betale så meget mere". Inkassokontoret har altså en tungtvejende pligt til at varetage den store rettidigt betalende borgergruppes interesse i, at indtægtstab begrænses til det mindst mulige.

Det er imidlertid også uundgåeligt, at der i de enkelte tilfælde opstår restancer af en størrelse, der faktisk er helt uoverkommelig at betale for pågældende, selv med en meget lang afviklingsperiode, eller hvor der konstateres forøgtes sikkerhedsstillelse, og restantens fremtidige indtægt ligger så lavt, at man må undlade opkrævning og afgangsføre restancen som uerholdelig.

Situationen forekommer såvel blandt lønmodtagere som blandt selvstændige erhvervsdrivende.

For begge kategorier er det, der er årsagen til miseren, i mange tilfælde manglende eller mangelfuld selvangivelse/regnskabsmateriale for et eller flere skatteår med skønsmæssige skatteansættelser til følge.

Sådanne borgere forholder sig ofte passive og indtager en helt opgivende holdning, og man skal være klar over, at mange mennesker er fuldkommen blottede for økonomisk sans og ofte er ude af stand til selv af forestille sig, hvordan man bringer orden i sagerne.

Skal sådanne mennesker bringes til at fungere igen, skal der gribes hurtigt ind og fra inkassomedarbejdernes side virkelig præsteres et stykke arbejde, idet det ofte er meget "tunge" sager at bringe "på plads" - og som følge heraf meget tidkrævende.

Jeg vil tro, at det i gennemsnit drejer sig om ca. 25 sager pr. år her i Odense.

Hvordan griber man så disse sager an? ..

Som det fremgår af vedlagte notat, ... , er det første grundlag for Inkassokontorets vurdering i alle tilfælde en tilbundsående udlægsforretning samt rekvirerede fotokopier af ligningsmyndighedernes materiale/oplysninger - som oftest for flere år.

Det herefter foreliggende materiale plus et terminaludtræk af den for vedkommende sidst foretagne forskudsregistrering gennemgås nøje af sagsbehandleren på Inkassokontoret i et samarbejde eventuelt med afdelingslederen eller med undertegnede. Materialet suppleres med en helt nøjagtig opgø-

10) Se bilag 5 til betænkningen.

reise af pågældendes restancer pr. en relevant dato. Han er altså med andre ord virkelig godt forberedt til at tage'en forhandling med restanten, som han/hun vil blive indkaldt til.

Forhandlingen finder normalt sted på undertegnede's kontor.

Vedrører sagen en lønmodtager, anmoder man vedkommende om til forhandlingen at medbringe et budgetskema lo) i udfyldt stand.

Budgetskemaet bliver under forhandlingen gjort til genstand for en nøje vurdering, og med det som udgangspunkt har man mulighed for at bedømme familiens fremtidige økonomiske situation.

Man må naturligvis have sikkerhed for, at restancebeløbene ikke vokser, og at pågældende ikke - ved optagelse af lån, ved bistand fra familie m.v. eller på anden måde (eksempelvis forestående arv, genkøbsværdi af livsforsikringer) - kan fremskaffe restancebeløbet.

I nogle tilfælde lykkes det inkassomedarbejderen at få hold på problemerne ved så hurtig: som muligt at foranledige, at forskudsregistreringen for det aktuelle skatteår bliver ændret til relevante talstørrelser, og at vedkommende får indgivet eventuel manglende selvangivelse for et - måske flere skatteår eller får igangsat en klagesag til ligningsmyndighederne.

Er skatteansættelserne m.v. i orden, og er der absolut ingen muligheder for ved optagelse af lån eller på anden måde at fremskaffe restancebeløbet, vil normalt en så stor del af restancen blive ført til uerholdelig afgang, at der er sandsynlighed for, at restanten kan blive ajour indenfor en rimelig tid - alt afhængig af den konkrete situation, vedkommendes alder m.m. og i øvrigt på betingelse af en almindelig indkomstudvikling med udgangspunkt i budgetskemaets basistal for familiens samlede økonomiske status - og med plads til et rimeligt, men beskedent privatforbrug pr. år.

Vedrører restancesagen en selvstændig erhvervsdrivende, hvis regnskabsmateriale for et eller flere skatteår måske slet ikke eksisterer mere eller er i en sådan forfatning, at det vil koste endog mange penge at få "hold på" - for en revisor eller lignende, skal - som nævnt - inkassomedarbejderen virkelig præstere en arbejdsindsats for at få en sådan restant op på "skinnerne" igen.

Også i disse tilfælde er det første grundlag for Inkassokontorets vurdering en tilbundsgående udlægsforretning samt rekvirerede fotokopier af ligningsmyndighedernes materiale/oplysninger.

Også i sådanne tilfælde er man selvsagt særdeles godt forberedt, når man tager forhandlinger med restanten.

Disse forhandlinger finder ligeledes sted på undertegnede's kontor, og man anmoder normalt vedkommende om ved forhandlingen at have en revisor eller anden regnskabskyndig med.

Den første forhandling er ofte af "indledende" karakter. Man danner sig et indtryk af hele situationen og får forklaret vedkommende, at en af mulighederne for at bringe sig ud af restancesituationen er at tjene så meget som muligt og bruge så lidt som muligt.

Man må - som skitseret vedrørende lønmodtagere - have sikkerhed for, at i hvert tilfælde de løbende tilsvarelsbeløb bliver betalt, og at vedkommende straks må i gang med en afviklingsordning for så vidt angår restancen.

Har restanten ingen revisor med, prøver man på i samarbej-

de med restanten at få kontakt med en revisor, som man har erfaring for er villig til at gå ind i arbejdet med rekonstruktion af forsømte regnskaber - måske for en årrække.

Er bilagsmaterialet for restanten smidt væk, bortkommet eller i en sådan forfatning, at det overhovedet ikke kan danne grundlag for en indkomstopgørelse, instruerer man revisor om at forsøge at gøre indkomsten for de tidligere indkomstår indirekte op - på grundlag af så nøjagtige formueopgørelser som muligt og ud fra et skønnet privatforbrug.

Dette sidste er jo dog bedre end ingenting.

Er der overhovedet ikke "midler" til en revisor, har man fra Inkassokontorets side i nogle tilfælde, nemlig de tilfælde hvor Odense kommunes sociale forvaltning i forvejen er inde i billedet, efter aftale fået koblet socialforvaltningens regnskabskyndige medarbejder på opgaven.

I nogle ganske få tilfælde har man måttet nøjes med en situationssrapport som grundlag for bedømmelsen af den for pågældende opståede skatterestancesituation.

Som man vil kunne forstå af foranstående, praktiserer man her i kommunen et bredt samarbejde med socialforvaltningen og ligningsmyndighederne, men i øvrigt også med toldvæsenet, revisorer, advokater samt pengeinstitutterne.

De videre forhandlinger med skatterestanten, som er selvstændig erhvervsdrivende, foregår naturligvis i overensstemmelse med de retningslinier, der er skitseret for så vidt angår lønmodtagere, men det er ligesom, man overvejer en afgangsføring for en selvstændig erhvervsdrivende en ekstra gang - sandsynligvis ud fra den betragtning, at hos en selvstændig erhvervsdrivende, som helt bevidst ikke vil betale sin personlige skat, og som irriteret ejer, har inkassomyndighederne hen ad vejen så godt som ingen muligheder haft for at få skattebeløbene m.v. indkasseret.

5.1.6. Som svar på udvalgets spørgsmål om, hvorvidt der på baggrund af praksis på person- og A-skatteområdet kan antages at være behov for regler om almindelig gældssanering, har statsskatteinspektøren udtalt følgende, idet man har henvist til de ovenfor under 5.1.1. nævnte forskrifter:

"Ud fra sociale hensyn er der efter direktoratets opfattelse således ikke behov for yderligere regler på dette område. Det bemærkes dog, at afgangsføring af krav som uerholdelige sker som en ensidig administrativ akt fra skattemyndighedernes side, uden nogen underretning til skyldneren, og at skattemyndighederne under ændrede forhold genoptager tvangsinddrivelsen, indtil forældelse indtræder.

Statsskattedirektoratet har alene ment sig bemyndiget til at afgangsføre beløb, der under den til enhver tid værende lovgivning ikke kan tvangsinddrives.

I tilfælde hvor en skyldner økonomisk er i stand til at afdrage på restancen, men det på grund af restancens størrelse må formodes, at han ikke på denne måde vil have mulighed for at afvikle restancen, har direktoratet således ikke ment at have bemyndigelse til at opgive nogen del af kravet.

Dette gælder også i tilfælde, hvor de indgåede afdrag er mindre end de påløbne renter. Såfremt man finder, at også så-

danne krav bør kunne "gældssaneres", er det efter direktoratets opfattelse nødvendigt at tilvejebringe den fornødne bemyndigelse eller hjemmel hertil."

Om de økonomiske virkninger for det offentlige af regler om almindelig gældssanering har statsskattedirektoratet udtalt, at der i forbindelse med en almindelig gældssanering ikke vil opstå økonomiske tab af betydning, uanset om tidspunktet for afskrivning af åbenbart værdiløse fordringer eventuelt fremrykkes. Direktoratet har herved henvist til de oplysninger, som fremgår af tabel 5 og 8 ovenfor.

Statsskattedirektoratet har endvidere udtalt følgende:

"Da direktoratet i forvejen ikke lader åbenbart værdiløse fordringer inddrive - bortset fra, at det ved fogedforretninger er nødvendigt at konstatere skyldnerens manglende betalingsevne - vil der ikke opnås nogen besparelse ved en uvidelse af afskrivningsreglerne.

Såfremt der fastsættes regler for egentlig gældssanering, vil dette formentlig isoleret set påføre det offentlige et ikke ringe merarbejde, idet en række skyldnere, herunder de skyldnere hvis restancer uden ansøgning er afgangsført som uerholdelige, vil fremsætte begæring om gældssanering." 11)

5.2. Told- og afgiftskrav m.v.

5.2.1. Told- og afgiftslovgivningen indeholder ikke hjemmel til at lade told- og afgiftsbeløb m.v. udgå af regnskabet som uerholdelige eller at eftergive sådanne krav. Toldvæsenet har således ikke mulighed for at eftergive skyldige told- og afgiftsbeløb m.v. alene på grundlag af en konstatering af skyldnerens manglende betalingsevne. Toldvæsenet har derfor stedse søgt at afbryde forældelse ved udlæg eller ved at opnå skyldnerens erkendelse af gælden, tovgivningen er dog ikke til hinder for, at toldvæsenet undlader at afbryde forældelse i de tilfælde, hvor det ikke er lønsomt ud fra inddrivelseshensyn.

Indtil sommeren 1980 var toldvæsenet kun bemyndiget til at afskrive skyldige afgiftsbeløb m.v. som uerholdelige, når beløbet ikke oversteg 150 kr., og den pågældende virksomhed var afmeldt, eller der forelå særlige forhold.

Ved skrivelse af 2. juli 1980 tiltrådte departementet for told- og forbrugsafgifter en indstilling fra direktoratet for toldvæsenet, som herefter er bemyndiget til at afskrive told- og afgiftsbeløb m.v. i overensstemmelse med de nedenfor nævnte regler.

I et af direktoratet udarbejdet notat af januar 1980 blev ønsket 11) Det bemærkes herved, at skyldneren normalt ikke underrettes om, at fordringen er foreløbigt afgangsført som uerholdelig, se ovenfor 5.1.1. ad (1).

sket om udvidet afskrivningsbemyndigelse begrundet med henvisning til følgende:

"En stor del af restancerne i ophørte virksomheder må imidlertid anses som uinddrivelige, og den afskrivning af tab, der har fundet sted, er derfor ikke udtryk for hvor stor en del af toldvæsenets samlede restancemasse, der reelt må anses for uerholdelig.

En følge af dette forhold er også, at de fordringer, som fremgår af toldvæsenets regnskab - og dermed også af statsregnskabet - ikke er udtryk for, i hvilket omfang disse beløb kan forventes at indgå.

På denne baggrund har rigsrevisionen over for direktoratet henstillet, at der træffes foranstaltninger til ved afskrivning at udskille de restancer af regnskaberne og systemerne, der på grundlag af en dokumentation for uerholdelighed ikke længere kan anses for inddrivelige. De udskilte restancer tænkes dog ikke afskrevet i regnskabet som tab, idet rigsrevisionen samtidig anfører, at man må opretholde en registrering af fordringer, hvis endelige uerholdelighed, fx ved forældelse, endnu ikke er fastslået. Med passende mellemrum foretages en vurdering af, om der efter at udskillelse er sket, måtte være opstået mulighed for inddrivelse.

Toldvæsenet har imidlertid ud fra flere synspunkter en væsentlig interesse i, at der nu gennemføres en liberalisering af selve afskrivningsreglerne.

Efter det første vil man herved få mulighed for at ophøre med en række ressourcekrævende og ulønsomme aktiviteter vedrørende gamle og små fordringer. I stedet kan indsatsen koncentreres om den del af restancemassen, hvor der er størst udsigt til at begrænse statskassens tab, og hvor den præventive virkning samtidig er størst.

For det andet vil man opnå, at statsregnskabet bliver mere realistisk, når der afskrives fordringer, som i realiteten er tabt, og der som aktiver kun optages fordringer, der i det alt væsentlige kan forventes at indgå i statskassen.

Til støtte for en liberalisering af afskrivningsreglerne kan endvidere anføres, at direktoratet i forbindelse med rekursager har bemærket, at departementet i et stigende antal tilfælde meddeler skyldnere, der på grund af særlige vanskelige økonomiske og sociale forhold anmoder om eftergivelse af skyldige beløb, at yderligere indfordring vil blive stillet i bero.

Endelig kan anføres, at justitsministeriet i 1976 nedsatte et gældssaneringsudvalg med den opgave at overveje og vurdere virkningerne af en almindelig gældssaneringsordning.

I en skrivelse, der nærmere redegør for baggrunden for udvalgets nedsættelse, er det anført, at det offentlige typisk vil være den enkelte borgers mest betydningsfulde og langt største kreditor, og at de offentlige kreditorer søger deres krav inddrevet, selv efter at private kreditorer har givet op efter at have foretaget forgæves udlæg.

Endvidere anføres det, at det i praksis er yderst sjældent, at det er muligt at få eftergivet en gæld til det offentlige, selv om skyldneren åbenbart ikke vil være i stand til at betale gælden.

Direktoratet har i skrivelse af 16. oktober 1978, Ø 9122, besvaret en række spørgsmål fra gældssaneringsudvalget. Man har herunder påpeget, at en gennemførelse af de af restance-

udvalget fremsatte forslag til en ændring af toldvæsenets afskrivningsmuligheder bevirker, at der ikke vil være behov/ for en gældssaneringsordning for toldvæsenets vedkommende."

Det omtalte notat indeholder for så vidt angår ophørte virksomheder m.v. følgende forslag, der som nævnt blev tiltrådt af departementet for told- og forbrugsafgifter:

"For ophørte virksomheder og toldvæsenets øvrige ikke-registrerede skyldnere (fx skyldnere i smuglersager) må der ved fastlæggelse af afskrivningsregler i første række tages hensyn til de omkostninger, der er forbundet med en fortsat inddrivelse af fordringerne Der bør således være mulighed for uden videre at kunne afskrive en fordring, når omkostningerne vedrørende inddrivelsen vil overstige fordringen.

Det foreslås derfor, at beløb under 500 kr. uden hensyn til skyldens art skal kunne afskrives uden videre 1/2 år efter virksomhedens afmeldelse. Denne tidsfrist på 1/2 år forhindrer, at virksomheder, der lader sig afmelde fra registrering i en ganske kort periode, herved opnår mulighed for afskrivning.

Endvidere bør der i et vist omfang tages hensyn til skyldnerens sociale og økonomiske forhold m.v. samt den pågældendes mulighed for økonomisk retablering, jf. det tidligere nævnte om gældssaneringsudvalgets henvendelse. Der er af hensyn hertil nedenfor foreslået nye afskrivningsregler, der skulle imødekomme disse synspunkter. For så vidt angår skyldnere i smuglersager bør afskrivning efter de nævnte regler kun kunne ske i de særlige situationer, der muliggør afskrivning af beløb over 25.000 kr.

Indtil forældelsen indtræder må muligheden for at følge udviklingen i skyldnerens økonomiske forhold bevares. Endvidere bør der i denne periode kunne ske modregning. Sådanne fordringer skal derfor registreres på den foran omtalte konto for dubiose fordringer. Beløbet henstår herefter på denne konto, indtil forældelse indtræder, og indgår i modregnings-samarbejdet med skattevæsenet.

Skyldige beløb på 500 - 5.000 kr.

Disse beløb søges tvangsinddrevet i forbindelse med virksomhedens afmeldelse. Er inddrivelsen forgæves, henstår beløbet i ca. 4 år efter udlæggets foretagelse, hvorefter der indhentes skatteoplysninger. Viser disse, at der ikke er grundlag for en fortsat inddrivelse, foretages der ikke nyt udlæg, og fordringen vil kunne afskrives, når forældelsen umiddelbart herefter indtræder.

Skyldige beløb på 5.001 - 25.000 kr.

Disse beløb søges inddrevet ved udlæg i forbindelse med virksomhedens afmeldelse. Er inddrivelsen forgæves, indhentes løbende i de følgende 4 år skatteoplysninger. Er der efter disse oplysninger ikke mulighed for at inddrive beløbet foretages ikke yderligere inddrivelsesskridt, og fordringen vil kunne afskrives, når forældelsen indtræder.

Skyldige beløb over 25.000 kr.

Disse beløb skal principielt ikke kunne afskrives, og indrivelse skal efter virksomhedens afmeldelse ske på sædvanlig måde, og således at der fortsat sker afbrydelse af forældelsen.

Det foreslås dog, at inddrivelsen af skyldige told- og afgiftsbeløb m.v. på over 25.000 kr. i visse situationer skal kunne undlades, således at skylden kan afskrives, når forældelse indtræder.

Inddrivelse må herefter kunne undlades, såfremt der er foretaget forgæves udlæg, og skyldner tilbyder at indbetale et engangsbeløb på 25 pct af det skyldige told- og afgiftsbeløb m.v. incl. renter på ansøgningstidspunktet, dog mindst 15.000 kr.

Endvidere må inddrivelse kunne undlades, såfremt skyldner efter forgæves udlæg tilbyder og overholder en afdragsordning i 5 år således, at der hvert år afdrages mindst 15 pct. af skyldners indkomst efter skattetræk. Denne procentsats svarer til den andel, som skattevæsenet efter kildeskattelovens § 73 kan lönindeholde i skyldners indkomst efter skattetræk. Det samlede indbetalte beløb i henhold til afdragsordningen skal minimum andrage 25 pct. af det skyldige told- og afgiftsbeløb m.v. incl. renter til ansøgningstidspunktet, og mindst 15.000 kr.

Ovenstående vil indebære, at fordringen, hvis ordningen overholdes, vil udgå af regnskabet, når forældelsen indtræder.

For at sådanne ordninger skal kunne etableres, skal der være foretaget forgæves udlæg samt foreligge skatteoplysninger, hvoraf fremgår, at skylden er uerholdelig. Endvidere skal skyldner opfylde følgende betingelser:

- skyldner eller dennes ægtefælle/samlever er ikke i besiddelse af fast ejendom eller andre formuegenstande,
- skyldner eller dennes ægtefælle/samlever har ikke påbegyndt registreringspligtig virksomhed,
- skyldner er ikke medindehaver af et af ham selv eller ægtefællen/samleveren oprettet anparts- eller aktieselskab, og skyldner er ikke ansat i et sådant selskab,
- skyldner har ikke solidarisk hæftende medskyldnere.

Det er yderligere en betingelse, at skyldners respektive ægtefælles/samlevers sociale og økonomiske forhold ikke taler imod sådanne ordninger.

Det foreslås derudover, at det af hensyn til skyldners sociale og økonomiske forhold m.v. skal være muligt at afskrive fordringer af enhver art og uanset skyldens størrelse hos følgende uformuende skyldnere, der ikke er omfattet af ovennævnte regler:

- Folkepensionister, der er fyldt 67 år, og hvis eneste indtægt er folkepension.
- Invalidpensionister, hvis eneste indtægt er invalidepension.
- Enkepensionister, hvis eneste indtægt er enkepension.
- Andre skyldnere, hvor særlige omstændigheder taler for en retablering af skyldners økonomiske forhold."

5.2.2. Statsrevisorernes beretning om revisionen af skatter og afgifter i 1980 s. 24 ff. indeholder bl.a. følgende oplysninger om restancer på told- og afgiftsområdet:

"Rigsrevisionen har for hvert af de senere år foretaget en beregning af restanceprocenten opgjort som forholdet mellem de samlede restancer ved udgangen af året og de opkrævede told- og forbrugsafgifter i løbet af året.

De beregnede procenter fremgår af nedenstående oversigt:
12)

Tabel 9.

Kalenderår	Opkrævede told- og forbrugsafgifter m. v. ¹⁾	Restancer af told- og forbrugsafgifter ultimo året	Restanceprocent
	mi l kr.	mi l kr.	
1974	24.853	1.263	5,1
1975	27.682	1.345	4,9
1976	33.200	1.241	3,7
1977	39.454	1.332	3,4
1978	46.585	1.561	3,4
1979	55.022	1.757	3,2
1980	58.111	2.472	4,3

¹⁾ Inklusive renter og bøder, og ikke reduceret med nettoafregningen over for EF.

lil brug ved styringen af toldkamrenes restanceinddrivelse foretager toldvæsenet ved udgangen af hvert kvartal en opgørelse af de toldkredit- og merværdirestancer, der er optaget i edb-systemerne og vedrører afgiftsperioder forud for seneste halvår. Edb-registrene omfatter ikke samtlige toldkredit- og merværdirestancer, da visse ældre restancer overføres til toldkamrene til manuel registrering.

Ved vurdering af restancerne og restanceinddrivelsen må det tages i betragtning, at der i edb-registrene er optaget restancer, der for størstedelens vedkommende må anses for uerholdelige, men som toldvæsenet ikke har hjemmel til at afskrive. Det gælder f.eks. restancer i mange af de virksomheder, der er afmeldt fra momsregistrering, fordi de er ophørt med at drive registreringspligtig virksomhed.

Toldvæsenet opdeler restancerne på igangværende og afmeldte virksomheder. Fordelingen ultimo årene 1978 til 1980 fremgår af nedenstående oversigt, i hvilken restancerne endvidere er opdelt efter, om de er mindre eller større end 25.000 kr."

12) Det er ikke muligt at udskille den del af restancerne, som påhviler fysiske personer.

Tabel 10.

Restancens størrelse kr	Ultimo 1978		Ultimo 1979		Ultimo 1980	
	Restan- ter antal	Restan- cer mi l kr	Restan- ter antal	Restan- cer mi l kr	Restan- ter antal	Restan- cer mi l kr
<i>Igangværende:</i>						
Restance under 25.000	22.923	73,8	22.364	73,0	23.588	93,4
Restance over 25.000	2.440	158,6	2.839	184,8	4.286	304,4
I alt	25.363	232,4	25.203	257,8	27.874	397,8
<i>Afmeldte:</i>						
Restance under 25.000	16.589	105,7	17.280	116,4	18.124	130,5
Restance over 25.000	5.143	466,9	6.061	555,5	7.837	761,2
I alt	21.732	572,6	23.341	671,9	25.961	891,7
<i>Igangværende og afmeldte:</i>						
I alt	47.095	805,0	48.544	929,7	53.835	1.289,5

Det fremgår heraf, at de afmeldte virksomheder udgjorde knap halvdelen af restanterne og tegnede sig for godt 69% af de restancer, der var optaget i edb-registrene.

Afgiftsrestancerne opgøres af toldvæsenet efter hvilke afgiftsperioder, de vedrører. Restancerne ultimo 1979 og 1980 fordelt på afgiftsperioder fremgår af nedenstående oversigt, (jfr. note 12).

Tabel 11.

Afgiftsperiode	Restancer ultimo 1979		Restancer ultimo 1980	
	mi l kr.	pct.	mi l kr.	pct.
1968-75	267,5	32,0	237,0	20,4
1976	78,6	9,4	68,6	5,9
1977	112,3	13,5	94,3	8,1
1978	191,8	23,0	153,3	13,2
1979	184,0 ¹⁾	22,1 ¹⁾	298,6	25,7
I. halvår 1980	.	.	309,2	26,7
I alt	834,2	100,0	1.161,0	100,0

¹⁾ I. halvår 1979.

Det ses af oversigten, at ved udgangen af 1980 var 20% af restancerne mere end 5 år gamle, mens 52% var mindre end 2 år gamle.

Oversigten viser for de enkelte afgiftsperioder, hvor meget der er inddrevet i løbet af 1980. Jo ældre restancerne er, desto vanskeligere er det normalt at inddrive yderligere beløb. Restancerne vedrørende afgiftsperioderne 1968-75 er således kun blevet formindsket med 11 pct. i løbet af 1980, mens restancerne vedrørende

1978 er blevet formindsket med 20 pct.

Af nedenstående oversigt fremgår hvilke beløb, der i de senere år er afskrevet som uerholdelige:

Tabel 12.

Kalenderår	Mio. kr.	1 promille af opkrævede told og forbrugsafgifter m. v.
1975.....	23	0,8
1976.....	32	1,0
1977.....	51	1,3
1978.....	37	0,8
1979.....	59	1,1
1980.....	41	0,7

Det bemærkes herved, at departementet for told- og forbrugsafgifter i 1980 bemyndigede direktoratet for toldvæsenet til i videre omfang end hidtil at afskrive uerholdelige og ikke inddrivelsesværdige fordringer. De nærmere regler, jfr. ovenfor 5.2.1., blev meddelt toldkamrene ved skrivelse af 22. juli 1980.

Direktoratet for toldvæsenet har i april 1981 oplyst, at der foreløbig er afskrevet 3,9 mio. kr. efter de nye regler, og at dette beløb omfatter ca. 4.000 restanter. De udvidede afskrivningsregler har således endnu ikke haft væsentlig betydning. Ifølge det ovenfor under 5.2.1. omtalte notat af januar 1980 fra direktoratet for toldvæsenet vil der i løbet af en periode på ca. 5 år efter de ændrede afskrivningsreglers; indførelse blive afskrevet en stor del af de gamle restancer på under 25.000 kr. Om afskrivningernes forventede omfang og provenuvirkningerne af de nye regler hedder det i notatet:

"Det samlede skyldige told- og afgiftsbeløb for afmeldte virksomheder andrager pr. september 1979 653 mio. kr. Såfremt restancen for de ophørte virksomheder fordeles sig på samme måde som de totale restancer, vil 83 pct. af virksomhederne efter antal være i restance med ca. 195 mio. kr. 17 pct. af virksomhederne skylder over 25.000 kr., hvilket udgør 70 pct. af restancen (460 mio., kr.). Det må derfor antages, at der i de første 5 år efter de nye afskrivningsreglers ikrafttræden vil ske afskrivning på i alt ca. 200 mio. kr. af den nuværende restancemasse på 1.437 mio. kr. Hertil kommer dog eventuelle afskrivninger i særlige situationer.

- 13) Udover fordringer afskrevet som uerholdelige efter den ovenfor 5.2.1. omtalte bemyndigelse omfatter tabellen udækkede dele af fordringer, som har været anmeldt i dødsboer og aktie- og andelselskabers konkursboer.

Den årlige stigning i restancerne for ophørte virksomheder andrager ca. 100 mio. kr., hvoraf ca. 30 mio. kr. vedrører restancer på under 25.000 kr. En væsentlig del af denne restancemasse må anses for uerholdelig og vil kunne afskrives efter de foreslåede regler.

Statskassen vil ikke herved miste noget egentlig provenu, idet beløbene igennem en årrække ikke har været til at inddrive.

Afskrivningsreglerne medfører, at mulighederne for modregning i overskydende skat bortfalder, når forældelsen indtræder. De beløb, der herefter ville kunne være modregnet, må dog anses for at være af mindre betydning, da der er tale om skyldnere, der er ophørt med at drive registreringspligtig virksomhed for mere end 5 år siden, og som i en årrække har været uformuende."

5.3. Statens krav i henhold til uddannelses- og erhvervsstøtte lov-givningen.

Udvalget har fra Kongeriget Danmarks Hypotekbank og Finansforvaltning indhentet forskellige oplysninger vedrørende de af hypotekbanken administrerede ikke-pantesikrede fordringer på fysiske personer.

5.3.1. Misligholdte statsgaranterede studielån.

hypotekbanken overtog de første misligholdte statsgaranterede lån i 1965.

Pr. 1. september 1981 udgjorde statens krav ifølge sådanne fordringer 439,3 mio. kr. (eksklusive påløbne renter) fordelt på 17.540 personer.

Som det fremgår af nedenstående tabel 13, har der siden 1965 været en stadig stigning i de beløb, statskassen hvert år har måttet indfri, over for pengeinstitutterne, medens nyttilgangen af skyldnere de senere år har udgjort ca. 3.000 pr. år.

Tabel 13.

oversigt pr. 9/9 1981.

	(1)		(2)		(3)	(4)		(5)
Udviklingsoversigt	Tilgang		Afgang		Betalte renter mio. kr.	Rest ultimo		Antal deb. pr. 9.9.1981
	Vital debitorer	Beløb mio. kr.	Afdrag mio. kr.	Afskr. mio. kr.		Antal debitorer	Beløb x) mio. kr.	
1965-1975	5249	51,9	3,8	2,7	3,7	3961	45,4	3054
1975/76	1574	24,1	1,4	1,0	2,0	5275	67,1	1208
1976/77	1352	37,0	2,6	1,1	2,0	6590	100,4	1082
1977/78	3055	52,0	3,3	1,8	2,9	9119	147,3	2637
1978 (9 mdr.)	2084	49,0	3,6	2,0	3,0	11079	190,7	1847
1979	2914	84,5	6,2	3,0	7,0	13086	266,0	2677
1980	3029	108,3	7,2	3,3	10,2	15981	363,8	2867
1981	2222	83,9	5,6	2,8	6,9	17540	439,3	2168
Ialt	21479	490,7	33,7	17,7	37,7	-	-	17540

x) excl. påløbne renter

Hypotekbanken forventer, at der i de nærmeste år - med den nu-gældende støtteordning - vil ske en kraftig stigning i de be-løb, statskassen må indfri over for pengeinstitutterne, og antage-lig en stigning i antallet af nye skyldnere.

Til belysning af fordringernes størrelse henvises til tabel 14 angående de i de første 9 måneder af 1981 indfrieede statsgaran-terede lån:

Tabel 14.

oversigt pr. 6/10 1981.

Spec. efter størrelse (i 1.000 kr.)	under 10	10-20	20-30	30-40	40-50	50-100	100-200	over 200
Tilgang af antal debi- torer i 1981 (Ialt 2222)	424	489	318	232	212	408	136	3
Procentfordeling	19,1%	22,0%	14,3%	10,4%	9,6%	18,4%	6,1%	0,1%

Som svar på udvalgets spørgsmål om, hvorvidt de her omtalte fordringer kan anses for værdiløse, idet skyldneren åbenbart ikke vil være i stand til at betale, har hypotekbanken udtalt:

- 14) Oplysningerne fra hypotekbanken er givet i skrivelse af 8. fe-bruar 1982, altså inden gennemførelsen af lov nr. 292 af 9. juni 1982 om gældssanering af statsgaranterede studielån.

"Der er her tale om en ung debitor kredse og under hensyn til mulighederne for, at de pågældende - uanset de p.t. ikke er i stand til at betale - senere vil blive i stand til at afvikle deres gæld, især ved erhvervsindtægter, men eventuelt også ved arv eller anden formue tilgang, kan fordringerne stort set ikke betragtes som værdiløse."

Pr. 1. september 1981 administrerede hypotekbanken misligholdte studielån til 17.540 skyldnere. Mellem hypotekbanken og ca. 2.400 af disse var der indgået en afviklingsordning. Sagerne angående ca. 8.000 skyldnere var stillet i bero indtil videre, idet der efter det foreliggende ikke for tiden var nogen udsigt til at opnå dækning. Fordringerne vedrørende ca. 7.000 var sendt til inkasso; sidstnævnte tal omfatter også tilfælde, hvor der mellem den indkasserende advokat og skyldneren er indgået en afviklingsordning, og tillige tilfælde, hvor inddrivelsen er stillet i bero indtil videre, fordi skyldneren har afgivet insolvenserklæring under inkassosagen.

De indgåede afviklingsordninger overholdes ikke fuldt ud af en stor del af skyldnerne, og der har i de seneste år været en tendens til en stigning i såvel restancernes antal som deres størrelse.

Hypotekbankens hjemmel til at eftergive de her omtalte fordringer er alene tekstanmærkning 50 til finanslovens § 23. Eftergivelse er betinget af, at fordringen er over 20 år, og at der ikke er udsigt til at få den dækket. Da ingen af statens fordringer i henhold til statsgaranterede studielån endnu er over 20 år gamle, er eftergivelse således udelukket.

5.3.2. Misligholdte studielån ydet af staten i henhold til tidligere uddannelsesstøttelovgivning.

Inkassofunktionen vedrørende disse lån blev først henlagt til hypotekbanken den 1. januar 1981. Pr. 1. oktober 1981 administrerede hypotekbanken misligholdte lån på ialt 14 mio. kr. (eksklusive påløbne renter) fordelt på 1.828 skyldnere. Der forventes i de nærmeste år en årlig tilgang af nye skyldnere på 1.500-2.000.

Gm eftergivelse af statens krav gælder det samme, som er omtalt under 5.3.1.

Hypotekbanken har besvaret spørgsmålet om, i hvilket omfang fordringerne kan anses for værdiløse, på samme måde som det tilsva-

rende spørgsmål angående de indfrieede statsgaranterede lån, jfr. ovenfor 5.3.1.

5.3.3. Hypotekbankens inkassofunktion vedrørende lån og garantier angående erhvervsinvesteringer.

hypotekbankens erhvervskontor administrerer dels lån og garanti for lån til investeringer i erhvervsvirksomheder ydet af Direktoratet for Egnsudvikling i henhold til lov om egnsudvikling og lov om lån til håndværksvirksomhed og mindre industri; dels forskellige garantiordninger hovedsagelig vedrørende lån ydet af pengeinstitutter til gartnervirksomhed og garanti for lån ydet af Danmarks Skibskreditfond. Herudover administreres andre i antal og størrelse forholdsvis ubetydelige (og ældre) låne- og garantiordninger.

For stort set alle lån og garantier gælder, at de er betinget af sikkerhed i fast ejendom, løsøre, skib eller anden passende sikkerhed. Dette betyder, at skyldneren vil være gået konkurs og realsikkerheden for lånet være realiseret, før der bliver spørgsmål om at gøre den personlige fordring gældende.

Da der således kan blive tale om restfordringer på lån og garantier af vidt forskellig størrelse, svinger de personlige fordringer i erhvervskontoret fra få tusinde kroner til millionbeløb. Størrelsen af de samlede personlige fordringer beløb sig i februar 1982 til ca. 14 mio. kr. Som følge af vigende konjunkturer og stadig større enkeltengagementer stiger såvel antallet som størrelsen af de personlige fordringer.

Langt den overvejende del af fordringerne anses af hypotekbanken for uerholdelige.

For lån ydet enkeltpersoner har konkursen som regel endeligt gjort op med muligheden for dækning.

For lån ydet selskaber har man i vidt omfang forlangt kaution af virksomhedsejerne. Da kautionisterne ikke har været omfattet af konkursbehandlingen, er det nødvendigt at behandle disse anderledes end andre personligt hæftende skyldnere.

Det er hypotekbankens praksis, at der for skyldnere, som har haft deres bo under konkursbehandling, ikke stilles strenge krav til dokumentation af umuligheden af at betale. Dokumentation sker oftest via kopi af selvangivelsen, der viser, at skyldneren ikke har formue og ikke har indkomster ud over en almindelig lønindtægt eller lignende.

For personligt hæftende skyldnere og kautionister søges altid en afdragsordning, og som regel tilbydes saldokvittering mod betaling af et mindre beløb. Størrelsen heraf afhænger af skyldnerens betalingsmulighed og har kun i nogen grad relation til fordringens størrelse.

Der foreligger ikke faste regler for afskrivning, idet hver sag bedømmes konkret.

5.3.4. Hypotekbankens inkassofunktion vedrørende lån og garantier i henhold til landbrugslovgivningen m.v.

Hypotekbankens landbrugskontor administrerer en række statslån i henhold til jordbrugsstøttelovgivningen og derudover garantiordninger vedrørende lån ydet af pengeinstitutter i henhold til tørkelovene, moderniseringsloven og gældssaneringsloven.

For alle ordningernes vedkommende er der tale om lån ydet med pant i fast ejendom. Der kan derfor først blive tale om at gøre den personlige fordring gældende, når pantet er mistet, normalt efter tvangsauktion.

Hvor tvangsauktion for jordbrugeren er truende, indgår landbrugskontoret ofte tvangs- eller frivillig akkord, både for at varetage lovgivningens jordbrugspolitiske formål og i rent gældsredningsøjemed. Den personlige fordring elimineres eller nedskrives herved sideløbende med opgivelsen af pantet.

De personlige fordringers størrelse kan svinge fra få tusinde kroner til over en halv million kroner. Størrelsen af de samlede personlige fordringer under landbrugskontoret blev i februar 1982 anslået til ca. 100 mio. kr. Under landbrugets nuværende konjunkturer er tilgangen af nye personlige fordringer betydelig; afgang af disse fordringer har altid været meget langsom.

De personlige fordringer betragtes normalt som uerholdelige; enkelte skyldnere afdrager dog stabilt deres gæld med små beløb.

Hypotekbankens landbrugskontor har endvidere udtalt:

"Ved den personlige fordrings etablering vil skyldnerens betalingsevne normalt være lig 0. Der er ikke fastlagt egentlige retningslinier for eftergivelse af fordringerne.

Det er landbrugskontorets opfattelse, at der både af hensyn til debitorerne og af administrative grunde bør gennemføres en meget videre adgang til at bortskære den personlige fordring. Bag fremkomsten af den personlige fordring vil altid ligge et totalt sammenbrud af etablering i jordbrugserhvervet med den væsentlige forstyrrelse af stilling og forhold, der følger af, at familiens bolig samtidig mistes. Un-

der hensyn hertil og til de materielle krav, der forud er stillet for at komme under støttelovgivningen, er det vanskeligt at få øje på præventive grunde eller andre hensyn, der taler imod en meget let adgang til afskrivning af den personlige fordring. Denne restomkostning vedrørende de mislykkede bør være indkalkuleret i lovgivningen."

5.3.5. Hypotekbankens inkassofunktion angående lån og garantiordninger vedrørende fiskerierhvervet.

Hypotekbankens bankkontor, som administrerer fiskeribankens lån og statsgarantiordninger, har oplyst følgende:

"Størstedelen af de usikrede krav blev pr. 31/12 1980 opgjort til ca. 5 mio. kr. Sandsynligvis vil beløbet i løbet af 1982 overstige 10 mio. kr.

I de sidste år er der sket en kraftig stigning i tilgodehavender, der efter tvangsauktion og lignende er forfaldne og usikrede.

Dette gælder især fiskeribanken. Størstedelen af kravene er således opstået på forskellige tidspunkter inden for de sidste par år og størstedelen af fordringerne må for tiden anses for uerholdelige, da de fleste debitorer har mistet det oprindelige pant-skib, fast ejendom eller lignende ved auktion og ikke kan forventes at opnå indtægter, der kan bringe de betydelige restgældsposter ned. Kun i få tilfælde har der for hele eller en del af fordringen kunnet opnås en "stille prioritet" eller lignende.

Kontoret følger den almindelige praksis, hvorefter ikke sikrede fordringer først opgives, eventuelt eftergives, når skyldneren bliver folkepensionist og ikke har andre midler. Fiskeribankens bestyrelse har undtagelsesvis eftergivet et resttilgodehavende mod en affindelsessum.

I tilfælde, hvor debitor opnår en almindelig ordning med sine kreditorer, vil der være behov for at hypotekbankens eller fiskeribankens tilgodehaven de indgår i ordningen. Dette har i enkelte tilfælde været praktiseret i fiskeribanken. Det er ligeledes kontorets praksis at tilbyde saldokvittering mod en passende affindelsessum; generelt set burde eftergivelse nok praktiseres i videre omfang under hensyntagen til fordringernes størrelse og vanskeligheden ved at inddrive dem, herunder vanskeligheden ved at få præcise oplysninger om debtors økonomiske forhold.

Kontoret gør ikke forsøg på at inddrive åbenbart værdiløse fordringer. Fiskeribanken kan i et vist omfang fra de stedlige myndigheder få oplysninger om debitorernes økonomiske forhold og på dette grundlag afgøre om yderligere udgifter til advokat m.v. bør afholdes. Hvor sådanne oplysninger ikke kan fås, vil man være tilbageholdende med at iværksætte incassation, og der kan følgelig ikke opnås besparelser her."

Ad 5.3.1. - 5.3.5. Hypotekbankens skrivelse af 8. februar 1982 til udvalget munder ud i følgende:

"Konklusion:

Som det vil fremgå af foranstående bemærkninger vedrørende de enkelte administrationsområder, er der, for så vidt de af hypotekbanken forvaltede områder et stort behov for en almindelig gældssaneringsordning, omend det dog må anses for vanskeligt at skønne hvor store besparelser, der vil kunne opnås ved at opgive forsøg på inddrivelse af åbenbart værdiløse fordringer.

Det kan i øvrigt i denne forbindelse oplyses, at hypotekbanken for tiden arbejder med opbygning af et samlet register over værdiløse fordringer, idet det er hensigten med dette register via EDB-teknik at sikre sig mod forældelse af fordringer og eventuelle renter, samt - i det omfang det måtte være muligt - økonomiske oplysninger om debitorerne."

5.4. Tilbagebetalingspligtig kontanthjælp og krav på forskudsvis udbetalte børnebidrag.

I de tilfælde, hvor der ydes kontanthjælp med tilbagebetalingspligt, jfr. bistandslovens §§ 25-26, fastsætter det sociale udvalg en betalingsordning under hensyn til, hvad den pågældende kan udrede uden at komme til at mangle, hvad der må anses for nødvendigt til eget eller familiens underhold, jfr. bistandslovens § 27, stk. 1. Hvis den pågældende efter sine forhold er i stand til at betale, men undlader at betale afdrag fastsat i betalingsordningen, kan reglerne om inddrivelse af personlige skatter bringes i anvendelse, jfr. bistandslovens § 27, stk. 2, jfr. § 7, stk. 2.

Betalingsordningen kan ændres, hvis der sker ændringer i den pågældendes økonomiske forhold, og tilbagebetalingskravet bortfalder, når der i 5 år (før 1. januar 1981 i 3 år) ikke har været mulighed for at gennemføre det.

Forbigående, eventuelt tilbagebetalingspligtig, kontanthjælp efter bistandslovens § 37 kan ydes som hjælp til underhold og til dækning af rimelige, faste udgifter. Herunder falder først og fremmest udgifter til bolig; også hjælp til visse løbende gældsforpligtelser kan ydes som led i den forbigående hjælp. Se nærmere socialministeriets cirkulære af 25. oktober 1981 (kontanthjælpscirkulæret). Efter § 37 kan der dog ikke ydes hjælp til hel eller delvis sanering af gæld. Imidlertid giver bistandslovens § 40, stk. 1, mulighed for, at der særskilt eller i forbindelse med underholdshjælp ydes (eventuelt tilbagebetalingspligtig) hjælp til dækning af rimeligt begrundede enkeltudgifter, såfremt den pågældendes egen afholdelse af disse udgifter i afgørende grad vil le vanskeliggøre den pågældendes eller familiens økonomiske mulig-

heder for fremtidig at klare sig selv. Ifølge kontanthjælpscirkulæret (punkt 24)

"giver reglen i § 40, stk. 1, mulighed for i visse særlige tilfælde at sanere en enligs eller en families økonomi ved at bringe truende gældsposter ud af verden. Inden der ydes hjælp hertil, må det sociale udvalg foretage en bedømmelse af ansøgerens nuværende økonomiske situation og sammenholde denne med muligheden for, at pågældende eller familien efter en sanering vil være i stand til at klare sig selv. Det må være en forudsætning, at det ikke kan anses muligt gennem rådgivning og vejledning i budgetlægning at bringe ansøgerens økonomi i balance. Inden der ydes hjælp til enkelte gældsforpligtelser, må det endvidere undersøges, om kreditor måtte være villig til at give henstand med afviklingen af gælden eller til at gå med til en afdragsordning.

Hjælp til en større sanering af gældsforpligtelser må normalt forudsætte, at der samtidig ydes hjælp efter § 37, og at der optages forhandling med samtlige kreditorer om en frivillig lempelse af kravene, samtidig med at det undersøges, om visse forpligtelser kan bringes ud af verden i forbindelse med, at de ting, som gælden vedrører, returneres. Der kan ad denne vej ydes hjælp til dækning af en families mest påtrængende forpligtelser samtidig med, at der i en periode ydes løbende rådgivning med henblik på, at familien fremtidig kan klare sig selv.

25. Spørgsmålet om afvikling af gæld til det offentlige - f.eks. skatterestancer og bøder - falder i almindelighed uden for § 40, stk. 1, og må løses efter de regler, der i øvrigt findes om det pågældende gældsforhold"

før tilbagebetalingspligtig hjælp til uddannelse m.v. efter bistandslovens § 42 gælder tilsvarende med hensyn til fastsættelse af betalingsordning. Kravet bortfalder, hvis der efter en aftalt afdragsordning indtræder en betalingshindring, der vedvarer i 5 år.

Efter børnetilskudslovens §. 31 kan krav i anledning af forskudsvis udbetalte børnebidrag eftergives, når der ikke i det sidste år forskudsvis er udlagt bidrag, og den bidragspligtige ikke ville kunne betale det skyldige beløb uden at komme til at mangle, hvad der må anses for nødvendigt til eget eller familiens underhold. Det offentlige krav mod den bidragspligtige er undergivet den almindelige 20-årige forældelse, jfr. børnetilskudslovens § 28. Kravet kan med visse ændringer inddrives efter reglerne i lov om inddrivelse af underholdsbidrag, jfr. børnetilskudslovens § 28, stk. 2.

I tabel 15 og 16 findes en oversigt over henholdsvis fordringer af den her omtalte art opgjort ultimo 1977, 1979, 1980 samt 1981 og bevægelserne i 1980. Tal markeret med x er regnskabstal eller totaltællinger og derfor uden usikkerhed. De øvrige tal er skønsmæssige ansættelser eller opregnede tal baseret på oplysninger fra et repræsentativt udvalg af kommuner.

Tabel 15.

	Restancer mio. kr.				Antal skyldnere			
	1977	1979	1980	1981	1977	1979	1980	1981
1. Tilbagebetalingspligtig kontanthjælp efter §§ 37 og 40, stk. 1	-	360	550	825	-	120.000 ¹⁾	165.000 ¹⁾	-
2. Tilbagebetalingspligtig uddannelseshjælp m.v. efter § 42	-	95	145	220	-	-	12.500 ¹⁾	-
1. + 2.	200	455	695	1.045	-	-	-	-
3. Forskudsvis udbetalte børnebidrag	1.400	1.720 ^x	1.940 ^x	2.150	-	160.000	170.000	-

1) Tallet er bruttotal, dvs. personer med gæld i mere end én kommune er talt mere end 1 gang.

Tabel 16.

	Beløb mio. kr.					
	Restance primo 1980	Udbetalt med tilbagebetalingspligt i 1980	Afskrevet i 1980	Tilbagebetalt i 1980	Restance ultimo 1980	Pct. vis ændring i restance fra primo til ultimo 1980
1. Tilbagebetalingspligtig ¹⁾ kontanthjælp efter §§ 37, 40.1	Ca. 360	Ca. 340	Ca. 5-20 mill.kr.	160 ^x	Ca. 550	Ca. 50%
2. Tilbagebetalingspligtig uddannelseshjælp m.v. efter § 42, stk. 1 og 2	Ca. 95	Ca. 55	Ca. 1	4 ^x	145	Ca. 50%
3. Forskudsvis udlagte børnebidrag	Ca. 1720 ^x	Ca. 763 ^x	Ca. 15-30	Ca. 545 ^x	Ca. 1940 ^x	Ca. 13%

1) De herom opførte tal omfatter i hovedsagen kun restancer for personer, hvis sag er afsluttet. De udbetalte beløb, dvs. de reelle tilgodehavender, er derfor større end de opregnede beløb.

På grund af den store stigning i de seneste år i restancer for tilbagebetalingspligtig hjælp efter bistandslovens §§ 37, 40, stk. 1, og 42, er kun en mindre del af denne gæld af ældre dato. Derimod må det antages, at en noget større del af restancerne vedrørende forskudsvis udbetalte børnebidrag er af ældre dato.

Pr. skyldner androg den gennemsnitlige gæld for kontanthjælp efter §§ 37 og 40, stk. 1, ultimo 1980 3-4.000 kr., og for børnebidragene 10-15.000 kr. Spredningen i gældsstørrelserne kendes ikke. Der foreligger ingen oplysninger om, hvor mange der samtidig skylder kontanthjælp og børnebidrag.

Det fremgår af tabel 16, at der kun afskrives forholdsvis små beløb.

Som svar på udvalgets spørgsmål om, hvor stor en del af fordringerne der kan anses for værdiløse, fordi skyldneren åbenbart ikke vil være i stand til at betale, har et repræsentativt udvalg af kommuner givet oplysninger, som er præget af meget store variationer. Således varierer den anslåede uerholdelige andel af fordringerne angående tilbagebetalingspligtig kontanthjælp ultimo 1977 fra ca. 10 til ca. 70% og af fordringerne i anledning af forskudsvis udbetalte børnebidrag ultimo 1977 fra 0 til 75%. flere kommuner har fremhævet, at der er tale om meget usikre skøn. Følgende beregning af en landstotal må derfor tages med stort forbehold:

Af de ultimo 1977 samlede udestående fordringer vedrørende tilbagebetalingspligtig kontanthjælp, ca. 200 mio. kr., skulle ifølge kommunernes skøn ca. 115 mio. kr. være uerholdelige. Og for så vidt angår forskudsvis udbetalte børnebidrag, hvor de samlede udestående fordringer ultimo 1977 androg ca. 1.400 mio. kr., kunne de uerholdelige fordringer skønsmæssigt beregnes til godt 350 mio. kr. for hele landet.

Som svar på udvalgets spørgsmål om, hvorvidt der på sociallovgivningens område findes at være behov for ændring af regler og praksis vedrørende eftergivelse af åbenbart værdiløse fordringer, har socialministeriet udtalt:

"Som det fremgår af ... er der inden for de forskellige områder i den sociale lovgivning fastsat regler om eftergivelse eller bortfald af det offentliges krav i de situationer, hvor en person ikke er i stand til at betale uden at komme til at mangle, hvad der må anses for nødvendigt til eget eller familiens underhold.

Da der både ved spørgsmålet om gennemførelse af en tilbagebetalingsordning og ved spørgsmålet om eftergivelse af tilbagebetalingskravet efter de gældende regler skal tages hensyn til skyldnerens betalingsevne, findes der ikke at være behov for ændringer af regler eller praksis om eftergivelse af åbenbart værdiløse fordringer inden for det sociale område."

5.5. Realkreditinstitutternes praksis ved inddrivelse af personlige fordringer på fysiske personer efter sletning af udækkede hæftelser på tvangsauktion.

Realkreditrådet har oplyst, at fordringer af denne art for perioden 1. december 1980 - 30. november 1981 skønsmæssigt anslået androg ialt 350-375 mio. kr. fordelt på ca. 2.350 skyldnere. Tallene er behæftet med betydelig usikkerhed.

Fordringernes alder er gennemgående 1 1/2 - 2 år. Både med hensyn til antal og størrelse har der i de senere år været en klar stigning; især fra 1980 til 1981 har stigningen været overordentlig kraftig.

Realkreditrådet har endvidere oplyst:

"Stort set alle fordringer, som bortfalder som udækkede på en tvangsauktion, anses for værdiløse.

Der sker ikke formel eftergivelse i disse situationer, medmindre forholdene i særlig grad taler derfor.

Personlig retsforfølgning finder som hovedregel heller ikke sted; dog kan det ske i tilfælde, hvor realkreditinstituttet har en formodning om, at skyldneren har midler, eller i tilfælde, hvor realkreditinstituttet har mistanke om at være "ført bag lyset" af debitor.

Fordringen bliver som hovedregel anmeldt i et eventuelt konkursbo.

Det vil principielt være muligt at ændre praksis på området. Opfattelsen er dog den, at det næppe vil være rimeligt at slække på en i forvejen lempelig praksis. Hertil kommer, at den kraftige stigning, der har kunnet konstateres de senere år, kan gøre det nødvendigt for realkreditinstitutterne at overveje situationen ...

Da praksis ... ikke er at forsøge personlig inddrivelse af åbenbart værdiløse fordringer, vil der ikke kunne opnås besparelser ved at indføre nye regler om formel eftergivelse - helt eller delvis - af resterende personlig gæld."

5.6. Pengeinstitutternes inddrivelses- og eftergivelsespraksis.

Udvalget har fra Danmarks Sparekasseforening og Den danske Bankforening modtaget forskellige oplysninger vedrørende pengeinstitutternes praksis ved inddrivelse af ikke-pantesikrede fordringer på fysiske personer.

På grund af manglende statistisk materiale har ingen af foreningerne været i stand til at anslå den samlede størrelse af pengeinstitutternes ubetalte fordringer på fysiske personer eller antallet af skyldnere i henhold til sådanne fordringer.

Ifølge begge foreninger har der i de senere år kunnet konstateres en stigning i restancernes antal og størrelse. Ifølge Den dan-

ske Bankforening er restancernes antal de sidste 5 år skønsmæssigt steget op til 200% for den enkelte bank, mens restancernes størrelse i samme periode skønsmæssigt er steget med op mod 300% for den enkelte banks vedkommende. Som svar på udvalgets spørgsmål om, hvor stor en del af fordringerne der kan anses for værdiløse, idet skyldneren åbenbart ikke vil være i stand til at betale, har Danmarks Sparekasseforening oplyst:

"Spørgsmålet vil alene kunne besvares på basis af et udarbejdet statistisk materiale over en årrække, idet en fordring, der i dag må betragtes som værdiløs, muligvis vil kunne honoreres efter en vis periode. I øvrigt anføres tal lige fra 25 pct. til 100 pct.

og Den danske Bankforening:

"Besvarelsen af dette punkt vanskeliggøres ligeledes af et manglende statistisk materiale angående fordringernes størrelse og antal. Formentlig er 70-100 pct. af de fordringer, hvor skyldneren åbenbart ikke vil være i stand til at betale, værdiløse. Dog skal bemærkes, at der hvert år indgår ikke helt ubetydelige beløb på fordringer af den her omtalte karakter."

Om pengeinstitutternes eftergivelses- og inddrivelsespraksis har Danmarks Sparekasseforening oplyst:

"Formel eftergivelse af fordringer er en undtagelse, for hvis anvendelse der ikke findes generelle retningslinier, men hvis aktualisering beror på en konkret vurdering i det enkelte tilfælde. Derimod vil en fordring ud fra en gennemsnitsbetragtning blive afskrevet, når skyldneren, efter at fordringen har været til inkasso, afgive insolvenserklæring i fogedretten, eller når inkassoadvokaten tilkendegiver, at yderligere inddrivelsesforsøg må betragtes som formålsløst.

Teoretisk vil det være naturligt at foretage eftergivelse i videre omfang. Formel eftergivelse bør imidlertid være en undtagelse, som kun bringes i anvendelse, når der efter en helt konkret vurdering er specielle indikationer for en sådan fremgangsmåde."

og Den danske Bankforening:

"Der kan ikke påvises nogen egentlig praksis, der følges af samtlige banker.

Et generelt træk er dog, at bankerne som udgangspunkt opretholder krav mod debitorer, der ikke er i stand til at afvikle gæld, med henblik på at gøre krav gældende, hvis debitors økonomiske forhold senere forbedres. Bankerne anlægger imidlertid en individuel vurdering af hvert enkelt tilfælde, og det er ikke usædvanligt, at banken søger at etablere en akkordordning, hvis det er åbenbart, at debitor ikke vil væ-

re i stand til at afvikle hele skylden, men debitor i øvrigt er indstillet på at afvikle et mindre beløb. Sådanne ordninger forsøges i stigende omfang etableret.

Ved en eventuel hel eller delvis eftergivelse af gæld anlægges som nævnt en individuel vurdering. Ved denne vurdering gør en mangfoldighed af hensyn sig gældende. Af momenter af betydning for denne vurdering skal især fremhæves: restgældens størrelse og debtors nuværende og sandsynlige fremtidige økonomiske formåen. Endvidere vil det ofte være af betydning, at der fra en udenforstående interessekreds bliver vist vilje til at afvikle en del af gælden, lige som en ordningsetablering ofte vil være betinget af, at en vis mindsteandel af restgælden bliver betalt.

Det er vor opfattelse, at vore medlemmer fortsat vil finde det mest hensigtsmæssigt at anlægge en individuel vurdering.

De inddrivelsesomkostninger, som er nødvendige for at konstatere, om en fordring er uerholdelig (f.eks. ved overgivelse af fordringen til inkasso ved advokat), kan efter vor opfattelse af kommercielle og - til en vis grad - skattemæssige hensyn næppe opgives. Da bankerne normalt ikke sender åbenbart værdiløse fordringer til inkasso, vil en besparelse i inddrivelsesomkostningerne således være af begrænset omfang.

Det skal bemærkes, at selv om fordringen - f.eks. gennem behandling i fogedretten - konstateres uerholdelig, idet debitor har afgivet insolvenserklæring i fogedretten, betyder dette ikke i sig selv, at fordringen eftergives debitor. En sådan fordring vil - i det omfang, den ikke bliver afviklet som følge af en eventuel opnået akkordordning - blive fulgt op med jævne mellemrum."

5.7. Justitsministeriets fogedretsundersøgelse.

Til brug for udvalgets arbejde anmodede justitsministeriet ved skrivelse af 15. september 1981 landets 84 fogedretter om en række oplysninger om, i hvilket omfang fordringer af en vis alder søges inddrevet hos fysiske personer.

Eogedretterne blev anmodet om

- (1) at registrere forskellige oplysninger i samtlige udlægssager (ekskl. pantebrevsudlæg i fast ejendom) i oktober måned 1981 angående fordringer, der var mere end 2 år gamle, og at fremkomme med oplysninger om erfaringerne med
- (2) inddrivelse af fordringer, som ikke har opnået fuld dækning under konkurs,
- (3) inddrivelse af personlige fordringer efter sletning af udækkede hæftelser på tvangsauktion,
- (4) inddrivelse af gamle/tvivlsomme fordringer foranstaltet af selskaber m.v., som erhvervsmæssigt opkøber nødlidende fordringer, og
- (5) "fredningsregien" i retsplejelovens § 490, der blev indført ved udlægsreformen i 1976.

De indkomne besvarelser fra 74 fogedretter viser følgende:
Ad (1). Oplysningerne vedrørende de nævnte udlægssager i oktober måned 1981 fremgår af nedenstående oversigt.

Tabel 17.

Fordringens alder:	2-3 år	4-5 år	over 5 år	Total
Ialt:	4.450	662	746	= 5.858
Heraf:				
I. Opgjort til				
a. under kr. 1.000	1.090	145	253	= 1.488
b. kr. 1.000 - 10.000	2.630	384	378	= 3.392
c. over kr. 10.000	730	133	115	= 978
II. Fogedforretning på grundlag af fundamenteret 1)				
a. har ikke været foretaget tidligere	2.528	257	153	= 2.938
b.1. har været foretaget 1-2 gange tidligere, hvorunder skyldneren mindst en gang har afgivet insolvenserklæring	433	96	128	= 657
b.2. har været foretaget 1-2 gange tidligere, uden at insolvenserklæring er afgivet	1.124	179	138	= 1.441
c.1. har været foretaget mere end 2 gange tidligere, hvorunder skyldneren mindst en gang har afgivet insolvenserklæring	108	31	227	= 366
c.2. har været foretaget mere end 2 gange tidligere uden at insolvenserklæring er afgivet	229	61	62	= 352
III. Kreditortype: 1)				
a. offentlige kreditorer (herunder SU, DR m.v.)	822	138	119	= 1.079
b. selskaber m.v., der erhvervsmæssigt opkøber nødlidende fordringer	54	14	359	= 427
c. andre kreditorer	3.666	466	242	= 4.374

1) Summen af tallene anført under I, II og III udgør henholdsvis 5.858, 5.754 og 5.880. Forskellene skyldes, at ikke alle af de 74 fogedretter har registreret samtlige ønskede oplysninger.

Overr.igten omfatter de på fogedsaglisterne opførte udlægssager. Udlægssøgninger, som straks er afvist, f.eks. ifølge "fredningsreglen" i retsplejelovens § 490, optages ikke i almindelighed på fogedsaglisterne og er altså ikke omfattet af oversigten. Som tidligere nævnt omfatter oversigten ikke sager angående pantebrevsudlæg i fast ejendom.

Kun udlægssager angående fordringer mere end 2 år gamle er registreret. " I de tilfælde fordringens alder ikke er fremgået af udlægsskødet (en dom, et frivilligt forlig m.v.), er dens alder regnet fra udlægsskødetets dato (dommens afsigelse, forligets indgåelse m.v.).

Det fremgår af tabellens punkt II, litra a, at ca. 50% af de registrerede fordringer ikke tidligere var søgt inddrevet under en fogedsag. Ses alene på fordringer mere end 5 år gamle, gjaldt dette dog kun ca. 20 % af de pågældende fordringer.

I ca. 35% af de tidligere foretagne sager havde skyldneren mindst én gang afgivet insolvenserklæring under en tidligere fogedsag på grundlag af samme udlægsskød. Ses alene på fordringer mere end 5 år gamle, var dette endog tilfældet i ca. 60% af de pågældende sager (tabellens punkt II, litra b.1. og c.1.).

Af tabellens punkt II, litra c.1.-2. fremgår, at knap 25% af de tidligere foretagne sager var foretaget mindst 3 gange tidligere. Ses alene på fordringer mere end 5 år gamle, gjaldt dette knap 50% af de pågældende fordringer.

Tabellens punkt III viser, at ca. 15% af sagerne blev foretaget på begæring af "almindelige" private fordringshavere. Disse tegnede sig for ca. 1/3 af de sager, der vedrørte fordringer mere end 5 år gamle. Selskaber m.v., der erhvervsmæssigt opkøber nødlidende fordringer, tegnede sig for godt 7% af samtlige sager, og godt 45 % af sagerne vedrørende fordringer mere end 5 år gamle.

Langt den overvejende del af fogedretterne har oplyst, at oktober måned 1981 er repræsentativ for så vidt angår de registrerede oplysninger.

Ad (2). Praktisk taget alle fogedretter har oplyst, at forsøg på inddrivelse af fordringer, som ikke har opnået dækning under konkurs, er sjældent forekommende eller ukendt.

15) De registrerede sager udgjorde skønsmæssigt omkring 15% af udlægssagerne i de pågældende retskredse i oktober 1981.

Ad (3). Den overvejende del af fogedretterne har oplyst, at det kun sjældent forekommer, at fordringshavere forsøger at inddrive personlige fordringer, efter at panterettigheder er blevet slettet som udækkede på tvangsauktion, jfr. retsplejelovens § 581. Antallet af sager af denne art er dog stigende.

Ad (4). De fleste fogedretter har oplyst, at forsøg på inddrivelse af erhvervsmæssigt opkøbte gamle/tvivlsomme fordringer stadig forekommer, men at sagernes antal er aftagende. Se herved tabel 17 punkt III, litra b.

Ad (5). Den overvejende del af fogedretterne har anført, at "fredningsreglen" i retsplejelovens § 490 har fungeret tilfredsstillende. En del fogedretter finder dog ikke, at reglen har tilstrækkelig effekt og har peget på, at 6-måneders fristen ofte er for kort. Flere fogedretter har oplyst, at et stigende antal fordringer synes at blive afskrevet, efter at skyldneren har afgivet insolvenserklæring.

Kapitel 6.

UDVALGETS PRINCIPIELLE OVERVEJELSER. BEHOVET FOR OG VIRKNINGER AF REGLER OM ALMINDELIG GÆLDSSANERING.

6.1. Udviklingen de seneste år.

I de seneste års reformer af reglerne om udlæg, konkurs og tvangsauktion har hensynet til skyldneren indtaget en fremskudt plads. Tvangsfuldbyrdsreglerne sikrer således i højere grad end tidligere, at tvangsfuldbyrdelsen holdes inden for rammer, som garanterer skyldneren og dennes husstand et vist økonomisk eksistensminimum, at tvangsinddrivelsessystemet ikke udnyttes til urimelig pression mod skyldneren²⁾, at denne ikke påføres uforholdsmæssige omkostninger ved tvangsinddrivelsesskridt, og at skyldneren (og fordringshaverne) ikke lider tab på grund af u-hensigtsmæssig tvangsrealisation⁴⁾

De gennemførte ændringer imødekommer herved i et vist omfang den kritik, som bl.a. gældssaneringsrapporten har rettet mod skadelig "tomgangsbrug" af tvangsinddrivelsessystemet, for så vidt som de sætter nye grænser for, hvor indgribende midler der kan tages i brug under tvangsinddrivelsen, og i et vist omfang sikrer

- 1) Transgsbeneficiet i retsplejelovens § 509 blev i 1976 udvidet fra det "nødvendige til opretholdelse af et tarveligt hjem for skyldneren og hans husstand" til det "nødvendige til opretholdelse af et beskedent hjem og en beskedent levestandard for skyldneren og hans husstand". Se nu også lov nr. 275 af 9. juni 1982 om køb på kredit (ikrafttrædelse 1. april 1983) § 24, hvorefter transgsbeneficiet også finder anvendelse ved tilbagetagelse af ting solgt med ejendomsforbehold. § 509 finder også anvendelse under konkurs, hvor den suppleres af 1977-konkurslovens § 106, hvorefter der af boet kan tillægges skyldneren eller dem, han har forsørget, en understøttelse, hvis skyldneren ikke ved eget arbejde kan sørge for sit og sin families nødvendige underhold.
- 2) Se f.eks. retsplejelovens § 494, stk. 3, om politifremstilling af skyldneren i fogedretten og fredningsreglen i lovens § 490, som ifølge lov nr. 278 af 26. maj 1976 § 8, stk. 1, dog ikke gælder ved inddrivelse af skatter og afgifter. Se også retsplejelovens § 525 om afdragsordninger i fogedretten. Ved 1977-konkursloven ophævedes den tidligere konkurslovs § 44 om konkursbeskikkelser.
- 3) Se f.eks. retsplejelovens § 492 (om fordringshavernes mødepligt under udlægsforretninger) og § 563, stk. 2 (om forberedende tvangsauktionsmøde).
- 4) Dette var hovedformålet med tvangsauktionsreformen af 1978 og et væsentligt punkt i konkursloven af 1977. I den forbindelse kan også nævnes tinglysningslovens §§ 42 a og 42 b, som beskytter pantsættere af fast ejendom mod vidtgående forfaldsklausuler i pantebreve.

skyldneren mod, at tvangsinddrivelsesskridt medfører en yderligere forringelse af dennes økonomiske forhold. Ændringerne er da også for en del inspireret af de i rapporten stillede forslag, se ovenfor 2.2.

De regler, der regulerer forholdet mellem fordringshavere og skyldnere, giver derimod ikke skyldneren mulighed for uden fordringshaversamtykke at komme ud af en håbløs økonomisk situation og starte på en frisk, selvom det er åbenbart, at han ikke er og efter alt at dømme aldrig vil blive i stand til at honorere sine økonomiske forpligtelser, og uanset årsagen til, at han er overbebyrdet med gæld. Efter dansk ret er gyldigt stiftede forpligtelsers eksistens uafhængig af skyldnerens økonomiske forhold.

De omtalte procesretlige reformer har forbedret mulighederne for at afværge tvangsfuldbyrdelse i tilfælde, hvor det ville have socialt uheldige virkninger, ligesom de har begrænset omfanget af disse virkninger i tilfælde, hvor tvangsfuldbyrdelse ikke kan afværges.

Gældssaneringstanken er udtryk for, at de procesretlige regler bør suppleres af materielretlige ændringer, som gør det muligt at undgå uheldige virkninger af permanent forgældelse.

6.2. Skyldner-, fordringshaver- og samfundsinteresser.

Efter udvalgets opfattelse må eksistensen af håbløse gældsforpligtelser ofte antages at have de i gældssaneringsrapporten omtalte skadevirkninger for skyldneren og hans familie. Udsigten til, at enhver forbedring af hans økonomiske forhold udover det af tvangsfuldbyrdesregierne definerede økonomiske eksistensminimum alene vil komme fordringshaverne til gode, indebærer, at skyldneren befinder sig i en økonomisk situation, hvis håbløshed næppe kan undgå at sætte et kraftigt præg på hans og hans families daglige tilværelse. Den håbløse situation vil ofte udløse apati, forknythed, selvbeprejdelse og/eller en følelse af mindreverd eller fiasko. Reaktionen af denne art har givetvis betydelige skadevirkninger for skyldneren og hans familie, og selvom skadevirkningerne i det enkelte tilfælde vanskeligt lader sig påvise med sikkerhed, mener udvalget ikke, at deres betydning bør undervurderes. Uheldige virkninger af mere håndgribelig beskaffenhed

b) Jfr. ovenfor kap. 2.

består i, at overbebyrdede skyldnere ofte må antages at opgive på egen hånd at forsøge at gøre noget for at ændre deres forhold. Netop på grund af deres håbløse økonomiske situation savner de motivation til og efter omstændighederne tillige de fornødne praktiske muligheder for at opretholde eller tage lønnet beskæftigelse eller (påny) starte egen virksomhed, og vil antagelig ofte i stedet søge støtte i form af sociale ydelser fra det offentlige eller måske "melde sig ud af samfundet". Udvalget finder, at der kan anføres tungtvejende humane hensyn til skyldneren og dennes familie til støtte for, at der gives overbebyrdede skyldnere mulighed for at komme ud af en håbløs økonomisk situation.

Formel nedskrivning af urealistisk gæld påfører ikke fordringshaverne noget reelt tab, se nærmere nedenfor 6.9.1. I de fleste tilfælde er ikke al skyldnerens gæld håbløs, for så vidt som en overbebyrdet skyldner ofte har realistisk mulighed for over en periode at fyldestgøre en vis del af gælden. Skyldnerens motivation hertil må imidlertid i almindelighed antages at være ret beskeden, når han har udsigt til, at han alligevel vil befinde sig i en håbløs økonomisk situation. Den enkelte fordringshaver savner jævnligt de oplysninger om skyldnerens forhold, som er nødvendige for at fastslå, i hvilket omfang denne er håbløst forgældet, og er desuden selvsagt interesseret i, at skyldnerens begrænsede betalingsevne anvendes til indfrielse af netop hans fordring. Der er herved lagt op til en hård konkurrence mellem fordringshaverne om at formå skyldneren til så vidt muligt at opfylde de respektive krav. Efter udvalgets opfattelse taler fordringshavernes interesse i at opnå bedre og mere ligelig fyldestgørelse for, at der indføres regler, som muliggør, dels at der sker en betryggende konstatering af, hvorvidt skyldnerens samlede gæld reelt er håbløs, dels at skyldnerens betaling af den realistiske del af gælden sættes i system. Se nærmere nedenfor 6.9.3.

Væsentlige samfundshensyn taler i samme retning. Udover almindelige resocialiseringshensyn gælder dette således hensynet til så vidt muligt at undgå at belaste de sociale budgetter med udgifter, hvis afholdelse skyldes eksistensen af håbløse gældsbyrder og de dermed forbundne skadevirkninger. Det må herved fremhæves, at det i almindelighed må anses for en samfundsmæssigt set uacceptabel løsning at afhjælpe de problemer, der gør sig gældende for overbebyrdede skyldnere, ved at berigtige håbløs gæld som en so-

cial udgift, som om det offentlige kautionerede for gælden.

6.3. Betæneligheder ved regler om almindelig gældssanering.

Indførelse af regler, som giver skyldneren mulighed for at opnå nedskrivning af gæld, giver anledning til principielle betæneligheder. Regler, der efter omstændighederne gør gyldigt stiftede forpligtelsers eksistens afhængig af skyldnerens økonomiske forhold, betegner en nydannelse, som begrænser princippet om aftalers bindende virkning. En sådan nydannelse kunne tænkes at medføre en betænelig svækkelse af den almindelige betalingsmoral samt at føre til uhæmmet gældsætning. Disse betæneligheder er ikke udelukkende udslag af en hensyntagen til fordringshaver- og samfundsinteresser, men også den almindelige skyldnerinteresse i at undgå en væsentlig stramning af kreditgivningen og en mere rigoristisk inddrivelsespraksis.

Undertiden ville gældssanering endvidere kunne modvirke effektiviteten af regler, som netop bæres af hensynet til, at skyldneren bør udsættes for en særdeles følelig økonomisk sanktion, således f.eks. ved bøde-, konfiskation- og visse erstatningskrav.

6.4. Udvalgets principielle indstilling.

Efter udvalgets opfattelse må de anførte principielle betæneligheder tillægges betydelig vægt. Ved en afvejning med det under 6.2. nævnte finder udvalget dog ikke, at de principielle betæneligheder er så tungtvejende, at de bør afskære en skyldner fra at blive frigjort for gæld, når han er i håbløs gældssituation, når det ud fra en konkret vurdering er rimeligt, og når afgørelsen træffes i betryggende former.

Ved denne afvejning har udvalget lagt vægt på, at såvel det, der efter udvalgets opfattelse formenes at udgøre den almindelige retsfølelse, som den almindelige retspolitiske tendens, navnlig i de senere års lovgivning og forslag til lovgivning, taler mod ubetinget at fastholde reglen om, at forpligtelsers eksistens er uafhængig af skyldnerens økonomiske forhold, jfr. nærmere straks

- 6) Det her nævnte angår ikke de tilfælde, hvor offentlig støtte ydes i form af, at det offentlige på normal måde påtager sig at kautionere for gæld, således som det er tilfældet på f.eks. uddannelsesstøttens område, hvor spørgsmålet om gældssanering bl.a. vedrører lempelse af (tidligere) uddannelsessøgendes pligt til at honorere statens regreskrav.

i det følgende.

6.4.1. Under den nuværende retstilstand kan der foreligge tilfælde, hvor det forekommer klart urimeligt, at en skyldner vedblivende skal hæfte for gæld, som det er åbenbart, han aldrig vil blive i stand til at betale. Dette kan efter omstændighederne være tilfældet, når den håbløse insolvens skyldes, at en tidligere erhvervsdrivende skyldner efter en konkurs fortsat hæfter for betydelig forretningsmæssig gæld, som er helt ude af proportion med hans indtjeningsmuligheder. Navnlig når skyldnerens konkurs i det væsentlige skyldes dårlige konjunkturer, kan gældsforpligtelsernes fortsatte beståen virke urimelig. Dette må også ses i lys 8)

af, at skyldneren ikke (uden videre) ville have hæftet for forretningsmæssig gæld, hvis han (i tide) havde valgt at drive sin virksomhed i selskabsform. Selskabets konkurs og den hermed forbundne opløsning af selskabet ville indebære, at fordringshavere, som ikke opnåede dækning under konkursen, herefter ikke ville have nogen skyldner at rette deres krav mod.

Også i tilfælde, hvor den håbløse insolvenstiistand i hovedsagen skyldes, at skyldneren vedblivende hæfter for gæld i henhold til pantehæftelser, der er blevet slettet som helt eller delvis udækkede på tvangsauktion over skyldnerens faste ejendom, kan den gældende retstilstand undertiden føre til resultater, som virker urimelige, således i særlig grad, når tvangsauktionen er forårsaget af økonomiske forhold, som skyldneren er uden indflydelse på.

Også selvom skyldneren (og hans familie) ikke har været udsat for de belastninger, som uundgåeligt er forbundet med konkurs eller tvangsauktion, finder udvalget, at en rigoristisk fastholden af håbløst forgældede skyldneres hæftelse efter omstændighederne kan føre til urimelige resultater. Af de faktorer, som spiller en væsentlig rolle herved, fremhæves navnlig, at en håbløs insolvenstilstand på grund af dens varighed kan udgøre en lige så stor belastning for skyldneren og hans familie som en konkurs eller tvangsauktion, jfr. ovenfor 6.2.

- 7) Ifølge gældssaneringsrapporten (s. 74) lever der "stædigt en folkelig forestilling om, at konkurs faktisk virker frigørende for den del af gælden, som ikke betales".
- 8) Lån til anpartsselskaber med en eller få stiftere betinges ofte af, at denne/disse påtager sig kaution for selskabets gæld.

6.4.2. Spørgsmålet om indførelse af regler om almindelig gældssanering i form af sletning af håbløs gæld ud fra en konkret vurdering af skyldnerens forhold og omstændighederne i øvrigt må ses i sammenhæng med de (forslag til) regler, som er (fremsat/) indført især inden for de senere år, og hvorefter der i forskellige sammenhæng er åbnet mulighed for at lempe unødigt tyngende forpligtelser, navnlig når disse påhviler enkeltindivider. Indførelsen af sådanne lempelsesregler (og forslagene herom) er udtryk for en ændret retspolitisk holdning, der i højere grad betoner behovet for fleksibilitet i retsanvendelsen, og en retspolitisk anerkendelse af, at de almindelige regler, der gælder på de pågældende områder, bør forsynes med "sikkerhedsventil". Lempelsesreglerne forudsætter således, at almindelige regler kan fraviges ud fra en konkret afvejning af, de hensyn, som betinger udformningen af de pågældende almindelige regler, over for hensynet til skyldneren, herunder sociale hensyn til denne.

En række gældende og foreslåede regler af denne art giver mulighed for at lempe almindelige regler om forpligtelsers stiftelse og fungerer således som "sikkerhedsventil" ved afgørelsen af, om der overhovedet er opstået en fordring mod den pågældende. Som eksempel kan nævnes den i praksis hyppigt anvendte regel i forsikringsaftalelovens § 25, stk. 1, 2. pkt. Sammenhold herved betænkning nr. 829/1978 om lempelse af erstatningsansvar. Betænkningen indeholder bl.a. forslag til en regel om lempelse af arbejdstageres ansvar og til en almindelig lempelsesregel, der skal gælde for hele erstatningsretten såvel i som uden for kontraktsforhold, og som i første række tager sigte på tilfælde, hvor "ansvaret vil virke urimeligt tyngende for den erstatningsansvarlige, eller når ganske særlige omstændigheder i øvrigt gør det rimeligt..." Endvidere kan der henvises til aktieselskabslovens § 143 og anpartselskabslovens § 113, der begge angår lempelse af erstatningsansvar, som bl.a. stiftere og direktører har pådraget sig over for selskabet, dets deltagere, kreditorer eller trediemand. Se også konkurslovens § 78 om lempelse af konkursboets krav over for den, der er blevet begunstiget ved en omstødelig disposition eller retsforfølgning, såfremt gennemførelsen af kravet ville være urimeligt byrdefuld, og omstændighederne i øvrigt taler derfor.

Efter generalklausulen i aftalelovens § 36 kan en aftale tilsidesættes helt eller delvis, hvis det vil være urimeligt eller i strid med redelig handlemåde at gøre den gældende. Ved afgørelsen

heraf tages hensyn til forholdene ved aftalens indgåelse, aftalens indhold og senere indtrufne omstændigheder. Omend reglen har karakter af en ugyldighedsregel og bl.a. lægger op til en konkret til dels normativt farvet vurdering af fordringshaverens forhold, må den også ses som et udslag af den ovenfor anførte retspolitiske tendens. Det bemærkes herved, at reglen er anvendelig på hele formuerettens område, og at den kan anvendes til censur ikke alene af urimelige aftalevilkår, men efter omstændighederne også i tilfælde, hvor almindelige deklaratoriske regler ville føre til konkret urimelige resultater i aftaleforhold.⁹⁾

De ovenfor omtalte regler om lempelse af erstatningsansvar angår som nævnt spørgsmålet om, hvorvidt en fordring overhovedet er opstået. I de tilfælde, hvor dette spørgsmål under en retssag besvares bekræftende, giver disse lempelsesregler ikke nogen mulighed for at tage hensyn til eventuelle senere ændringer af skyldnerens forhold, uanset om disse ændringer ville have ført til lempelse, om de havde foreligget, da spørgsmålet om fordringens opståen blev afgjort. Dette følger af almindelige processuelle retskraftprincipper. Det samme må gælde i relation til afgørelser om anvendelse af generalklausulen i aftalelovens § 36. Det må dog herved bemærkes, at der ved afgørelser om anvendelse heraf også tages hensyn til omstændigheder indtruffet efter aftalens indgåelse, hvilket indebærer, at bestemmelsen efter omstændighederne også er anvendelig på aftaler, der ved deres indgåelse gav fordringshaveren et gyldigt krav mod skyldneren, men som det på afgørelsestidspunktet ville være urimeligt at gøre gældende.

Der findes også lempelsesregler, som udelukkende tager sigte på at undgå urimelige resultater ved tvangsfuldbyrdelse af gyldigt stiftede fordringer, altså på det stadium, hvor en fordring får konkret økonomisk aktualitet for skyldneren. Udover de under 6.1. nævnte procesretlige regler og de i kapitel 5 omtalte regler inden for social-, skatte- og afgiftslovgivningen henvises til straffelovens § 52, stk. 3, sammenholdt med justitsministeriets cirkulære nr. 113 af 26. juni 1975 om behandlingen af sager om benådning og udsættelse af straffuldbyrddelse m.v. Efter cirkulærets § 9 bør eftergivelse eller nedsættelse af bøder og konfiskationer i almindelighed finde sted, "såfremt politiet finder det

9) Se Foreløbig redegørelse om formuerettens generalklausuler (1974), s. 27, samt Gomard, Introduktion til obligationsretten (1979), s. 52.

åbenbart, at beløbet ikke kan inddrives, jfr. straffelovens § 52, stk. 3, og den pågældendes livsforhold er af en sådan karakter, at det kan påregnes, at han uden egen skyld vil være ude af stand til inden en rimelig tid helt eller delvis at betale beløbet. Der bør dog ikke meddeles eftergivelse eller nedsættelse i sager, hvor hensynet til retshåndhævelsens effektivitet taler herimod, f.eks. i tilfælde, hvor den pågældende gentagne gange har gjort sig skyldig i overtrædelser af samme karakter, samt ved overtrædelse af færdselslovens bestemmelser om motorkørsel i spirituspåvirket tilstand".

6.5. Lempelse gennem insolvensbehandling.

Selv om udvalget således støtter en principiel anerkendelse af gældssaneringstanken, på det retspolitiske grundsynspunkt, som er kommet til udtryk i de omtalte lempelsesregier og forslag hertil, og for så vidt ser regler om gældssanering på linie med disse, må det være oplagt, at der ved gældssanering ikke kan blive spørgsmål om at tage stilling til rimeligheden af de individuelle krav, som påhviler skyldneren, men alene om at vurdere rimeligheden af fuldt ud at opretholde den samlede gældsbyrde. Medens de ovenfor omtalte lempeisesregier angår forholdet mellem en skyldner og en individuel fordringshaver, bør regler om gældssanering angå forholdet mellem skyldneren og fordringshaverkollektivet. Det er jo et helt centralt led i gældssaneringstanken, at der åbnes mulighed for en samlet ordning af overbebyrdede skyldners gældsforhold. Og da gældssanering kun kommer på tale, når skyldneren er (kvalificeret) insolvent, ville positiv eller negativ særbehandling af individuelle fordringshavere uvægerligt ske på bekostning af respektive til fordel for de øvrige fordringshavere. Ved gældssanering bør der ligesom ved andre former for insolvensbehandling gælde et almindeligt lighedsprincip, hvorfra der kun bør gøres undtagelse, når tungtvejende grunde taler derfor. Efter udvalgets opfattelse ville det af principielle grunde være særdeles uheldigt, om regler om gældssanering gjorde det muligt at gøre undtagelse fra lighedsprincippet ud fra en konkret vurdering af individuelle (i øvrigt retskraftige) fordringers større eller mindre rimelighed.

- lo) Bestemmelsen angår bøde- og konfiskationsbeløb, som ikke overstiger 10.000 kr. Overstiger beløbet 10.000 kr. forelægges sagen justitsministeriet, jfr. cirkulærets § 10.

Lighedsprincippet implicerer, at vurderingen af, om en håbløst forgældet skyldner skal kunne opnå gældssanering, bør bestå i en afvejning af skyldnerens forhold og de øvrige omstændigheder i relation til den samlede gæld over for de tidligere anførte betæneligheder ved gældssanering. Ved denne afvejning spiller bl.a. skyldnerens forhold ved pådrageisen og afviklingen af de enkelte gældsposter en væsentlig rolle. Lighedsprincippet får herved den betydning, at vurderingen af skyldnerens adfærd i relation til de enkelte gældsposter må indgå i den samlede afvejning, men altså ikke kan begrunde, at enkelte gældsposter behandles anderledes end de øvrige.

6.6. Gældssanering ifølge en retsstandard.

Som nævnt ser udvalget ingen afgørende betæneligheder ved en principiel anerkendelse af gældssaneringstanken. Udover det allerede anførte støtter udvalget sin principielle opfattelse på det i kapitel 4 nævnte om discharge, herunder navnlig de seneste årstendens i England og U.S.A. til at lette adgangen for skyldnere til at opnå gældssanering såvel i som uden for konkurs.

I den forbindelse må dog fremhæves, at regler om discharge har lang tradition i engelsk og amerikansk ret, og at de gældende (og foreslåede) regler herom er resultatet af en kontinuerlig historisk udvikling. I modsætning hertil betegner indførelse af regler om gældssanering et markant og principielt vidtgående brud med dansk retstradition. Udvalget finder derfor, at det ville være at gå betænkeligt vidt, om gældssaneringsinstituttet fra første færd blev udformet således, at skyldnere skulle kunne opnå gældssanering med samme grad af automatik, som synes at præge de nutidige engelske og navnlig amerikanske regler om discharge. Da reglerne herom endvidere på en række centrale punkter bryder med det under 6.5. omtalte lighedsprincip, finder udvalget ikke, at de bør tjene som model for danske regler om gældssanering.

Efter udvalgets opfattelse må det tillægges væsentlig betydning, at regler om gældssanering udformes så fleksibelt, at den nærmere afgrænsning af det nye retsinstituts anvendelsesområde kan ske på grundlag af de erfaringer, der indhøstes i praksis under særlig hensyntagen til danske forhold. Herved har det navnlig betydning, at det formentlig kun gennem fleksible lovregler er muligt at undgå, at "professionelle" skyldnere udnytter gældssa-

neringsinstituttet i strid med dets formål, og at det næppe uden støtte i praktiske erfaringer med gældssanering er muligt at forudse samtlige misbrugsmuligheder.

Udvalget anser det således hverken for muligt eller ønskeligt, at der i lovform foretages nogen præcis afgrænsning af de tilfælde, hvor det må anses for ubetænkeligt at nedskrive håbløs gæld. Afgørelsen af, hvorvidt en overbebyrdet skyldner skal kunne opnå gældssanering, bør som følge heraf træffes på grundlag af en retsstandard, der lægger op til en afvejning af rimeligheden af gældssanering i det enkelte tilfælde over for de tidligere anførte betænkeligheder herved.

Indførelse af regler, hvorefter spørgsmålet om fordringers eksistens skal afgøres ud fra en skønspregt afvejning, må i almindelighed give anledning til betænkeligheder, for så vidt som lovgivning gennem retsstandarder uvægerligt skaber en større eller mindre grad af retsuished. I den foreliggende sammenhæng må man imidlertid være opmærksom på, at den skønspregede afvejning kun kan blive aktuel i tilfælde, hvor det bevismæssigt ligger klart, at skyldneren er håbløst forgældet, jfr. nærmere herom nedenfor 6.9.1. Og da afvejningen alene angår spørgsmålet om formel nedskrivning af gæld, som efter en konkret prøve har vist sig at være uden reel værdi for fordringshaverne, finder udvalget ikke, at hensynet til at undgå retsuished på afgørende måde taler imod, at afgørelser om gældssanering træffes ud fra regler, som for en del er udformet som en retsstandard.

Lovregulering ved retsstandarder er uløseligt forbundet med et vist mål af retstekniske vanskeligheder, og udvalget er opmærksom på, at en retsstandard som den her omtalte, navnlig indtil gældssaneringsinstituttet er indarbejdet i praksis, og der foreligger et vist erfaringsmateriale, kan stille den, der skal afgøre gældssaneringsspørgsmålet, over for en vanskelig afvejning, ligesom der kan være en risiko for, at praksis ikke udvikler sig tilstrækkeligt ensartet. Retstekniske vanskeligheder af denne art er imidlertid den pris, der må betales, hvis man ønsker at indføre regler, der muliggør, at praksis udvikles i lys af gjorte erfaringer, og som samtidig sikrer, at gældssaneringsinstituttet ikke udnyttes mod hensigten. De retstekniske problemer må dog ikke overvurderes. Efter udvalgets opfattelse er det således i vidt omfang mu-

ligt at mindske deres praktiske betydning gennem en opregning i lovteksten af de momenter, som navnlig må indgå i afvejningen, og ved en forholdsvis udførlig omtale i lovmotiverne af den relative vægt, der må tillægges de enkelte momenter i forskellige situationer. Endvidere må nævnes, at hensynet til at sikre en rimelig grad af ensartethed kan tilgodeses gennem regler om appel. Udvalget finder herved anledning til at betone vigtigheden af, at ap-pelaufgørelser vedrørende gældssanering udformes således, at de i videst mulige omfang kan tjene som vejledning for udviklingen af det nye retsinstitut. Endelig går udvalget ud fra, at der i sager, som frembyder tvivl, vil blive udvist den fornødne tilbageholdenhed, således at gældssaneringsinstituttet ikke udnyttes mod hensigten. Dette har især betydning, indtil der foreligger et erfaringsmateriale, som viser, i hvilket omfang gældssanering kan foretages, uden at det giver anledning til betænkeligheder.

6.7. Kompetencespørgsmål m.v.

Gældssanering betegner et principielt vidtgående indgreb i bestående rettigheder, og udvalget anser det derfor - og tillige på baggrund af det under 6.6. anførte - for oplagt, at sager om gældssanering skal behandles af en judiciel myndighed, således at der skabes optimal sikkerhed for, at sagerne bliver oplyst og afgjort i betryggende former.

Som allerede nævnt bør gældssanering antage karakter af insolvensbehandling med henblik på en ordning af overbebyrdede skyldneres samlede gældsforhold. Da gældssanering antagelig hyppigt vil komme på tale i forbindelse med afslutningen af konkursbehandling af skyldnerens bo, forekommer det at være den mest hensigtsmæssige løsning, at i hvert fald sager om gældssanering for konkursramte skyldnere behandles af skifteretten.

Som nærmere omtalt nedenfor 6.9.2. mener udvalget ikke, at gældssanering kun bør stå til rådighed for konkursramte skyldnere, og man har derfor overvejet, hvorvidt også sager om gældssanering uden for konkurs bør henlægges til skifteretten, eller om de i stedet bør behandles af fogedretten. Til fordel for sidstnævnte løsning taler navnlig, at fogedretten ofte vil have nærmere kendskab til skyldnerens forhold, hvilket ville lette sagernes behandling. På grund af det under 6.6. anførte finder udvalget imidlertid, at det i retskredse, hvor foged- og skifteretten beklæ-

des af forskellige personer, ville være uheldigt, om gældssaneringsager ikke blev behandlet samme sted. Regler om gældssanering sigter som nævnt imod, at der tilvejebringes en samlet ordning af overbebyrdede skyldners gældsforhold, altså en insolvensbehandling, som har mange lighedspunkter med de eksisterende former for insolvensbehandling, der foregår ved skifteretten. Og da gældssaneringsinstituttet som nærmere omtalt nedenfor 6.8.3. så vidt muligt bør udformes med konkurslovens regler om tvangsakkord som model, anser udvalget det for mest hensigtsmæssigt, at sager om gældssanering såvel i som uden for konkurs henlægges til skifteretten.

Af samme grund foreslås reglerne om gældssanering indsat i konkursloven som et selvstændigt kapitel efter tvangsakkordreglerne. Det bemærkes herved, at reglerne om tvangsakkord både i og uden for konkurs nu findes i konkursloven.

6.8. Behovet for regler om almindelig gældssanering.

Til brug for en vurdering heraf har udvalget indhentet de ovenfor i kapitel 5 refererede oplysninger og udtalelser.

Det fremgår heraf, at såvel offentlige som private fordringshavere i almindelighed synes at være forholdsvis tilbageholdende med retlig tvangsinddrivelse af håbløs gæld.

De oplysninger, som er indhentet fra offentlige fordringshavere, viser på den anden side, at formel eftergivelse af håbløs gæld forekommer ret sjældent. På visse områder skyldes dette, at de pågældende myndigheder kun i meget beskedent omfang har hjemmel til at eftergive gæld til det offentlige. På andre områder, hvor der findes forholdsvis lempelige regler om eftergivelse, tyder de foreliggende oplysninger på, at offentlige myndigheds eftergivelsespraksis er præget af en ret høj grad af uensartethed, således navnlig inden for den sociale sektor.

Oplysningerne fra Realkreditrådet og pengeinstitutternes organisationer tyder på en meget tilbageholdende eftergivelsespraksis.

De institutionaliserede långiveres og andre private fordringshaveres eftergivelsespraksis synes også præget af store forskelle.

De indhentede oplysninger om inddrivelsespraksis tyder ikke på, at den i gældssaneringsrapporten påpegede skadelige "tomgangsbrug" af tvangsinddrivelsesapparatet i dag er noget udbredt fænomen.

Derimod viser de indhentede oplysninger om eftergivelsespraksis efter udvalgets opfattelse, at der er et klart behov for regler, som gør det muligt at tilgodese de ovenfor under 6.2. anførte hensyn, hvis betydning i højere grad hænger sammen med den blotte eksistens af håbløs gæld end forsøg på retlig tvangsinddrivelse.

Som nærmere beskrevet straks i det følgende har udvalget overvejet, i hvilket omfang det gennem mindre omfattende ændringer af retstilstanden angående fordringers ophør er muligt at tilgodese det anførte behov. Udvalget finder imidlertid, at dette bedst sker ved indførelse af regler om gældssanering.

6.8.1. Det er uden videre klart, at tidsfaktoren forøger de skadevirkninger, som efter omstændighederne er knyttet til reglen om, at gyldigt stiftede forpligtelsers eksistens er uafhængig af skyldnerens økonomiske forhold. Det er derfor nærliggende at overveje, hvorvidt det er muligt at lempe overbebyrdede skyldneres situation gennem ændring af reglerne om fordringers forældelse. Herom gælder som (teoretisk) hovedregel en 20-års frist regnet fra fordringens stiftelse, jfr. Danske Lov 5-14-4, som for en række praktisk vigtige kravs vedkommende suppleres af en 5-års frist, der regnes fra forfaldsdagen, jfr. nærmere forældelsesloven af 1908.

Der kan næppe være tvivl om, at en forkortelse af forældelsesfristerne kunne have betydning i den foreliggende sammenhæng, uden at man derved formentlig ville gå berettigede fordringshaverinteresser for nær. I betænkning nr. 174/1957 om ændring af reglerne om forældelse af gældsfordringer blev det da også anset for ubetænkeligt at nedsætte de ovenfor nævnte frister til henholdsvis 10 og 3 år, hvilket svarer til, hvad der gælder i Norge.

Selv om en forkortelse af forældelsesfristerne ville have visse positive virkninger, anser udvalget det ikke for tilrådeligt at søge at løse de problemer, som skyldes håbløs gæld, gennem en ændring af forældelsesreglerne. Man må herved være opmærksom på, at disse - udover at yde værn mod uretmæssige krav - har til formål at bidrage til, at fordringer afvikles eller bringes på det rene inden rimelig tid. Skal forældelsesinstituttet leve op til dette formål, er det af væsentlig betydning, at reglerne udformes så skarpt som muligt. Og skal berettigede fordringshaverinteresser varetages i fornødent omfang, implicerer skarpe regler om forældelse, at det i alle tilfælde skal være muligt for en fordrings-

haver at afbryde forældelse ved f.eks. sagsanlæg, jfr. således 1908-loven. Inden for rammerne af et forældelsesinstitut, der er udformet ud fra disse retningslinier, ser udvalget ingen plads til en retsstandard af den art, som der er spørgsmål om i den foreliggende sammenhæng. Udvalget finder derimod, at regler om gældssanering kan udgøre et tiltrængt supplement til de skarpe forældelsesregler, for så vidt som gældssanering efter omstændighederne kan tjene som "sikkerhedsventil" i tilfælde, hvor det ud fra en samlet konkret afvejning må anses for ubetænkeligt at nedskrive gammel, håbløs gæld, som endnu ikke er ramt af forældelse, og at gældens alder i det hele taget er et af de momenter (blandt flere), som må tillægges betydning ved afgørelsen af spørgsmålet om, hvorvidt en overbebyrdet skyldner skal kunne opnå gældssanering.

6.8.2. Efter udvalgets opfattelse er det hverken nogen acceptabel eller tilstrækkelig løsning at søge at tilgodese de under 6.2. anførte hensyn gennem en væsentlig udbygning af de regler, som giver hjemmel til eftergivelse af forskellige typer af fordringer, som tilkommer det offentlige.

En sådan løsning kunne selvsagt alene tage sigte på at løse overbebyrdede skyldners problemer for så vidt angår håbløs gæld til det offentlige, og ville i realiteten være ensbetydende med, at man tillagde de private fordringshavere privilegeret fyldestgørelsesmulighed. De skadevirkninger, som er forbundet med eksistensen af håbløs gæld, er imidlertid de samme, hvad enten gælden hviler på offentlig- eller privatretligt grundlag, og udvalget finder ikke, at det som almindelig løsning kan anses for samfundsmæssigt acceptabelt alene at foretage en væsentlig udvidelse af reglerne om eftergivelse af krav, som tilkommer det offentlige, jfr. herved ovenfor 6.2. med omtale af spørgsmålet om berigtigelse af håbløs gæld som social udgift. En sådan løsning ville være i modstrid med det almindelige lighedsprincip, som bør gælde under insolvensbehandling, jfr. nærmere ovenfor 6.5. og straks i det følgende.

Efter udvalgets opfattelse forudsætter en rationel løsning af de problemer, der er forbundet med eksistensen af håbløs gæld, at der indføres regler, som giver mulighed for et samlet opgør mellem skyldneren og fordringshaverne ud fra en bedømmelse af skyldnerens totale økonomiske situation, dvs. en insolvensbehandling,

som har mange lighedspunkter med konkurs og tvangsakkord. Kun herved er det i almindelighed muligt at foretage en betryggende konstatering af, i hvilket omfang skyldneren har realistisk mulighed for at honorere sine forpligtelser, ligesom det som regel kun på dette grundlag er muligt at nå frem til en ordning angående skyldnerens afvikling af den realistiske del af gælden. Udvalget henviser herved til, at den i praksis udbredte tilbøjelighed til formel eftergivelse af urealistisk gæld navnlig må ses på baggrund af, at den enkelte fordringshaver, være sig offentlig eller privat, hyppigt savner mulighed for og motivation til at komme i besiddelse af fornødne betryggende oplysninger om skyldnerens forhold til at kunne fastslå, hvorvidt fordringen i realiteten er værdiløs, hvilket må være en afgørende forudsætning for fordringshaverens beslutning om eftergivelse. De i praksis særdeles hyppigt forekommende sammenbrud af afviklingsordninger, som hviler på individuel aftale mellem en skyldner og en fordringshaver med et forfaldent krav, må givetvis ses på samme baggrund, for så vidt som deres sammenbrud antagelig ofte må tilskrives, at de pålægger skyldneren betalingsforpligtelser, som ikke står i noget realistisk forhold til hans økonomiske formåen.

Som nævnt i det foregående finder udvalget ikke, at en væsentlig udbygning af de regler, der giver hjemmel til eftergivelse af fordringer, der tilkommer det offentlige, ville overflødiggøre regler om gældssanering. Dette indebærer dog ikke, at en ændring af bestemmelser og praksis om eftergivelse er uden betydning i den foreliggende sammenhæng, jfr. nærmere nedenfor 6.9.4., hvor det fremhæves, at udvidet adgang til eftergivelse efter omstændighederne vil kunne tjene som et ønskeligt supplement til regler om gældssanering.

6.8.3. En løsning, hvorefter overbebyrdede skyldnere på grundlag af insolvensbehandling skal have mulighed for at opnå en nedskrivning af ellers retskraftige fordringer og få fastsat en ordning til afvikling af den realistiske del af gælden, har mange lighedspunkter med tvangsakkord efter konkurslovens afsnit III.

Når tvangsakkordinstituttet ikke hidtil har haft nogen videre betydning i den her omtalte sammenhæng, må det efter udvalgets opfattelse navnlig tilskrives, at det er indrettet med henblik på en anden kategori af skyldnere, end den gældssaneringstanken sigter mod. Tvangsakkord sigter typisk mod faktiske resultater, som

fundamentalt adskiller sig fra dem, gældssaneringstanken tager sigte på. Denne typiske forskel afspejler sig på en række punkter i tvangsakkordreglernes indhold.

Tvangsakkord tjener således i første række som et middel, der skal gøre det muligt for skyldneren at videreføre eller likvidere en (del af en) erhvervsvirksomhed. Det praktiske alternativ til tvangsakkord er konkurs. Gældssaneringstanken sigter derimod ikke mod at afværge skyldnerens økonomiske sammenbrud, men at gøre det muligt at mildne følgerne af allerede indtrådt økonomisk sammenbrud for fysiske personer, være sig tidligere erhvervsdrivende eller lønmodtagere, som ellers måtte se en fremtid i møde som håbløst forgældede med deraf følgende skadevirkninger. Den omtalte forskel viser sig klart deri, at tvangsakkord også kan anvendes, når skyldneren er en juridisk person, f.eks. et aktieselskab, som på grund af hæftelsesforholdene ikke har noget behov for gældssanering, når formålet hermed bestemmes som ovenfor.

Essensen af de materielle betingelser for tvangsakkord går ud på, at der skal være en vis sikkerhed for, at en rekonstruktion af (en del af) skyldnerens erhvervsvirksomhed er mulig ud fra en forretningsmæssig vurdering. Denne vurdering er i alt væsentligt overladt til (et flertal af) fordringshaverne. Tvangsakkordreglerne hviler herved navnlig på en betragtning om, at den "tunge" del af fordringshaverne ofte vil have særlige forudsætninger for at foretage en sådan vurdering, og at de i de tilfælde, hvor der er en realistisk mulighed for at rekonstruere virksomheden, typisk vil have interesse i at gå med til tvangsakkord. Tvangsakkordreglerne tillægger skifteretten en i hovedsagen blot kontrollerende funktion til sikring af, at formalia er iagttaget, og at mindretallets interesser ikke går for nær, jfr. nærmere konkurslovens §§ 179-180 sammenholdt med § 168.

Spørgsmålet om, hvorvidt en skyldner bør kunne opnå gældssanering, angår derimod for det første skyldnerens fremtidige mulighed for personligt at betale sin gæld fuldt ud og forudsætter således en vurdering af skyldnerens fremtidige økonomiske formåen set i lys af hans alder, beskæftigelse, uddannelse, familiemæssige og øvrige forhold og for det andet en konkret afvejning ud fra en retsstandard af det tidligere omtalte indhold; altså en vurdering af en ganske anden karakter.

Denne vurdering bør på grund af dens særlige karakter foretages af skifteretten, og ikke overlades til fordringshaverne(s) fler-

tal). Endvidere fremhæves, at det antagelig kun sjældent vil være muligt at mobilisere den fornødne interesse hos fordringshaverne til at tage del i sagens behandling.

Da en række af de regler, som i øvrigt styrer tvangsakkordprocessen, hænger sammen med eller er udformet i lys af kravet om, at en vis del af fordringshaverne skal tiltræde skyldnerens akkordforslag, finder udvalget ikke, at lovgivning til udmøntning af gældssaneringstanken bør ske ved en omfattende "justering" af tvangsakkordreglerne, men at den retsteknisk mest hensigtsmæssige løsning er, at der indføres et selvstændigt gældssaneringsinstitut.

Det anførte må imidlertid ikke overskygge det forhold, at der på en lang række tekniske punkter er tale om stort set identiske problemer, hvad enten insolvensbehandling sker i form af tvangsakkord eller gældssanering. Og selv om det for hvert enkelt punkts vedkommende nøje må overvejes, om der ved gældssanering bør gælde det samme som ved tvangsakkord, anser udvalget det for hensigtsmæssigt at lade konkurslovens afsnit om tvangsakkord tjene som lovteknisk model for dets udkast til regler om gældssanering. Ved så vidt muligt at affatte disse i overensstemmelse med tvangsakkordreglerne og i det hele taget skele hertil opnås en vis sikkerhed for, at inkonsistenser undgås, og at spørgsmål, som bør undergives udtrykkelig lovregulering, ikke bliver overset.

Som almindelig rettesnor for, i hvilket omfang det ved udformningen af regler om gældssanering er nødvendigt at fravige den valgte lovtekniske model, kan navnlig henvises til følgende:

En almindelig mulighed for nedskrivning af gæld, uden at (et vist flertal af) fordringshaverne tiltræder dette, er forbundet med en større risiko for misbrug end tvangsakkord, hvor enhver begrundet eller ubegrundet mistillid til skyldneren kan betyde, at forslaget ikke opnår det fornødne flertal blandt fordringshaverne.

Når afgørelsen som ved gældssanering skal træffes af en judicial myndighed, kan det ikke, uden at konkrete oplysninger tyder derpå, komme på tale at afvise skyldnerens anmodning under henvisning til, at skyldneren er ude på at misbruge reglerne. Afvejningen af rimeligheden af gældssanering i det konkrete tilfælde over for betænkelighederne herved må foretages på grundlag af en vurdering af konkrete oplysninger. For at der kan etableres den fornødne sikkerhed mod misbrug af gældssaneringsinstituttet, må skif-

teretten derfor påse, at sagen bliver tilstrækkeligt oplyst, og i det hele taget beskæftige sig mere intensivt med sagens realitet end ved tvangsakkord. Jfr. herom konkurslovens § 180, nr. 5, hvorefter skifteretten kan nægte at stadfæste tvangsakkord, hvis akkorden i øvrigt (dvs. tilfælde, som ikke er omfattet af bestemmelsens 4 første numre) er til skade for fordringshaverne eller en del af disse, sammenholdt med betænkning nr. 606/1971, s. 254, hvor det om anvendelsen heraf er udtalt, at "stadfæstelse af den med fornødent flertal vedtagne akkord kun bør nægtes, hvor det er temmelig klart, at akkorden ikke er rimelig".

Ligesom ved tvangsakkord, jfr. konkurslovens §§ 169-170, bør fordringshaverne indkaldes for at få lejlighed til at varetage deres interesser, inden der træffes afgørelse om gældssanering. Ved gældssanering er der derimod ikke som ved tvangsakkord behov for afstemningsregler.

Reglerne om, hvad skyldneren skal foretage, inden der kan fremsættes anmodning om åbning af tvangsakkord, jfr. konkurslovens §§ 164-168, står i nøje forbindelse med den faktiske sammenhæng, hvori tvangsakkordinstituttet fungerer, og er ikke egnede til at blive overført på gældssanering,

6.9. Indhold og virkninger af regler om almindelig gældssanering.

Lfter udvalgets udkast skal håbløst forgældede skyldnere efter omstændighederne have mulighed for at få nedsat deres gæld til det realistiske.

De under 6.2. anførte hensyn implicerer, at der ved gældssanering bør ske en normalisering af skyldnerens gæld, således at han sættes i stand til og motiveres til at bringe gælden ud af verden i løbet af en overskuelig periode. Dennes længde og dermed den procent, hvortil fordringerne skal nedsættes, må fastsættes i lys af den enkelte skyldners forhold. Det afgørende må være, at skyldnerens usikrede gæld nedsættes til en størrelsesorden, der svarer til størrelsen af den "løse" gæld, som i almindelighed påhviler personer, der i alders-, familie-, uddannelses- og beskæftigelsesmæssig henseende er stillet som skyldneren.

Udvalget anser det ikke for muligt at opstille nogen skarp regel herom, men finder dog, at der i almindelighed bør tages udgangspunkt i, at skyldnerens gæld skal nedsættes så meget, at han vil være i stand til at betale den resterende del af den usikrede

gæld i løbet af 5 år. Se herved ovenfor kapitel 5 om bistandslovens § 27, stk. 3, og om skattemyndighedernes endelige afgangsføring af fordringer, der er foreløbigt afgangsført som p.t. uerholdelige. Se også ovenfor 4.1. om sec. 7 og 8 i den engelske Insolvency Act samt 4.3.2. om den længste varighed af afviklingsperioder efter de amerikanske regler om Adjustment of Debts of an Individual with Regular Income.

Det må imidlertid understreges, at det som nævnt er afgørende, at der sker en normalisering af skyldnerens gæld, og at det derfor afhænger af skyldnerens alders-, familie-, uddannelses- og beskæftigelsesmæssige forhold, om der bør gås ud fra en længere eller kortere periode end de 5 år, som følger af det opstillede almindelige udgangspunkt.

Nedsættelsesprocenten bør fastsættes ud fra en opgørelse af skyldnerens forventede indtægter og udgifter i den pågældende periode under hensyn til, at han og hans husstand kan opretholde en "beskeden levefod", jfr. retsplejelovens § 509.

Indførelse af et gældssaneringsinstitut udformet efter disse retningslinier vil utvivlsomt give bedre muligheder for at tilgodese de ovenfor under 6.2. omtalte hensyn til skyldneren og dennes familie samt væsentlige samfundsinteresser.

Nedsættelse af skyldnerens gæld til det realistiske vil kunne og bør i almindelighed kombineres med, at der fastsættes en ordning angående hans afvikling af restgælden. Da sådanne afviklingsordninger vil sætte skyldnerens betalinger i system, finder udvalget, at gældssanering i almindelighed vil indebære, at fordringshaverne opnår bedre og mere ligelig dækning, end de ellers havde udsigt til. Se nærmere nedenfor 6.9.3.

I de i praksis formentlig forholdsvis få tilfælde, hvor der er fornødent grundlag for at fastslå, at al skyldnerens gæld er urealistisk, og hvor der således ikke bliver spørgsmål om at fastsætte nogen afviklingsordning, vil gældssanering alene bestå i en formel nedskrivning af reelt værdiløse fordringer og således udgøre et næppe føleligt indgreb i individuelle fordringshaverinteresser. Tværtimod vil fordringshaverne opnå en vis besparelse, idet de slipper for det ressourcekrævende og ulønsomme arbejde, som er forbundet med mere eller mindre hyppige undersøgelser af, om der måtte være sket en forbedring af skyldnerens økonomi, samt eventuelle omkostninger ved at "holde fordringen i live". Ifølge de

af udvalget indhentede udtalelser vil besparelserne dog være forholdsvis beskedne, jfr. nærmere ovenfor 5. Endvidere vil en gælds-saneringskendelse tjene som bevis for uerholdeligheden af den nedskrevne del af gælden og således konstatere et eventuelt skattemæssigt fradragsberettiget tab.

Det anførte om betydningen af regler om almindelig gældssanering for fordringshaverne forudsætter, at gældssaneringsinstituttet udformes således, at der skabes den fornødne sikkerhed for, at kun reelt værdiløse (dele af) fordringer udsættes for at blive ramt af gældssaneringseffekten. I det omfang denne forudsætning ikke er til stede, vil gældssanering kunne påføre fordringshaverne utilsigtede tab med deraf følgende uheldige virkninger, herunder stramning af vilkårene for den almindelige kreditgivning i form af højere kreditomkostninger, videregående krav om sikkerhed m.v. Udvalget finder imidlertid, at det er muligt at udforme regler om almindelig gældssanering på en sådan måde, at der skabes tilstrækkelig garanti for, at fordringshaverne ikke lider noget reelt økonomisk tab, og at indførelse af et gældssaneringsinstitut heller ikke i øvrigt vil indebære uheldige virkninger for den almindelige kreditgivning m.v. Se nærmere nedenfor 6.9.1.

Efter udvalgets opfattelse er det desuden muligt at udforme gældssaneringsinstituttet således, at der etableres et tilstrækkeligt værn mod, at det heller ikke på anden måde udnyttes mod hensigten, jfr. nærmere 6.9.2.

Under 6.9.4. omtales visse andre virkninger af regler om almindelig gældssanering, herunder omkostningerne for det offentlige samt reglernes forventede betydning for gennemførelse af frivillige gældsordninger og offentlige myndigheders eftergivelsespraksis.

6.9.1. Skal der opnås tilstrækkelig garanti for, at gældssanering ikke påfører fordringshaverne noget reelt tab, er det nødvendigt, at gældssanering betinges af, at skyldnerens insolvens er kvalificeret. Det afgørende må være, at skyldnerens økonomiske situation konstateres at være håbløs, således at han hverken er eller vil blive i stand til at betale sin gæld.

Spørgsmålet om, i hvilket omfang en skyldner aktuelt er i stand til at betale sin gæld, kan afgøres med samme grad af sikkerhed, som i langt de fleste tilfælde kendetegner skifterettens

afgørelse af, om en konkursbegæring kan tages til følge, fordi skyldneren er insolvent, jfr. KL § 17.

Afgørelsen af, om skyldnerens økonomiske situation under hensyn til hans fremtidige betalingsevne må anses for håbløs, må derimod træffes ud fra en prognose, som uvægerligt er forbundet med en vis usikkerhed, for så vidt som det aldrig kan anses for ganske udelukket, at der af uforudselige årsager sker en forbedring af skyldnerens økonomiske forhold. Lige så lidt som den blotte teoretiske mulighed herfor kan antages at spille ind ved fordringshaveres beslutning om eftergivelse af uerholdelige fordringer, endsige ved deres vurdering af en skyldners kreditværdighed, bør den imidlertid tillægges nogen betydning for den prognose, skifteretten skal opstille til brug for afgørelsen af, om skyldneren opfylder den økonomiske betingelse for gældssanering.

Prognosen må angå spørgsmålet om, hvorvidt skyldneren under hensyn til gældens størrelse og hans alders-, beskæftigelses-, uddannelses- og familiemæssige samt øvrige forhold har nogen som helst udsigt til at blive i stand til at betale sin gæld.

De ovenfor i kapitel 5 refererede udtalelser tyder på, at en prognose angående skyldnerens fremtidige økonomiske forhold efter omstændighederne kan være forbundet med forholdsvis stor usikkerhed, når den opstilles af den enkelte fordringshaver. Denne usikkerhed må efter udvalgets opfattelse som nævnt ovenfor 6.8.2. navnlig ses på baggrund af, at den enkelte fordringshaver som regel savner mulighed for og motivation til at komme i besiddelse af de fornødne betryggende oplysninger om skyldnerens forhold.

Disse usikkerhedsmomenter vil imidlertid kunne elimineres ved gældssanering, hvor prognosen kan opstilles på grundlag af udførlige og på betryggende måde tilvejebragte oplysninger om skyldnerens totale situation. Se nærmere udvalgets lovudkast (§§ 9, 11, 15 og 17-18) om tilvejebringelsen af de fornødne oplysninger samt (§§ 21-22) om fordringshavernes muligheder for at udtale sig om grundlaget for skifterettens afgørelse. Se også (§ 36) om ophævelse af kendelse om gældssanering på grund af svigagtigt forhold fra skyldnerens side. Risikoen for, at regler om gældssanering kommer til at påføre fordringshaverne noget reelt tab, vil efter udvalgets opfattelse være ubetydelig, hvis de anførte regler om sagens oplysning suppleres med en regel, hvorefter der stilles forholdsvis strenge krav til beviset for, at skyldneren ingen udsigt har til at kunne opfylde sine gældsforpligtelser, jfr. nær-

mere lovudkastets (§ 1, stk. 1, 1. pkt.) med tilhørende bemærkninger. Endvidere henvises til, at afgørelsen efter udvalgets udkast skal træffes af skifteretten under sædvanlige judicielle garantier, herunder normale regler om appel, jfr. KL kapitel 26 og udkastets § 1, nr. 12.

Selvom det må anses muligt at udforme gældssaneringsinstituttet således, at der ikke påføres individuelle fordringshavere noget reelt tab, kan det næppe udelukkes, at indførelse af regler om gældssanering kan føre til en vis skærpelse af fordringshaveres inddrivelsespraksis og en vis øget tilbageholdenhed med hensyn til ydelse af kredit til personer, som i forvejen er belastet med stor gæld.

Efter udvalgets opfattelse ville en eventuel skærpelse af inddrivelsespraksis med henblik på at inddrive forfaldne fordringer, mens tid er, imidlertid ikke ubetinget kunne betegnes som en uheldig virkning af regler om gældssanering. Det bemærkes herved for det første, at de senere års ændringer i tvangsinddrivelsesreglerne, jfr. ovenfor 6.1., sikrer, at tvangsinddrivelsen holdes inden for rimelige grænser, og for det andet at hurtigere reaktion i form af individualforfølgning fra fordringshavernes side efter omstændighederne ville kunne føre til, at behovet for gældssanering blev mindre, for så vidt som foretaget individualforfølgning forringer skyldnerens kreditværdighed og dermed i sig selv formindsker risikoen for, at han kommer i en håbløs økonomisk situation. Af samme grund ville heller ikke en vis større tilbageholdenhed ved kreditgivning til forgældede skyldnere i almindelighed være forbundet med uheldige virkninger. Skyldnere med ældre gæld af betydelig størrelse, f.eks. tidligere erhvervsdrivende med gammel forretningsmæssig gæld, ville dog kunne få vanskeligt ved at opnå en i øvrigt rimeligt begrundet kredit, om de mulige kreditgivere måtte anse det for en nærliggende mulighed, at også deres krav blev inddraget under en overhængende gældssanering. For at undgå eventuelle, uheldige virkninger af denne art stiller udvalget forslag om, at det efter omstændighederne skal være muligt at begrænse gældssanering til at angå fordringer stiftet inden en af skifteretten fastsat skæringsdato, som ligger før gældssaneringssagens indledning. Se nærmere udkastets (§ 3, stk. 1, 2. pkt.) med tilhørende bemærkninger.

6.9.2. Som nævnt i det foregående afsnit bør gældssaneringsinstituttet udformes således, at gældssanering kun kan komme på tale, når skyldneren godtgør, at han ikke er i stand til og ingen udsigt har til at kunne opfylde sine gældsforpligtelser. Skal det sikres, at reglerne ikke udnyttes mod hensigten, er det imidlertid nødvendigt, at de forholdsvis præcise regler, som fastsætter de økonomiske betingelser for at opnå gældssanering, suppleres af en retsstandard, hvorefter der skal foretages en afvejning af rimeligheden af gældssanering i det enkelte tilfælde over for betænkelighederne herved, jfr. nærmere ovenfor 6.6.

Udvalget foreslår derfor i (§ 1, stk. 1, 2. pkt.) en retsstandard, hvorefter kendelse om gældssanering, udover skyldnerens håbløse økonomiske situation, er betinget af, at hans forhold og omstændighederne i øvrigt taler derfor. Denne nødvendigvis temmelig vage formulering uddybes i udkastets (§ 1, stk. 2), hvoraf fremgår, at der navnlig skal lægges vægt på skyldnerens interesse i gældssanering, gældens alder, omstændighederne ved dens pådragelse og dens hidtidige afvikling samt skyldnerens forhold under gældssaneringssagen. Nærmere omtale af de enkelte momenter og deres relative vægt i forskellige situationer findes i bemærkningerne til den foreslåede bestemmelse.

For at den foreslåede retsstandard kan udgøre et tilstrækkeligt værn mod, at gældssaneringsinstituttet anvendes mod hensigten, er det af væsentlig betydning, at afvejningen kommer til at foregå på grundlag af betryggende oplysninger om skyldnerens forhold m.v.

I det omfang, spørgsmålet om gældssanering kommer på tale i tilknytning til konkursbehandling af skyldnerens bo, giver de allerede gældende regler i konkursloven efter udvalgets opfattelse i alt væsentligt tilstrækkelig garanti for, at afvejningen kan foretages på et betryggende grundlag. Se herved KL § 100 sammenholdt med § 103 (skyldnerens oplysningspligt), § 109 (skyldnerens forretningsbøger og -papirer) og navnlig § 116, hvorefter kurator (eventuelt skifterettens medhjælper) skal udarbejde statusoversigt og afgive en indberetning til skifteretten om de vigtigste årsager til konkursen, samt § 199, hvorefter skifteretten kan indkalde enhver til at afgive forklaring efter retsplejelovens regler om vidner.

Skulle gældssanering som foreslået i gældssaneringsrapporten kun kunne stå til rådighed for konkursramte skyldnere, ville den foreslåede retsstandard i kombination med de gældende regler sale-

des i alle tilfælde give den fornødne sikkerhed for, at gældssaneringsinstituttet ikke blev udnyttet mod hensigten. Konkurs tager imidlertid ikke sigte på skyldnere, som ikke ejer aktiver af betydning, og er ikke nogen velegnet form for insolvensbehandling i tilfælde, hvor det eneste eller dog væsentligste formål med konkursen ville være at få klarlagt, hvorvidt skyldneren kunne opnå gældssanering. I disse tilfælde måtte initiativet til en konkurs i almindelighed tages af skyldneren, uden at denne på forhånd havde nogen rimeligt sikker udsigt til, at konkursen ville føre til den ønskede gældssanering. På grund af konkursens indgribende betydning for skyldneren ville et krav om, at kun konkursramte skyldnere skulle kunne opnå gældssanering, derfor let være ensbetydende med, at en ikke ubetydelig del af de skyldnere, som har et rimeligt behov for gældssanering, ville afholde sig fra at anvende reglerne herom. Som tidligere omtalt består en væsentlig del af den debitorreds, som gældssaneringsinstituttet tager sigte på, af skyldnere, der ikke "nås" af de eksisterende former for universalforfølgning, jfr. ovenfor 6.8.3., og for hvem tanken om konkurs antagelig er forbundet med betydelig infami. Da de pågældende skyldnere som nævnt ikke ejer aktiver af betydning, og deres økonomiske forhold som regel vil være forholdsvis overskuelige, finder udvalget, at igangsættelse af det tunge konkursapparat i almindelighed ville stå i et misforhold til de fordele, som opnås, hvis konkursen munder ud i gældssanering. Af samme grunde er det efter udvalgets opfattelse muligt at udforme regler om gældssanering uden for konkurs på en sådan måde, at de giver tilstrækkelige garantier for, at skifterettens afgørelse i henhold til retsstandardcn i udkastets (§ 1, stk. 1, 2. pkt., jfr. stk. 2) træffes på betryggende grundlag. Se nærmere udkastets (§§ 11, 15 og 17-18) og KL § 199 om sagens oplysning, (§§ 21-22) om fordringshavernes mulighed for at udtale sig i sagen samt (§ 36) om ophævelse af gældssaneringskendelse. Endvidere henvises til, at skyldnere, som har realistisk mulighed for gældssanering, klart opfylder den grundlæggende konkursbetingelse i § 17 om insolvens, og at verserende sag om gældssanering uden for konkurs efter udkastet ikke afskærer fordringshavere, der måtte se deres interesse heri, fra at begære skyldnerens bo taget under konkursbehandling i overensstemmelse med almindelige regler, som efter udkastet suppleres med regler om gældssanering i konkurs, jfr. udkastets (§ 38). Yderligere fremhæves, at skifteretten må afvise at

indlede sag om gældssanering uden for konkurs, når der bliver spørgsmål om realisation af en større kreds af værdifulde aktiver. Se nærmere bemærkningerne til udkastets (§ 1) under 1) og nedenfor 6.9.4.

6.9.3. De foreslåede regler om gældssanering skal muliggøre nedskrivning af gæld og derigennem motivere skyldneren til og sætte ham i stand til at betale den realistiske del af gælden.

Kun i temmelig få tilfælde kan det antages, at skyldneren vil kunne opnå gældssanering i form af sletning af al gæld. Dette vil dog efter omstændighederne kunne være muligt for uformuende pensionister, hvis eneste indtægt er pensionen, og som f.eks. efter en erhvervsvirksomheds ophør hæfter for betydelig gæld.

Den omstændighed, at skyldnerens gæld nedsættes til det realistiske, er ikke ensbetydende med, at han er i stand til at betale denne del af gælden på én gang, se nærmere ovenfor 6.9. om nedsættelsens omfang. Gav regler om gældssanering ikke mulighed for, at der fastsættes en henstandsordning, ville gældens nedsættelse formentlig kun i ret beskedent omfang tilgodegode de under 6.2. anførte skyldner-, fordringshaver- og samfundsinteresser. Udvalget tillægger det derfor væsentlig betydning, at der i forbindelse med gældssanering gives skyldneren mulighed for at sætte sin betaling af restgælden i system. Dette forudsætter, at skifteretten får mulighed for at træffe bestemmelse om henstand. Jfr. herved udkastets (§ 2) smhl. med (§§ 20 og 23, stk. 2) og nærmere i det følgende.

Udkastet indeholder på dette punkt ikke noget principielt nyt, for så vidt som også det nuværende tvangsinddrivelsessystem i visse tilfælde overlader det til domstolene at tage stilling til eller selv fastsætte henstands- og afdragsordninger. KL § 180, nr. 4, forudsætter således, at skifteretten inden stadfæstelse af tvangsakkord tager stilling til, om der er rimelig udsigt til akkordens opfyldelse. Og ifølge retsplejelovens § 525 kan fogedretten bestemme, at visse sædvanlige retsvirkninger af udlæg ikke kan indtræde, så længe skyldneren overholder en afdragsordning, der er fastsat af fogedretten og tiltrådt af skyldneren. I den forbindelse fremhæves, at skifteretten under gældssanering vil have optimal mulighed for i det enkelte tilfælde at tilgodegode rimelige hensyn til såvel fordringshaverne som skyldneren, idet den under gældssaneringssagen foretage udførlige kortlægning af

skyldnerens samlede økonomiske forhold m.v. vil udgøre et betryggende og fyldestgørende grundlag for udformningen af en realistisk ordning angående skyldnerens betaling af restgælden.

Henstandsperiodens samlede varighed bør svare til den periode, der ligger til grund for fastsættelsen af den procent, hvortil fordringerne nedsættes, jfr. nærmere 6.9., således at restgælden vil kunne være bragt ud af verden ved henstandsperiodens udløb.

Som et modstykke til henstanden må skyldneren forpligte sig til at opfylde en afdragsordning. Ordningen bør gå ud på, at skyldneren i henstandsperioden på forud fastsatte tidspunkter skal indbetale et forud fastsat beløb til fordeling i lige forhold blandt de fordringshavere, som er omfattet af afdragsordningen, jfr. nærmere straks i det følgende. Af hensyn til skyldnerens mulighed for at opfylde ordningen er det vigtigt, at de enkelte afdrags størrelse og forfaldstid nøje afpasses skyldnerens betalingsevne, og at det sikres, at skyldneren og hans husstand kan opretholde en "beskeden levefod", jfr. retsplejelovens § 509.

Som anført i bemærkningerne til (§ 32) finder udvalget ikke, at proklama i anledning af gældssanering som foreslået i gældssaneringsrapporten bør være præklusivt, således at undladt anmeldelse i sig selv medfører, at fordringen bringes til ophør. Efter udkastet er uanmeldte og i øvrigt ukendte krav stillet hverken ringere eller bedre end de øvrige krav. Fremkomsten af krav, der er omfattet af kendelsen, men som det ikke; har været muligt at tage i betragtning ved henstands- og afdragsbestemmelsernes nærmere udformning, vil efter omstændighederne kunne gøre det umuligt for skyldneren at opfylde sine forpligtelser efter kendelsen. Udkastets (§ 35) giver imidlertid mulighed for, at der bl.a. i tilfælde af denne art foretages en justering af gældssaneringskendelsens henstands- og afdragsbestemmelser. Se nærmere bemærkningerne til (§ 35).

For at en afdragsordning kan fungere efter hensigten, er det ikke alene nødvendigt, at den afpasses skyldnerens fremtidige betalingsevne, men også at der er rimelig sikkerhed for, at skyldneren agter at overholde den. Ønsker skyldneren ikke at tilbyde en rimelig afdragsordning, eller giver de tilvejebragte oplysninger grundlag for at nære mistillid til hans betalingsvilje, vil han i almindelighed være afskåret fra at opnå gældssanering, jfr. udkastets (§ 1, stk. 1, 2. pkt.). Det må herved bemærkes, at op-

lysninger om, at skyldneren har misligholdt et frivilligt forlig indgået med en individuel fordringshaver med et forfaldent krav ikke uden videre giver grundlag for mistillid til skyldnerens betalingsvilje, jfr. herved ovenfor 6.8.2.

Efter udkastet må skyldneren manifestere sin vilje til efter evne at fyldestgøre fordringshaverne ved selv at fremkomme med et realistisk forslag til gældens sanering, herunder til indholdet af en afdragsordning, jfr. udkastets (§ 20). Skyldnerens forslag forudsættes efter udkastet udformet på grundlag af de oplysninger, der er indhentet under sagens hidtidige forberedelse, jfr. nærmere (§ 18) sammenholdt med (§ 16, stk. 1). Skifteretten eller dennes medhjælper bør i fornødent omfang bistå skyldneren ved forslagets udformning. Der vil formentlig kun helt undtagelsesvis være behov for, at der beskikkes en advokat for skyldneren, jfr. (§ 16, stk. 2).

Misligholder skyldneren en tvangsakkord, og er misligholdelsen ikke uvæsentlig, er fordringshaverne ikke længere bundet af den ved akkorden ydede henstand med skyldnerens betaling af den ikke-nedskrevne del af gælden, som vil kunne inddrives ved sædvanlig individualforfølgning. Se KL § 189 og nærmere nedenfor i bemærkningerne til udkastets (§ 31). Skyldes misligholdelse af en tvangsakkord, at skyldneren groft har tilsidesat sine pligter ifølge akkorden, kan denne på begæring ophæves af skifteretten med den virkning, at den ved akkorden nedskrevne del af gælden påny kommer til at hvile på skyldneren, jfr. KL § 194, stk. 1, nr. 2.

Om baggrunden for de gældende regler om virkningerne af skyldnerens misligholdelse af en tvangsakkord hedder det i betænkning nr. 606/1971, s. 262:

"Reglen om, at akkorden kan ophæves, hvis skyldneren groft har tilsidesat sine pligter, er ny. Væsentlig misligholdelse af en frivillig akkord bevirker efter almindelige aftaleretlige grundsætninger, at kreditorerne kan sige sig fri fra akkorden, uanset om misligholdelsen skyldes grunde, som egentlig ikke kan bebrejdes skyldneren. En tvangsakkord bortfalder derimod efter tvangsakkordslovens § 32 ikke, fordi den ikke holdes. Som begrundelse herfor anføres i motiverne (RT 1904-05, tillæg A, sp. 3482), at denne regel er den mest simple, og stemmer bedst med akkordens formål; den modsatte regel ville være skadelig for debtors fremtidige kredit og ville kunne føre til ret ubillige resultater, om f.eks. hele skyldnerens gæld skulle vågne op påny, fordi han ikke prompte har betalt en enkelt rate til en enkelt kreditor. Udvalget kan

være enig i, at tvangsakkorden ikke bør bortfalde efter af-taleretlige regler. Derimod synes det påkrævet at give et værn mod, at skyldneren, når akkorden er vedtaget og stadfæstet, intet alvorligt forsøg gør på at opfylde akkorden. Denne bør kunne tilsidesættes ikke som en frivillig akkord blot ud fra et forudsætningssynspunkt, men når der er noget alvorligt at bebrejde debitor, hvad enten han blot gennem længere tid undlader at betale, skønt han har midler dertil, eller han ved umådeholdent forbrug, ved store gaver eller ved letsindig forretningsførelse sætter sig ud af stand til at opfylde akkorden. Er det derimod en konjunkturændring, en almindelig krise inden for branchen, undskyldelige tekniske uheld eller sygdom, der er årsag til misligholdelsen, er denne ikke udslag af grov tilsidesættelse af pligter, og akkorden må stå fast. Nogle få dages forsinkelse med et afdrag kan heller ikke anses for en grov tilsidesættelse. Der må ses både på misligholdelsens omfang og grund."

Udvalget finder, at disse synspunkter må tillægges mindst samme vægt i relation til misligholdelse af afdragsordninger i forbindelse med gældssanering. Kun når misligholdelsen skyldes manglende betalingsvilje eller lignende groft forhold fra skyldnerens side, er der efter udvalgets opfattelse et præventivt begrundet behov for at genoplive den urealistiske del af gælden.

I andre tilfælde ville denne følge af skyldnerens misligholdelse efter udvalgets opfattelse være ude af proportion med rimelige hensyn til såvel skyldneren som fordringshaverne, som kun sjældent ville opnå nogen mærkbar forbedring af deres fyldestgørelsesmuligheder ved en genoplivning af den del af gælden, der ved kendelsen blev slettet som urealistisk. Til varetagelse af fordringshavernes interesse i at opnå fyldestgørelse må det i de her omtalte tilfælde anses for tilstrækkeligt, at væsentlig misligholdelse af afdragsordningen medfører, at de ikke længere er bundet af den fastsatte henstandsordning.

Udvalget foreslår derfor, at der på de omtalte punkter skal gælde det samme ved gældssanering som ved tvangsakkord. Se nærmere udkastets (§ 31) og (§ 36, stk. 1, nr. 2). Se også udkastets (§ 37), som svarer til tvangsakkordreglen i KL § 195.

I tilknytning til det anførte om misligholdelse af afdragsordninger har udvalget overvejet, hvorvidt der bør indføres regler, hvorefter en gældssaneringskendelse som foreslået i gældssaneringsrapporten efter omstændighederne bør indeholde bestemmelse om, at skyldnerens opfyldelse af en afdragsordning skal ske ved lønræk, således at arbejdsgiveren løbende skulle tilbageholde en

del af skyldnerens løn og indbetale den til fyldestgørelse af fordringshaverne.

Til støtte herfor taler navnlig, at det herved ville blive muligt at skabe optimal sikkerhed for, at fordringshaverne opnår dækning i overensstemmelse med den fastsatte afdragsordning. Hvis en del af skyldnerens fremtidige løn blev unddraget dennes rådighed og af arbejdsgiveren blev indbetalt til fordeling mellem fordringshaverne, ville risikoen for, at ordningen blev misligholdt, kunne begrænses ganske betydeligt. Endvidere ville en ordning med løntræk kunne fungere på samme effektive og billige måde som de former for lønindeholdelse, der idag står til rådighed ved tvangsinddrivelse af underholdsbidrag, krav på personlige skatter samt visse andre offentligretlige krav.

Etablering af en løntrækordning måtte ligesom de øvrige elementer i en gældssaneringskendelse forudsætte, at den blev tiltrådt af skyldneren under gældssaneringssagen. Retligt set ville ordningen således have karakter af transport på fremtidig løn. Efter gældende ret er transport på ikke-optjent løn i faste ansættelsesforhold i almindelighed ugyldig. I modsætning til tidligere, hvor man navnlig betonedede hensynet til arbejdsgiverens interesser, ses reglen idag i første række som et udslag af sociale hensyn. Idet skifteretten efter udkastet må påse, at en afdragsordning respekterer et rimeligt afgrænset transgbeneficium, ville de hensyn, som betinger den almindelige ugyldighedsregel vedrørende transport på fremtidig løn næppe på afgørende måde tale imod indførelse af hjemmel for sådanne transporter i forbindelse med gældssanering. På den anden side må det efter udvalgets opfattelse være klart, at hjemmel hertil måtte suppleres af en regel, som gav en forholdsvis vidtgående mulighed for at tilbagekalde transporten helt eller delvis i tilfælde, hvor skyldnerens forhold ændres væsentligt i afdragsperioden. Da fordelene ved en løntrækordning ville forsvinde, om transporten frit kunne tilbagekalde af skyldneren under henvisning til ændrede forhold, og da det rimeligvis ikke burde pålægges arbejdsgiveren at tage stilling til, om skyldnerens tilbagekaldelse af transporten var rimeligt begrundet, måtte spørgsmålet om ændring af ordningen afgøres af skifteretten. Af hensyn til skyldneren måtte han have en forholdsvis vidtgående

11) Se nærmere H. Ussing Obligationsretten, almindelig del (4. udgave 1967) s. 233 og Gomard Obligationsretten i en nøddeskal (3. hæfte 1973) s. 259 ff.

adgang til at forlange, at skifteretten gik ind i en realitetsprøvelse af spørgsmålet om, hvorvidt transporten kunne tilbage kaldes. Til brug for skifterettens afgørelse heraf måtte der tilvejebringes betryggende oplysninger om skyldnerens aktuelle forhold, og inden skifteretten besluttede, at transporten kunne tilbage kaldes helt eller delvis, måtte også fordringshaverne have lejlighed til at udtale sig om spørgsmålet.

På grund af omfanget af de hermed forbundne opgaver for skifteretten finder udvalget, at ulemperne ved en løntrækordning udformet efter de anførte retningslinier let ville komme til at stå i et misforhold til de omtalte fordele herved. Efter udvalgets opfattelse bør skifterettens rolle i forbindelse med gældssanering i videst mulige omfang være udspillet i og med, der afsiges kendelse om gældssanering. Se herved udkastets (§ 36) og den meget snævre regel i (§ 35) med bemærkninger.

Som anført ovenfor ville løntræk i forbindelse med gældssanering retligt set have karakter af transport på fremtidig løn. Ud fra en praktisk synsvinkel ville en regel om sådant løntræk dog have så mange lighedspunkter med regler om lønindeholdelse, at den snarere måtte karakteriseres som en tvangssinddrivelsesregel.

Efter gældende ret står lønindeholdelse kun til rådighed ved tvangsfuldbyrdelse af krav på underholdsbidrag, personlige skatter og visse andre offentligretlige krav.

De beløb, der indkom ved løntræk i forbindelse med gældssanering, måtte fordeles i lige forhold mellem alle fordringshavere, som deltager i afviklingsordningen.

En særregel om løntræk i forbindelse med gældssanering ville således reelt være ensbetydende med en principielt vidtgående ændring af retstilstanden med hensyn til, hvilke krav der bør kunne inddrives ved retsforfølgning mod fremtidige lønindtægter. Spørgsmålet om en almindelig adgang til retsforfølgning mod fremtidig løn blev overvejet i forbindelse med gennemførelsen af udlægsreformen i 1976 med det resultat, at retsplejeloven blev udformet i overensstemmelse med justitsministerens forslag, hvorefter der på dette punkt ikke burde indføres nogen udvidende æn-

dring af retstilstanden.

På denne baggrund og under hensyn til det ovenfor anførte om skifterettens rolle i forbindelse med gældssanering mener udvalget ikke, at der bør indføres en særregel, som muliggør etablering af løntrækordninger i forbindelse med gældssanering. Udvalget lægger herved også vægt på, at løntræk ville være uden praktisk betydning i alle de tilfælde, hvor skyldneren ikke er lønmodtager. Endvidere bemærkes, at udvalget ikke anser regler om løntræk for nødvendige for at undgå, at de foreslåede regler om gældssanering kommer til at medføre en forrykkelse af tvangsfuldbyrdelesreglernes aktuelle afbalancering af skyldner- og fordringshaverinteresser. Situationen ville være en anden, om regler om gældssanering blev suppleret med en udvidelse af transgsbeneficiet i retsplejelovens § 509, jfr. således gældssaneringsrapportens s. 21. Spørgsmålet herom er imidlertid ikke aktuelt for udvalget. Udvalgets udkast sigter med at tilgodese såvel skyldner- som fordringshaverinteresser. Efter udvalgets opfattelse vil den foreslåede mulighed for nedskrivning af urealistisk gæld udgøre et næppe føleligt indgreb i fordringshaverinteresser; og de fordele, som er forbundet med, at skyldnerens afvikling af den realistiske del af gælden sættes i system, vil også uden en løntrækordning indebære, at fordringshaverne får udsigt til bedre og mere ligelig dækning end i dag.

6.9.4. Indførelse af regler om gældssanering vil medføre en forøgelse af skifterettens arbejdsbyrde.

For så vidt angår gældssanering i konkurs vil merarbejdet dog være af ret beskedent omfang, idet de under konkursbehandlingen tilvejebragte oplysninger i hovedsagen vil udgøre et fyldestgørende grundlag for afgørelsen af gældssaneringsspørgsmålet. Det fremhæves herved, at en forholdsvis stor del af det samlede antal

- 12) Se nærmere FT 1975/76 till. A. sp. 268. Den svenske Utsökningsbalk (SFS 1981:774) indeholder i kap. 7 almindelig hjemmel til udlæg (utmätning) i fremtidig løn m.v. Udlæg kan kun rettes mod den del af skyldnerens løn, som åbenbart overstiger, hvad der er nødvendigt til forsørgelse af skyldneren og hans familie samt fyldestgørelse af andre underholdsforpligtelser. Udlæg i løn kan ikke udstrækkes over mere end 6 måneder i ét kalenderår. Herudover gælder visse særlige tidsmæssige begrænsninger. I Utsökningsbalkens kap. 15 findes videregående regler om lønindeholdelse (införsel) til fyldestgørelse af krav på underhaltsbidrag, skatter og bøder.

gældssaneringssager, og navnlig de "tungeste", må forventes at blive behandlet efter reglerne om gældssanering i konkurs. Se nærmere herom udkastets (§ 38) med bemærkninger.

Ved udformningen af udkastets regler om gældssanering uden for konkurs har udvalget lagt afgørende vægt på, at skifterettens deltagelse i sagernes behandling i videst mulige omfang begrænses til det minimum, som er nødvendigt for at sikre en forsvarlig oplysning og afgørelse af sagerne, jfr. nærmere straks i det følgende.

Udkastets regler om gældssanering er således ikke ensbetydende med, at udvalget stiller forslag om indførelse af en ny form for almindelig bobehandling, som efter omstændighederne kan træde i stedet for konkurs. Det foreslåede gældssaneringsinstitut tilsigter alene at udgøre et 'supplement til de kendte former for individual- og universalforfølgning. Dels derved, at de giver mulighed for at gøre undtagelse fra reglen i konkurslovens § 156 (gældssanering i konkurs). Dels derved, at de også muliggør lempelse af håbløst forgældede skyldners situation i tilfælde, hvor skyldneren ikke ejer aktiver af betydning, og hvor fordringshaverne derfor ikke i almindelighed har nogen interesse i, at hans bo tages under konkursbehandling (gældssanering uden for konkurs). Se herom nærmere ovenfor 6.9.2. Se også ovenfor 6.8.3. om forholdet mellem gældssanering og tvangsakkord samt bemærkningerne til udkastets (§ 1) under 1) med nærmere omtale af spørgsmålet om realisation af aktiver i forbindelse med gældssanering uden for konkurs.

Endvidere følger det af udkastet, at afsigelse af kendelse om gældssanering i praksis så godt som altid vil komme til at markere afslutningen på skifterettens medvirken ved gældssanering. Udkastet er dog ikke helt undtagelsesfrit på dette punkt, idet skifteretten, ligesom ved tvangsakkord, må træde i aktion, når der bliver spørgsmål om at ophæve kendelsen, jfr. udkastets (§ 36). Andre undtagelser findes i (§ 23, stk. 3, sidste pkt.), jfr. KL § 182, (§ 29) og (§ 35); ingen af disse bestemmelser kan forventes at få nogen videre praktisk betydning.

Desuden indebærer udkastet, at skifterettens deltagelse i sager om gældssanering i hovedsagen kan begrænses til at angå varetagelsen af egentlige judicielle funktioner. Se herved (§ 16, stk. 1), hvorefter skifteretten kan antage en medhjælper, som i vidt omfang vil kunne varetage opgaver i forbindelse med sagens forberedelse m.v., herunder tilvejebringelse af oplysninger til brug

for sagen, udarbejdelse af statusoversigt og redegørelse, se nærmere (§ 18), samt bistand til skyldneren ved udformningen af forslag efter (§ 20) og den praktiske tilrettelæggelse af en afdragsordning, jfr. (§ 23, stk. 4).

Herudover muliggør udkastets (§ 9, stk. 3), (§ 12, stk. 2) og (§ 19), at skifteretten hurtigt kan afslutte behandlingen af sager, når der efter det foreliggende ikke er rimelig udsigt til, at skyldneren vil kunne opnå gældssanering.

Endelig fremhæves, at skifterettens merarbejde i et vist omfang vil blive modsvaret af en nedsættelse af fogedretternes arbejdsbyrde.

Udvalget ser sig ikke i stand til at skønne over, hvorvidt indførelse af regler om gældssanering vil gøre det nødvendigt at tilføre skifteretterne yderligere ressourcer.

Dette vil bl.a. afhænge af, i hvilket omfang gældssaneringsinstituttet kommer til at fungere som løftestang for frivillige gældsordninger. Der tænkes herved på det forhold, at gældssaneringsreglerne vil kunne tjene som model for forslag til aftaler mellem en skyldner og hans fordringshaver angående sanering af håbløs gæld. Må fordringshaverne regne med, at forslaget i det væsentlige svarer til udfaldet af en sag om gældssanering, vil det antagelig ofte kunne lykkes at få en frivillig ordning i stand.

I den forbindelse må dog fremhæves, at gennemførelse af sådanne frivillige gældsordninger forudsætter, at fordringshaverne nærer den fornødne tillid til de oplysninger om skyldnerens forhold m.v., som ligger til grund for forslaget. I almindelighed vil denne forudsætning antagelig kun være til stede, hvis en offentlig myndighed eller f.eks. en advokat kan sige god for forslagets udformning og deltager i forhandlingerne med fordringshaverne.

Efter udvalgets opfattelse vil reglerne om gældssanering således i mange tilfælde kunne tjene som et nyttigt redskab ved det sociale udvalgs bestræbelser på at formidle frivillige gældsordninger for skyldnere, som søger bistand i henhold til bistandslovens § 40, stk. 1, og punkt 24 i socialministeriets cirkulære af 25. oktober 1980, jfr. herved ovenfor i kapitel 5. Endvidere peger udvalget på, at der eventuelt vil være behov for at ændre reglerne om offentlig retshjælp ved advokater, jfr. bekendtgørelse nr. 574 af 17. december 1980, således at retshjælpen også kommer til at omfatte rådgivning af og bistand til håbløst forgældede

skyldnere, der ønsker at opnå en frivillig ordning eller at indgive begæring om gældssanering.

I tilknytning til det anførte om løftestangseffekten fremhæves, at indførelse af regler om gældssanering også bør få betydning for offentlige myndigheders eftergivelsespraksis.

Dette vil efter omstændighederne være af væsentlig betydning for mulighederne for at inddrage fordringer af offentligretlig beskaffenhed under frivillige gældsordninger mellem skyldneren og et større antal fordringshavere. Udvidet eftergivelsesmulighed vil desuden kunne være af væsentlig betydning i de tilfælde, hvor skyldnerens gæld udelukkende eller i alt væsentligt består af fordringer, som tilkommer det offentlige. Må det i tilfælde af denne art lægges til grund, at skyldneren vil kunne opnå gældssanering, ville det i almindelighed være uheldigt, om manglende hjemmel til eftergivelse skulle nødvendiggøre gennemførelse af gældssanerings-sag ved skifteretten. Det vil derfor være en fordel, at der på de enkelte offentligretlige områder tilvejebringes hjemmel til eftergivelse i overensstemmelse med de anførte retningslinier.

Efter udkastet betales omkostningerne ved behandlingen af en gældssaneringssag i almindelighed af statskassen, jfr. (§ 24) med bemærkninger.

Ved gældssanering i konkurs vil behandlingen af skyldnerens begæring kun undtagelsesvis forudsætte udgiftskrævende foranstaltninger, jfr. nærmere ovenfor i indledningen til 6.9.4. samt bemærkningerne til udkastets (§ 38).

Ved gældssanering uden for konkurs vil omkostningerne ved sagens behandling bestå af udgifterne til de i (§§ 17, 21 og 24, stk. 2) nævnte indkaldelser og bekendtgørelser samt vederlag til skifterettens medhjælper, jfr. (§ 16, stk. 1) med bemærkninger.

Udgifterne til de omtalte offentlige indkaldelser og bekendtgørelser vil sædvanligvis andrage forholdsvis beskedne beløb, jfr. herved bekendtgørelse nr. 542 af 8. december 1980 § 1, stk. 2, hvorefter meddelelser, hvis optagelse i Statstidende ellers skulle betales af statskassen, er gratis. Medhjælperens vederlag fastsættes af skifteretten "under hensyn til arbejdets omfang og boets beskaffenhed", jfr. KL § 198, stk. 1, som også vil være anvendelig ved gældssanering.

Som tidligere anført vil der formentlig kun helt undtagelsesvis være behov for at beskikke skyldneren en advokat efter ud-

kastets (§ 16, stk. 2).

Efter udvalgets opfattelse bør der ikke svares retsafgift i anledning af gældssanering, se udkastets § 3.

Kapitel 7.

UDKAST TIL LOV OM ÆNDRING AF KONKURSLOVEN, GÆLDS-
BREVSLØVEN OG RETSAFGIFTSLOVEN (GÆLDSSANERING).

§ 1.

I konkursloven, lov nr. 298 af 8. juni 1977 som ændret ved lov nr. 260 af 8. juni 1979, foretages følgende ændringer:

1. I § 1, stk. 1, nr« 1, og stk. 2, ændres ordene "eller konkurs" til: ", gældssanering eller konkurs".
2. I § 1, stk. 3, ændres ordene "om konkurs" til: "om gældssanering eller konkurs".
3. I § 1 indsættes efter stk. 3 som nyt stykke:
"Stk. 4. Selv om en begæring om gældssanering ikke fører til kendelse om gældssanering, regnes dagen for begæringens modtagelse dog for fristdag, hvis begæring om konkurs eller akkordforhandling modtages inden tre uger efter, at begæringen om gældssanering blev tilbagekaldt eller forkastet."
Stk. 4 bliver herefter stk. 5.
4. I § 1, stk. 4, der bliver stk. 5, indsættes efter "akkordforhandling": "eller begæring om gældssanering".
5. I § 3, stk. 1, og § 9, stk. 1, ændres "eller akkordforhandling" til: ", akkordforhandling eller gældssanering".
6. I § 4 indsættes som stk. 2:
"Stk. 2. Stk. 1 finder ikke anvendelse på begæring om gældssanering uden for konkurs."
7. I § 16, stk. 1, indsættes efter nr. 2 som nyt nr.: "3. indledning af gældssaneringssag,". Nr. 3, 4 og 5 bliver herefter nr. 4, 5 og 6.
- i-¹ § 16 ændres i stk. 2 "5" til: "6" og i stk. 3 "4" til: "5".
- 2.' I § 72 ændres i stk. 1 og i stk. 2 "eller akkordforhandling"

til: ", akkordforhandling eller gældssanering".

10. Efter afsnit III indsættes som nyt afsnit:

"AFSNIT III A. GÆLDSSANERING

Kapitel 24 A. Gældssaneringens betingelser og indhold.

(§ 1). Skifteretten kan efter en skyldners begæring afsige kendelse om gældssanering, hvis skyldneren godtgør, at han ikke er i stand til og ingen udsigt har til at kunne opfylde sine gældsforpligtelser. Kendelse om gældssanering er desuden betinget af, at skyldnerens forhold og omstændighederne i øvrigt taler derfor.

Stk. 2. Ved afgørelsen efter stk. 1, 2. pkt., lægges navnlig vægt på skyldnerens interesse i gældssanering, gældens alder, omstændighederne ved dens pådragelse og hidtidige afvikling samt skyldnerens forhold under gældssaneringssagen.

(§ 2). Kendelse om gældssanering kan gå ud på bortfald eller nedsættelse af skyldnerens gæld. I forbindelse med nedsættelse kan der træffes bestemmelse om henstand med betalingen af den del af gælden, som fortsat skal bestå.

(§ 3). Kendelse om gældssanering omfatter fordringer, der er stiftet inden gældssaneringssagens indledning, jfr. (§ 12). Når særlige forhold taler derfor, kan skifteretten bestemme, at kendelsen kun skal omfatte fordringer, der er stiftet inden et af skifteretten fastsat tidligere tidspunkt.

Stk. 2. Kendelse om gældssanering omfatter dog ikke pantefordringer i det omfang, pantet strækker til. Pantthaverne bindes derimod af kendelsen, for så vidt angår den del af deres personlige fordring mod skyldneren, som ikke til sin tid måtte blive dækket af pantet.

(§ 4). Ved kendelse om gældssanering bortfalder gaveløfter, krav på renter af de af kendelsen omfattede fordringer for tiden efter indledning af gældssaneringssag og krav på konventionalbod i det omfang, boden ikke er erstatning for lidt tab.

Stk. 2. De øvrige i § 98 nævnte krav har ved gældssanering samme

stilling som de almindelige fordringer.

(§ 5) . I øvrigt skal fordringshaverne behandles lige, medmindre de samtykker i en mindre gunstig behandling.

(§ 6) . Fordringer, der er bestridt, behandles foreløbig, som om de ikke var bestridt.

Stk. 2. Uforfaldne fordringer kan kræves betalt samtidig med andre fordringer.

(§ 7) . Bestemmelserne i kapitel 6 finder tilsvarende anvendelse på gældssanering. I stedet for konkursens begyndelse træder gældssaneringssagens indledning, jfr. (§ 12).

Kapitel 24 B. Gældssaneringssagens indledning.

(§ 8) . Begæring om gældssanering kan indgives af skyldnere, som er fysiske personer.

Stk. 2. Begæringen kan tilbagekaldes, indtil gældssaneringssagen er sluttet, jfr. (§ 25).

(§ 9) . Begæringen skal ledsages af en opgørelse af skyldnerens aktiver og passiver, fortegnelse over fordringshaverne, oplysning om skyldnerens og den øvrige husstands indkomst samt øvrige oplysninger af betydning for skifterettens afgørelse vedrørende indledning af gældssaneringssag. Begæringen skal ledsages af skyldnerens erklæring på tro og love om rigtigheden af de afgivne oplysninger og om, at han har opgivet alt, hvad han ejer og skylder.

Stk. 2. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om, hvilke oplysninger der skal ledsage en begæring, og kan bestemme, at der skal anvendes en særlig blanket.

Stk. 3. Skifteretten afviser en begæring, der ikke opfylder kravene i stk. 1 eller i regler fastsat i medfør af stk. 2. Det samme gælder, når der ikke på det foreliggende grundlag er rimelig udsigt til, at der kan afsiges kendelse om gældssanering. En begæring, der afvises i henhold til 1. eller 2. pkt., anses ikke for modtaget.

Stk. 4. Skifteretten påfører begæringen datoen for dens modtagelse.

(§ 10). Skifteretten indkalder skyldneren til et møde, der så vidt muligt afholdes inden 7 dage efter begæringens modtagelse. Indkaldelsen skal indeholde oplysning om formålet med mødet og om, at skyldneren skal møde personligt, samt om virkningen af, at skyldneren udebliver fra mødet. I indkaldelsen opfordres skyldneren til at medbringe papirer til dokumentation eller belysning af de i (§ 9, stk. 1 og 2) nævnte forhold.

(§ 11). På mødet afkræver skifteretten skyldneren nærmere oplysninger om hans og hans husstands forhold.

Stk. 2. Træffer skifteretten afgørelse om, at gældssaneringssag skal indledes, vejleder den skyldneren om betydningen heraf og om fremgangsmåden ved sagens videre behandling.

Stk. 3. Udebliver skyldneren fra mødet uden lovligt forfald, anses begæringen for bortfaldet.

(§ 12). Gældssaneringssagen anses for indledt ved skifterettens afgørelse herom.

Stk. 2. Skifteretten nægter at indlede gældssaneringssag, hvis der ikke på det foreliggende grundlag er rimelig udsigt til, at der kan afsiges kendelse om gældssanering. Skifterettens afgørelse træffes efter anmodning ved kendelse.

Stk. 3. Afgørelse i henhold til stk. 2 træffes så vidt muligt under det i (§ 11) nævnte møde.

(§ 13). Når særlige forhold taler derfor, kan skifteretten betinge indledning af gældssaneringssag af, at skyldneren stiller passende sikkerhed for omkostningerne ved sagens videre behandling.

Kapitel 24 C. Gældssaneringssagens behandling.

(§ 14). Fra gældssaneringssagens indledning og indtil dens slutning, jfr. (§ 25), kan arrest eller udlæg ikke foretages i skyldnerens gods undtagen for fordringer, som ikke vil kunne berøres af en kendelse om gældssanering.

Stk. 2. Udlæg, som i medfør af (§ 26) vil kunne tabe sin retsvirkning ved kendelse om gældssanering, kan ikke danne grundlag for tvangsauktion eller udbringelse af det udlagte af skyldnerens besiddelse. Betales udlagte fordringer, forbliver det indkomne beløb i fogedrettens besiddelse.

(§ 15). Skifteretten kan afkræve offentlige myndigheder oplysninger, der må anses for nødvendige for gældssaneringssagen.

(§ 16). Skifteretten kan antage en medhjælper til under skifterettens tilsyn at udføre de i (§§ 17, 18, 20, 21 og 23, stk. 4), nævnte forretninger.

Stk. 2. Skifteretten kan når som helst under gældssaneringssagen beskikke en advokat for skyldneren, hvis der er særligt behov for advokatbistand, og skyldneren opfylder den i retsplejelovens § 330, stk. 1, nr. 2, nævnte betingelse. Om salær og godtgørelse for udlæg til den beskikkede advokat gælder samme regler som i tilfælde, hvor der er meddelt fri proces, jfr. retsplejelovens kapitel 31.

(§ 17). Straks efter gældssaneringssagens indledning indrykker skifteretten en bekendtgørelse i Statstidende med opfordring til enhver, der har fordring eller andet krav mod skyldneren, til at anmelde deres krav inden 4 uger efter bekendtgørelsen. Når særlige grunde taler derfor, kan skifteretten fastsætte en længere frist, dog højst 8 uger. Skifteretten kan bestemme, at bekendtgørelsen desuden skal indrykkes i et almindeligt læst blad, når særlige forhold taler derfor.

Stk. 2. Genpart af bekendtgørelsen bør straks sendes til alle fordringshavere, som er eller bliver skifteretten bekendt.

Stk. 3. Bestrides en fordring af skyldneren, skal dette meddeles fordringshaveren ved anbefalet brev eller på anden betryggende måde.

(§ 18). Skifteretten opregner skyldnerens aktiver og passiver og udarbejder en oversigt over skyldnerens status. Statusoversigten skal indeholde:

1. Angivelse af skyldnerens aktiver med oplysning om, hvorvidt aktiver er behæftet med ejendomsforbehold, pant eller anden sikkerhedsret.
2. Hver enkelt fordringshavers navn og adresse samt de enkelte fordringers størrelse og alder, eventuelle fortrinsstilling eller eventuelle bortfald i medfør af (§ 4, stk. 1). Fordringer, som skyldneren bestrider, opføres med bemærkning herom.

Stk. 2. Skifteretten udarbejder desuden en redegørelse for de vigtigste årsager til skyldnerens økonomiske situation og anfører,

hvorvidt der foreligger dispositioner eller retsskridt, som bør søges omstødt.

Stk. 3. Skifteretten anmoder det sociale udvalg om at fremkomme med oplysninger af betydning for sagen, herunder om udvalgets muligheder for gennem rådgivning at bistå skyldneren under afviklingen af den del af gælden, som fortsat skal bestå i tilfælde af gældssanering.

Stk. 4. De i stk. 1-3 nævnte oplysninger m.v. skal foreligge så vidt muligt senest 3 uger efter udløbet af den i (§ 17, stk. 1) nævnte frist.

(§ 19). Skifteretten kan på ethvert trin af sagens behandling afvise sagen, hvis der på grundlag af de tilvejebragte oplysninger ikke er rimelig udsigt til, at der kan afsiges kendelse om gældssanering, herunder hvis skyldneren ikke loyalt medvirker ved sagens oplysning. Skyldneren skal have lejlighed til at udtale sig, inden afvisning besluttet. Afgørelse om afvisning træffes efter anmodning ved kendelse.

(§ 20). Efter at de i (§ 18) nævnte oplysninger m.v. er tilvejebragt, opfordrer skifteretten skyldneren til inden en af skifteretten fastsat frist at fremkomme med forslag til gældens sanering, herunder til indholdet af en eventuel ordning til afvikling af den del af gælden, som fortsat skal bestå. Forslaget skal ledsages af en opgørelse af skyldnerens indtægter og udgifter.

(§ 21). Når skifteretten har modtaget skyldnerens forslag, indkalder den med et varsel på mindst 2 uger skyldneren og samtlige kendte fordringshavere og indehavere af særlig sikrede krav til møde til behandling af skyldnerens forslag. Når forholdene taler derfor, indkaldes til mødet desuden en repræsentant for det sociale udvalg. Indkaldelsen skal ske ved anbefalet brev eller på anden betryggende måde og vedlægges skyldnerens forslag samt de i (§ 18) nævnte oplysninger.

Stk. 2. Indkaldelsen bekendtgøres med samme varsel i Statstidende med oplysning om, hvor de i stk. 1 nævnte bilag ligger til eftersyn.

Stk. 3. Indkaldelse efter stk. 1 og 2 skal indeholde oplysning om følgerne af udeblivelse fra mødet.

(§ 22). På mødet gennemgår skifteretten skyldnerens forslag og de tilvejebragte oplysninger. Skifteretten opfordrer de fremmødte til at udtale sig om forslaget og grundlaget for dette samt at fremkomme med andre oplysninger af betydning for sagen.

Stk. 2. Skyldneren skal besvare spørgsmål fra skifteretten og fordringshaverne.

Stk. 3. Udebliver skyldneren fra mødet uden lovligt forfald, anses begæringen om gældssanering for bortfaldet.

(§ 23). En kendelse, der helt eller delvis tager skyldnerens forslag til følge, skal angive, hvilken del af skyldnerens gæld der berøres af kendelsen med angivelse af den procent, hvortil fordringerne nedsættes.

Stk. 2. Træffes bestemmelse om, at skyldneren skal have henstand med betalingen af den del af gælden, som fortsat skal bestå, skal kendelsen angive henstandsperiodens længde samt størrelsen af og forfaldstiden for de afdrag, skyldneren skal betale i henstandsperioden.

Stk. 3. Endvidere skal kendelsen indeholde bestemmelse om, hvorledes der skal forholdes med omtvistede og betingede fordringer. Bestemmelsen i § 182 finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 4. lages skyldnerens forslag helt eller delvis til følge, vejleder skifteretten skyldneren om hans retsstilling og om tilrettelæggelsen af hans betaling af afdrag i henstandsperioden.

(§ 24). I det omfang skifteretten ikke har krævet sikkerhed efter (§ 13), betales omkostningerne ved gældssaneringssagens behandling af statskassen. Når særlige forhold taler derfor, kan skifteretten i forbindelse med sagens slutning bestemme, at omkostningerne helt eller delvis skal erstattes af skyldneren.

(§ 25). Gældssaneringssagen anses for sluttet, når fristen for kære af skifterettens afgørelse vedrørende gældssanering eller sagens afvisning er udløbet, uden at kære er sket, eller når kæreinstansens kendelse er afsagt, eller når skyldnerens begæring er tilbagekaldt eller bortfaldet, eller når konkurs er indtrådt.

Stk. 2. Tages skyldnerens forslag helt eller delvis til følge, bekendtgør skifteretten straks sagens udfald i Statstidende. Genpart af bekendtgørelsen bør samtidig sendes til samtlige kendte fordringshavere.

Kapitel 24 D. Gældssaneringens virkninger.

(§ 26). Tages skyldnerens forslag helt eller delvis til følge, anvendes reglerne om omstødelse i §§ 64-80.

Stk. 2. Dækning af en fordring, som ikke ville have været berørt af gældssaneringskendelsen, kan ikke omstødes.

(§ 27). Krav på omstødelse gøres gældende af fordringshaverne ved søgsmål, medmindre skifteretten bestemmer andet.

Stk. 2. En sikkerhedsiet, der omfattes af reglen i § 71, bortfalder, så snart gældssaneringskendelsen er endelig.

(§ 28). Senest på det i (§ 22) nævnte møde kan enhver fordringshaver, der omfattes af gældssaneringskendelsen, stille forslag om anlæg af omstødelssag. §§ 174, 175 og 186, stk. 1, 2.-4. pkt., finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 2. Træffes der ikke bestemmelse om sagsanlæg, kan enhver fordringshaver selv anlægge sag, såfremt han giver meddelelse herom senest på det i (§ 22) nævnte møde.

Stk. 3. Omstødelssag skal anlægges senest fire uger efter gældssaneringskendes Isens afsigelse.

(§ 29). Dømmes der til omstødelse, bestemmes det i dommen, at det idømte skal erlægges til skifteretten, der heraf afholder sagens rimelige omkostninger og udlodder resten til de af gældssaneringskendelsen omfattede fordringshavere.

(§ 30). Reglerne om sikringsakters betydning for adgangen til retsforfølgning finder tilsvarende anvendelse på gældssanering.

(§ 31). Gældssaneringskendelsen har mellem skyldneren og de pågældende fordringshavere samme virkning som et retsforlig.

(§ 32). Gældssaneringskendelsen er bindende også for fordringshavere, der ikke har meldt sig. Kendelsen befrier skyldneren for den del af en før gældssaneringssagens indledning, jfr. dog (§ 3, stk. 1, 2. pkt.), stiftet gæld, som bortfalder ved kendelsen, såvel over for fordringshaveren selv som over for kautionister og andre, der hæfter for gælden.

(§ 33). Gældssaneringskendelsen har ingen indflydelse på fordringshaveres rettigheder mod kautionister og andre, som hæfter tillige med skyldneren.

(§ 34). Enhver overenskomst, hvorefter der af skyldneren eller af trediemand indrømmes nogen fordringshaver større fordele end hjemlet ved gældssaneringskendelsen, er ugyldig.

(§ 35). Når ganske særlige hensyn til skyldneren taler derfor, kan skifteretten på begæring genoptage gældssaneringssagen med henblik på ændring af gældssaneringskendelsens henstands- og afdragsbestemmelser.

51k. 2. Forinden skifteretten træffer afgørelse om ændring af gældssaneringskendesens henstands- og afdragsbestemmelser, indkaldes skyldneren, fordringshaverne og en repræsentant for det sociale udvalg til møde i skifteretten.

(§ 36). Gældssaneringskendelsen kan på begæring af en fordringshaver ophæves af skifteretten,

1. hvis det oplyses, at skyldneren under gældssaneringssagen har gjort sig skyldig i svigagtigt forhold, eller
2. hvis skyldneren groft tilsidesætter sine pligter ifølge gældssaneringskendelsen.

Stk. 2. Forinden skifteretten træffer afgørelse efter stk. 1, indkaldes skyldneren, fordringshaverne og en repræsentant for det sociale udvalg til møde i skifteretten.

5tk. 3. Ophæves en kendelse om gældssanering, bortfalder en for denne af trediemand stillet sikkerhed eller kaution, medmindre trediemand vidste eller burde vide, at de i stk. 1, nr. 1, beskrevne omstændigheder forelå, eller han har medvirket til, at skyldneren har tilsidesat sine pligter som anført i stk. 1, nr. 2.

(§ 37). Tages skyldnerens bo under konkursbehandling, har de af gældssaneringskendelsen omfattede fordringshavere krav på udlæg i forhold til fordringernes beløb uden hensyn til den skete nedskrivning, men efter fradrag af afbetalinger. Udlægget i konkursboet i forbindelse med disse afbetalinger kan dog ikke overstige, hvad der efter gældssaneringskendesens tilkommer dem, medmindre kendelsen er bortfaldet efter (§ 36).

Kapitel 24 E . Gældssanering i konkurs.

(§ 38). En skyldner, hvis bo er taget under konkursbehandling, kan anmode skifteretten om, at den afsiger kendelse om gældssanering.
51k. 2. Ved sagens videre behandling finder reglerne i dette afsnit anvendelse med de af forholdets natur følgende ændringer.
51k. 3. Skifteretten bestemmer, i hvilket omfang gældssanerings-sagens behandling skal afvente boets slutning, jfr. § 152."

11. I § 200, stk. 1, indsættes som 2. pkt.:

"Det samme gælder ved anmeldelse i anledning af indledt gældssaneringssag, og når fordringen under indledt gældssanerings-sag må anses for anerkendt af skyldneren."

il- I § 208, ændres i stk. 1 "og § 179, stk. 2," til: ", § 179, stk. 2, og (§ 38, stk. 3,)"

§ 2.

I gældsbrevsloven, lov nr. 146 af 13. april 1938, som ændret senest ved lov nr. 638 af 21. december 1977, ændres i § 17 "eller tvangsakkord" til: ", tvangsakkord eller gældssanering".

§ 3.

I lov om retsafgifter, lovbekendtgørelse nr. 217 af 13. maj 1981, som ændret ved lov nr. 276 af 9. juni 1982, indsættes efter § 37: "§ 37 a. For skifterettens virksomhed ved behandling af sager om gældssanering svares ingen afgift."

§ 4.

Loven træder i kraft den

Kapitel 8.

BEMÆRKNINGER TIL UDKASTETS ENKELTE BESTEMMELSER.

Til § 1, nr. 1-4.

Ved de foreslåede ændringer af KL § 1 sidestilles gældssanering med tvangsakkord i relation til fristdagens beregning dels ved gældssanering, jfr. nedenfor 1), dels ved konkurs og tvangsakkord, jfr. nedenfor 2).

1) Udkastets § 1, nr. 1, 2 og 4 angår fristdagen ved gældssanering og må ses på baggrund af, at forslaget til konkurslovens afsnit III A i et vist omfang betjener sig af henvisninger til gældende konkursregler, der anvender fristdagen som skæringsdato. Se således KL kapitel 6 og omstødelsesreglerne i KL §§ 64 ff., hvortil der henvises i tvangsakkordafsnittet, jfr. §§ 163 og 184, og som efter udvalgets opfattelse også ber finde tilsvarende anvendelse på gældssanering, jfr. udkastets (§§ 7 og 26).

Den gældende regel i KL § 1 er begrundet i, at insolvensbehandling i visse henseender bør tillægges tilbagevirkende kraft, og at beregningen af frister herved bør udgå fra det tidligst mulige tidspunkt, hvor skyldnerens manglende betalingsevne er registreret af en offentlig myndighed, jfr. betænkning nr. 606/1971, s. 45 f.

Efter udvalgets opfattelse bør fristdagen fastsættes ud fra samme synspunkter, når insolvensbehandling antager form af gældssanering, jfr. nærmere ovenfor 6.8.3. om gældssanering og tvangsakkord. Det bemærkes herved, at begæring om gældssanering lige så lidt som begæring om konkurs eller tvangsakkord eller anmeldelse af betalingsstandsning i sig selv bør udelukke individualforfølgning, jfr. herved udkastets (§ 14) og KL §§ 31, 171 og 12, at modtagelse af begæring om konkurs, tvangsakkord eller gældssanering eller af anmeldelse om betalingsstandsning kun kan få betydning som fristdag, hvis skifteretten afsiger kendelse om gældssanering, og at kendelse herom er betinget af, at skyldnerens forhold, herunder hans forhold under en eventuel forudgående betalingsstandsning, taler derfor, jfr. udkastets (§ 1).

2) Det anførte om KL § 1 taler også til støtte for forslaget i udkastets § 1, nr. 3, hvorefter modtagelse af begæring om gældssa-

nering regnes som fristdag ved konkurs eller tvangsakkord, når disse former for insolvensbehandling indledes kort tid efter gældssaneringsagens bortfald.

Efter udvalgets opfattelse må udkastets § 1, nr. 3, anses for nødvendig for at undgå, at der efter omstændighederne skal indtræde uheldige virkninger i stil med dem, der undertiden kunne forekomme inden konkurslovændringen i 1975, og som hang sammen med, at tilbagekaldelse af en konkursbegæring ubetinget medførte, at afkræftelsesfrister m.v. under en senere konkurs måtte beregnes ud fra tidspunktet for indgivelsen af den senere konkursbegæring. Udkastets § 1, nr. 3, er en konsekvens af udvalgets tidligere under 6.8.3. omtalte synspunkt, hvorefter reglerne om gældssanering uden for konkurs af hensyn til konsekvensen i insolvensbehandlings-systemet på en række tekniske punkter bør udformes på samme måde som konkurslovens regler om tvangsakkord.

Udvalget er opmærksom på, at den ved forslaget muliggjorte fremrykning af fristdagen ved konkurs og tvangsakkord kan give anledning til betænkeligheder, for så vidt som konkurslovens fristdagsregler i kombination med navnlig betalingsstandsningsreglerne allerede idag kan medføre, at perioden mellem fristdagen og påbegyndelsen af formaliseret konkurs- og tvangsakkordbehandling ("mellemprioriden") efter omstændighederne kan blive betænkelig lang og medføre en forringelse af fordringshavernes muligheder for fyldestgørelse.

Spørgsmålet om "mellemprioridens" længde må ses i nær sammenhæng med betalingsstandsningsreglerne, herunder fordringshavernes muligheder for indflydelse på forløbet af anmeldte betalingsstandsninger. Behovet for en ændring af reglerne herom overvejes for tiden af det af justitsministeriet i august 1981 nedsatte betalingsstandsningsudvalg, der bl.a. forventes at tage stilling til behovet for at indføre regler til begrænsning af "mellemprioridens" varighed. Udvalget skal derfor henlede opmærksomheden på, at udfaldet af betalingsstandsningsudvalgets overvejelser kan få betydning ved vurderingen af nærværende udkasts § 1, nr. 3, der ligger tæt op ad den gældende regel om tvangsakkord i KL § 1, stk. 3, og i det hele taget bygger på KL § 1 i dens nuværende udformning.

Til sikring af, at den her foreslåede ændring af KL § 1 ikke skal kunne anvendes til en utilsigtet forlængelse af "mellemprioriden", stilles dog forslag om, at en gældssaneringsbegæring, som

straks kan afvises, ikke tillægges betydning ved beregningen af fristdagen under en senere konkurs eller tvangsakkord, jfr. udkastets (§ 9, stk. 3). Som en følge af de krav, der opstilles med hensyn til de oplysninger, som skal ledsages skyldnerens begæring, jfr. (§ 9, stk. 1-2), vil (§ 9, stk. 3) effektivt kunne sikre hurtig forhåndsafvisning af begæringer bl.a. fra skyldnere, hvis erhvervsvirksomhed står foran eller er under afvikling, og hvor der bliver spørgsmål om realisation af en større kreds af aktiver, eller hvor det ikke allerede fra første færd ligger klart, at skyldnerens insolvens er kvalificeret.

Til § 1, nr. 5 og 6.

Ved de foreslåede ændringer løses forskellige almindelige spørgsmål vedrørende begæringens indgivelse ved gældssanering i hovedsagen på samme måde som ved anmeldelse af betalingsstandsning og begæring om konkurs og tvangsakkord.

Dette gælder således reglerne om skifterettens stedlige kompetence i KL §§ 3-5. Særlige forhold gør sig dog gældende i det storkøbenhavnske område, hvor anmeldelse om betalingsstandsning og begæring om konkurs og tvangsakkord indgives til sø- og handelsretten i København, jfr. KL § 4. Dette må klart være den mest hensigtsmæssige ordning også for så vidt angår begæringer om gældssanering indgivet af skyldnere, hvis bo er under konkursbehandling ved denne ret, jfr. således den foreslåede affattelse af KL § 3, sammenholdt med KL § 4. Sager om gældssanering uden for konkurs foreslås derimod henlagt til skifteretterne i de respektive storkøbenhavnske retskredse, jfr. udkastets § 1, nr. 6, sammenholdt med KL § 3 i den foreslåede affattelse. Udvalget lægger herved vægt på, at de lokale skifteretter i almindelighed vil have lettere ved at få tilvejebragt de fornødne oplysninger fra de lokale sociale myndigheder og den lokale fogedret, som antagelig hyppigt vil have et forholdsvis indgående kendskab til skyldnerens forhold. Udvalget finder ikke, at hensynet til at sikre den fornødne ensartethed i praksis, på afgørende måde taler mod den foreslåede fordeling af kompetencen til at behandle storkøbenhavnske sager om gældssanering henholdsvis i og uden for konkurs. I sager, hvor skyldnerens bo har været under konkursbehandling ved sø- og handelsretten i København, kan det efter omstændighederne være mest hensigtsmæssigt, om også en senere begæring om gældssa-

nering (uden for konkurs) blev behandlet ved denne ret. Hjemmel hertil findes i KL § 5, stk. 2, der også er anvendelig på begæring om gældssanering.

Også KL § 9 om undladelse af at offentliggøre begæring bør finde tilsvarende anvendelse på gældssanering, jfr. således udkastets § 1, nr. 5.

KL §§ 7-8 vil ikke kunne få selvstændig betydning ved siden af udkastets (§ 9), hvis stk. 2 bemyndiger justitsministeren til at fastsætte nærmere regler om begæringens indhold. Udvalget går ud fra, at de af justitsministeren fastsatte regler kommer til at indeholde krav om, at begæringen bl.a. indeholder de i i KL § 7, stk. 1, 1. pkt., nævnte oplysninger. Udkastets (§ 9, stk. 4), som svarer til KL § 7, stk. 2, pålægger af hensyn til fristdagens beregning skifteretten at påføre begæringen datoen for dens modtagelse. For så vidt angår KL § 8 bemærkes, at udkastets (§ 9, stk. 3) om forhåndsafvisning udelukker, at der gives skyldneren frist til komplettering af begæring med den virkning, at dagen for modtagelse af den ufuldstændige begæring regnes for fristdag, jfr. nærmere bemærkningerne til udkastets § 1, nr. 1-4, og (§ 9, stk. 3).

Til § 1, nr. 7-8.

Efter KL § 16, stk. 1, nr. 2, anvendes reglerne om betalingsstandsning kun, indtil forhandling om tvangsakkord åbnes, jfr. herved KL § 167. Det samme gælder ved indledning af gældssaneringssag, jfr. udkastets (§ 12). Efter dette tidspunkt er individuel efterfølgning på lignende måde som efter åbning af forhandling om tvangsakkord udelukket i videre omfang end ved betalingsstandsning, jfr. udkastets (§ 14) og KL § 171. I begge tilfælde regnes fristdagen fra anmeldelsen af betalingsstandsning, jfr. udkastets § 1, nr. 1-4.

Efter KL § 25 medfører åbning af forhandling om tvangsakkord i almindelighed en udsættelse af afgørelse om konkurs. Som følge af det forskellige sigte med regler om tvangsakkord og gældssanering, jfr. nærmere ovenfor under 6.8.3., bør KL § 25 ikke finde tilsvarende anvendelse på indledning af gældssaneringssag. På den anden side bør en skyldner, hvis bo er under konkursbehandling, ikke være afskåret fra at opnå gældssanering, jfr. nærmere udkastets (§ 38) om gældssanering i konkurs.

Ændringerne i § 16, stk. 2 og 3, er en konsekvens af udkastets § 1, nr. 7.

Til § 1, nr. 9.

KL § 72, stk. 1 og 2, angår omstødelse af betalinger og andre dispositioner foretaget efter fristdagen. Omstødelse er efter bestemmelserne udelukket i tilfælde, hvor det bevises, at den pågældende var i god tro med hensyn til bl.a. fristdagens indtræden, som i bestemmelserne er beskrevet med henvisning til "begæring om konkurs eller tvangsakkord var indgivet". De foreslåede ændringer af § 72 må ses på baggrund af, at modtagelse af begæring om gældssanering efter udkastets § 1, nr. 1-4, smhl. med dets (§ 9, stk. 3), også skal regnes for fristdag i relation til såvel gældssanering som konkurs og tvangsakkord, og at § 72 i uændret skikkelse derfor ville kunne føre til en udvidet omstødelsesadgang i konkurs og tvangsakkord i de tilfælde, hvor fristdagen skulle regnes fra modtagelse af begæring om gældssanering. Ændringen er desuden nødvendig for at sikre, at § 72 ikke ved gældssanering får et videre anvendelsesområde end ved tvangsakkord og konkurs, se nærmere udkastets (§ 26) og bemærkningerne hertil.

Til § 1, nr. 10.

Til (§ 1).

Bestemmelsen fastsætter de materielle betingelser for at opnå gældssanering. Som omtalt ovenfor under 6.6. anser udvalget det for nødvendigt, at afgørelsen træffes ud fra en til dels skønsmæssigt præget vurdering af den konkrete sags omstændigheder.

Bortses foreløbig fra, at gældssanering forudsætter skyldnerens begæring (jfr. herom nedenfor 3)), stiller (§ 1) krav om, at følgende betingelser er opfyldt:

For det første skal skyldneren positivt godtgøre, at han ikke er i stand til og ingen udsigt har til at kunne opfylde sine gældsforpligtelser, jfr. nærmere nedenfor 1).

Skyldnere, der opfylder den økonomiske betingelse, og som begærer gældssanering, må anses for håbløst forgældede. Udsigten til permanent forgældelse vil som oftest være forbundet med de tidligere under 6.2. omtalte skadevirkninger for skyldneren og

hans familie. Også væsentlige generelle samfundsinteresser og som regel tillige fordringshaverinteresser taler for, at håbløst for-gældede skyldnere opnår gældssanering.

Det er imidlertid klart, at håbløs forgældelse ikke i sig selv bør udgøre tilstrækkelig grund til, at en skyldner skal kunne opnå gældssanering. Blev man stående herved, ville gældssanerings-instituttet invitere til uhæmmet gældsætning og medføre en svæk-kelse af den almindelige betalingsmoral, en formentlig ganske be-tydelig stramning af kreditgivningen samt en mere energisk og hård-hændet inddrivelsespraksis .

Disse betænkeligheder ville antagelig i vidt omfang forsvinde, hvis der opstilles en negativt formuleret yderligere betingelse om, at gældssanering skulle være udelukket, når der i den konkrete sag foreligger omstændigheder, som tyder på misbrug m.v. Efter udvalgets opfattelse imødekommer en sådan negativ formulering, som skaber en formodning for gældssanering, imidlertid ikke i tilstrækkeligt omfang de nævnte betænkeligheder.

Den anden betingelse i (§ 1) er derfor formuleret positivt, så-ledes at skyldnerens forhold og omstændighederne i øvrigt skal ta-le for gældssanering.

Ved vurderingen af, om denne betingelse er opfyldt, skal der ifølge (§ 1, stk. 2) navnlig lægges vægt på skyldnerens interesse i gældssanering, gældens alder, omstændighederne ved dens pådra-gelse, skyldnerens forhold i relation til gældens hidtidige af-vikling og hans forhold under gældssaneringssagen. Se nærmere ne-denfor under 2). Det fremgår af (§ 1, stk. 2)'s ordlyd ("navn-lig"), at bestemmelsen ikke indeholder en udtømmende opregning.

1) Afgørelsen af, om den økonomiske betingelse er opfyldt, må byg-ge på oplysninger om skyldnerens aktuelle indtægter, hans aktuel-le muligheder for på anden måde at rejse penge og en prognose an-gående hans fremtidige indtægtsmuligheder.

I første række må det fastslås, hvor stor en del af skyldnerens aktuelle indtægt der bliver tilovers, når hans rimelige udgifter til bolig, rimelige leveomkostninger (mad, tøj, el, varme m.v.) og til opfyldelse af (andre) underholdsforpligter er betalt. Ved opgørelsen heraf må der ligesom ved administrationen af trangs-beneficiet i retsplejelovens § 509 tages hensyn til ikke alene skyldnerens egne forhold, men hele husstandens. Det drejer sig om

at fastslå, i hvilket omfang det er nødvendigt, at skyldneren bidrager til husstandens rimelige leveomkostninger.

Dernæst må det fastslås, om og i hvilket omfang skyldneren har mulighed for at rejse nævneværdige beløb gennem realisation eller belåning af aktiver, som ikke er omfattet af retsplejelovens transgsbeneficium, eller for gennem realisation af sådanne aktiver at nedbringe sine faste udgifter (f.eks. til en bil uden frivær-di) uden samtidig at forringe sine indtjeningsmuligheder. Det bør også tages i betragtning, om skyldneren har mulighed for at nedbringe boligudgiften ved at flytte til en anden bolig, som imøde-kommer husstandens rimelige behov, se herved bemærkningerne til (§ 18, stk. 3).

Vurderingen af, hvilken betydning der skal tillægges skyldne-rens formue, ligger herved på linie med den, der foretages ved af-gørelsen af, om der skal ydes forbigående hjælp efter bistandslo-vens kapitel 9, jfr. lovens § 39, hvorefter der herved undtagel-sesvis kan ses bort fra besiddelsen af en mindre formue, som bør bevares af hensyn til boligmæssige forhold eller den pågældendes erhvervs- og uddannelsesmuligheder.

De anførte retningslinier finder også anvendelse, når skyldne-ren ejer fast ejendom. Det er således ikke nogen nødvendig forud-sætning for gældssanering, at skyldneren realiserer en fast ejen-dom, der tjener som bolig for skyldneren og hans husstand. Tvært-imod vil gældssanering efter omstændighederne kunne sikre, at skyldneren får mulighed for at beholde ejendommen. Er skyldnerens boligudgift urimeligt høj, må gældssanering dog i almindelighed forudsætte, at skyldneren for at nedbringe sin fremtidige bolig-udgift realiserer ejendommen, og at et eventuelt provenu anvendes til fordel for fordringshaverne. Under alle omstændigheder må kræ-ves, at skyldneren udnytter en eventuel frivær-di i ejendommen til fordel for fordringshaverne. Panthavernes stilling ved gældssane-ring er reguleret i (§ 3, stk. 2), se nærmere bemærkningerne her-til.

Da såvel skyldnerens evne som hans vilje til at få klaret sine økonomiske forhold bør indgå i afgørelsen af, om han skal kunne opnå gældssanering, bør visse aktiver, som er fritaget fra (indi-viduel) retsforfølgning, efter omstændighederne også tages i be-tragtning. Således f.eks. tilbagekøbsværdien ved livsforsikring og beløb, som kommer til udbetaling ved skyldnerens ophævelse af

særlige opsparingsordninger (kapitalpension, etableringskonti m.v.). Dette gælder dog kun, når en sådan ordning er usædvanlig under hensyn til skyldnerens forhold. Der må således ses bort fra de nævnte beløb, når ordningen indgår som et normalt led i skyldnerens ansættelsesforhold. Det samme gælder beløb i henhold til (tidligere) erhvervsdrivendes sædvanlige opsparings- eller pensioneringsordninger.

Kommer beløb i henhold til en livsforsikring eller en anden opsparingsordning til ordinær, eventuelt løbende udbetaling i en overskuelig fremtid, f.eks. når skyldneren når en vis alder, bør de i alle tilfælde tages i betragtning som fremtidig indtægt.

I de tilfælde, hvor der efter det ovenfor anførte må tages hensyn til skyldnerens muligheder for at rejse beløb gennem realisation af aktiver, vil det ofte være usikkert, hvorvidt skyldneren kan opnå gældssanering. Først når realisation har fundet sted, vil skifteretten som regel have et tilstrækkeligt sikkert grundlag for at afgøre, i hvilket omfang skyldneren opfylder den økonomiske betingelse i (§ 1). Da udvalget som nævnt ovenfor 6.9.4. lægger afgørende vægt på, at skifterettens rolle i forbindelse med gældssanering er udspillet i og med, der afsiges kendelse om gældssanering, og at der således ikke bliver spørgsmål om at føre efterfølgende tilsyn med skyldnerens opfyldelse af de af ham ved gældssaneringen påtagne forpligtelser, bør kendelse om gældssanering i alle tilfælde være udelukket, indtil en eventuel realisation har fundet sted. Dette gælder, uanset at realisationsspørgsmålet i det konkrete tilfælde måtte være uden nævneværdig betydning for afgørelsen af, i hvilket omfang den økonomiske betingelse i (§ 1) er opfyldt, f.eks. fordi provenuet ved en fremtidig realisation kan anslås med en ret høj grad af sikkerhed.

Som nævnt ovenfor 6.9.4. lægger udvalget desuden afgørende vægt på, at gældssanering uden for konkurs ikke antager karakter af en almindelig bobehandling. Bliver der således spørgsmål om at realisere en større kreds af værdifulde aktiver, f.eks. fordi skyldnerens erhvervsvirksomhed står foran eller er under afvikling, bør skifteretten i almindelighed nægte at indlede gældssaneringssag (uden for konkurs), indtil realisationen er overstået, eventuelt gennem konkursbehandling. I tilfælde af denne art vil det antagelig næsten altid fremgå af de oplysninger, der ledsager begæringen, jfr. (§ 9, stk. 1-2), at skyldnerens erhvervsvirksom-

hed endnu ikke er afviklet. Begæringen må derfor afvises i henhold til (§ 9, stk. 3) med den virkning, at den ikke kan tillægges betydning ved beregningen af fristdagen under en eventuel efterfølgende konkurs eller tvangsakkord, jfr. (§ 9, stk. 3, sidste pkt.) og bemærkningerne ovenfor til udkastets § 1, nr. 1-4.

I andre tilfælde bør skyldneren efter omstændighederne have lejlighed til at foretage en eventuel realisation af enkelte aktiver under sagens behandling. Af hensyn til de retsvirkninger (jfr. navnlig (§ 14) om udelukkelse af individualforfølgning), der er knyttet til indledning af gældssaneringssag (uden for konkurs), bør skifteretten dog nægte at indlede gældssaneringssag, hvis det må påregnes, at realisation under sagen vil medføre, at behandlingen bliver væsentlig forsinket.

Når der efter det anførte bliver spørgsmål om realisation f.eks. af fast ejendom under gældssaneringssagen, kan der efter omstændighederne være behov for at beskikke en advokat for skyldneren, jfr. (§ 16, stk. 2).

Ved gældssanering i konkurs, jfr. (§ 38) og bemærkningerne her til, sker realisation i overensstemmelse med almindelige regler om konkurs.

Det påhviler skyldneren at godtgøre, at den økonomiske betingelse er opfyldt. Kravet om godtgørelse pålægger skyldneren en aktiv oplysningspligt og indebærer, at der må stilles forholdsvis strenge bevismæssige krav.

Når skyldneren har lønnet beskæftigelse eller definitivt, har forladt arbejdsmarkedet, vil der som regel næppe være nævneværdig bevismæssig tvivl.

I tilfælde, hvor en skyldner, som tidligere har haft lønnet beskæftigelse, p.t. er arbejdsløs og i givet fald må forventes på ny at blive ansat som lønmodtager, må det i almindelighed lægges til grund, at han i bedste fald kan opnå beskæftigelse, der i lønmæssig henseende svarer til den tidligere beskæftigelse.

I de tilfælde, hvor en yngre tidligere erhvervsdrivende (endnu) ikke har fået anden beskæftigelse, hans nye beskæftigelse må anses for midlertidig, eller han har startet en ny virksomhed, vil skyldneren formentlig kun være i stand til at godtgøre, at den første betingelse i (§ 1) er opfyldt, når gælden er helt eksorbitant stor.

Mens den økonomiske betingelse for at opnå gældssanering er præget af en ret høj grad af præcision, er den i det følgende omtalte yderligere betingelse udformet som en retsstandard, der lægger op til en samlet afvejning af omstændighederne i den enkelte sag. Som nævnt ovenfor 6.6. bliver denne afvejning kun nødvendig, når og hvis skyldneren har godtgjort, at han er håbløst forgældet.

2) Skifterettens afgørelse af, om skyldnerens forhold og omstændighederne i øvrigt taler for gældssanering, forudsætter en samlet afvejning af navnlig de i (§ 1, stk. 2) opregnede faktorer. I det følgende omtales disse faktorer, herunder den relative vægt, hvormed de enkelte indgår i afvejningen i forskellige situationer.

Det må kræves, at skyldneren har en anerkendelsesværdig interesse i gældssanering.

Skyldneren vil i almindelighed kun have en anerkendelsesværdig interesse, når der består et misforhold mellem gælden og hans (nuværende og fremtidige) betalingsevne. De fordele, der i det konkrete tilfælde vil være forbundet med gældssanering, må stå i et rimeligt forhold til det beslag, sagens behandling lægger på retsvæsenets ressourcer. Selvom skyldneren opfylder den økonomiske betingelse i (§ 1), må gældssanering i almindelighed anses for udelukket, hvis kendelse herom kun ville føre til en beskeden og næppe følelig nedsættelse af skyldnerens gældsbyrde, eller hvis den samlede gæld andrager et så beskedent beløb, at dens nedsættelse eller bortfald ikke i det konkrete tilfælde ville have andet end marginal betydning for skyldneren. Efter udvalgets opfattelse må der således stilles krav om, såvel at gælden andrager et vist mindstebeløb, som at skyldnerens insolvens (som udtrykt i den økonomiske betingelse i (§ 1)) er kvalificeret. Som følge af det anførte må det afhænge af en konkret vurdering, om der består det fornødne misforhold mellem skyldnerens gæld og hans betalingsevne. Udvalget anser det ikke for muligt at fastsætte bestemte beløbsmæssige grænser for, hvornår det fornødne misforhold er til stede. Spørgsmålet herom stiller sig forskelligt afhængigt af omfanget af de oplysningsskridt m.v., som er nødvendige i den enkelte sag, hvilket igen afhænger af, om skyldnerens økonomiske forhold er komplicerede, og af, om skyldnerens bo er eller har været under konkursbehandling m.v. Det følger af det anførte, at spørgsmålet

om, hvorvidt der består det fornødne misforhold mellem gæld og betalingsevne, navnlig må tillægges betydning ved skifterettens afgørelse af, om gældssaneringssag bør indledes, jfr. (§ 12, stk. 2).

Skyldnerens interesse i gældssanering har dernæst betydning derved, at det i almindelighed må kræves, at den skal tjene til andet og mere end blot at befri skyldneren for gæld. Gældssanering skal være forbundet med konkrete nyttevirkninger og bør f.eks. ikke kunne bruges alene med det formål at sikre, at skyldneren selv eller hans arvinger skal kunne nyde kommende arv i fred for skyldnerens kreditorer.

Når skyldneren ikke (længere) er eller kan forventes at blive erhvervsaktiv, kan der dog i almindelighed ikke stilles særligt strenge krav om, at gældssanering skal være forbundet med konkrete nyttevirkninger. Er skyldneren enke-, folke- eller invalidepensionist vil betænkelighederne ved gældssanering som regel være forsvindende, og skyldnerens interesse i at slippe for retsfølgning vil i almindelighed udgøre en anerkendelsesværdig interesse i gældssanering, navnlig når skyldneren har pådraget sig gælden, mens han endnu var erhvervsaktiv, jfr. herved ovenfor kapitel 5 om toldvæsenets nuværende eftergløvelsespraksis. Samme forhold vil som regel gøre sig gældende i tilfælde, hvor skyldneren f.eks. sidder i uskiftet bo og herved eller som arving i et gældsvedgåelsesbo har overtaget uventet stor gæld, eller hvor skyldneren gæld i hovedsagen består af aktualiserede kautionsforpligtelser for et familiemedlems gæld, etc.

Er skyldneren endnu erhvervsaktiv må der på grund af misbrugsrisikoen som regel stilles strengere krav. I almindelighed må det kræves, at gældssanering vil fremme skyldnerens reelle muligheder for og genskabe hans motivation til at forbedre sin økonomiske situation. Må det antages, at gældssanering ikke vil have denne effekt i det konkrete tilfælde, vil en erhvervsaktiv skyldner som regel ikke have nogen anerkendelsesværdig interesse i gældssanering.

De konkrete nyttevirkninger, som i almindelighed bør være forbundet med gældssanering, kan dog ikke alene bestå i, at skyldneren får mod på at "starte på en frisk", men også i, at skyldneren får en realistisk mulighed for at afvikle den realistiske del af gælden og for at opfylde fremtidige forpligtelser, herunder eventuelle underholdsforpligtelser.

Må det antages, at skyldneren ikke vil være i stand til eller ikke er motiveret til at udnytte de muligheder, gældssaneringsinstituttet kan tilbyde, f.eks. fordi oplysninger om skyldnerens forhold vidner om uansvarlighed i økonomiske anliggender, og han således må forventes igen at befinde sig i en håbløs økonomisk situation i løbet af kortere tid, må gældssanering i almindelighed anses for udelukket.

Som nærmere omtalt ovenfor 6.8.1. ser udvalget de foreslåede regler om gældssanering som et tiltrængt supplement til bl.a. de regler, der gælder om fordringers ophør ved forældelse. Efter udvalgets opfattelse er gældens alder således i sig selv en faktor, som kan tale for gældssanering, - jo ældre gælden er, og jo længere den håbløse insolvenstilstand har varet, des mindre er betænkelighederne ved gældssanering. Navnlig på grund af vanskelighederne ved at fastslå, hvornår insolvenstilstanden blev håbløs, og for at undgå de konkret urimelige resultater, som let kan blive følgen af en skarp regel, kan der ikke sættes nogen bestemt tidsgrænse.

Består størstedelen af gældsmassen af fordringer, som ikke har opnået dækning under konkurs, kan der ofte stilles forholdsvis mindre krav til gældens alder end ellers. Dette gælder ikke alene ved gældssanering i konkurs, jfr. (§ 38), men også i andre tilfælde, hvor der i de særligt betryggende konkursformer er foretaget en gennemgang af skyldnerens økonomiske forhold.

Spørgsmålet om gældens alder har en ganske særlig betydning, når der bliver spørgsmål om at begrænse gældssaneringskendelsen til at angå gæld stiftet inden et tidspunkt, som ligger før gældssaneringssagens indledning, jfr. (§ 3, stk. 1). I tilfælde af denne art foretages vurderingen af skyldnerens forhold i første række i relation til de gældsposter, som i givet fald skal være omfattet af gældssaneringen, dvs. den ældre del af gældsmassen. Når en forskelsbehandling af ældre og nyere gæld er rimeligt begrundet, f.eks. ved gældssanering af en tidligere erhvervsdrivendes forretningsmæssige gæld og kun denne, vil der således være mindre betænkeligheder ved gældssanering end ellers.

For så vidt angår de særlige tilfælde, hvor skyldneren tidligere har opnået gældssanering, kunne det være nærliggende at opstille et minimumskrav om, at der skulle være gået en vis tid, - f.eks.

5 år fra den tidligere gældssaneringskendelse eller skyldnerens opfyldelse af en i denne fastsat afviklingsordning - så meget mere som gældssanering i almindelighed bør være et engangsfænomen. Der kan imidlertid ikke bortses fra, at der undtagelsesvis vil kunne forekomme sager, hvor skyldneren på ny er blevet håbløst forgældet, og de foreliggende omstændigheder klart viser, at gældssanering er ubetænkelig, således når skyldneren fuldt ud har opfyldt sine forpligtelser i henhold til den tidligere gældssaneringskendelse, og der ikke er noget som helst mistænkeligt i omstændighederne ved pådrageisen af den nye gæld. Mulighederne for ny gældssanering bør i sådanne tilfælde ikke være udelukket på grund af en skarp fristregel.

Det anførte om gældens alder må ses i nær sammenhæng med spørgsmålet om betydningen af skyldnerens forhold i forbindelse med gældens pådragelse, har skyldneren f.eks. uden at kunne angive en rimelig begrundelse herfor stiftet gæld så kort tid før begæringens indgivelse, at det ligner spekulation, vil det som regel være betænkeligt at imødekomme skyldnerens begæring, medmindre der foreligger omstændigheder, som kan begrunde, at en kendelse om gældssanering begrænses til den ældre del af gælden, jfr. (§ 3, stk. 1, 2. pkt.) og bemærkningerne hertil. Det samme må gælde, når skyldneren har pådraget sig en ikke ubetydelig del af gælden ved svigagtigt forhold eller på anden utilbørlig måde.

Lignende forhold gør sig gældende, når en del af skyldnerens gæld er stiftet ved kriminell adfærd. Når det pågældende beløb er fastsat ud fra strafferetlige principper, i.e. bøder, krav på værdikonfiskation, skattetillæg m.v., taler strafferetlige præventionshensyn mod gældssanering.

De resocialiseringshensyn, som indgår i gældssaneringstanken taler imidlertid afgørende imod, at skyldneren skulle være afskåret fra gældssanering i alle tilfælde, hvor sådanne krav indgår i gældsmassen. Se herved straffelovens § 52, stk. 3, smhl. med justitsministeriets cirkulære nr. 113 af 26. juni 1975 afsnit II om eftergivelse af og henstand med bøder og konfiskationer og nærmere herom ovenfor 6.4.2.

Præventionshensynets vægt afhænger af de(t) kriminelle forholds grovhed. Endvidere må tidsfaktoren tillægges væsentlig betydning også for vægten af de strafferetlige præventionshensyn, jfr. be-

mærkningerne ovenfor om betydningen af gældens alder; jfr. også straffelovens kapitel 11 om strafferetlig forældelse.

For at kriminelt pådraget gæld skal kunne udelukke en i øvrigt velbegrundet gældssanering, må der i almindelighed foreligge kriminalitet af en vis grovere beskaffenhed og ikke blot en forseelse af overvejende ordensmæssig karakter. Ej heller bør den manglende betaling af en bøde, konfiskationsbeløb m.v. i sig selv kunne udelukke gældssanering, når der er forløbet en vis tid fra kravets stiftelse. Tidsfaktorens betydning afhænger navnlig af kriminalitetens grovhed. Nogen skarp tidsgrænse kan derfor ikke opstilles. Spørgsmålet om en gældssaneringskendelses betydning for strafferetlige krav er reguleret i (§ 4), jfr. nærmere bemærkningerne nedenfor.

Det anførte om strafferetlige kravets betydning for skifterettens afgørelse efter (§ 1) bør efter udvalgets opfattelse finde tilsvarende anvendelse på erstatningskrav stiftet ved forsætligt, hensynsløst eller lignende groft uforsvarligt forhold fra skyldnerens side.

I disse tilfælde kan endvidere hensynet til skadelidte tale for, at gældssanering nægtes ud fra en etisk betragtning. Udover det nævnte om forholdets grovhed og tidsfaktoren må der herved lægges vægt på, om og i hvilket omfang skadelidte har opnået eller har mulighed for at opnå dækning fra anden side, f.eks. i henhold til en forsikring, den sociale lovgivning, lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser, etc. Tilkommer erstatningskravet en juridisk person (det offentlige, et selskab, etc) bør etiske hensyn som regel ikke tillægges selvstændig betydning, og i det omfang et forsikringsselskab, det offentlige m.v. er indtrådt eller kan indtræde i skadelidtes krav mod skyldneren, kan det formentlig kun helt undtagelsesvis komme på tale at udelukke gældssanering ud fra en etisk betragtning. Gældssanering kan imidlertid også i disse tilfælde være udelukket på grund af præventive hensyn, jfr. herom nærmere ovenfor.

Skyldnerens forhold i relation til gældens hidtidige afvikling må også tages i betragtning. Har skyldneren loyalt forsøgt efter evne at fyldestgøre fordringshaverne, er dette i sig selv en omstændighed, der taler for gældssanering. Omvendt må gældssanering i almindelighed være udelukket, hvis skyldneren f.eks. ved at for-

stikke gods, på utilbørlig måde har lagt hindringer i vejen for fordringshavernes inddrivelsesforsøg. Herved må man dog være opmærksom på, at det tidligere nævnte om mulighederne for i henhold til (§ 3, stk. 1, 2. pkt.) at begrænse gældssanering til at angå den ældre del af gælden efter omstændighederne kan fjerne betænkelighederne ved gældssanering, når skyldnerens utilbørlige forhold kun har relation til den nye del af gælden, og der består den fornødne klare forskel mellem de nye og de gamle gældsposter. Foreligger der utilbørligt forhold af mere systematisk art, må gældssanering som altovervejende hovedregel anses for udelukket, således f.eks. i tilfælde, hvor skyldneren gennem særlige arrangementer har forstået at indrette sig således, at han og hans husstand har kunnet opretholde en i forhold til gælden urimelig høj levestandard, men samtidig har vist sig at være immun over for retsforfølgning. Sammenhold herved bemærkningerne ovenfor under 1) om betydningen af husstandens forhold i relation til den økonomiske betingelse.

Også skyldnerens forhold under gældssaneringssagen kan udelukke gældssanering. Har skyldneren ikke på loyal måde medvirket til sagens oplysning, herunder nægtet at udtale sig, givet bevidst urigtige oplysninger, forsøgt at forstikke gods eller at begunstige enkelte fordringshavere på utilbørlig måde, bør gældssanering være udelukket. Da sådanne forhold normalt bør føre til sagens afvisning allerede under forberedelsen, er de særligt fremhævet i udkastets (§ 19).

Også andre forhold end de nævnte kan tillægges betydning. F.eks. kan skyldnerens udsigt til arv, herunder nærliggende muligheder for arveforsud, og efter omstændighederne også andre nærliggende muligheder for økonomisk bistand fra familie og venner tale imod gældssanering i et omfang, som sagens øvrige omstændigheder kunne begrunde.

3) Gældssanering kan kun ske på skyldnerens begæring, jfr. herved (§ 8, stk. 1).

Det kan ikke kræves, at skyldneren allerede ved begæringens indgivelse fremlægger forslag til indholdet af en kendelse om gældssanering. Skulle skyldneren allerede på dette tidspunkt på

tilsvarende måde som skyldnere, der søger tvangsakkord, fremlægge et detaljeret forslag til gældens afvikling, ville en formentlig ikke ubetydelig del af de skyldnere, som forslaget tager sigte på, i praksis på forhånd være afskåret fra at benytte sig af gældssaneringsinstituttet. Efter udvalgets opfattelse bør det i sagens indledende fase være tilstrækkeligt, at skyldneren tilkendegiver sit ønske om gældssanering og fremlægger de oplysninger, som er fornødne for, at skifteretten kan tage stilling til, om gældssanering kan indledes, jfr. nærmere (§ 9 og § 12, stk. 2). Bistand til skyldneren med hensyn til udfyldelse af begæring m.v. vil eventuelt kunne ydes af det sociale udvalg som led i rådgivning i henhold til bistandsloven, jfr. herved ovenfor 6.9.4. Endvidere vil der muligvis være behov for at udvide de eksisterende tilbud om offentlig retshjælp ved advokater, således at retshjælpen også kom til at omfatte udarbejdelse af begæring om gældssanering. Se herved ovenfor 6.9.4. Ikke før sagens forberedelse er ved at være afsluttet, er det af hensyn til fordringshavernes reelle muligheder for at tage stilling til sagen nødvendigt, at der foretages en præcisering af det ønskede indhold af en eventuel gældssaneringskendelse, jfr. nærmere (§ 20) og bemærkningerne nedenfor.

Indtil denne præcisering har fundet sted, angår skifterettens afgørelse af, om der på det foreliggende grundlag er rimelig udsigt til, at sagens videre behandling vil føre til, at der afsiges kendelse om gældssanering, jfr. (§ 9, stk. 3), (§ 12, stk. 2) og (§ 19), således alene spørgsmålet om, hvorvidt sagen bør afvises, fordi gældssanering i det hele taget må anses for udelukket.

Afgørelsen efter (§ 9, stk. 3) træffes på grundlag af de oplysninger, der ledsager skyldnerens begæring, jfr. (§ 9, stk. 1-2). I grundlaget for afgørelser efter (§ 12, stk. 2) indgår desuden oplysninger fra skyldneren afgivet på det i (§§ 10-11) omtalte møde. Ligger det klart, at disse oplysninger ikke kan begrunde gældssanering (i nogen form), må skifteretten nægte at indlede gældssanering. Fremkomsten af nye oplysninger under den videre forberedelse kan efter omstændighederne føre til afvisning efter (§ 19),

Først når fordringshaverne har haft lejlighed til at udtale sig, jfr. (§§ 21-22), er der tilvejebragt det optimale grundlag for en afgørelse efter (§ 1). Denne afgørelse træffes i relation til skyldnerens begæring, således som denne er præciseret i skyld-

nerens forslag, jfr. (§ 20). Skyldneren er ikke afskåret fra at ændre forslaget f.eks. i lys af de af fordringshaverne fremførte synspunkter; af hensyn til udeblevne og ukendte fordringshavere er ændring af forslaget til gunst for skyldneren dog udelukket efter den i (§ 21) nævnte indkaldelse. Forslaget afviger på dette punkt fra tvangsakkordreglen i KL § 172, hvorefter skyldneren med skifterettens tilladelse kan ændre akkordforslaget i såvel indskrænkende som udvidende retning, indtil det er vedtaget. Når der ikke foreslås en lignende regel for gældssanering, skyldes det, at kravet om fordringshaverflertallets tiltræden ved tvangsakkord udgør en særlig sikkerhed for, at de fraværende fordringshaveres interesser ikke går for nær ved ændringer af akkordforslaget til gunst for skyldneren, jfr. herved KL § 176; samme grad af sikkerhed herfor foreligger ikke ved gældssanering.

Selvom skyldneren ikke ændrer sit forslag, er skifteretten dog ikke afskåret fra at afsige kendelse, som tager skyldnerens forslag delvis tilfølge. Dette forudsætter dog, at skyldneren tiltræder kendelsen.

Til (§ 2).

Ved gældssanering sker der i alle tilfælde bortfald eller nedsættelse af gælden.

Ved tvangsakkord kan gælden normalt ikke nedsættes til mindre end 25%, jfr. nærmere KL § 161. Af betænkning nr. 606/1971, s. 242 fremgår, at konkurslovudvalget anså behovet for et krav herom for tvivlsomt, og at reglen skulle tilskynde erhvervsdrivende skyldnere til at indstille deres virksomhed i tide. Forbeholdet i § 161 ("ganske særlige grunde") sigter blandt andet på tilfælde, hvor den forretningsmæssige nedgang har sin årsag i skyldnerens sygdom m.v.

På den baggrund og som følge af de ovenfor under 6.8.3. fremhævede forskelle mellem tvangsakkord og gældssanering mener udvalget ikke, at gældssanering bør være betinget af, at skyldneren kan tilbyde en i loven fastsat bestemt mindstedividende.

Afgørende er, at skyldnerens samlede usikrede gæld bliver nedsat til en sådan størrelsesorden, at han har realistisk mulighed for at betale den. Som anført ovenfor 6.9. bør der herved i almindelighed tages udgangspunkt i, at skyldneren skal sættes i stand til at afvikle restgælden i løbet af 5 år. Skyldnerens al-

ders-, familie-, uddannelses- og beskæftigelsesmæssige forhold kan dog betinge, at der gås ud fra en kortere eller længere periode.

Grundlaget for skifterettens afgørelse efter (§ 2) er nærmere omtalt i bemærkningerne til (§§ 18 og 20). Se også (§ 23) om kendelsens form.

Som nærmere omtalt nedenfor i bemærkningerne til (§ 3, stk. 1) foretages gældssanering som udgangspunkt i form af ligelig nedsættelse eventuelt bortfald af den del af skyldnerens personlige gæld, der er stiftet inden gældssaneringssagens indledning. Efter omstændighederne kan en tilsvarende lettelse af skyldnerens samlede gældsbyrde ske ved nedsættelse eller bortfald af den del af gælden, som er stiftet inden en tidligere skæringsdato, således at gæld stiftet efter denne dato ikke berøres af gældssaneringskendelsen, jfr. (§ 3, stk. 1, 2. pkt.).

Hvad enten kendelsen omfatter fordringer stiftet inden gældssaneringssagens indledning eller en i henhold til (§ 3, stk. 1, 2. pkt.) fastsat tidligere dato, rammer gældssaneringseffekten de af kendelsen omfattede fordringer som opgjort ved gældssaneringssagens indledning, jfr. dog den særlige regel i (§ 3, stk. 2, 2. pkt.).

Ved gældssanering i konkurs anses gældssaneringssagen for indledt på tidspunktet for konkursdekretets afsigelse, jfr. (§ 38, stk. 2). Kendelse om gældssanering i konkurs kan kun omfatte fordringer stiftet inden dette tidspunkt og rammer de pågældende fordringer som opgjort på grundlag af konkursbehandlingen, dvs. efter fradrag af lovlig fyldestgørelse opnået under konkursen. Der henvises til bemærkningerne til (§ 38).

Gældssanering i form af bortfald af al gæld stiftet inden gældssaneringens indledning kan navnlig komme på tale, når skyldneren er en uformuende folke-, invalide- eller enkepensionist, som efter en erhvervsvirksomheds ophør hæfter for forretningsmæssig gæld, og hvis eneste indtægt er pensionen. Jfr. herved ovenfor under 5 om eftergivelsespraksis på told- og afgiftsområdet.

I andre tilfælde vil det som oftest være udelukket at lade al gæld falde bort. Derimod vil det i almindelighed være ubetænkeligt, om den gamle del af gælden falder bort, når en forskelsbehandling af den gamle og den nye del af gælden er rimeligt be-

grundet, og der i henhold til (§ 3, stk. 1. 2. pkt.) fastsættes en tidligere skæringsdato end gældssaneringssagens indledning.

I forbindelse med en nedsættelse af gælden kan skifteretten give skyldneren henstand med restgældens betaling.

Som modstykke hertil bør kendelsen (og dermed skyldnerens forslag, jfr. (§ 20),) normalt indeholde bestemmelse om, at skyldneren forpligter sig til at opfylde en realistisk afdragsordning angående restgælden. Henstands- og afdragsperiodens samlede varighed bør svare til den periode, der ligger til grund for fastsættelsen af den procent, hvortil fordringerne nedsættes, dvs. som udgangspunkt 5 år, jfr. nærmere bemærkningerne ovenfor samt ovenfor 6.9. og 6.9.3.

En sådan henstands- og afdragsordning, der også og navnlig vil være i fordringshavernes interesse, forudsætter, at skifteretten redefinerer kravene til rigtig ydelse fra skyldnerens side. Dette gælder ikke alene allerede forfaldne krav, men også ellers uforfaldne krav, som er nedsat ved kendelsen, jfr. nærmere (§ 6, stk. 2). Skyldnerens misligholdelse af forpligtelserne i henhold til en gældssaneringskendelses afdragsbestemmelser medfører kun i grove tilfælde, at den nedskrevne del af gælden vågner op påny, jfr. udkastets (§ 36) og bemærkningerne hertil. Der henvises endvidere til bemærkningerne ovenfor under 6.9.3.

I modsætning til tvangsakkord kan gældssanering ifølge udkastet ikke gives i form af rent moratorium, smhl. KL § 157, nr. 3, med udkastets (§ 2). Baggrunden herfor er navnlig, at den i 1976 gennemførte fredningsregel i RPL § 490 i et vist omfang imødekommer behovet. Ifølge en del af de ovenfor i kapitel 5 refererede udtalelser indhentet fra fogedretterne er der dog behov for hjemmel til, at fredningsperioden efter omstændighederne kan udstrækkes til et år. Efter udvalgets opfattelse bør et eventuelt behov for i videre omfang at styrke skyldnerens retsstilling i denne retning imødekommes ved en ændring af de fogedretlige regler. Der lægges herved vægt på, at et eventuelt behov for regler om dekretet kollektiv henstand næppe er begrænset til skyldnere, der kan anses for håbløst forgældede i (§ 1)'s forstand, men også og antagelig først og fremmest gør sig gældende for skyldnere, hvis økonomiske problemer blot er forbigående. Behandlingen af gældssaneringssager ville antagelig vanskeliggøres i for høj grad, om

skifteretten ved siden af (§ 1) skulle operere med en retsstandard med henblik på de rene moratorietilfælde.

Som nærmere omtalt ovenfor i bemærkningerne til (§ 1) under 1) finder udvalget ikke, at der er behov for regler om realisation af aktiver i forbindelse med gældssanering (uden for konkurs), endsige en regel, som modsvarer KL § 157, nr. 2, om likvidationsakkord.

I de formentlig temmelig få tilfælde, hvor skyldneren ejer aktiver af betydning, må hans mulighed for gennem realisation at opnå et provenu og/eller en fremtidig besparelse tages i betragtning ved afgørelsen af, i hvilket omfang han opfylder den første betingelse i (§ 1), jfr. bemærkningerne til denne bestemmelse under 1).

Til (§ 3).

Stk. 1, 1. pkt., svarer til tvangsakkordreglen i KL § 158, stk. 1, således at gældssaneringssagens indledning, jfr. udkastets (§ 12), træder i stedet for akkordforhandlingens åbning, jfr. KL §§ 167-68. For så vidt angår gældssanering i konkurs henvises til bemærkningerne til (§ 38).

Muligheden for i henhold til stk. 1, 2. pkt., at fastsætte en tidligere skæringsdato end gældssaneringssagens indledning tager sigte på tilfælde, hvor skyldnerens håbløse insolvenstilstand i alt væsentligt må tilskrives den ældre del af gælden, og hvor der er en sådan forskel mellem arten og/eller omstændighederne ved pådrageisen af henholdsvis den ældre og den nyere del af gælden, at en forskelsbehandling er rimelig. Dette vil navnlig kunne forekomme, når skyldneren er en tidligere erhvervsdrivende, hvis gældsproblemer klart skyldes gammel forretningsmæssig gæld, og hvor det ofte ville være urimeligt, om en kendelse om gældssanering i lige høj grad skulle ramme den ældre betydelige forretningsmæssige gæld og privat gæld af nyere dato. Samme forhold vil også kunne gøre sig gældende, når den samlede gældsmasse dels består af ét eller enkelte ældre krav af ganske betydelig størrelse, f.eks. et erstatningskrav, konfiskationskrav, etc., dels af en flerhed af nyere "normale" gældsposter, som hver for sig er af beskeden størrelse.

Set fra skyldnerens side medfører gældssaneringen samme lettelse af den samlede gældsbyrde, hvad enten skæringsdatoen er gælds-

saneringssagens indledning eller et tidligere tidspunkt. Som anført i bemærkningerne til (§ 2) bør gældssanering resultere i, at den samlede usikrede gæld nedsættes til det realistiske. Må således f.eks. halvdelen af skyldnerens samlede gæld betegnes som urealistisk, bliver resultatet det samme for skyldneren, uanset om kendelsen går ud på, at samtlige fordringer nedsættes med 50%, eller at den ældre halvdel af gælden nedsættes med 100%.

Den forskelsbehandling af ældre og nyere fordringshavere, bestemmelsen i stk. 1, 2. pkt., giver hjemmel til, må ses i sammenhæng med det ovenfor under 6.8.1. anførte om gældssanering og forældelse.

Udkastets (§ 3, stk. 1, 2. pkt.) bryder med det almindelige princip om, at fordringshavere skal behandles ligeligt ved insolvensbehandling, jfr. udkastets (§ 5) og ovenfor under 6.5. Det her omtalte brud på dette princip adskiller sig navnlig fra de undtagelser, der er opregnet i (§ 3, stk. 2, og § 4, stk. 1), derved, at det lægger op til en konkret begrundet forskelsbehandling af (enkelte eller) grupper af enkelte krav. Betænkighederne herved opvejes dog af hensynet til håbløst forgældede skyldnere i almindelighed. Skyldnere med ældre gæld af betydelig størrelsesorden, f.eks. tidligere erhvervsdrivende med forretningsmæssig gæld, ville have særdeles vanskeligt ved at opnå kredit, om de mulige kreditgivere måtte regne med, at også deres krav blev inddraget under en overhængende gældssanering. Efter omstændighederne vil bestemmelsen således gøre det muligt, at rimelige omkostninger ved forsøg på at tilvejebringe en ordning af skyldnerens økonomiske forhold holdes uden for gældssanering, se herved KL § 94, nr. 1, og bemærkningerne nedenfor til (§ 3, stk. 2). Den hjemlede forskelsbehandling muliggør også, at der ved gældssanering i et vist omfang kan tages samme hensyn til "den daglige husholdnings kreditorer" som ved tvangsakkord, jfr. KL § 158, stk. 2, nr. 4, og bemærkningerne nedenfor til (§ 3, stk. 2).

Den hjemlede forskelsbehandling kan endvidere tjene som en rimelig mellemløsning i sager, hvor skyldnerens forhold i relation til den nyere del af gælden ellers kunne føre til, at en i øvrigt velbegrundet gældssanering var udelukket. Det må dog her understreges, at (§ 3, stk. 1, 2. pkt.) kun kan anvendes, når der består den ovenfor omtalte klare forskel mellem den ældre og den nyere del af gælden. Navnlig fremhæves, at bestemmelsen ikke kan an-

vendes til at tildele et enkelt eller enkelte krav et konkret begrundet privilegium i sager, hvor skyldnerens forhold ellers ville udelukke gældssanering, jfr. (§ 1, stk. 1, 2. pkt.), men hvor disse forhold hos skyldneren kun gør sig gældende med hensyn til dette/disse krav. Anvendtes bestemmelsen hertil, ville den ret let kunne misbruges af skyldneren til at begunstige enkelte fordringshavere. På grund af de ovenfor omtalte betænkeligheder ved konkret begrundede privilegier bør det samme gælde, også selvom der ikke består nogen fare for misbrug fra skyldnerens side, f.eks. fordi det pågældende krav er af offentligretlig art.

Udkastets (§ 3, stk. 1, 2. pkt.) kan i kombination med (§ 29) undertiden betyde, at en i øvrigt velbegrundet fremrykning af skæringsdatoen kunne få uheldige følger. Fordringshavere med krav stiftet efter den fremrykkede skæringsdato ville således efter omstændighederne blive afskåret fra at nyde godt af omstødelsesreglerne, jfr. herved (§ 29 i.f.). Da gældssanering ikke udelukker konkurs, ville de pågældende fordringshavere dog kunne varetage deres interesser ved at begære skyldnerens bo taget under konkursbehandling. Efter omstændighederne ville det imidlertid være uheldigt, om en fremrykning af skæringsdatoen kom til at udløse en konkurs, som alene havde til formål at give de pågældende fordringshavere mulighed for at nyde godt af omstødelsesreglerne.

Med forbehold for det nævnte om skæringstidspunktet bør den tidsmæssige afgrænsning af de krav, der omfattes af gældssaneringskendelsen, foretages på samme måde som ved tvangsakkord, hvor afgrænsningen i kraft af henvisningen i KL § 163 til KL kapitel 6 foretages i overensstemmelse med KL § 38, - til trods for at der er knyttet vidt forskellige retsvirkninger til de respektive afgrænsninger. Der henvises til (§ 7). I bemærkningerne til denne bestemmelse omtales tillige spørgsmålet om gældssanerings betydning for gensidigt bebyrdende kontrakter, som endnu ikke er opfyldt fuldt ud af skyldnerens medkontrahent.

Som anført i bemærkningerne til (§ 2) rammer gældssaneringseffekten de af kendelsen omfattede fordringer som opgjort ved gældssaneringssagens indledning; det er herved uden betydning, om kendelsen omfatter fordringer stiftet inden gældssaneringssagens indledning eller kun fordringer stiftet inden en i henhold til (§ 3, stk. 1, 2. pkt.) fastsat tidligere dato.

Stk. 2 svarer til tvangsakkordreglen i KL § 158, stk. 2, nr. 1, jfr. nærmere herom betænkning nr. 606/1971, s. 238 f.

Bestemmelsen medfører, at pantefordringer, som fuldt ud dækkes ved pantets realisation, ikke påvirkes af kendelse om gældssanering.

Det samme gælder pantegæld, som ikke er forbundet med noget personligt gældsansvar for skyldneren.

I andre tilfælde er den udækkede del af pantefordringen omfattet af gældssaneringskendelsen på lignende måde som skyldnerens øvrige personlige gæld. For så vidt angår det særlige tilfælde, at panthaverens udækkede fordring mod skyldneren personlig er blevet nedsat i henhold til retsplejelovens § 578, er det således nedsatte krav, der rammes af gældssaneringseffekten.

Bestemmelsen i stk. 2 tager ikke stilling til, om og i givet fald hvornår pantets realisation kan eller skal finde sted. Dette spørgsmål må afgøres efter almindelige regler, jfr. herved udkastets (§ 14), hvorefter modsætningsvis følger, at gældssaneringsagens indledning ikke har indflydelse på panthavernes muligheder for at skride til realisation af pantet i overensstemmelse med almindelige regler. Af disse fremhæves den præceptive regel i tinglysningslovens § 42 b, nr. 5, hvorefter skyldnerens konkurs ikke kan udløse forfald af restgælden i henhold til pantebrev i fast ejendom. Denne bestemmelse må efter udvalgets opfattelse antages at være analogt anvendelig på gældssanering. Dette svarer til, hvad der antages at gælde for så vidt angår tvangsakkord, jfr. Ørqaard Tvangsakkord (1981), s. 62, og ved insolvens i almindelighed, jfr. M. Munch Konkursloven (2. udg. 1980), s. 389. Se herved bemærkningerne ovenfor til (§ 1) under 1) om skyldnerens muligheder for at undgå realisation af fast ejendom i forbindelse med gældssanering.

Hvis pantet ikke er eller bliver realiseret forud for eller i forbindelse med gældssaneringssagen, er det ikke muligt at tage panthavernes eventuelle personlige fordring mod skyldneren i betragtning ved fastsættelsen af en eventuel henstands- og afdragsordning. Også disse fordringer er dog umiddelbart omfattet af kendelsens henstands- og afdragsbestemmelser. Først når det har vist sig, i hvilket omfang pantet giver dækning, kan det fastslås, i hvilket omfang panthavere er omfattet af gældssaneringskendsen. Som regel vil den heraf følgende usikkerhed formentlig være uden

reel betydning, for så vidt som gældssaneringskenden bl.a. vil sætte skyldneren i stand til at overholde sine forpligtelser over for panthavere og dermed at undgå tvangsrealisation. I de tilfælde, hvor udækkede panthavere efter en tvangsrealisation af pantet hos skyldneren søger at inddrive den personlige fordring, og denne efter nedskrivning i overensstemmelse med gældssaneringskendelsen andrager et betydeligt beløb, kan der dog efter omstændighederne være behov for at justere den i kendelsen fastsatte henstands- og afdragsordning. Hjemmel hertil findes i udkastets (§ 35). Se nærmere bemærkningerne hertil.

Principperne i udkastets (§ 3, stk. 2) finder også anvendelse på andre sikkerhedsrettigheder, herunder navnlig udlæg og ejendomsforbehold, jfr. udkastets (§ 7), der ligesom tvangsakkordreglen i KL § 163 henviser til KL § 46. Hvad særligt angår ejendomsforbehold henvises til lov om køb på kredit § 27, efter hvis stk. 2 sælgeren i forbruger køb ikke i almindelighed har krav på, at køberen betaler det beløb, hvormed sælgers tilgodehavende overstiger det solgtes værdi. Se også lovens § 27, stk. 3, sidste pkt., § 16, stk. 2, samt §§ 22-23.

Som nævnt svarer udkastets (§ 3, stk. 2) til tvangsakkordreglen i KL § 158, stk. 2, nr. 1. Udkastet er på dette punkt et udslag af almindelige retsgrundsætninger, hvorefter panterrettigheder og lignende tingligt beskyttede krav i relation til såvel indi vidualf or følgnin g som insolvensbehandling af hensyn til den almindelige kreditgivning har fortrin fremfor personlige fordringer på skyldneren.

Efter udvalgets opfattelse er der derimod ikke grund til at overføre tvangsakkordreglerne i KL § 158, stk. 2, nr. 2-4, til gældssanering:

Ifølge KL § 158, stk. 2, nr. 2, omfatter tvangsakkord ikke fordringer, der har fortrin fremfor almindelige fordringer i tilfælde af konkurs.

Bestemmelsen må ses på baggrund af, at konkurs er det praktiske alternativ til tvangsakkord, og at tvangsakkordinstituttet i første række har til formål at gøre det muligt at afværge truende konkurs, herunder at tjene som løftestang for frivillige ordninger. Det ville derfor være den omvendte verden, om en fordring,

der skulle fyldestgøres fuldt ud i konkurs, tvangsmæssigt kunne rammes af akkordeffekten, jfr. Ørqaard Tvangsakkord (1981), s. 18.

De hensyn, som betinger tvangsakkordreglen i KL § 158, stk. 2, nr. 2, gør sig ikke gældende ved gældssanering i den foreslåede udformning, jfr. nærmere ovenfor 6.8.3»

Den fortrinsstilling, der tilkommer visse personlige fordringer i konkurs, angår fordringshavernes fyldestgørelse ved udlodninger fra skyldnerens konkursbo, typisk ved fordeling blandt fordringshaverne af provenuet ved konkursboets afvikling af skyldnerens erhvervsvirksomhed. Fortrinsstillingen i konkurs modsvares ikke af en lignende fortrinsstilling ved individualforfølgning mod skyldneren, jfr. herved KL § 156. Når visse fordringer tillægges fortrin i konkurs, er det begrundet i hensynet til dels at sikre, at konkursbehandlingen kan gennemføres på en hensigtsmæssig måde, jfr. herved KL § 93, dels at lette bestræbelserne på at afværge truende konkurs, hvilket gennemsnitligt er i samtlige fordringshaveres velforståede interesse, jfr. herved KL § 94, dels den almindelige fordringshaverinteresse i, at konkurstruede virksomheder ikke affolkes, jfr. herved KL § 95 (lønprivilegiet), der indtil oprettelsen af Lønmodtagernes Garantifond tillige og først og fremmest var begrundet i sociale hensyn til ansatte i konkurstruede virksomheder.

Efter udvalgets opfattelse kan disse hensyn ikke begrunde en lignende fortrinsstilling ved gældssanering, når anvendelsen af reglerne herom afgrænses som foreslået i udvalgets udkast, jfr. nærmere ovenfor 6.8.3. og 6.9.4. I den foreliggende sammenhæng fremhæves navnlig, at gældssaneringsinstituttet i den foreslåede udformning ikke kan anvendes til en egentlig bobehandling, f.eks. når der bliver spørgsmål om at afvikle skyldnerens erhvervsvirksomhed. Endvidere henvises til, at verserende gældssaneringssag ikke er til hinder for, at skyldneren erklæres konkurs med den virkning, at hans bo anvendes til udlodning i overensstemmelse med almindelige regler om konkurs, herunder konkursordenen, suppleret med de foreslåede regler om gældssanering i konkurs, jfr. udkastets (§ 38). Denne fremgangsmåde forudsættes efter udkastet at blive den normale, når der bliver spørgsmål om at fordele provenuet ved realisation af en større kreds aktiver, jfr. nærmere bemærkningerne ovenfor til (§ 1) under 1).

Efter tvangsakkordreglen i KL § 158, stk. 2, nr. 3, omfatter tvangsakkord ikke gældsforpligtelser, som skyldneren før akkordforhandlingens åbning med samtykke af de i § 165 nævnte tillidsmænd har pådraget sig til fortsættelse af sin forretning. Bestemmelsen, der skal sikre skyldneren en mulighed for at opnå den nødvendige kredit i forstadiet til tvangsakkord, bør ikke overføres til gældssanering, hvor der ikke bliver spørgsmål om at videreføre skyldnerens erhvervsvirksomhed, og hvor der ejheller foreslås regler om tillidsmænd til godkendelse af skyldnerens dispositioner, jfr. nærmere bemærkningerne til (§§ 9-13).

Småfordringsreglen i KL § 158, stk. 2, nr. 4, er begrundet i dels hensynet til at lette akkordforslagets vedtagelse, jfr. herved stemmeretsreglen i § 174, stk. 1, dels hensynet til navnlig "den daglige husholdnings kreditorer", jfr. betænkning nr. 606/1971, s. 239 f. Ved gældssanering taler alene det sidst nævnte hensyn til fordel for en småfordringsregel. På grund af vanskelighederne ved at udskille de fordringer, som kan siges at hidrøre fra skyldnerens rimelige privatforbrug, måtte en småfordringsregel formentlig udformes på tilsvarende måde som tvangsakkordreglen i KL § 158, stk. 2, nr. 4, sidste pkt., hvorefter alle fordringer skal dækkes med det pågældende mindstebeløb. Den heraf følgende forskelsbehandling ville imidlertid i almindelighed være langt mere følelig ved gældssanering end ved tvangsakkord, hvor der som hovedregel stilles krav om en mindstedividende på 25%. Som anført i bemærkningerne til udkastets (§ 3, stk. 1, 2. pkt.) kan denne bestemmelse efter omstændighederne anvendes således, at der ved gældssanering i et vist omfang kan tages hensyn til "den daglige husholdnings kreditorer".

Til (§ 4).

Bestemmelsen svarer til tvangsakkordreglen i KL § 159, jfr. herom nærmere betænkning nr. 606/1971, s. 240 ff. Navnlig bemærkes, at de dér anførte betragtninger, hvorefter strafferetlige krav på den ene side ikke bør være undtaget fra tvangsakkordeffekten og på den anden side ikke bør være efterstillede, således som det er tilfældet ved konkurs, jfr. KL § 98, nr. 2, efter udvalgets opfattelse taler for at overføre tvangsakkordreglen til gældssanering.

I det omfang, en bøde er omfattet af en kendelse om gældssanering, nedsættes skyldnerens forpligtelse over for det offentlige, og spørgsmålet om afsoning af forvandlingsstraf kan derfor kun blive aktuelt for så vidt angår manglende betaling af det således nedsatte bødebeløb. Som anført i betænkning nr. 606/1971, s. 242 er der muligvis behov for at foretage en udtrykkelig regulering i straffelovens § 54 af spørgsmålet om, hvorvidt bødens nedsættelse indebærer en tilsvarende nedsættelse af forvandlingsstraffen, eller om den for det oprindelige bødebeløb fastsatte forvandlingsstraf skal bestå uændret.

Til (§§ 5-6).

Udkastet svarer på disse punkter til tvangsakkordreglerne i KL §§ 160 og 162.

Til (§ 7).

Bestemmelsen, der svarer til tvangsakkordreglen i KL § 163, indeholder ikke nogen udtømmende angivelse af, hvilke konkursregler der kan overføres til gældssanering (uden for konkurs).

Om de enkelte bestemmelser i konkurslovens kapitel 6 bemærkes følgende:

Som nævnt i bemærkningerne til (§ 3, stk. 1) må den tidsmæssige afgrænsning af de krav, som omfattes af kendelse om gældssanering, foretages i overensstemmelse med KL § 38, idet dog gældssaneringssagens indledning eller en i henhold til (§ 3, stk. 1, 2. pkt.) fastsat tidligere skæringsdato træder i stedet for konkursdekretets afsigelse. Gennem (§ 7)'s henvisning til kapitel 6 suppleres disse regler af § 39 om tidspunktet for regreskravs opståen. Også § 40, stk. 1, om konvertering til pengekrav overføres til gældssanering. Derimod vil § 40, stk. 2, angående omsætningskursen for fordringer i fremmed mønt formentlig være uanvendelig ved gældssanering, for så vidt som den nedskrevne fordring stadig skal opfyldes i fremmed valuta, jfr. herved M. Munch Konkursloven (2. udg. 1980), s. 541 om det tilsvarende spørgsmål i relation til tvangsakkord, hvor der dog ofte kan være behov for at anvende § 40, stk. 2, se nærmere U 1981, s. 1020 SH. (§ 7) overfører § 41 om frigørelsestid til gældssanering, se herved (§ 6, stk. 2). Endvidere indebærer (§ 7), at §§ 42-44 om modregning i konkurs, finder tilsvarende anvendelse ved gældssanering, hvorimod § 45 (om

konkursboets erstatningspligt i tilfælde, hvor modregningsadgang går tabt på grund af boets overdragelse af en fordring) næppe vil være anvendelig ved gældssanering, jfr. herved H. Munch Konkursloven (2. udg. 1980), s. 541 samt Ørqaard Tvangsakkord (1981), s. 46 f. om det tilsvarende spørgsmål ved tvangsakkord. For så vidt angår pantesikrede krav erstattes § 46 ved gældssanering af (§ 3, stk. 2), og for så vidt angår andre sikkerhedsrettigheder fører § 46 sammenholdt med (§ 3, stk. 2) til samme resultat. (§ 7) overfører reglerne i §§ 47-52 om solidariske skyldforhold til gældssanering, hvor de suppleres af udkastets (§ 32, 2. pkt.) og (§ 33), hvilket svarer til, hvad der antages at gælde ved tvangsakkord, jfr. M. Hunch Konkursloven (2. udg. 1980), s. 541 og Ørqaard Tvangsakkord (1981), s. 47 ff.

Udvalget stiller ikke forslag til regler om betydningen af gældssanering for gensidigt bebyrdende aftaler, som ikke er opfyldt fuldt ud af skyldnerens medkontrahent inden gældssaneringsagens indledning. Udkastets (§ 7) gør som nævnt ikke udtømmende op med, i hvilket omfang konkursretlige principper kan overføres til gældssanering (uden for konkurs). Det må derfor ligesom ved tvangsakkord afgøres for hver enkelt situation for sig, i hvilket omfang og under hvilke betingelser konkursreglerne finder tilsvarende anvendelse, jfr. således betænkning nr. 606/1971, s. 243 om det tilsvarende spørgsmål ved tvangsakkord. Eftersom der ved gældssanering uden for konkurs kun undtagelsesvis vil kunne foreligge problemer af denne art, henvises generelt til M. Munch Konkursloven (2. udg. 1980), s. 540 ff. og de af Ørqaard i Tvangsakkord (1981), s. 53 ff. opstillede vejledende retningslinier for løsningen af problemer angående gensidigt bebyrdende aftaler i tvangsakkord. Ved gældssanering uden for konkurs kan disse dog undertiden tænkes at få aktualitet i kontraktforhold angående løbende ydelser til skyldneren, f.eks. leje af fast ejendom, forsyning af gas, el, varme m.v. I de tilfælde, hvor sådanne kontraktforhold fortsætter efter gældssaneringssag er indledt, følger det af almindelige retsgrundsætninger, at medkontrahentens krav på betaling for fremtidige ydelser ikke berøres af gældssaneringseffekten, se herved KL §§ 56-58. Uanset om kontraktforholdet fortsætter eller bringes til ophør, må restancer for tiden inden gældssaneringssagens indledning derimod efter udvalgets opfattelse antages at bli-

ve ramt af gældssaneringseffekten, sammenhold herved KL § 56, stk. 2, modsætningsvis. Se i samme retning Polack i U 1982 B, s. 59 f. og tvivlende M. Munch Konkursloven (2. udg. 1900), s. 541 om det tilsvarende spørgsmål ved tvangsakkord;; se i modsat retning Ør-gaard Tvangsakkord (1981), s. 57 f.

Det følger af almindelige retsgrundsætninger, som er udmøntet i KL § 82, at uomstødelige, tingligt beskyttede rettigheder ikke berøres af gældssanering, smhl. herved udkastets (§ 3, stk. 2). Efter udkastets (§ 30) stilles i relation til gældssanering samme krav til iagttagelse af sikringsakter som ved konkurs og tvangsakkord. Om omstødelse henvises til (§§ 26-29).

Til (§ 8).

Ligesom tvangsakkord afhænger gældssanering af, at skyldneren fremsætter begæring herom. Insolvensbehandling på en fordringshavers initiativ bør ske under anvendelse af almindelige regler om konkurs, herunder konkursordenen. Som tidligere nævnt udelukker skyldnerens begæring om gældssanering u den for konkurs ikke en fordringshaver fra at begære skyldneren konkurs i overensstemmelse med almindelige regler suppleret af udkastets (§ 38) om gældssanering i konkurs.

I modsætning til tvangsakkord bør gældssanering kun stå til rådighed for fysiske personer, jfr. ovenfor 6.8.3.

(§ 8, stk. 2) afviger fra KL § 172, hvorefter tilbagetagelse ligesom ændring af akkordforslag efter åbning af forhandling om tvangsakkord kun kan ske med skifterettens tilladelse. Tvangsakkordreglen er begrundet i, at skyldneren ikke bør have mulighed for at "holde auktion" for at se, hvor højt han må gå for at få fordringshaverflertallet med, jfr. nærmere betænkning nr. 606/1971, s. 249, - et hensyn, der savner betydning ved gældssanering, som ikke er betinget af samtykke fra nogen del af fordringshaverne, jfr. ovenfor 6.8.3. For så vidt angår ændring af skyldnerens forslag, jfr. (§ 20), henvises til bemærkningerne til (§ 1) under 3).

Spørgsmålet om, hvornår gældssaneringssagen anses for sluttet, jfr. (§ 8, stk. 2), er reguleret i (§ 25).

Til (§§ 9-13).

Bestemmelserne modsvarer tvangsakkordregierne i KL §§ 164-168 og skal sikre en frasortering af klart ubegrundede begæringer, inden for stort et apparat sættes igang.

Som tidligere nævnt bør det ikke kræves, at skyldneren allerede fra første færd fremlægger et detaljeret forslag til gældens sanering, jfr. nærmere bemærkningerne til (§ 1) under 3). Efter udkastet er det tilstrækkeligt, at skyldneren fremkommer med de oplysninger, som er nødvendige for, at skifteretten kan tage stilling til, om der er rimelig udsigt til, at der vil kunne afsiges kendelse om gældssanering. For at skifteretten kan træffe afgørelse om indledning af gældssaneringssag, må skyldnerens oplysninger vise, at han opfylder betingelserne i (§ 1). Skifterettens prøvelse heraf skal efter udkastet foregå i to tempi, først på skriftligt grundlag, jfr. nærmere straks i det følgende om (§ 9, stk. 3), og (i givet fald) dernæst tillige på grundlag af oplysninger afgivet af skyldneren under det i (§ 11) nævnte mode, jfr. nærmere nedenfor.

Der er ikke knyttet retsvirkninger til begæringen, men dagen for dennes indgivelse regnes som fristdag, medmindre den afvises i henhold til (§ 9, stk. 3), jfr. nærmere bemærkningerne til § 1, nr. 1-4. For at undgå de dér omtalte uheldige virkninger, som efter omstændighederne kan være forbundet med en lang "mellempærio- de" ved en eventuel senere konkurs, er det af væsentlig betydning, at skifteretten allerede på grundlag af de oplysninger, der ledsager begæringen, kan afvise begæring fra en skyldner, som ikke opfylder den økonomiske betingelse i (§ 1), enten fordi hans insolvens ikke er kvalificeret, eller fordi hans erhvervsvirksomhed (endnu) ikke er afviklet, og der således bliver spørgsmål om at realisere en større kreds af værdifulde aktiver. Se herved bemærkningerne til (§ 1) under 1). Det er derfor vigtigt, at de regler, der fastsættes i henhold til (§ 9, stk. 2), udformes således, at (§ 9, stk. 3) effektivt kommer til at sikre forhåndsafvisning i tilfælde af den omtalte art.

Udover en opgørelse af skyldnerens aktiver og passiver samt oplysninger som nævnt i KL § 7, bør begæringen indeholde oplysning om skyldnerens uddannelse, familiemæssige forhold og boligforhold samt vedlægges skatteattest vedrørende de seneste år. For at lette skyldnerens udfyldelse af begæringen bør der i henhold til (§

9, stk. 2) udarbejdes en særlig blanket, som på overskuelig måde instruerer skyldneren om, hvilke oplysninger der er nødvendige, samt indeholder oplysning om skyldnerens muligheder for at få bistand med udfyldelsen, jfr. herved bemærkningerne til (§ 1) under 3).

Indeholder skyldnerens begæring forsætligt urigtige oplysninger, kan han straffes efter straffelovens § 161, jfr. udkastets (§ 9, stk. 1, 2. pkt.), som modsvarer tvangsakkordreglen i KL § 166, stk. 1, nr. 3. Ved tvangsakkord vil skyldnerens forhold formentlig i stedet blive bedømt efter særreglen i straffelovens § 300, stk. 1, nr. 3, som også omfatter grov skødesløshed.

Andre spørgsmål angående begæringen og dens indgivelse er omtalt i bemærkningerne til § 1, nr. 5-6.

Afgørelse angående afvisning efter (§ 9, stk. 3) træffes på skriftligt grundlag og tager som nævnt i første række sigte på forhåndsafvisning, når skyldneren ikke opfylder de økonomiske betingelser for gældssanering. På grund af de retsvirkninger, der er forbundet med indledning af gældssaneringssag, jfr. navnlig (§ 14), bør skifterettens afgørelse herom ikke udelukkende træffes på skriftligt grundlag.

Tilvejebringelse af betryggende oplysninger fra skyldneren vedrørende betingelsen i (§ 1, stk. 1, 2. pkt., jfr. stk. 2) forudsætter en mundtlig udspørgen af skyldneren. Afvises begæringen ikke efter (§ 9, stk. 3), skal skifteret):en derfor indkalde skyldneren til et møde, hvor han afkræves nærmere oplysning om sine og husstandens forhold, jfr. (§§ 10-11). Mødet skal så vidt muligt afholdes inden 7 dage efter begæringens modtagelse. Udover det ønskelige i, at gældssaneringssagens samlede behandlingstid bliver så kort som mulig, må den korte frist ses på baggrund af, at datoen for begæringens modtagelse regnes for fristdag i overensstemmelse med KL § 1 som ændret ved udkastets § 1, nr. 1-4.

Skyldneren skal indkaldes til at møde personligt. Også medlemmer af skyldnerens husstand og den, der bistår skyldneren, f.eks. en repræsentant for det sociale udvalg eller skyldnerens advokat, kan deltage i mødet. Efter omstændighederne kan der eventuelt være behov for at indkalde f.eks. skyldnerens ægtefælle til at afgive vidneforklaring. Hjemmel hertil findes i KL § 199, som også er anvendelig på gældssanering. Se herved også retsplejelovens § 175, stk. 4.

På mødet afkræver skifteretten skyldneren oplysninger til be-
lysning af de forhold, som er omtalt i (§ 1, stk. 1, 2. pkt., jfr.
stk. 2). Se nærmere bemærkningerne ovenfor til (§ 1) under 2). Om
fornødent afkræves skyldneren desuden oplysninger til uddybning
af det, som er nævnt i begæringen om hans og husstandens økonomi-
ske forhold. Afgiver skyldneren forsætligt urigtige oplysninger,
kan han straffes efter straffelovens § 162; er han behørigt for-
manet, kan han straffes efter straffelovens § 158, se herved KL
§ 199.

Efter (§ 11, stk. 3) anses begæringen for bortfaldet, dersom
skyldneren ikke møder personligt, og udeblivelsen ikke skyldes op-
lyst lovligt forfald. Udeblivelsesvirkningen kan kun indtræde,
hvis indkaldelsen er nået frem til skyldneren.

Skifterettens afgørelse angående indledning af gældssanerings-
sag bør så vidt muligt træffes under mødet, jfr. (§ 12, stk. 3).
Afgørelsen træffes ved beslutning. Skyldneren kan dog forlange,
at afgørelse om nægtelse af at indlede sag om gældssanering træf-
fes ved kendelse, som skal begrundes, jfr. (§ 12, stk. 2, 2. pkt.)
og retsplejelovens § 218, stk. 1.

Hvad enten begæringen afvises i henhold til (§ 12, stk. 2) el-
ler bortfalder i henhold til (§ 11, stk. 3), regnes datoen for
dens indgivelse som fristdag under de betingelser, der er opstil-
let i KL § 1 som ændret ved udkastets § 1, nr. 1-4.

Er der på det foreliggende grundlag rimelig udsigt til, at der
kan afsiges kendelse om gældssanering, beslutter skifteretten at
indlede gældssaneringssag og vejleder skyldneren om betydningen
heraf, jfr. straks i det følgende, og om fremgangsmåden ved sa-
gens videre behandling, jfr. (§ 12) sammenholdt med (§ 11, stk. 2).

Udkastet tillægger skifterettens afgørelse om indledning af
gældssaneringssag den umiddelbare retsvirkning, at mulighederne
for individualforfølgning hos skyldneren begrænses, og at visse
sædvanlige retsvirkninger af udlæg undertiden suspenderes, jfr.
nærmere (§ 14) med bemærkninger. På dette punkt svarer udkastet
i hovedsagen til tvangsakkordreglen i KL § 171.

I modsætning til åbning af forhandling om tvangsakkord er ind-
ledning af sag om gældssanering uden betydning for afgørelsen af,
om skyldnerens bo kan tages under konkursbehandling. Som nævnt i
bemærkningerne til udkastets § 1, nr. 7-8, bør KL § 25 ikke fin-

de anvendelse på gældssanering.

Indledning af sag om gældssanering indebærer lige så lidt som åbning af forhandling om tvangsakkord i sig selv nogen begrænsning i skyldnerens sædvanlige dispositionsret, herunder hans ret til at råde over sit bo. Utilbørlige dispositioner fra skyldnerens side under gældssaneringssagen vil imidlertid efter omstændighederne afskære ham fra at opnå gældssanering, jfr. (§ 1, stk. 1, 2. pkt., sammenholdt med stk. 2). Og er der efter det foreliggende grund til at nære mistanke om, at skyldneren vil misbruge sin rådighed over sine aktiver, bør indledning af gældssanerings-sag nægtes. På den baggrund og da gældssaneringsinstituttet som tidligere nævnt ikke tager sigte på skyldnere, der ejer en større kreds af værdifulde aktiver, mener udvalget ikke, at der af hensyn til misbrugsrisikoen er behov for en regel svarende til KL § 168, stk. 2, hvorefter åbning af forhandling om tvangsakkord kan betinges af, at skyldneren underkaster sig tilsyn. Udover at være mod, at skyldneren misbruger sin rådighed, kan tilsynsbeskikkelse efter tvangsakkordreglen i KL § 168, stk. 2, sikre, at skyldneren ved gældsstiftelse får en reel mulighed for at videreføre sin erhvervsvirksomhed, idet gæld pådraget med tilsynets samtykke har fortrinsret i skyldnerens eventuelle konkursbo, jfr. KL § 94, nr. 2. Da gældssanering som tidligere anført, jfr. ovenfor 6.8.3., ikke bør anvendes til afvikling, endsige videreførelse af (en del af) skyldnerens erhvervsvirksomhed, er der efter udvalgets opfattelse heller ikke af hensyn til skyldnerens reelle muligheder for at stifte gæld behov for en regel, hvorefter indledning af gældssaneringssag kan betinges af, at skyldneren underkaster sig tilsyn.

Fører sagens videre behandling til, at der afsiges kendelse om gældssanering, er tidspunktet for gældssaneringssagens indledning i almindelighed afgørende for, hvilke fordringer der omfattes af kendelsen, jfr. (§ 3, stk. 1). Se også udkastets (§ 7) samt (§ 30), hvorefter det efter omstændighederne bliver afgørende, om en sikringsakt er foretaget inden indledning af gældssaneringssag, - for så vidt angår rettigheder over fast ejendom om retten er tinglyst inden tinglysning af beslutning om indledning af sag om gældssanering, jfr. tinglysningslovens § 1. Skifteretten bør sørge for, at beslutning herom straks bliver tinglyst på skyldnerens faste ejendom. Se M. Munch Konkursloven (2. udg. 1980)

s. 555 om det tilsvarende spørgsmål ved tvangsakkord.

Efter (§ 24) afholdes omkostningerne ved sagens behandling som regel af statskassen. Når skyldnerens bo er af en vis størrelse, bør omkostningerne dog efter omstændighederne helt eller delvis udredes af skyldneren, og i tilfælde af denne art bør skifteretten efter (§ 13) betinge indledning af gældssaneringssag af, at skyldneren stiller passende sikkerhed for omkostningerne ved sagens videre behandling. Er der grund til at nære mistanke om, at skyldneren ikke loyalt vil tage del i gældssaneringssagens behandling, bliver spørgsmålet om sikkerhedsstillelse ikke aktuelt, idet skifteretten da må nægte at indlede sag om gældssanering. Omkostningsspørgsmålet er nærmere omtalt i bemærkningerne til (§ 24).

Nægter skifteretten at indlede gældssaneringssag, men når ap-pelinstansen til det modsatte resultat, anses sagen for indledt ved appelinstansens afgørelse. Stadfæster appelinstansen skifterettens afgørelse om, at gældssaneringssag skal indledes, er sagen indledt ved skifterettens afgørelse. På disse punkter gælder det samme som ved tvangsakkord, jfr. KL § 167.

Om indledning af sag om gældssanering i konkurs henvises til udkastets (§ 38) med bemærkninger.

Til (§ 14).

Bestemmelsen svarer i hovedsagen til tvangsakkordreglen i KL § 171 og forudsætter ligesom denne, at skifteretten efter en konkret prøvelse har fundst, at der er rimelig udsigt til, at sagens videre behandling fører til en samlet ordning af skyldnerens gældsforhold, jfr. udkastets (§ 12) sammenholdt med KL § 168 om tvangsakkord.

(§ 14, stk. 1) er udslag af det almindelige princip, der bør gælde ved insolvensbehandling, og som går ud på, at indledt formaliseret insolvensbehandling bør udelukke individualforfølgning i form af udlæg og arrest for fordringer, som inddrages under insolvensbehandlingen. Som tidligere nævnt medfører indledning af gældssaneringssag ikke i sig selv nogen begrænsning i skyldnerens sædvanlige ret til at råder over sine aktiver. Udvalget er opmærksom på det principielt betænkelige i, at skyldneren således kan disponere over aktiver, som er unddraget udlæg og arrest. Udkastet svarer imidlertid på disse punkter til, hvad der gælder ved tvangs-

akkord, og efter udvalgets opfattelse har de principielle betæneligheder mindre vægt ved gældssanering end ved tvangsakkord, jfr. herved at indledning af gældssaneringssag ikke kommer på tale, når skyldneren ejer en større kreds af værdifulde aktiver, eller når der bliver spørgsmål om at videreføre (en del af) en erhvervsvirksomhed. Endvidere henvises til, at udkastets (§ 26) overfører konkurslovens regler om omstødelse, herunder § 72, til gældssanering, og at indledt gældssaneringssag ikke udelukker, at skyldnerens bo tages under konkursbehandling, bl.a. med den virkning, at skyldneren fratages rådigheden over sit bo, jfr. KL § 29. Se endvidere bemærkningerne til (§§ 9-13), hvor også spørgsmålet om tilsynsbeskikkelse under gældssaneringssagen er omtalt.

(§ 14, stk. 1) udelukker arrest og udlæg for fordringer, som vil kunne omfattes af, dvs. nedsættes eller bortfalde ved, kendelse om gældssanering, jfr. (§§ 3-4). Udlæg og arrest er således ikke udelukket for fordringer stiftet efter gældssaneringssagens indledning eller for pantsikrede fordringer, jfr. (§ 3, stk. 2) med bemærkninger. (§ 14, stk. 1) omfatter derimod alle fordringer stiftet inden indledning af gældssaneringssag. Da spørgsmålet om, hvorvidt der bør fastsættes tidligere skæringsdato efter (§ 3, stk. 1, 2. pkt.) først afklares ved gældssaneringskendelsens afsigelse, er også fordringer stiftet efter en eventuel tidligere skæringsdato, men inden gældssaneringskendelsens indledning, omfattet af (§ 14, stk. 1), jfr. ordene "vil kunne". Dette svarer til, hvad der antages at gælde for så vidt angår anvendelsen af tvangsakkordreglen i KL § 171, stk. 1, på fordringer, som det senere viser sig bliver undtaget fra en stadfæstet tvangsakkord i henhold til småfordringsreglen i KL § 158, stk. 2, nr. 4. Se M. Munch Konkursloven (2. udg. 1980) s. 557 og Ørqaard Tvangsakkord (1981) s. 112.

(§ 14, stk. 1) udelukker individualforfølgning i form af arrest og udlæg, herunder udlæg for fordringer med udpantningsret. Bestemmelsen udelukker derimod ikke lønindeholdelse i overensstemmelse med almindelige regler.

(§ 14, stk. 2) er en konsekvens af udkastets (§ 26), hvorefter de omstødesregler, der gælder ved konkurs og tvangsakkord, også finder anvendelse ved gældssanering. Dette indebærer bl.a., at udlæg foretaget senere end 3 måneder (efter omstændighederne 2 år)

før fristdagen automatisk falder bort, når udlægget er foretaget for en fordring, som er omfattet af gældssaneringskendelsen, jfr. (§ 26) sammenholdt med KL § 71 og (§ 27, stk. 2).

(§ 14, stk. 2) svarer i hovedsagen til tvangsakkordreglen i KL § 171, stk. 2, og må ligesom denne forstås således, at tvangsauktionsudelukke Isen suspenderer 1-årsfristen i retsplejelovens § 526, stk. 4. Om forståelsen af ordene "vil kunne" henvises til bemærkningerne ovenfor om den tilsvarende formulering i (§ 14, stk. 1).

Uomstødelige udlæg foretaget inden gældssaneringssagens indledning er stillet som panterettigheder, jfr. nærmere bemærkningerne ovenfor til (§ 3, stk. 2). Se også (§ 30).

Til (§ 15).

Bestemmelsen, der er formuleret på linie med bistandslovens § 17 og § 14, stk. 1, 2. pkt., i lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser, må forstås med forbehold af regler om tavshedspligt. Bestemmelsen kan anvendes til indhentelse af oplysninger fra det sociale udvalg, skattemyndighederne, behandlingsinstitutioner m.v.

Til brug for sagens oplysning kan skifteretten endvidere anvende KL § 199, hvorefter enhver kan indkaldes til at afgive forklaring efter retsplejelovens regler om vidner. KL § 199 kan anvendes, også selv om der ikke foreligger nogen tvist. "Enhver" omfatter såvel skyldneren, dennes fordringshavere som udenforstående trediemænd. Vidnereglerne bør dog ikke anvendes, når de hensyn, som betinger de forskelle, der gør sig gældende for retsplejelovens sondring mellem vidner og parter, taler afgørende herimod. Om KL § 199 henvises i øvrigt til betænkning nr. 606/1971, s. 267 f.

Til (§ 16).

Når bortses fra ukomplicerede sager, som kun forudsætter beskudne oplysningsskridt, bør skifteretten i almindelighed antage en medhjælper, således som det er almindelig praksis under dødsbobehandling, jfr. skiftelovens § 33. Det vil formentlig være mest praktisk, at skifteretten antager en af de advokater, som hører til den faste stab af medhjælpere, der medvirker ved dødsbobehandling. Medhjælperen antages til at udføre de i (§ 17, 18,

20, 21 og 23, stk. 4) nævnte forretninger eller visse af disse. Medhjælperens opgaver udføres på skifterettens vegne under dennes tilsyn og efter dennes instruktioner. Da skyldneren bevarer den fulde rådighed over sine aktiver under gældssaneringssagen, opnår medhjælperen ingen dispositionsmulighed over likvide aktiver. Der er derfor ikke behov for regler, som giver hjemmel til at kræve, at medhjælperen stiller sikkerhed; anderledes ved konkurs og dødsboskifte, jfr. KL § 118 og princippet i skiftelovens § 30, 2. pkt. Medhjælperens vederlag fastsættes af skifteretten "under hensyn til arbejdets omfang og boets beskaaffenhed", jfr. KL § 198, stk. 1, som også vil være anvendelig ved gældssanering. Udvalget forudsætter, at vederlaget i almindelighed vil blive fastsat på grundlag af en opgørelse over det anvendte tidsforbrug. Vederlaget betales normalt af statskassen, jfr. (§ 24).

Efter (§ 16, stk. 2) kan skifteretten beskikke en advokat for skyldneren, hvis der er særligt behov herfor. Bestemmelsen forudsættes kun anvendt i rene undtagelsestilfælde, f.eks. når skyldnerens økonomiske forhold er særdeles komplicerede, og han har behov for særligt indgående vejledning vedrørende udformning af forslag efter (§ 20). Denne vejledning vil dog i almindelighed kunne ydes af den af skifteretten antagne medhjælper, uden at det bliver nødvendigt at beskikke skyldneren en advokat. Også i de særlige tilfælde, hvor der opstår spørgsmål om, at skyldneren under gældssaneringssagen skal realisere eller omprioritere fast ejendom, kan der efter omstændighederne være behov for advokatbeskikkelse. Advokatbeskikkelse er betinget af, at skyldneren opfylder de økonomiske betingelser for at opnå fri proces, jfr. retsplejeloens § 330, stk. 1, nr. 2. Om salær og godtgørelse til den beskikkede advokat gælder samme regler som i tilfælde, hvor der er meddelt fri proces. Bestemmelsen svarer på disse punkter til retsplejeloens § 561, stk. 6, om advokatbeskikkelse for skyldneren ved tvangsauktion over fast ejendom.

Til (§ 17).

Ved gældssanering er det nødvendigt at indkalde fordringshaverne i to omgange. Første gang for at få oversigt over passiverne, jfr. (§ 17), anden gang for at forelægge skyldnerens forslag, jfr. (§ 21).

Under hensyn til at den skyldnergruppe, som gældssaneringsin-

stituttet tager sigte på, er sammensat anderledes end ved konkurs og tvangsakkord, bør bekendtgørelsen efter (§ 17) efter omstændighederne også indrykkes i et almindeligt læst blad. På grund af den dermed forbundne infami stilles dog ikke noget almindeligt krav om bekendtgørelse i lokale dagblade, hvilket i de større byer næppe heller ville være af større betydning. Endvidere er værdien af den lokale bekendtgørelse tvivlsom, når skyldneren er flyttet, hvilket navnlig kan have en vis betydning ved sanering af gammel gæld. (§ 17, stk. 1, 3. pkt.) om lokal bekendtgørelse tager først og fremmest sigte på tilfælde, hvor skyldneren ikke mener at kunne fremkomme med en udtømmende kreditorfortegnelse, uden at der af den grund findes at være grundlag for at afvise skyldnerens begæring i henhold til udkastets (§ 9, stk. 3) eller (§ 12, stk. 2). Anmeldelsesfristen svarer til den, der gælder ved konkurs, jfr. KL § 129. Undladt rettidig anmeldelse medfører ikke præklusion af fordringer, jfr. nærmere bemærkningerne til (§ 32).

(§ 17, stk. 2) svarer til konkursreglen i KL § 129, stk. 2, og tvangsakkordreglen i KL § 169, stk. 1, 3. pkt.

(§ 17, stk. 3) svarer til tvangsakkordreglen i KL § 169, stk. 2, og må sammenholdes med udkastets (§ 6, stk. 1) og (§ 23, stk. 3), jfr. KL § 182.

Til (§ 18).

Bestemmelsen modsvarer tvangsakkordreglen i KL § 165. Da gælds-sanering ikke bør indledes, når skyldneren (endnu) er aktiv erhvervsdrivende, vil arbejdet med udarbejdelse af statusoversigt m.v, være af forholdsvis beskedent omfang sammenlignet med det, som efter KL § 165 udføres af tillidsmændene inden åbning af forhandling om tvangsakkord. Som tidligere nævnt bør det ikke kræves, at skyldnere, som ønsker gældssanering, skal sørge for, at de pågældende oplysninger foreligger inden sagens indledning.

De opgaver, som efter (§ 18) påhviler skifteretten, forudsættes i almindelighed udført af en medhjælper, jfr. (§ 16, stk. 1). Oplysningerne skal foreligge så vidt muligt senest 3 uger efter anmeldelsesfristens udløb, jfr. (§ 18, stk. 4); arbejdet kan påbegyndes straks efter sagens indledning. Endelig oversigt over skyldnerens passiver lader sig dog først opstille efter anmeldelsesfristens udløb.

Tilvejebringelse af de i (§ 18, stk. 1, nr. 1) nævnte oplys-

ninger vil som regel ikke give anledning til problemer. Ejer skyldneren fast ejendom, bør oversigten indeholde de oplysninger, som er nødvendige for at fastslå en eventuel friværdi, jfr. herved bemærkningerne til (§ 1) under 1). Det samme gælder eventuelle andre værdifulde genstande. Der stilles ikke krav om egentlig registrering. Almindeligt indbo m.v. kan således vurderes under ét, hvorimod det er nødvendigt at specificere indeståender på bankkonti m.v.

For så vidt angår de i (§ 18, stk. 1, nr. 2) nævnte oplysninger kan oversigten opstilles med udgangspunkt i de oplysninger, der ledsager skyldnerens begæring, jfr. (§ 9, stk. 1-2), de anmeldte fordringer og eventuelle yderligere oplysninger fra skyldneren. Oversigten skal indeholde en angivelse af fordringernes stiftelsestidspunkt, jfr. herved (§ 3, stk. 1), og deres størrelse ved gældssaneringssagens indledning. I modsætning til, hvad der gælder ved konkurs, sker der ved gældssanering (uden for konkurs) ingen egentlig prøvelse af fordringerne. Udkastet svarer herved til, hvad der gælder ved tvangsakkord. Under hensyn til, at skyldneren under gældssaneringssagen efter omstændighederne vil kunne se sin interesse i at undlade at bestride fordringer, bør skifte retten(s medhjælper) dog, når omstændighederne taler derfor, på eget initiativ søge fastslået, hvorvidt en fordring er udtryk for skyldnerens reelle gæld. Tyder omstændighederne på, at dette ikke er tilfældet, bør sagen efter omstændighederne afvises i henhold til (§ 19), jfr. (§ 1, stk. 1, 2. pkt.). Bestrides en fordring af skyldneren, skal den opføres med bemærkning herom, jfr. (§ 18, stk. 1, nr. 2, 2. pkt.), som må sammenholdes med (§ 17, stk. 3) og (§ 23, stk. 3). Fordringer, som ikke kan inddrages under gældssanering, skal opføres med angivelse af, hvorpå deres fortrinsstilling beror (pant, (uomstødeligt) udlæg, ejendomsforbehold m.v.). Det samme gælder fordringer, som kan fyldestgøres gennem modregning, jfr. herom (§ 7) sammenholdt med §§ 42-44. Fordringer, som omfattes af (§ 4, stk. 1) skal opføres med bemærkning om, at de vil kunne bortfalde ved kendelse om gældssanering.

Redegørelsen i henhold til (§ 18, stk. 2) har til formål at give et grundlag for vurderingen af, om skyldneren opfylder den i (§ 1, stk. 1, 2. pkt.) nævnte betingelse for gældssanering, herunder give fordringshaverne grundlag for at fremkomme med eventuelle indsigelser og eventuelt tage stilling til spørgsmålet om an-

læggelse af omstødsessag, jfr. herved (§ 21, stk. 1, sidste pkt.), sammenholdt med (§§ 26-28).

De fornødne oplysninger til brug for statusoversigt og redegørelse efter (§ 18) bør efter omstændighederne tilvejebringes ved anvendelse af (§ 15) og KL § 199.

Er skyldneren en tidligere erhvervsdrivende, hvis regnskaber er bortkommet eller i høj grad ufyldstgørende, kan det ofte være vanskeligt af fremskaffe betryggende oplysninger. I sådanne tilfælde ville de ressourcer, der måtte afsættes til at rekonstruere regnskaberne antagelig hyppigt komme til at stå i et misforhold til fordelene ved en eventuel kendelse om gældssanering. Da omkostninger af denne art ikke bør belaste gældssaneringssagen, jfr. herved (§ 24), må skyldneren i almindelighed henvises til at søge sagkyndig bistand. Er denne mulighed ikke til stede, eller undlader skyldneren at benytte sig heraf, vil sagen antagelig ofte kunne afvises i henhold til (§ 9, stk. 3), (§ 12, stk. 2) eller (§ 19), jfr. herved bemærkningerne til (§ 1) under 2) om skyldnerens interesse i gældssanering. Navnlig gældens høje alder og varigheden af den håbløse insolvenstilstand kan dog efter omstændighederne indgå med en sådan vægt i vurderingen efter (§ 1, stk. 1, 2. pkt., jfr. stk. 2), at gældssanering må anses for ubetænkelig trods mangelfulde regnskaber.

I tilfælde, hvor skyldneren modtager eller har modtaget bistand gennem det sociale udvalg, bør dettes vurdering af skyldnerens forhold, herunder af årsagerne til skyldnerens aktuelle situation og af en gældssaneringskendelses betydning for skyldneren og hans husstand, indgå i grundlaget for skifterettens afgørelse om, hvorvidt skyldnerens forhold taler for gældssanering, jfr. (§ 1, stk. 1, 2. pkt.). Dette sikres ved (§ 18, stk. 3), som tilfælde kan være af betydning, når der er spørgsmål om, at skyldneren nedbringer sin boligudgift, idet det sociale udvalg i givet fald bør fremkomme med oplysninger om skyldnerens muligheder for at flytte til en anden bolig, som imødekommer husstandens rimelige behov. Herudover bør underretningen, når skyldneren ikke tidligere har været i forbindelse med det sociale udvalg, som regel føre til, at skyldneren tilbydes vejledning og rådgivning efter bistandslovens kapitel 7. Af hensyn til vurderingen af skyldnerens forslag efter (§ 20) bør det sociale udvalg fremkomme med oplysninger om dets muligheder for gennem rådgivning, f.eks. budgetlæg-

ning, at bistå skyldneren under afviklingen af den del af gælden, som fortsat skal bestå efter en eventuel gældssaneringskendelse, jfr. herved punkt 28, a, i socialministeriets cirkulære nr. 191 af 9. oktober 1975 om rådgivning og tilsyn efter bistandsloven.

Til (§ 19) .

Bestemmelsen modsvarer KL § 170 om tvangsakkord, men stiller i modsætning til denne ikke krav om, at spørgsmålet skal drøftes med fordringshaverne. Tvangsakkordreglen må på dette punkt navnlig ses på baggrund af KL § 166, stk. 1, nr. 2, hvorefter åbning af forhandling om tvangsakkord er betinget af, at skyldneren har fremskaffet erklæring fra mindst 40% af fordringshaverne om, at de tiltræder skyldnerens akkordforslag. Jfr. også ovenfor 6.8.3.

Om (§ 19) henvises i øvrigt til (§ 12, stk. 2) om forhåndsafvisning samt til bemærkningerne til (§ 1) under 3).

Til (§ 20).

Af hensyn til fordringshavernes reelle muligheder for at tage stilling til, om og i hvilket omfang skyldneren bør opnå gældssanering, er det nødvendigt, at der sker en præcisering af skyldnerens begæring. Inden fordringshaverne indkaldes i anledning af skyldnerens begæring, skal skyldneren derfor fremkomme med forslag til gældens sanering, jfr. (§ 20). Skyldnerens forslag skal angive dels den procent, hvortil gælden begæres nedsat, herunder angive hvorvidt der bør fastsættes en tidligere skæringsdato i henhold til (§ 3, stk. 1, 2. pkt.), dels varigheden af en eventuel henstandsperiode angående restgælden, dels i så fald størrelsen af og forfaldstidspunktet for de afdrag, skyldneren ser sig i stand til at betale til ligelig fordeling mellem fordringshaverne i henstandsperioden. Forslaget udarbejdes på grundlag af og skal ledsages af en fortegnelse over skyldnerens og hans husstands forventede indtægter og udgifter, herunder almindelige leveomkostninger (mad, tøj, el, varme m.v.) bolig og transportudgifter samt udgifter til opfyldelse af eventuelle andre underholdsforpligtelser. Specifikation af enkelte mindre udgiftsposter er ikke nødvendig. Det vil formentlig være mest praktisk, om fortegnelsen så vidt muligt opstilles ved udfyldning af et fortrykt skema i stil med det hedenfor som bilag 5 gengivne budgetskema.

Skifteretten(s medhjælper) bør bistå skyldneren ved forslagets

udformning, og skyldneren bør gøres bekendt med, at ændring af forslaget til gunst for skyldneren er udelukket, efter at der er sket indkaldelse i henhold til (§ 21), og at sagen kan afvises, jfr. (§ 19), hvis forslaget er så vidtgående, at der ikke er rimelig udsigt til, at det tages til følge ved skifterettens kendelse, jfr. nærmere bemærkningerne straks i det følgende.

Der henvises i øvrigt til 6.9.3.

Til (§§ 21-22).

Når skyldnerens forslag foreligger, skal skifteretten indkalde til møde til behandling af forslaget. Er der ikke på det foreliggende grundlag, herunder skyldnerens forslag, rimelig udsigt til, at det kan tages til følge, bør sagen dog afvises, jfr. (§ 19). Inden afvisning besluttet, bør skyldneren have lejlighed til at modificere sit forslag. Det bemærkes herved, at skifteretten som nævnt i bemærkningerne til (§ 1) under 3) ikke er afskåret fra at afsige gældssaneringskendelse, som tager skyldnerens forslag delvis til følge, forudsat skyldneren tiltræder kendelsen.

Når også indehavere af særligt sikrede krav skal indkaldes efter (§ 21), må det ses på baggrund af (§ 3, stk. 2).

Indkaldelse af en repræsentant for det sociale udvalg bør navnlig ske, når dette har bistået skyldneren i forbindelse med gældssaneringssagen eller har afgivet udtalelse efter (§ 18, stk. 3). Af hensyn til eventuelle ukendte fordringshavere skal indkaldelse tillige ske ved offentlig bekendtgørelse, jfr. (§ 21, stk. 2). Som regel bør skifterettens medhjælper deltage i det i (§ 22) nævnte møde.

Efter (§ 21, stk. 3) skal indkaldelsen indeholde oplysning om følgerne af udeblivelse fra mødet. For fordringshavernes vedkommende medfører udeblivelse alene, at de ikke får mulighed for at øve indflydelse på skifterettens afgørelse. Dette gælder også eventuelle ukendte fordringshavere, jfr. nærmere herom ovenfor 6.9.3. samt (§ 32) med bemærkninger. Såvel kendte som ukendte fordringshavere kan uanset udeblivelsen kære skifterettens kendelse i overensstemmelse med reglerne i KL §§ 207 ff. For skyldnerens vedkommende har udeblivelse virkning efter (§ 22, stk. 3).

(§ 22, stk. 2) må ses i sammenhæng med KL § 199, hvorefter skifteretten kan indkalde enhver til at afgive forklaring efter retsplejelovens regler om vidner. Deltagerne i mødet kan straks

afhøres efter vidne reglerne, jfr. retsplejelovens § 176. KL. § 199 er nærmere omtalt ovenfor i bemærkningerne til (§ 15).

Til (§ 23).

Finder skifteretten, at skyldneren opfylder betingelserne i (§ 1), afsiges gældssaneringskendelse, som helt eller delvis tager skyldnerens forslag til følge.

Om fastsættelsen af den procent, hvortil de pågældende fordringer, jfr. § 3, stk. 1, skal nedsættes, henvises til 6.9. og bemærkningerne til (§ 2). Om eventuel fastsættelse af en henstands- og afdragsordning henvises til 6.9.3.

(§ 23, stk. 1-3) fastsætter nærmere formelle krav til indholdet af skifterettens kendelse, når skyldnerens forslag tages helt eller delvis til følge.

Til opfyldelse af kravet i stk. 1 om angivelse af, hvilken del af skyldnerens gæld der berøres af kendelsen, må kendelsen angive, at den omfatter fordringer stiftet inden en bestemt dato, jfr. herved (§ 3, stk. 1). Normalt vil det være klart for parterne, hvorvidt en bestemt fordring er ramt af gældssaneringseffekten. Er der fastsat en tidligere skæringsdato end gældssaneringssagens indledning, jfr. (§ 3, stk. 1, 2. pkt.), kan spørgsmålet dog efter omstændighederne give anledning til tvist mellem skyldneren og en fordringshaver, som gør gældende, at hans fordring først er stiftet efter skæringsdatoen. Tvist herom må om fornødent afgøres ved sædvanlig retssag. Ved gældssaneringskendelsen har skifteretten ikke truffet nogen bindende afgørelse om, hvilke bestemte fordringer der rammes af gældssaneringseffekten.

Ved fastsættelsen af den procent, hvortil fordringerne skal nedsættes, er det afgørende, at den samlede usikrede gæld bliver nedsat til det realistiske, jfr. nærmere ovenfor bemærkningerne til (§ 2) og 6.9. Det bemærkes herved, at de i (§ 4, stk. 1) nævnte fordringer bortfalder ved kendelse om gældssanering.

Kendelsen skal desuden indeholde en præcis angivelse af en eventuel henstandsperiodes varighed samt størrelsen af og forfaldstiden for skyldnerens afdrag i henstandsperioden, jfr. (§ 23, stk. 2). Størrelsen af de enkelte afdrag kan i kendelsen angives som en bestemt procent af restgælden ifølge de nedsatte fordringer. Da det afgørende er, at afdragsordningen afpasses skyldnerens økonomiske formåen, er der intet til hinder for, at ordningen ef-

ter omstændighederne udformes således, at de enkelte afdrag ikke er lige store.

Der henvises i øvrigt til 6.9.3. samt bemærkningerne til (§ 23, stk. 4). Se også bemærkningerne til (§ 31).

Når spørgsmålet er aktuelt, skal kendelsen indeholde bestemmelse om, hvorledes der skal forholdes med skyldnerens betaling af afdrag til fordringshavere, som er omfattet af kendelsen, men hvis fordring bestrides af skyldneren eller er afhængig af en endnu ikke opfyldt betingelse, jfr. (§ 23, stk. 3). Efter bestemmelsens 2. pkt. kan skifteretten regulere disse spørgsmål på samme måde som ved tvangsakkord, jfr. KL § 182 og betænkning nr. 606/1971, s. 256 f.

(§ 23, stk. 4) pålægger skifteretten(s medhjælper), jfr. (§ 16, stk. 1), at vejlede skyldneren om hans retsstilling, når der er afsagt kendelse om gældssanering. Skyldneren bør navnlig gøres bekendt med virkningerne af, at han misligholder sin betalingspligt i henhold til afdragsordningen, jfr. (§ 31) og (§ 36), og hvorledes han bør forholde sig, hvis han afkræves betaling af de af kendelsen omfattede fordringer, jfr. (§ 32). Skyldneren bør desuden vejledes med hensyn til afdragsbetalingens praktiske tilrettelæggelse. I almindelighed vil det formentlig være mest praktisk, om betalingerne sker ved automatisk træk fra skyldnerens konto i et pengeinstitut, og at tillige fordelingen mellem fordringshaverne sker ved det pågældende pengeinstituts foranstaltning.

Til (§ 24).

Efter bestemmelsen afholdes omkostningerne ved behandlingen af indledt gældssaneringssag som regel af statskassen; herved adskiller udkastet sig fra, hvad der gælder ved tvangsakkord, jfr. KL § 166, stk. 2. Forskellen mellem gældssanering og tvangsakkord på dette punkt må ses på baggrund af det ovenfor under 6.8.3. nævnte om det forskellige sigte med de 2 retsinstitutter, herunder gældssaneringstankens overvejende socialpolitiske sigte. (§ 24) må tillige ses på baggrund af, at skyldnerens betaling af omkostningerne uvægerligt ville forringe fyldestgørelsesmulighederne for de før gældssaneringssagens indledning stiftede fordringer, hvilket må sammenholdes med, at gældssaneringssag kun kan indledes, hvis skyldnerens insolvens er kvalificeret, og at gældssanering i modsætning til tvangsakkord ikke er betinget af samtykke fra nogen

del af fordringshaverne. De i (§ 24, 2. pkt.) omtalte "særlige forhold" sigter for det første til situationer, hvor skyldnerens bo er af en vis størrelse. Der kan herved søges en vis vejledning i KL § 166, stk. 2, som efter omstændighederne kan tale for, at omkostningerne bør påhvile skyldneren, når han efter prognosen i (§ 1) vil være i stand til at dække mindst 25% af de simple krav, hvilket svarer til mindstedividenden ved tvangsakkord. "Særlige forhold" kan endvidere og i praksis antagelig navnlig foreligge, når begæring ikke tages til følge, fordi skyldneren har handlet uredeligt.

(§ 24) må sammenholdes med (§ 13) og 6.9.4. i.f. Se også udkastets § 3 om ændring af retsafgiftsloven.

Til (§ 25).

Bestemmelsen modsvarer KL § 183 om tvangsakkord. (§ 25, stk. 1) om gældssaneringssagens slutning må sammenholdes med (§ 14). (§ 25, stk. 2) afviger fra KL § 183, stk. 2, dels ved at kræve særskilt meddelelse, når sagen sluttet med kendelse, som tager skyldnerens forslag helt eller delvis til følge, dels ved ikke at kræve meddelelse, når sagen sluttet på anden måde. Disse afvigelser fra tvangsakkordreglen skyldes navnlig, at der formentlig vil være en stærkere formodning for, at skyldnere, for hvem der er åbnet forhandling om tvangsakkord, opnår stadfæstet tvangsakkord.

Til (§ 26).

Bestemmelsen svarer til KL § 184.

Ved 1977-konkursloven blev konkurslovens omstødesregler anvendelige også på tvangsakkord. Tidligere kunne den manglende mulighed for afkræftelse i tvangsakkord være den afgørende årsag til, at tvangsakkordforslag ikke opnåede det fornødne flertal, idet fordringshaverne foretrak konkurs med deraf følgende mulighed for afkræftelse.

Da gældssanering ikke forudsætter tiltrædelse fra nogen del af fordringshaverne, kan denne betragtning ikke anføres til støtte for regler om omstødelse ved gældssanering.

Skyldnere, der har rimelig udsigt til at opnå gældssanering, er klart insolvente og opfylder således betingelserne for at blive erklæret konkurs. Verserende gældssaneringssag bør ikke udelukke fordringshaverne fra at få skyldneren erklæret konkurs, lige

så lidt som verserende konkurs bør udelukke skyldneren fra gældssanering, jfr. herved udkastets (§ 38).

Efter udvalgets opfattelse bør fordringshaverne imidlertid ikke være "tvunget" til at indgive konkursbegæring mod skyldnere, som søger gældssanering, når konkursen som eneste formål har at muliggøre omstødelse. Gældssaneringsinstituttet tager sigte på skyldnere, som ikke ejer aktiver af betydning, og konkurs er i almindelighed ikke nogen velegnet form for insolvensbehandling i disse tilfælde, hvor det "tunge" konkursapparat og konkursens indgribende betydning for skyldneren står i et misforhold til de fordele, fordringshaverne kan opnå gennem omstødesesreglerne.

Af konkurslovens omstødesesregler kan navnlig § 71 om bortfald af udlæg foretaget senere end 3 måneder før fristdagen få praktisk betydning ved gældssanering. Når betingelserne for omstødelse af utilbørligt begunstigede eller forringede dispositioner er opfyldt, kan der efter omstændighederne foreligge særlige forhold, som ud fra en samlet vurdering efter udkastets (§ 1, stk. 1, 2. pkt., jfr. stk. 2) udelukker gældssanering. Dispositioner, hvorved skyldneren har begunstiget enkelte fordringshavere, er antagelig ofte udslag af pression fra de pågældende fordringshaveres side og bør efter udvalgets opfattelse i almindelighed ikke uden videre udelukke skyldneren fra at opnå gældssanering.

Til (§§ 27-29).

Bestemmelserne svarer i alt væsentligt til tvangsakkordreglerne i KL §§ 185-187.

Forbeholdet i (§ 27, stk. 1) tager sigte på, at det efter omstændighederne kan være mest praktisk, om skyldneren på fordringshavernes vegne gør omstødelse gældende ved modregning, men således at omstødelsen sker til fordel for fordringshaverne og ikke skyldneren.

(§ 28, stk. 2) tillægger ikke skifteretten samme censurbeføjelse som tvangsakkordreglen i KL § 186, stk. 2, der er begrundet i at undgå en ødelæggelse af skyldnerens forhold til vitale forretningsforbindelser, - et hensyn, som savner betydning ved gældssanering, jfr. herved 6.8.3.

Til (§ 30).

Bestemmelsen svarer til KL § 188, der forsyner tvangsakkord

med eksstinktionsvirkning, hvilket anses som et naturligt korrelat til omstødelsesreglerne, jfr. nærmere betænkning nr. 606/1971, s. 260. Eksstinktionsvirkningen forudsætter, at der afsiges kendelse om gældssanering, og det afgørende bliver, om sikringsakten er foretaget, inden gældssaneringssag er indledt, jfr. (§ 12). Ved dispositioner over fast ejendom er det dog afgørende, om gældssaneringssagens indledning lyses på ejendommen, før erhververen anmelder sin ret til tinglysning, jfr. tinglysningslovens § 1. Som nævnt i bemærkningerne til (§§ 9-13) bør skifteretten sørge for, at beslutning om indledning af gældssaneringssag straks bliver tinglyst på skyldnerens faste ejendom.

Til (§ 31).

Bestemmelsen modsvarer tvangsakkordreglen i KL § 189 og sikrer fordringshavere, hvis krav er anerkendt af skyldneren, et fundament til tvangsfuldbyrdelse af deres restkrav, jfr. retsplejelovens § 478, stk. 1, nr. 2, og unddrager tillige dette fra den 5-årige forældelse, sammenholdt herved udkastet § 1, nr. 11.

I modsætning til retsforlig, jfr. nærmere retsplejelovens § 270, stk. 2, kan en gældssaneringskendelse anfægtes ved appel, jfr. KL § 207, stk. 2, og ifølge (§ 36) gælder særlige regler om anfægtelse af gældssaneringskendelse efter sagens slutning. Se også (§ 35).

Væsentlig misligholdelse af skyldnerens betalingspligt i henhold til en afdragsordning bringer hele restgælden til forfald og berettiger de pågældende fordringshavere til uden hensyn til gældssaneringskendelsens henstandsbestemmelser at inddrive restgælden ved sædvanlig individualforfølgning, jfr. herved retsplejelovens § 482. Genoplivning af den ved kendelsen nedskrevne del af gælden kan kun ske under de i (§ 36) nævnte betingelser, jfr. ovenfor 6.9.3.

Gældssaneringskendelsen er ikke til hinder for, at de pågældende fordringshavere i overensstemmelse med almindelige regler begærer skyldnerens bo taget under konkursbehandling, se herved KL § 20. Om fordringshavernes anmeldelsesret henvises til (§ 37).

Ved gældssanering bortfalder krav på renter af de af kendelsen omfattede fordringer for tiden efter gældssaneringssagens indledning, jfr. (§ 4). Når (dele af) restgælden forfalder til betaling ifølge en afdragsordning eller på grund af væsentlig misligholdelse af denne, påløber morarenter i overensstemmelse med reglerne i renteloven.

I skattemæssig henseende vil en gældssaneringskendelse tjene som tilstrækkeligt bevis for uerholdeligheden af den nedskrevne del af gælden og således konstatere et eventuelt skattemæssigt fradragsberettiget tab.

Til (§ 32).

Bestemmelsen svarer til KL § 19o om tvangsakkord.

Særligt bemærkes, at uanmeldte og i øvrigt ukendte fordringer er stillet hverken ringere eller bedre end de øvrige, jfr. (§ 32, 1. pkt.). De pågældende fordringer som opgjort ved gældssanerings-sagens indledning nedsættes altså til samme procent som de øvrige, der er omfattet af kendelsen, og er på samme måde som disse omfattet af dennes eventuelle henstands- og afdragsbestemmelser. Efter udvalgets opfattelse bør undladt anmeldelse i henhold til proklama efter (§ 17) således ikke som foreslået i gældssaneringsrapporten, jfr. nærmere ovenfor 2.1., medføre præklusion af ukendte fordringer. Udvalget lægger herved navnlig vægt på, at en regel herom ville give skyldneren mulighed for at spekulere i fordringshavernes passivitet. Skulle proklama i anledning af gældssanering være præklusivt, måtte der endvidere fastsættes en betydeligt længere anmeldelsesfrist end de i (§ 17) foreskrevne 4 uger. Herved ville gældssaneringssagens samlede behandlingstid imidlertid blive uacceptabelt lang, smhl. udkastets (§ 14). Det bemærkes herved, at de bestemmelser, som efter gældende ret giver hjemmel til udstedelse af præklusivt proklama, opererer med helt andre frister, jfr. således om dødsboproklama i skiftelovens § 22 (i almindelighed 3 måneder); præklusivt proklama i skyldnerens levende live kan kun udstedes i henhold til proklamabevilling, hvorefter indkaldelse skal ske med "års og dags varsel", i.e. 1 år og 6 uger, jfr. Danske Lov 5-2-4. Se ovenfor under 3.3. med uddrag af motiverne til konkursloven af 1872.

Den omstændighed, at skyldneren efter gældssaneringskendelsens afsigelse risikerer at blive præsenteret for krav, som ikke er taget i betragtning ved skifterettens afgørelse og således heller ikke ved fastsættelsen af nedsættelsesprocenten eller indholdet af en eventuel henstands- og afdragsordning, kan efter udvalgets opfattelse ikke begrunde en regel om præklusion. Udover de allerede anførte betænkeligheder herved, henvises til, at kendelsen ifølge udkastets (§ 32, 1. pkt.) som nævnt har redefineret skyldnerens ydelsespligt også over for ukendte fordringshavere. Desu-

den henvises til, at det efter (§ 35) er muligt at justere en kendelses henstands- og afdragsbestemmelser i tilfælde, hvor nyopdukkede krav truer med at umuliggøre skyldnerens opfyldelse af de forpligtelser, der påhviler ham efter kendelsen.

Til (§§ 33-34).

Bestemmelserne svarer til tvangsakkordreglerne i KL §§ 191-92.

Til (§ 35).

Som anført ovenfor 6.9.4. lægger udvalget afgørende vægt på, at afsigelse af kendelse om gældssanering i videst mulige omfang kommer til at markere afslutningen på skifterettens medvirken ved gældssanering. Efter omstændighederne ville det imidlertid modvirke formålet med gældssanering, om der ikke var hjemmel til at foretage en justering af gældssaneringskendelsens henstands- og afdragsbestemmelser med henblik på at gøre det muligt for skyldneren at opfylde sine forpligtelser ifølge kendelsen.

Hjemmel hertil findes i (§ 35), som kun forudsættes anvendt i rene undtagelsestilfælde, jfr. herved at kun "ganske særlige hensyn til skyldneren" kan begrunde genoptagelse. Bestemmelsen tager i første række sigte på tilfælde, hvor skyldneren i henstandsperioden præsenteres for krav, der er omfattet af en gældssaneringskendelse, men som det ikke har været muligt at tage i betragtning ved udformningen af dennes nærmere indhold, fordi de pågældende krav ikke var kendt, jfr. nærmere bemærkningerne til (§ 32) samt (§ 3, stk. 2, 2. pkt.) med bemærkninger. Mødes skyldneren i henstandsperioden med et krav af denne type, og er fordringen selv i nedskrevet stand af en sådan størrelse, at skyldneren klart er ude af stand til at opfylde sine betalingsforpligtelser ifølge gældssaneringskendelsen, bør skifteretten efter omstændighederne, og navnlig når der kun er gået forholdsvis kort tid af den samlede henstandsperiode, justere kendelsens henstands- og afdragsbestemmelser, således at skyldnerens fremtidige betalingsforpligtelser afpasses den samlede restgæld, herunder restgælden ifølge de nyopdukkede krav.

Bestemmelsen giver ikke hjemmel til at ændre nedsættelsesprocenten.

Udover det nævnte træffes afgørelser om justering af kendelsens afdrags- og henstandsbestemmelser på grundlag af skyldnerens forhold i relation til restgældens afvikling i den forløbne del

af henstands- og afdragsperioden.

Inden skifteretten ændrer kendelsen, skal skyldneren, de berørte fordringshavere samt en repræsentant for det sociale udvalg indkaldes til møde i skifteretten, jfr. (§ 35, stk. 2).

Til (§§ 36-37).

Bestemmelserne svarer til KL §§ 194-195 om tvangsakkord. For så vidt angår (§ 36) henvises til bemærkningerne ovenfor 6.9.3. Se også bemærkningerne til (§ 31).

Til (§ 38).

Bestemmelsen supplerer de eksisterende konkursregler ved at give mulighed for, at der gøres undtagelse fra reglen i KL § 156, hvorefter en fordringshaver beholder sin ret mod skyldneren for den del af fordringen, som ikke dækkes gennem udlodning. Kendelse om gældssanering i konkurs kan således afsiges, uanset konkursboet sluttes, fordi konkursmassen ikke kan dække omkostningerne, jfr. KL § 143, eller det sluttes efter udlodning til fordringshaverne efter konkursordenen. Gældssanering i konkurs adskiller sig herved fra tvangsakkord i konkurs, som er én af de måder, hvorpå et konkursbo kan sluttes, jfr. KL § 144 sammenholdt med § 196, og se nærmere det ovenfor 6.8.3. anførte om forholdet mellem gældssanering og tvangsakkord.

Selvom reglerne om gældssanering i konkurs antagelig vil få større praktisk betydning end reglerne om tvangsakkord i konkurs, finder udvalget ikke, at der er behov for detaljerede regler om gældssanering i konkurs. Udkastets (§ 38) regulerer derfor i hovedsagen spørgsmålet herom gennem henvisninger til reglerne om gældssanering uden for konkurs, som efter stk. 2 finder anvendelse med de "af forholdets natur følgende ændringer". (§ 38) svarer herved i lovteknisk henseende til KL § 196 om tvangsakkord i konkurs. Der henvises til det ovenfor under 6.8.3. anførte.

Ved gældssanering i konkurs må den tidsmæssige afgrænsning af, hvilke krav der kan inddrages under en gældssaneringskendelse, foretages på anden måde end ved gældssanering uden for konkurs, hvor gældssaneringssag anses for indledt ved skifterettens afgørelse herom, jfr. (§ 12). Ved gældssanering i konkurs bliver tidspunktet for konkursdekretets afsigelse afgørende for, hvornår gældssanering anses for indledt; dette svarer til, hvad der gæl-

der ved tvangsakkord i konkurs, hvor konkursdekretet anvendes i stedet for akkordforhandlingens åbning, jfr. betænkning nr. 606/1971 s. 264. Kendelse om gældssanering i konkurs kan således kun omfatte fordringer stiftet inden konkursdekretets afsigelse, jfr. (§ 3, stk. 1, 1. pkt.) sammenholdt med (§ 38, stk. 2). Også ved gældssanering i konkurs kan skifteretten, når særlige forhold taler derfor, fastsætte en skæringsdato, som ligger før gældssaneringssagens indledning (i.e. konkursdekretets afsigelse), jfr. (§ 3, stk. 1, 2. pkt.).

Ved kendelsen befries skyldneren (bl.a.) for krav på renter af de af kendelsen omfattede fordringer for tiden efter konkursdekretets afsigelse, jfr. (§ 4, stk. 1) sammenholdt med (§ 38, stk. 2) og bemærkningerne ovenfor.

Kendelse om gældssanering i konkurs rammer de pågældende fordringer som opgjort på grundlag af konkursbehandlingen, dvs. med fradrag af lovlig fyldestgørelse opnået under konkursen.

Med de modifikationer, der følger af det anførte om den tidsmæssige afgrænsning, indebærer henvisningen i (§ 38, stk.2), at de "materielle" gældssaneringsregler i udkastets (§§ 1-6, § 8 og §§ 31-37) er umiddelbart anvendelige også ved gældssanering i konkurs. Det samme gælder i og for sig de "materielle" regler i (§ 7, § 14 og §§ 26-30), som dog kun vanskeligt kan tænkes at få nogen selvstændig betydning ved siden af de konkursregler, der vedrører samme spørgsmål.

For så vidt angår processuelle spørgsmål tager forbeholdet i (§ 38, stk. 2) højde for, at der ved gældssanering i konkurs ikke er samme behov for at overholde frister, som skal sikre en forholdsvis hurtig afslutning af gældssaneringssagen. De retsvirkninger, der efter udkastet er knyttet til indledning af sag om gældssanering uden for konkurs, jfr. (§ 14) og bemærkningerne ovenfor til (§§ 9-13), savner nævneværdig praktisk betydning, når skyldnerens bo er under konkursbehandling. Jfr. herved også KL § 29 om skyldnerens manglende rådighed. Ved gældssanering i konkurs er der heller ikke samme behov for at sikre en tidlig frasortering af ubegrundede begæringer, se herved bemærkningerne ovenfor til (§§ 9-13).

Det vil være mest hensigtsmæssigt, at indkaldelser og møder, jfr. udkastets (§§ 20-22), slås sammen med de som led i konkursbe-

handlingen foreskrevne indkaldelser og skiftesamlinger, jfr. navnlig KL § 150.

De fleste oplysninger af betydning for behandlingen af en begæring om gældssanering i konkurs er eller bliver tilvejebragt som led i konkursboets behandling. Skifteretten må påse, at de resterende oplysninger bliver tilvejebragt.

Det siger sig selv, at gældssaneringsspørgsmålet først kan forhandles og afgøres i realiteten, når det ligger klart, i hvilket omfang fordringshaverne kan opnå dækning af konkursboet. Kendelse om gældssanering i konkurs vil derfor i almindelighed først kunne afsiges i forbindelse med konkursboets slutning, jfr. KL § 152. I henhold til (§ 38, stk. 3) kan skifteretten dog bestemme, at kendelsen skal afsiges på et tidligere tidspunkt. Dette må dog forudsætte, at særlige hensyn til skyldneren taler herfor, og at der er tilvejebragt betryggende oplysninger til brug for gældssaneringsspørgsmålets afgørelse. Afsigelse af gældssaneringskendelse inden konkursboets slutning kan efter omstændighederne være rimelig, når boets slutning alene afventer en retssag, hvis afgørelse har lange udsigter. Opfylder skyldneren, uanset retssagens udfald, betingelserne for gældssanering, idet retssagen alene har betydning for gældssaneringens nærmere omfang, f.eks. om fordringerne på skyldneren skal nedsættes til lo eller 20%, kan hensynet til skyldneren tale for, at gældssaneringskendelsen ikke udskydes. I givet fald må kendelsen udformes således, at den tager højde for, hvorledes retssagen kan falde ud, jfr. herved (§ 23) sammenholdt med (§ 38, stk. 2).

(§ 38, stk. 3) indeholder også hjemmel til, at skifteretten kan forhindre, at behandlingen af gældssaneringsspørgsmålet kommer til at forsinke konkursboets slutning, f.eks. fordi skyldneren bringer gældssaneringsspørgsmålet på bane på så sent et tidspunkt, at de nødvendige indkaldelser m.v. ikke kan ske samtidig med de indkaldelser, der skal foretages som led i konkursbehandlingen. Sammenhold herved KL § 196, stk. 2, nr. 1, om seneste tidspunkt for fremsættelse af begæring om tvangsakkord i konkurs.

Til § 1, nr. 11.

Ved ændringen sidestilles gældssanering med tvangsakkord i relation til afbrydelse af forældelse.

Om reglens anvendelse ved tvangsakkord henvises til betænkning 606/1971 s. 268 f.

Bestemmelsen må sammenholdes med (§ 31), hvorefter følger, at en gældssaneringskendelse for så vidt angår fordringer, der er anerkendt af skyldneren, udgør et "særligt retsgrundlag", som unddrager de pågældende fordringer fra den 5-årige forældelse efter 1908-loven.

Til § 1, nr. 12.

Da skifterettens afgørelser så vidt muligt bør kunne indbringes for højere instans, jfr. herved ovenfor 6.6. i.f., undtages kun de rent procesledende beslutninger efter (§ 38, stk. 3) fra appel.

Efter § 207, stk. 2, appelleres skifterettens afgørelser angående gældssanering ved kære.

Til § 2.

Skyldnerens indsigelse om, at en fordring, der er knyttet til et omsætningsgælds-brev, er ophørt eller ændret ved kendelse om gældssanering bør også kunne påberåbes over for en godtroende erhverver af gælds-brevet. Samme resultat følger for tvangsakkords vedkommende af ordlyden af gælds-brevslovens § 17 og er blevet antaget for så vidt angår lovbestemte moratorier, jfr. H. Ussing og Dybdal Gælds-brevslovene (2. udg. 1940) s. 53.

Til § 3.

Ved tvangsakkord er retsafgiften 1.000 kr., jfr. retsafgiftsloven § 28, stk. 4. Afgiftspligten indtræder ved skifterettens afgørelse om, at forhandling om tvangsakkord skal åbnes, jfr. lovens § 34, stk. 1, nr. 2. Den foreslåede afgiftsfritagelse ved gældssanering må ses på samme baggrund som omkostningsreglen i udkastets (§ 24), jfr. nærmere bemærkningerne hertil.

Til § 4.

De foreslåede regler angår lempelse af gældsforpligtelser, som påhviler håbløst forgældede skyldnere, og sigter mod at varetage såvel skyldner- som fordringshaverinteresser. Udkastet giver mulighed for formel nedskrivning af gæld og vil ikke påføre de berørte fordringshavere noget reelt tab. Til trods for de principielle betænkeligheder, der er forbundet med indgreb i bestående kontrakter, finder udvalget derfor hverken, at de foreslåede reg-

ler, bør begrænses til at angå fordringer stiftet efter lovens ikrafttræden, eller at der er behov for overgangsregler.

BILAG 1.

Gældssaneringsrapportens forslag om ændring af konkursloven.

Gældssanering i konkurs.

§ 156 a.

Skyldneren kan i forbindelse med konkursbegæringens indgivelse, konkursbehandlingen eller boets afslutning fremsætte anmodning om, at skifteretten bestemmer, at han helt eller delvis skal være frigjort for den gæld, som ikke kan dækkes af bomassen. En eventuel frigørelse omfatter såvel anmeldt som uanmeldt gæld.

Stk. 2. Inden skifteretten tager stilling til en begæring som nævnt i stk. 1, skal enten kurator, boets medhjælper eller skyldneren have tilvejebragt en fuldstændig og nøjagtig oversigt over boets status samt over størrelse af de skyldneren eventuelt pålagte, men endnu ikke forfaldne bidragsforpligtelser.

Stk. 3. Såfremt skifteretten finder det nødvendigt, kan den i begæringens anledning beskikke advokat for skyldneren. Omkostninger i forbindelse med advokatbeskikkelse udredes af statskassen.

Stk. 4. Inden skifteretten tager stilling til begæringen, skal den have indhentet erklæring fra det sociale udvalg i skyldnerens hjemstedskommune vedrørende hans hele sociale situation.

Stk. 5. Skifteretten tager stilling til begæringen ved kendelse efter afholdelse af en skiftesamling, til hvilken de bekendte kreditorer skal være indkaldt ved anbefalet brev med 14 dages varsel, ligesom skiftesamlingen med samme varsel skal være bekendtgjort i Statstidende.

Bekendtgørelse af skiftesamlingen i øvrigt finder sted efter skifterettens nærmere bestemmelse.

Til nævnte skiftesamling indkaldes endvidere en repræsentant for det sociale udvalg, der har afgivet erklæring efter stk. 4.

Stk. 6. Ved skifterettens afgørelse skal skifteretten særligt tage hensyn til skyldnerens og hans husstands sociale situation og til mulighederne for at afvikle den ikke bortfaldende del af gælden.

Stk. 7. Nedsætter skifteretten skyldnerens gældsforpligtelser delvis, kan den fastsætte en henstands- eller afdragsordning.

Stk. 8. Tingligt sikrede krav kan ikke bortfalde eller nedsættes i medfør af nærværende bestemmelse, men skifteretten kan for så vidt angår sådanne krav fastsætte en afdrags- og henstandsordning og i

forbindelse hermed træffe bestemmelse efter retsplejelovens § 525 om, at de pågældende genstande ikke må tages ud af skyldnerens besiddelse, så længe han opfylder den fastsatte ordning.

5tk, 9. Bødekrav og udbyttekonfiskation omfattes ikke af foranstående bestemmelser.

§ 156 b.

Undlader skyldneren at medvirke ved sagens oplysning, herunder ved fremskaffelse af kreditorfortegne og oversigt over boets aktiver og skyldnerens muligheder for at afvikle gælden, bliver begæringen om gældssanering ved kendelse at afvise fra skifteretten.

§ 156 c.

Den skyldner, der har opnået gældssanering i henhold til § 156 a, kan kun under ganske særlige omstændigheder opnå ny gældssanering inden for 5 år fra det tidspunkt, da kendelsen blev afsagt.

§ 156 d.

I forbindelse med etablering af en henstands- eller afdragsordning som led i en gældssanering i medfør af § 156 a, stk. 7, kan skifteretten med skyldnerens samtykke træffe bestemmelse om indbetaling på spærret konto til fordel for fordringshaverne af en del af den skyldnerens fremtidig tilfaldende lønindtægt, så længe denne afdragsordning løber. Sådan lønindbetaling kan dog ikke angå større beløb, end hvad der tillader skyldneren og hans husstand at opretholde et almindeligt hjem og en efter hans forhold rimelig levelfod og kan under ingen omstændigheder andrage mere end højst 20% af den på et givet tidspunkt forfaldende lønindtægt efter fradrag af skat (nettolønnen).

§ 156 e.

Hvor skifteretten fastsætter en henstands- eller afdragsordning for den ikke bortfaldne del af gælden, kan den bestemme, at bidragsforpligtelser vedrørende afviklings- og henstandsperioden nedsættes helt eller delvis.

En sådan ordning påvirker ikke den bidragsberettigedes eventuelle ret til at få bidraget forskudsvis udlagt af det offentlige.

Afsnit III.
Tvangsakkord.

Kapitel 19.

Tvangsakkordens indhold.

§ 157. Tvangsakkord kan gå ud på

1. procentvis nedsættelse af den ikke-fortrinsberettigede gæld (almindelig tvangsakkord),
2. fordeling af skyldnerens formue eller en del af denne mellem hans fordringshaver mod, at skyldneren frigøres for den del af gælden, som ikke bliver dækket (likvidationsakkord),
3. betalingsudsættelse (moratorium).

§ 158. Akkorden omfatter fordringer, der er stiftet før akkordforhandlingens åbning, jfr. § 167.

Stk. 2. Uden for akkorden falder:

1. Pantefordringer i det omfang, pantet strækker til. Pantehaverne bindes derimod af akkorden, for så vidt angår den del af deres personlige fordring mod skyldneren, som ikke til sin tid måtte blive dækket af pantet.
2. Fordringer, der har fortrin frem for almindelige fordringer i tilfælde af konkurs.
3. Gældsforpligtelser, som skyldneren før akkordforhandlingens åbning med samtykke af de i § 165 nævnte tillidsmænd har pådraget sig til fortsættelse af sin forretning.
4. Fordringer under et vist mindre beløb, såfremt bestemmelse derom er truffet i akkorden, og bestemmelsen må anses rimeligt begrundet under hensyn til boets størrelse og øvrige omstændigheder. Fordringer tilhørende samme fordringshaver sammenlægges. Fordringer, som overstiger det fastsatte beløb, giver ret til udbetaling af mindst dette beløb.

! 159. Ved akkorden bortfalder gaveløfter, krav på renter af de af akkorden omfattede fordringer for tiden efter akkordforhandlingens åbning og krav på konventionalbod i det omfang, boden ikke er erstatning for lidt tab.

Stk. 2. De øvrige i § 98 nævnte krav har i

akkorden samme stilling som de almindelige fordringer.

§ 160. I øvrigt skal fordringshaverne behandles lige, medmindre de samtykker i en mindre gunstig behandling.

§ 161. Fordringerne kan ikke nedsættes til mindre end 25 pct. af deres beløb, medmindre der foreligger ganske særlige grunde, eller fordringshaverne samtykker deri

§ 162. Fordringer, der er bestridt, behandles foreløbig, som om de ikke var bestridt.

Stk. 2. Uforfaldne fordringer kan kræves betalt samtidig med andre fordringer

§ 163. Bestemmelserne i kapitel 6 finder tilsvarende anvendelse på tvangsakkord. I stedet for konkursens begyndelse træder akkordforhandlingens åbning, jfr. § 167.

Kapitel 20.

Abiding af tvangsakkordforhandling.

§ 164. Justitsministeren beskikker fagkyndige tillidsmænd ved akkordforhandling for et af ham fastsat tidsrum. Statsautoriserede revisorer kan uden beskikkelse fungere som regnskabskyndige tillidsmænd.

Stk. 2. Skifteretten kan for den enkelte akkordbehandling beskikke registrerede revisorer eller andre som fagkyndige eller regnskabskyndige tillidsmænd.

Stk. 3. Tillidsmænd må ikke medvirke ved istandbringelse af akkorder.

Stk. 4. Beskikkelse kan tilbagekaldes, hvis tillidsmanden viser sig uegnet til hvervet.

§ 165. En skyldner, der søger tvangsakkord, må rette henvendelse til to af de i § 164 nævnte tillidsmænd. Den ene skal være regnskabskyndig og den anden fagkyndig, så vidt muligt i den art af virksomhed, som skyldneren driver. Skifteretten kan dog tillade, at der kun medvirker én tillidsmand.

Stk. 2. Tillidsmændene registrerer samtlige skyldnerens aktiver og passiver, herunder kautions- og vekselforpligtelser, og udarbejder en oversigt over skyldnerens status. Statusoversigten skal indeholde:

BILAG 2.

1. Angivelse af boets aktiver med **oplysning** om grundlaget for værdiansættelserne, herunder om disse er sket med henblik på videreførelse eller ophør af skyldnerens virksomhed. Såvidt muligt oplyses anskaffelses- eller fremstillingspris og for fordringers vedkommende de tilgodehavende beløb. Endvidere oplyses **størrelsen** af foretagne afskrivninger, om **aktiver** er behæftet med ejendomsforbehold, pant eller anden sikkerhedsret, samt om fordringer kan fyldestgøres ved modregning.
2. Hver enkelt fordringshavers navn og adresse, de enkelte fordringers størrelse og eventuelle forrinsstilling samt sikkerhed. Fordringer, som skyldneren bestrider, opføres med bemærkning herom

Stk. 3. TOBDSmæadeae udarbejder endvidere en redegørelse for de vigtigste årsager til, at skyldneren søger tvangsakkord, indeholdende en nøje gennemgang af skyldnerens forretningsførelse og regnskabsvæsen, og anfører, om der foreligger dispositioner eller retsskridt, der bør søges omstødt. Redegørelsen skal angive, om tillidsmændene har modtaget de af dem ønskede **oplysninger** til bedømmelse af forholdene, og om disse må antages at være rigtige og fyldestgørende. Har skyldneren efter tillidsmændenes opfattelse gjort sig skyldig i strafbart forhold, bør redegørelsen indeholde oplysning herom.

Stk. 43. Endelig skal tillidsmændene afgive erklæring om, hvorvidt forslaget efter deres skøn er rimeligt og frembyder tilstrækkelig betryggelse for akkordens opfyldelse, samt om, hvilken dækning der kan antages at fremkomme i tilfælde af konkurs.

f 166. Skyldnerens skriftlige begæring til skifteretten om **åbning** af akkordforhandling frilægges

1. akkordforslaget,
2. tiitredelseseUaeringer fra mindst 40 pct. af fordringshaverne efter antal og efter fordringernes størrelse med angivelse af beløb og grandlag,
3. den i S 165, stk. 2-4, omhandlede statusoversigt, redegørelse og erklæring samt skyldnerens erklæring på tro og

love om, at han har opgivet alt, hvad han ejer og skylder.

Stk. 2. Skifteretten kan forlange, at skyldneren stiller passende sikkerhed for omkostningerne ved akkordforhandlingen. Har skifteretten ikke krævet sikkerhed, betales omkostninger, der ikke kan dækkes af skyldnerens midler, af statskassen.

I 167. Forhandling om tvangsakkord åbnes ved skifterettens afgørelse derom.

I 168. Skifteretten kan nægte at åbne forhandling om tvangsakkord, hvis det i §§ 165 og 166 nævnte grundlag eller de i øvrigt fornødne oplysninger ikke tilvejebringes, eller hvis der ikke er rimelig udsigt til, at akkorden vil blive vedtaget, stadfæstet og opfyldt

Stk. 2. Skifteretten kan betinge **akkordforhandling** af, at skyldneren underkaster sig tilsyn efter reglerne i § 5 13.

Kapitel 21.

Tvangsakkord

S 169. Straks efter akkordforhandlingens åbning indrykkesT skifteretten i Statstidende en bekendtgørelse, hvori fordringshaverne indkaldes til et møde til behandling af og afstemning om skyldnerens akkordforslag. Samtidig opfordres fordringshavere, hvis fordringer ikke tidligere er gjort gældende, til at anmelde disse for skifteretten. Genpart af bekendtgørelsen og af de i § 166 nævnte bilag bør straks sendes til alle kendte fordringshavere, der ikke efter det oplyste allerede har modtaget dem.

Stk. 2. Bestrides en fordring, skal dette meddeles fordringshaveren ved anbefalet brev eller på anden betryggende måde.

Stk. 3. Skyldnerens begæring med bilag henlægges i skifteretten til eftersyn.

S 170. Skifteretten kan, indtil akkordforslaget er stadfæstet, standse en påbegyndt akkordforhandling, hvis de i § 168, stk. 1, nævnte grunde viser sig at være til stede. Inden afgørelsen bør spørgsmålet drøftes på et fordringshavermøde, hvortil indkaldelse sker ved bekendtgørelse i Statstidende.

Samtlige kendte fordringshavere underrettes skriftligt.

I 171. Fra akkordforhandlingens **åbning** og indtil dens slutning kan arrest eller udlæg ikke foretages i skyldnerens gods undtagen for fordringer, »om ikke berøres af akkorden.

Stk. 2. Udlæg, som i medfør af § 184 vil have sin retsvirkning, hvis akkorden stadfæstes, kan ikke danne grundlag for tvangsauktion eller udbringelse af det udlagte af skyldnerens besiddelse. Betales udlagte fordringer, forbliver det indkomne beløb i fogedrettens besiddelse.

J 172. Skyldneren kan med skifterettens tilladelse ændre eller tilbagetage akkordforslaget, indtil det er vedtaget.

S 173. Tillidsmændene og skyldneren skal, medmindre skifteretten bestemmer andet, være til stede i det til vedtagelse af akkorden fastsatte møde og skal besvare spørgsmål fra skifteretten og fordringshaverne.

i 174. Fordringer giver stemme i det omfang, de berøres af akkorden uden at bortfalde ved denne.

Stk. 2. En fordring giver stemme, selv om fordringshaveren har indvilliget i at stå tilbage for de øvrige fordringshavere.

Stk. 3. Skyldnerens nærtstående har ikke stemmeret.

i 175. Bestemmelserne i § 8 120, stk. 1, 121, stk. 2, 122 og 124 anvendes tilsvarende på akkordforhandling.

Stk. 2. De fordringshavere, hvis fordringer er bestridt, deltager foreløbig i afstemningen om akkordforslaget. Viser afstemningen, at disse stemmer vil være afgørende for udfaldet, bestemmer skifteretten, hvilke af dem der skal komme i betragtning ved afstemningen og for hvilke beløb.

Stk. 3. Stemmeafgivning, herunder tiltrædelseserklæring efter § 166, stk. 1, nr. 2, anses for opretholdt under senere afstemninger om samme spørgsmål, medmindre stemmen tilbagekaldes.

i 176. Til vedtagelse af en tvangsakkord kræves tiltrædelse fra mindst 60 pct. af de

fordringshavere, der deltager i **afstemningen**.

Stk. 2. De fordringshavere, som **træder** akkorden, må yderligere af det samlede beløb, der giver stemmeret, repræsentere mindst

1. ved almindelig tvangsakkord uge si mange procent, som tilbuddet i procent ligger under 100, dog mindst 60 pct.,
2. ved **likvidationsakkord** 75 pct. eller, hvis en bestemt mindste dækningsprocent er tilsagt fordringshaverne i akkorden, lige så mange procent, som denne ligger under 100, dog mindst 60 pct.,
3. ved moratorium 60 pct.

Stk. 3. En fordring medregnes til de **stemmeretgi** vende, selv om den ikke er anmeldt.

5 177. Vedtages akkordforslaget ikke, kan skifteretten, hvis den skønner, at der er udsigt til, at forslaget senere vil blive vedtaget, indkalde til et møde til fornyet afstemning.

Kapitel 22.

Stadfæstelse af tvangsakkorden.

§ 178. Akkorden er ikke gyldig, før den er stadfæstet af skifteretten.

Stk. 2. Indsigelse mod, at akkorden stadfæstes, skal fremsættes senest i det møde, hvori akkorden vedtages. Skifteretten kan give en kortere frist til nærmere begrundelse af indsigelsen.

} 179. Skifteretten skal nægte stadfæstelse,

1. hvis fejl ved fremgangsmåden under behandlingen af akkordforslaget eller ufuldstændighed i de tilvejebragte oplysninger må antages at have haft væsentlig betydning for resultatet af stemmeafgivningen.
2. hvis akkorden ikke er forenelig med bestemmelserne i § 158 eller i øvrigt er i strid med loven, eller
3. hvis skyldneren for at indvirke på afstemningen har tilsagt nogen fordringshaver fordele uden for akkorden.

Stk. 2. I det i stk. 1, nr. 1, nævnte tilfælde kan skifteretten udsætte sin afgørelse, til

BILAG 2.

forslaget har været underkastet en ny afstemning.

S **180.** Skifteretten kan nægte stadfæstelse,

1. hvis tredjemand for at indvirke på afstemningen har tilsagt nogen fordringshaver fordele,
2. hvis dividenden står i misforhold til skyldnerens økonomiske stilling,
3. hvis skyldneren utilbørligt har forringet sin formuestilling til skade for fordringshaverne,
4. hvis der ikke er rimelig udsigt til akkordens opfyldelse, eller
5. hvis akkorden i øvrigt er til skade for fordringshaverne eller en del af disse.

§ **181.** Stadfæstelse kan betinges af, at skyldneren undergiver sig tilsyn, som beskikkes af skifteretten. Tilsynet skal påse, at skyldneren overholder akkordens bestemmelser og ikke ved sin forretningsførelse eller sit forbrug sætter sig ud af stand til at opfylde akkorden. Tilsynet kan i dette øjemed give skyldneren særlige anvisninger. Skyldneren skal give tilsynet alle fornødne oplysninger.

Stk. 2. Såfremt skyldneren bringer fordringshavernes ret i fare, skal tilsynet give indberetning herom til skifteretten, der ved indkaldelse til et møde eller på anden måde gør fordringshaverne bekendt med indberetningen.

9 **182.** Kan et afdrag på en fordring ikke betales, fordi fordringen er omtvistet eller afhængig af en endnu ikke opfyldt betingelse, kan skifteretten bestemme, at beløbet skal indsættes på en særlig konto i bank eller sparekasse.

Stk. 2. Beløbet tilbagebetales skyldneren, hvis det ved endelig dom bliver fastslået, at beløbet ikke skyldes, hvis sag om berettigelsen af kravet ikke er anlagt inden en af skifteretten fastsat frist, eller hvis det viser sig, at en betingelse ikke vil blive opfyldt, hvorom skifteretten kan give attest.

S **183.** Akkordforhandlingen anses for sluttet, når fristen for kære af skifterettens afgørelse om stadfæstelse af akkorden eller om akkordforhandlingens ophør er udløbet, uden at kære er sket, eller når kæreinstan-

sens kendelse er afsagt, eller når konkurs er indtrådt.

Stk. 2. Skifteretten bekendtgør straks udfaldet af akkordforhandlingen i Statstidende. Afsluttes akkordforhandlingen uden stadfæstelse af akkord, bør meddelelse tillige sendes til alle fordringshaverne.

Kapitel 23.

Tvangsakkordens virkninger.

§ **184.** Stadfæstes en tvangsakkord, anvendes reglerne om omstødelse i §§ 64-80.

Stk. 2. Dækning af en fordring, som ikke ville have været berørt af akkorden, kan ikke omstødes.

9 **185.** Krav på omstødelse gøres gældende af fordringshaverne ved søgsmål, medmindre skifteretten bestemmer andet.

Stk. 2. En sikkerhedsret, der omfattes af reglen i § 71, bortfalder, så snart stadfæstelsen af akkorden er endelig.

9 **186.** Senest på det møde, hvori akkorden vedtages, kan enhver stemmeberettiget fordringshaver stille forslag om anlæg af omstødelsessag. Vedtages sagsanlæg, og er der efter skifterettens skøn tilstrækkelig sikkerhed for betaling af sagsomkostninger, kan skifteretten beskikke en advokat til at føre sagen. Skifteretten bestemmer, om advokaten skal være berettiget til at hæve sagen, indgå forlig eller anke en dom, eller om disse spørgsmål skal forelægges et **kreditor**-møde. Advokatens honorar fastsættes af den ret, for hvilken omstødelsessagen indbringes.

Stk. 2. Træffes der ikke bestemmelse om sagsanlæg, kan enhver fordringshaver selv anlægge sag, såfremt han giver meddelelse herom senest på det i stk 1 nævnte møde, og skifteretten ikke finder, at anlæg af omstødelsessag ville stride mod fordringshavernes fælles interesser.

Stk. 3. Omstødelsessag skal anlægges senest fire uger efter akkordens stadfæstelse.

9 **187.** Dømmes der til omstødelse, bestemmes det i dommen, at det idømte skal erlægges til skifteretten, der heraf afholder sagens rimelige omkostninger og udlodder

resten til fordringshaverne efter samme regler som i akkorden.

§ 188. Reglerne om sikringsakters betydning for adgangen til retsforfølgning finder tilsvarende anvendelse på tvangsakkord.

8 189. Akkorden har virkning som et retsforlig.

§ 190. Akkorden er bindende også for fordringshavere, der ikke har meldt sig. Akkorden befrier skyldneren for den del af en forakkordforhandlingens åbning stiftet gæld, som ikke ved akkorden er overtaget, såvel over for fordringshaveren selv som over for kautionister og andre, der hæfter for gælden.

§ 191. Akkorden har ingen indflydelse på fordringshaveres rettigheder mod kautionister og andre, som hæfter tillige med skyldneren.

§ 192. Enhver uden for akkorden indgået overenskomst, hvorefter der af skyldneren eller af tredjemand indrømmes nogen fordringshaver større fordele end hjemlet ved akkorden, er ugyldig.

§ 193. Må akkordens opfyldelse ved skyldnerens forhold antages at være bragt i fare, kan skifteretten på begæring af en fordringshaver bestemme, at skyldneren skal underkaste sig tilsyn som i § 181 angivet.

§ 194. Akkorden kan på begæring af en fordringshaver eller tilsynet ophæves af skifteretten,

1. hvis det oplyses, at skyldneren med hensyn til akkorden har gjort sig skyldig i svigagtigt forhold eller i øvrigt han eller andre med hans vidende forud for akkordens stadfæstelse hemmeligt har indrømmet nogen fordringshaver fordele frem for de øvrige fordringshavere, eller
2. hvis skyldneren groft tilsidesætter sine pligter ifølge akkorden.

Stk. 2. Forinden skifteretten træffer afgørelse efter stk. 1, indkaldes skyldneren, fordringshaverne, tillidsmændene, kautionister for akkorden og et eventuelt tilsyn til møde i skifteretten.

Stk. 3. Ophæves akkorden, bortfalder en

for denne af tredjemand stillet sikkerhed eller kaution, medmindre tredjemand vidste eller burde vide, at de i stk. 1, nr. 1, beskrevne omstændigheder forelå, eller han har medvirket til, at skyldneren har tilsidesat sine pligter som anført i stk. 1, nr. 2.

§ 195. Tages skyldnerens bo under konkursbehandling, har de af akkorden omfattede fordringshavere krav på udlæg i forhold til fordringernes beløb uden hensyn til den skete nedskrivning, men efter fradrag af afbetalinger. Udlægget i konkursboet i forbindelse med disse afbetalinger kan dog ikke overstige, hvad der efter akkorden tilkommer dem, medmindre akkorden er bortfaldet efter § 194.

Kapitel 24.

Tvangsakkord i konkurs.

§ 196. En skyldner, hvis bo er taget under konkursbehandling, kan anmode skifteretten om at indkalde en skiftesamling til behandling af og afstemning om et af ham fremsat akkordforslag.

Stk. 2. Ved sagens videre behandling finder reglerne i dette afsnit anvendelse med de af forholdets natur følgende ændringer samt med følgende begrænsninger:

1. Begæringen må fremsættes inden den i § 150, stk. 2, nævnte dato.
2. Afstemning om akkordforslaget kan ikke finde sted før afholdelse af skiftesamlingen til fordringernes prøvelse.
3. Boet må ikke udleveres skyldneren, forinden de, der har krav på forlods dækning, er fyldestgjort.

Stk. 3. Så længe akkordforhandlingen vedvarer, skal bostyret kun foretage, hvad der ikke tåler opsættelse.

BILAG 3.

Uddrag af engelsk Bankruptcy Act 1914 og Insolvency Act 1976

SECTION 26 BANKRUPTCY ACT 1914

20.—(1) A bankrupt nuiy, at any timo nfter heilig adjudged bankrupt, apply to the court for an order uf discharge, ami the court ishall appoint a day for hearing tin- application, but the application shall not be hoard until the public examination of the bankrupt is concluded. The application shall, except when the court in accordance with rules under tins Act otherwise directs, be heard in open court.

(2) On the liraring of the application the court shall take into consideration a rcpoint of the ollicial receiver as in the bankrupt's conduct and affairs (including a import as to the bankrupt's conduct dining the proceedings under his bankruptcy), and may either grant or refuse an absolute order of discharge, or BUSIKMKI the operation of the. order for a specified lime, or grant an order of discharge, subject to any conditions with respect to any earnings or income, which may afterwards become due to the bankrupt, or with respect to his after-anpiiid property :

Provided that the court shall refuse the discharge in all cases where the bankrupt lias committed any misdemeanour under this Act, or any enactment repealed by thin Act, or any other misdemeanour connected with his bankruptcy, or any felony connected with his bankruptcy, unless for special reasons tho court otherwise determines, and shall, on proof of any of the facta heroin-after mentioned, cither—

- (i) refuse the discharge ; or
- (ii) suspend the discharge for a period of not less than two years : provided that the period may be less than two years, if the only fact proved of those herein-after mentioned is that his assets are not of a value equal to ten shillings in the pound on the amount of his unsecured liabilities ; or
- (iii) suspend the discharge until a dividend of not less than ten shillings in the pound has been paid to the creditors; or
- (iv) require the bankrupt ns a condition of his discharge to consent to judgment being entered against him by the official receiver or trustee for any balance or part of any balance of the debts provable under the bankruptcy which is not satisfied at the date of the discharge, 6ucii balance or part of any balance of the debts to be paid out of the future earnings oi after-acquired property of the bankrupt in euch manner and Gubject to such conditions as the court may direct; but execution 6hall not be issued on the judgriant without leave of the court, which leave may be given on proof that the bankrupt has since his discharge acquired property or income available towards payment of his debts :

Provided that, if at any time after the expiration of two yeare from the date of any order made under this -pction the bankrupt catifies the court that there is no reasonable probability of his being in a position lo comply with the terms ol such order, the court may modify tho terms of the order, or of any substituted order, in such manner and upon muh conditions as it may think fit.

(3) The facts herein-before referred to are—

- (a) That the bankrupt's assets are not of a value equal to ten shillings in the pound on the amount of his unsecured liabilities, unless he satisfies the court that the fact that the assets are not of a value equal to ten shillings in the pound on the amount of his unsecured liabilities has arisen from circumstances for which he cannot justly be held responsible :
- (b) That the bankrupt has omitted to keep such books of account as are usual and proper in the business carried on by him and has wilfully disclosed his business transactions and financial position within the three years immediately preceding his bankruptcy :
- (c) That the bankrupt has continued to trade after knowing himself to be insolvent:
- (d) That the bankrupt has contracted any debt provable in the bankruptcy without having at the time of contracting it any reasonable or probable ground of expectation (proof whereof shall lie on him.) of being able to pay it :
- (e) That the bankrupt has failed to account satisfactorily for any loss of assets or for any deficiency of assets to meet his liabilities :
- (f) That the bankrupt has brought on, or contributed to, his bankruptcy by rash and hazardous speculations, or by unjustifiable extravagance in living, or by gambling, or by culpable neglect of his business affairs :
- (g) That the bankrupt has put any of his creditors to unnecessary expense by a frivolous or vexatious defence to any action properly brought against him :
- (h) That the bankrupt has, within three months preceding the date of the receiving order, incurred unjustifiable expense by bringing a frivolous or vexatious action :
- (i) That the bankrupt has, within three months preceding the date of the receiving order, when unable to pay his debts as they become due, given an undue preference to any of his creditors :
- (j) That the bankrupt has, within three months preceding the date of the receiving order, incurred liabilities with a view of making his assets equal to ten shillings in the pound on the amount of his unsecured liabilities :
- (k) That the bankrupt has, on any previous occasion, been adjudged bankrupt, or made a composition or arrangement with his creditors :
- (l) That the bankrupt has been guilty of any fraud or fraudulent breach of trust.

(4) With a view to removing any statutory disqualification on account of bankruptcy which is removed if the bankrupt obtains from the court his discharge with a certificate to the effect that the bankruptcy was caused by misfortune without any misconduct on his part, the court may, if it thinks fit, grant such a certificate, but a refusal to grant such a certificate shall be subject to appeal.

(5) For the purposes of this section, a bankrupt's assets shall be deemed of a value equal to ten shillings in the pound on the amount of his unsecured liabilities when the court is satisfied that the property of the bankrupt has realised, or is likely to realise, or with due care in realisation might have realised, an

BILAG 3.

amount equal to ten shillings in lieu of any unsecured liabilities, and a report by the official receiver or the trustee shall be prima facie evidence of the amount of such liabilities.

(C) For the purposes of this section, the report of the official receiver shall be prima facie evidence of the statements therein contained.

(7) Notice of the appointment by the court of the day for hearing the application for discharge shall be published in the prescribed manner, and sent fourteen days at least before the day appointed to each creditor who has proved, and the court may hear the official receiver and the trustee, and may also hear any creditor. At the hearing the court may put such questions to the debtor and receive such evidence as it may think fit.

(8) The powers of suspending and of attaching conditions to a bankrupt's discharge may be exercised concurrently.

(9) A discharged bankrupt shall, notwithstanding his discharge, give such assistance as the trustee may require in the realisation and distribution of such of his property as is vested in the trustee, and, if he fails to do so, he shall be guilty of a contempt of court; and the court may also, if it thinks fit, revoke his discharge, but without prejudice to the validity of any sale, disposition or payment, duly made or thing duly done subsequent to the discharge but before its revocation.

SECTION 28 BANKRUPTCY ACT 1914

28.—(1) An order of discharge shall not release the bankrupt—

- (a) from any debt on a recognisance nor from any debt with which the bankrupt may be chargeable, at the suit of the Crown or of any person for any offence against a statute relating to any branch of the public revenue, or at the suit of the sheriff or other public officer on a bail bond entered into for the execution of any person prosecuted for any such offence; and he shall not be discharged from such excepted debts unless the Treasury certify in writing their consent to his being discharged therefrom; or
- (b) from any debt or liability incurred by means of any fraud or fraudulent breach of trust to which he was a party, nor from any debt or liability whereof he has obtained forbearance by any fraud to which he was a party; or
- (c) from any liability under a judgment against him in an action for seduction, or under an affiliation order, or under a judgment against him as a co-respondent in a matrimonial cause, except to such an extent and under such conditions as the court expressly orders in respect of each liability.

(2) An order of discharge shall release the bankrupt from all other debts provable in bankruptcy.

(3) An order of discharge shall be conclusive evidence of the bankruptcy, and of the validity of the proceedings therein, and in any proceedings that may be instituted against a bankrupt who has obtained an order of discharge in respect of any debt from which he is released by the order, the bankrupt may plead that the cause of action occurred before his discharge.

- (4) An order of discharge shall not release any person who at the date of the receiving order was a partner or co-trustee with the bankrupt, or was jointly bound or had made any joint contract with him, or any person who was surety or in the nature of a surety for him.
- 14.

BILAG 3.

SECTION 7 INSOLVENCY ACT 1976

7.—(1) Where the court makes an order—

(a) declaring that a debtor's examination under section 15 of the Bankruptcy Act 1914 has been concluded ; or

(b) dispensing with his examination under that section. the court may, if it thinks fit, make an order directing that subsection (2) below shall have effect if he is or has been adjudged bankrupt in the proceedings; and in determining whether to make such an order the court shall have regard to all the circumstances of the case, including in particular, any such facts as are stated in section 26 of the said Act of 1914 and whether the debtor has committed any offence under that Act or any other offence connected with his bankruptcy.

(2) Where the court makes an order under subsection (1) above, then, if the debtor is or has been adjudged bankrupt in the proceedings and—

(a) is not discharged in respect of the adjudication under section 26 of the said Act of 1914 before the fifth anniversary of the date of the adjudication ; and

(b) the adjudication is not annulled before that anniversary under section 21(2) or 29 of that Act.

the same results shall ensue as if the court had on that anniversary granted him an absolute order of discharge in respect of the adjudication under the said section 26.

(3) Section 105(1) of the said Act of 1914 (power to review, rescind or vary an order) shall not apply to an order under subsection (1) above, but the court may on the application of the official receiver or the trustee rescind the order at any time before the fifth anniversary of the date of the adjudication.

(4) Where a person has been adjudged bankrupt more than five years before the coming into force of this section and—

(a) has not been discharged in respect of the adjudication under section 26 of the said Act of 1914 before the relevant date (that is to say, the coming into force of this section or the tenth anniversary of the date of the adjudication, whichever is the later); and

(b) the adjudication has not been annulled before the relevant date under section 21(2) or 29 of that Act, the same results shall ensue as if the court had on the relevant date granted him an absolute order of discharge under the said section 26.

(5) In subsections (2)(b) and (4)(a) above references to discharge are references to discharge by an absolute order of discharge or by the expiration of the period, or satisfaction of any requirement, specified by a suspended or conditional order.

SECTION 8 INSOLVENCY ACT 1976

8__ (1) This section applies to any adjudication of bankruptcy made after, or within live years before, the coming into force of this section where—

- (a) the bankrupt has not applied under section 26 of the Bankruptcy Act 1914 for an order of discharge in respect of the adjudication ; and
- (b) the adjudication has not been annulled under section 21(2) or 29 of that Act; and
- (c) the court has not made an order under section 7(1) above in relation to the adjudication or any such order has been rescinded ; and
- (d) five years have elapsed since the date of the adjudication.

(2) Within twelve months after the fifth anniversary of the date of any adjudication to which this section applies, the official receiver shall make an application to the court in respect of the adjudication.

(3) The court shall appoint a day for the hearing of the application and notice of the appointment shall be published in the prescribed manner and sent fourteen days at least before the day so appointed to the bankrupt.

(4) On the hearing of the application the court shall take into consideration a report of the official receiver as to the bankrupt's conduct and affairs, including a report, as to the bankrupt's conduct during the proceedings under his bankruptcy ; and for the purposes of this section that report shall be prima facie evidence of the statements therein contained.

(5) Except where the court otherwise directs, the application may be heard in the absence of the bankrupt; and the court may hear the trustee and any creditor, receive such other evidence as it thinks fit and, if the bankrupt is present, put questions to him.

(6) On any application under this section the court may—

- (a) grant or refuse an absolute order of discharge ; or
- (b) suspend the discharge for such period as the court thinks proper or until a dividend of not less than 50p in the pound has been paid to the creditors; or
- (c) require the bankrupt as a condition of his discharge to consent to judgment being entered against him by the official receiver or trustee for any balance or part of any balance of the debts provable under the bankruptcy which is not satisfied at the date of the discharge, such balance or part to be paid out of the future earnings or after-acquired property of the bankrupt in such manner and subject to such conditions as the court may direct.

(7) Execution shall not be issued without the leave of the court on any judgment entered by virtue of subsection (6)(c) above ; and leave may be given on proof that the bankrupt has since his discharge acquired property or income available towards payment of his debts.

BILAG 3.

(8) If at any time after the expiration of two years from the date of any order made under this section the bankrupt satisfies the court that there is no reasonable probability of his being in a position to comply with the terms of the order, the court may modify the terms of the order, or of any substituted order, in such manner and on such conditions as it thinks fit.

(9) References to discharge and an order of discharge in sections 26(9) and 28 of the said Act of 1914 (ancillary provisions as to discharge) shall include references to discharge and an order of discharge under this section ; and the powers conferred by this section shall be included in those mentioned in section 102(2) of that Act (powers exercisable by registrars).

Uddrag af Title 11 of the United States Code.

§727. Discharge

(a) The court shall grant the debtor a discharge, unless—

(1) the debtor is not an individual;

(2) the debtor, with intent to hinder, delay, or defraud a creditor or an officer of the estate charged with custody of property under this title, has transferred, removed, destroyed, mutilated, or concealed, or has permitted to be transferred, removed, destroyed, mutilated, or concealed—

(A) property of the debtor, within one year before the date of the filing of the petition; or

(B) property of the estate, after the date of the filing of the petition;

(3) the debtor has concealed, destroyed, mutilated, falsified, or failed to keep or preserve any recorded information, including books, documents, records, and papers, from which the debtor's financial condition or business transactions might be ascertained, unless such act or failure to act was justified under all of the circumstances of the case;

(4) the debtor knowingly and fraudulently, in or in connection with the case—

(A) made a false oath or account;

(B) presented or used a false claim ;

(C) gave, offered, received, or attempted to obtain money, property, or advantage, or a promise of money, property, or advantage, for acting or forbearing to act; or

(D) withheld from an officer of the estate entitled to possession under this title, any recorded information, including books, documents, records, and papers, relating to the debtor's property or financial affairs;

(5) the debtor has failed to explain satisfactorily, before determination of denial of discharge under this paragraph, any loss of assets or deficiency of assets to meet the debtor's liabilities;

(6) the debtor has refused, in the case—

(A) to obey any lawful order of the court, other than an order to respond to a material question or to testify;

(B) on the ground of privilege against self-incrimination, to respond to a material question approved by the court or to testify, after the debtor has been granted immunity with respect to the matter concerning which such privilege was invoked; or

(C) on a ground other than the properly invoked privilege against self-incrimination, to respond to a material question approved by the court or to testify;

(7) the debtor has committed any act specified in paragraph (2), (3), (4), (5), or (6) of this subsection, on or within one year before the date of the filing of the petition, or during the case, in connection with another case concerning an insider;

(8) the debtor has been granted a discharge under this section, under section 1141 of this title, or under section 14, 371 or 476 of the Bankruptcy Act, in a case commenced within six years before the date of the filing of the petition ;

(9) the debtor has been granted a discharge under section 1328 of this title, or under section 660 or 661 of the Bankruptcy Act, in a case commenced within six years before the date of the filing of the petition, unless payments under the plan in such case totaled at least—

(A) 100 percent of the allowed unsecured claims in such case; or

(B) (i) 70 percent of such claims; and

(ii) the plan was proposed by the debtor in good faith, and was the debtor's best effort; or

(10) the court approves a written waiver of discharge executed by the debtor after the order for relief under this chapter.

(b) Except as provided in section 523 of this title, a discharge under subsection (a) of this section discharges the debtor from all debts that arose before the date of the order for relief under this chapter, and

BILAG 4.

any liability on a claim that is determined under section 502 of this title as if such claim had arisen before the commencement of the case, whether or not a proof of claim based on any such debt or liability is filed under section 501 of this title, and whether or not a claim based on any such debt or liability is allowed under section 502 of this title.

(c) (1) The trustee or a creditor may object to discharge under subsection (a) of this section.

(2) On request of a party in interest, the court may order the trustee to examine the acts and conduct of the debtor to determine whether a ground exists for denial of discharge.

(d) On request of the trustee or a creditor, and after notice and a hearing, the court shall revoke a discharge granted under subsection (a) of this section if—

(1) such discharge was obtained through the fraud of the debtor, and the requesting party did not know of such fraud until after the granting of such discharge;

(2) the debtor acquired property that is property of the estate, or became entitled to acquire property that would be property of the estate, and knowingly and fraudulently failed to report the acquisition of, or entitlement to, such property, or to deliver or surrender such property to the trustee; or

(3) the debtor committed an act specified in subsection (a) (6) of this section.

(e) The trustee or a creditor may request a revocation of a discharge—

(1) under subsection (d)(1) of this section, within one year after such discharge was granted; or

(2) under subsection (a) (2) or (d) (3) of this section, before the later of—

(A) one year after the granting of such discharge; and

(B) the date the case is closed.

§ 523. Exceptions to discharge

(a) A discharge under section 727, 1141, or 1328(b) of this title does not discharge an individual debtor from any debt—

(1) for a tax or a customs duty—

(A) of the kind and for the periods specified in section 507(a) (2) or 507(a) (6) of this title, whether or not a claim for such tax was filed or allowed;

(B) with respect to which a return, if required—

(i) was not filed; or

(ii) was filed after the date on which such return was last due, under applicable law or under any extension, and after two years before the date of the filing of the petition; or

(C) with respect to which the debtor made a fraudulent return or willfully attempted in any manner to evade or defeat such tax;

(2) for obtaining money, property, services, or an extension, renewal, or refinancing of credit, by—

(A) false pretenses, a false representation, or actual fraud, other than a statement respecting the debtor's or an insider's financial condition; or

(B) use of a statement in writing—

(i) that is materially false;

(ii) respecting the debtor's or an insider's financial condition;

(iii) on which the creditor to whom the debtor is liable for obtaining such money, property, services, or credit reasonably relied; and

(IV) that the debtor caused to be made or published with intent to deceive;

(3) neither listed nor scheduled under section 521(1) of this title, with the name, if known to the debtor, of the creditor to whom such debt is owed, in time to permit—

(A) if such debt is not of a kind specified in paragraph (2), (4), or (6) of this subsection, timely filing of a proof of claim, unless such creditor had notice or actual knowledge of the case in time for such timely filing; or

- (B) if such debt is of a kind specified in paragraph (2), (4), or (6) of this subsection, timely filing of a proof of claim and timely request for determination of dischargeability of such debt under one of such paragraphs, unless such creditor had notice or actual knowledge of the case in time for such timely filing and request;
- (4) for fraud or defalcation while acting in a fiduciary capacity, embezzlement, or larceny;
- (5) to a spouse, former spouse, or child of the debtor, for alimony to, maintenance for, or support of such spouse or child, in connection with a separation agreement, divorce decree, or property settlement agreement, but not to the extent that—
- (A) such debt is assigned to another entity, voluntarily, by operation of law, or otherwise; or
- (B) such debt includes a liability designated as alimony, maintenance, or support, unless such liability is actually in the nature of alimony, maintenance, or support;
- (6) for willful and malicious injury by the debtor to another entity or to the property of another entity;
- (7) to the extent such debt is for a fine, penalty, or forfeiture payable to and for the benefit of a governmental unit, and is not compensation for actual pecuniary loss, other than a tax penalty—
- (A) relating to a tax of a kind not specified in paragraph (1) of this subsection; or
- (B) imposed with respect to a transaction or event that occurred before three years before the date of the filing of the petition;
- (8) to a governmental unit, or a nonprofit institution of higher education, for an educational loan, unless—
- (A) such loan first became due before five years before the date of the filing of the petition; or
- (B) excepting such debt from discharge under this paragraph will impose an undue hardship on the debtor and the debtor's dependents; or
- (9) that was or could have been listed or scheduled by the debtor in a prior case concerning the debtor under this title or under the Bankruptcy Act in which the debtor waived discharge, or was denied a discharge under section 727(a) (2), (3), (4), (5), (6), or (7) of this title, or under section 14c (1), (2), (3), (4), (6), or (7) of such Act.
- (b) Notwithstanding subsection (a) of this section, a debt that was excepted from discharge under subsection (a) (1), (a) (3), or (a) (8) of this section, under section 17a(1), 17a(3), or 17a(5) of the Bankruptcy Act, under section 439 A of the Higher Education Act of 1965 (20 U.S.C. 1087-3), or under section 733(g) of the Public Health Services Act (42 U.S.C. 294f) in a prior case concerning the debtor under this title, or under the Bankruptcy Act, is dischargeable in a case under this title unless, by the terms of subsection (a) of this section, such debt is not dischargeable in the case under this title.
- (c) Except as provided in subsection (a) (3) (B) of this section, the debtor shall be discharged from a debt specified in paragraph (2), (4), or (6) of subsection (a) of this section, unless, on request of the creditor to whom such debt is owed, and after notice and a hearing, the court determines such debt to be excepted from discharge under paragraph (2), (4), or (6), as the case may be, of subsection (a) of this section.
- (d) If a creditor requests a determination of dischargeability of a consumer debt under subsection (a) (2) of this section, and such debt is discharged, the court shall grant judgment against such creditor and in favor of the debtor for the costs or, and a reasonable attorney's fee if the proceeding to determine dischargeability, unless such granting of judgment would be clearly inequitable.

§ 524. Effect of discharge

(a) A discharge in a case under this title—

- (1) voids any judgment at any time obtained, to the extent that such judgment is a determination of the personal liability of the debtor with respect to any debt discharged under section 727, 944, 1141, or 1328 of this title, whether or not discharge of such debt is waived;
- (2) operates as an injunction against the commencement or continuation of an action, the employment of process, or any act, to collect, recover or offset any such debt as a personal liability of the debtor, or from property of the debtor, whether or not discharge of such debt is waived; and

BILAG 4.

(3) operates as an injunction against the commencement or continuation of an action, the employment of process, or any act, to collect or recover from, or offset against, property of the debtor of the kind specified in section 541(a)(2) of this title that is acquired after the commencement of the case, on account of any allowable community claim, except a community claim that is excepted from discharge under section 523 or 1328(c)(1) of this title, or that would be so excepted, determined in accordance with the provisions of sections 523(c) and 523(d) of this title, in a case concerning the debtor's spouse commenced on the date of the filing of the petition in the case concerning the debtor, whether or not discharge of the debt based on such community claim is waived.

(b) Subsection (a)(3) of this section does not apply if—

(1) the debtor's spouse is a debtor in a case under this title, or a bankrupt or a debtor in a case under the Bankruptcy Act, commenced within six years of the date of the filing of the petition in the case concerning the debtor; and

(B) the court does not grant the debtor's spouse a discharge in such case concerning the debtor's spouse; or

(2) (A) the court would not grant the debtor's spouse a discharge in a case under chapter 7 of this title concerning such spouse commenced on the date of the filing of the petition in the case concerning the debtor; and

(B) a determination that the court would not so grant such discharge is made by the bankruptcy court within the time and in the manner provided for a determination under section 727 of this title of whether a debtor is granted a discharge.

(c) An agreement between a holder of a claim and the debtor, the consideration for which, in whole or in part, is based on a debt that is dischargeable in a case under this title is enforceable only to any extent enforceable under applicable nonbankruptcy law, whether or not discharge of such debt is waived, only if—

(1) such agreement was made before the granting of the discharge under section 727, 1141, or 1328 of this title;

(2) the debtor has not rescinded such agreement within 30 days after such agreement becomes enforceable;

(3) the provisions of subsection (d) of this section have been complied with; and

(4) in a case concerning an individual, to the extent that such debt is a consumer debt that is not secured by real property of the debtor, the court approves such agreement as—

(A) (i) not imposing an undue hardship on the debtor or a dependent of the debtor; and

(ii) in the best interest of the debtor; or

(B) (i) entered into in good faith; and

(ii) in settlement of litigation under section 523 of this title, or providing for redemption under section 722 of this title.

(d) In a case concerning an individual, when the court has determined whether to grant or not to grant a discharge under section 727, 1141, or 1328 of this title, the court shall hold a hearing at which the debtor shall appear in person. At such hearing, the court shall inform the debtor that a discharge has been granted or the reason why a discharge has not been granted. If a discharge has been granted¹¹ and if the debtor desires to make an agreement of the kind specified in subsection (c) of this section, then at such hearing the court shall—

(1) inform the debtor—

(A) that such an agreement is not required under this title, under nonbankruptcy law, or under any agreement not made in accordance with the provisions of subsection (c) of this section; and

(B) of the legal effect and consequences of—

(i) an agreement of the kind specified in subsection

(c) of this section; and

(ii) a default under such an agreement;

(2) determine whether the agreement that the debtor desires to make complies with the requirements of subsection (c)(4) of this subsection, if the consideration for such agreement is based in whole or in part on a consumer debt that is not secured by real property of the debtor.

(e) Except as provided in subsection (a)(3) of this section, discharge of a debt of the debtor does not affect the liability of any other entity on, or the property of any other entity for, such debt.

§ 525. Protection against discriminatory treatment

Except as provided in Perishable Agricultural Commodities Act, 1930 (7 U.S.C. 499a-499s), the Packers and Stockyards Act, 1921 (7 U.S.C. 181-229), and section 1 of the Act entitled "An Act making appropriations for the Department of Agriculture for the fiscal year ending June 30, 1944, and for other purposes," approved July 12, 1943 (57 Stat. 422; 7 U.S.C. 204), a governmental unit may not deny, revoke, suspend, or refuse to renew a license, permit, charter, franchise, or other similar grant to, condition such a grant to, discriminate with respect to such a grant against, deny employment to, terminate the employment of, or discriminate with respect to employment against, a person that is or has been a debtor under this title or a bankrupt or a debtor under the Bankruptcy Act, or another person with whom such bankrupt or debtor has been associated, solely because such bankrupt or debtor is or has been a debtor under this title or a bankrupt or debtor under the Bankruptcy Act, has been insolvent before the commencement of the case under this title, or during the case but before the debtor is granted or denied a discharge, or has not paid a debt that is dischargeable in the case under this title or that was discharged under the Bankruptcy Act.

CHAPTER 13. ADJUSTMENT OF DEBTS OF AN INDIVIDUAL WITH REGULAR INCOME.

SUBCHAPTER II - THE PLAN

§ 1321. Filing of plan

The debtor shall file a plan.

§ 1322. Contents of plan

(a) The plan shall—

(1) provide for the submission of all or such portion of future earnings or other future income of the debtor to the supervision and control of the trustee as is necessary for the execution of the plan;

(2) provide for the full payment, in deferred cash payments of all claims entitled to priority under section 507 of this title, unless the holder of a particular claim agrees to a different treatment of such claim; and

(3) if the plan classifies claims, provide the same treatment for each claim within a particular class.

(b) Subject to subsections (a) and (c) of this section, the plan may—

(1) designate a class or classes of unsecured claims, as provided in section 1122 of this title, but may not discriminate unfairly against any class so designated;

(2) modify the rights of holders of secured claims, other than a claim secured only by a security interest in real property that is the debtors principal residence, or of holders of unsecured claims;

(3) provide for the curing or waiving of any default;

(4) provide for payments on any unsecured claim to be made concurrently with payments on any secured claim or any unsecured claim;

(5) notwithstanding paragraph (2) of this subsection, provide for the curing of any default within a reasonable time and maintenance of payments while the case is pending on any unsecured claim or secured claim on which the last payment is due after the date on which the final payment under the plan is due;

(6) provide for the payment of all or any part of any claim allowed under section 1305 of this title;

(7) provide for the assumption or rejection of any executory contract or unexpired lease of the debtor not previously rejected under section 365 of this title;

(8) provide for the payment of all or any part of a claim against the debtor from property of the estate or property of the debtor;

(9) provide for the vesting of property of the estate, on confirmation of the plan or at a later time, in the debtor or in any other entity; and

(10) include any other appropriate provision not inconsistent with this title.

BILAG 4.

(c) ~~The plan may not provide for payments over a period that is longer than three years.~~ unless the court, for cause, approves a longer period, but the court may not approve a period that is longer than five years.

§ 1323. Modification of plan before confirmation

(a) The debtor may modify the plan at any time before confirmation, but may not modify the plan so that the plan as modified fails to meet the requirements of section 1322 of this title.

(b) After the debtor files a modification under this section, the plan as modified becomes the plan.

(c) Any holder of a secured claim that has accepted or rejected the plan is deemed to have accepted or rejected, as the case may be, the plan as modified, unless the modification provides for a change in the right? of such holder from what such rights were under the plan before modification, and such holder changes such holder's previous acceptance or rejection.

§ 1324. Confirmation hearing

After notice, the court shall hold a hearing on the confirmation of the plan. A party in interest may object to the confirmation of the plan.

§ 1325. Confirmation of plan

(a) The court shall confirm a plan if—

(1) the plan complies with the provisions of this chapter and with other applicable provisions of this title;

(2) any fee, charge, or amount required under chapter 123 of title 28, or by the plan, to be paid before confirmation, has been paid;

(3) the plan has been proposed in good faith and not by any means forbidden by law;

(4) the value, as of the effective date of the plan, of property to be distributed under the plan on account of each allowed unsecured claim is not less than the amount that would be paid on such claim if the estate of the debtor were liquidated under chapter 7 of this title on such date;

(5) with respect to each allowed secured claim provided for by the plan—

(A) the holder of such claim has accepted the plan;

(B) (i) the plan provides that the holder of such claim retain the lien securing such claim; and

(ii) the value, as of the effective date of the plan, of property to be distributed under the plan on account of such claim is not less than the allowed amount of such claim; or

(C) the debtor surrenders the property securing such claim to such holder; and

(6) the debtor will be able to make all payments under the plan and to comply with the plan.

(b) After confirmation of a plan, the court may order any entity from whom the debtor receives income to pay all or any part of such income to the trustee.

§1326. Payments

(a) Before or at the time of each payment to creditors under the plan, there shall be paid—

(1) any unpaid claim of the kind specified in section 507(a) (1) of this title; and

(2) if a standing trustee appointed under section 1302(d) is serving in the case, the percentage fee fixed for such standing trustee under section 1302(e) of this title.

(b) Except as otherwise provided in the plan or in the order confirming the plan, the trustee shall make payments to creditors under the plan.

§1327. Effect of confirmation

(a) The provisions of a confirmed plan bind the debtor and each creditor, whether or not the claim of such creditor is provided for by the plan, and whether or not such creditor has objected to, has accepted, or has rejected the plan.

(b) Except as otherwise provided in the plan or the order confirming the plan, the confirmation of a plan vests all of the property of the estate in the debtor.

(c) Except as otherwise provided in the plan or in the order confirming the plan, the property vesting in the debtor under subsection (b) of this section is free and clear of any claim or interest of any creditor provided for by the plan.

§1328. Discharge

(a) As soon as practicable after completion by the debtor of all payments under the plan, unless the court approves a written waiver of discharge executed by the debtor after the order for relief under this chapter, the court shall grant the debtor a discharge of all debts provided for by the plan or disallowed under section 502 of this title, except any debt—

(1) provided for under section 1322(b) (5) of this title; or

(2) of the kind specified in section 523(a) (5) of this title.

(b) At any time after the confirmation of the plan and after notice and a hearing, the court may grant a discharge to a debtor that has not completed payments under the plan only if—

(1) the debtors failure to complete such payments is due to circumstances for which, the debtor should not justly be held accountable;

(2) the value, as of the effective date of the plan, of property actually distributed under the plan on account of each allowed unsecured claim is not less than the amount that would have been paid on such claim if the estate of the debtor had been liquidated under chapter 7 of this title on such date; and

(3) modification of the plan under section 1329 of this title is not practicable.

(c) A discharge granted under subsection (b) of this section **discharges** the debtor from all unsecured debts provided for by the plan or disallowed under section 502 of this title, except any debt—

(1) provided for under section 1322(b) (5) of this title; or

(2) of a kind specified in section 523 (a) of this title.

(d) Notwithstanding any other provision of this section, a discharge granted under this section does not discharge the debtor from any debt based on an allowed claim filed under section 1305 (a) (2) of this title if prior approval by the trustee of the debtor's incurring such debt was practicable and was not obtained.

(e) On request of a party in interest before one year after a discharge under this section is granted, and after notice and a hearing, the court may revoke such discharge only if—

(1) such discharge was obtained through fraud; and

(2) knowledge of such fraud came to the requesting party after such discharge was granted.

§ 1329. Modification of plan after **confirmation**

(a) At any time after confirmation but before the completion of payments under a plan, the plan may be modified to—

(1) increase or reduce the amount of payments on claims of a particular class provided for by the plan ;

(2) extend or reduce the time for such payments; or

(3) alter the amount of the distribution to a creditor whose claim is provided for by the plan, to the extent necessary to take account of any payment of such claim other than under the plan.

(b) (1) Sections 1322(a), 1322(b), and 1323(c) of this title and the requirements of section 1325(a) of this title apply to any modification under subsection (a) of this section.

(2) The plan as modified becomes the plan unless, after notice and a hearing, such modification is disapproved.

(c) A plan modified under this section may not provide for payments over a period that expires after three years after the time that the first payment under the original confirmed plan was due, unless the court, for cause, approves a longer period, but the court may not approve a period that expires after five years after such time.

§ 1330. **Revocation of an order of confirmation**

(a) On request of a party in interest at any time within 180 days after the date of the entry of an order of confirmation under section 1325 of this title, and after notice and a hearing, the court may revoke such order if such order was procured by fraud.

(b) If the court revokes an order of confirmation under subsection (a) of this section, the court shall dispose of the case under section 1307 of this title, unless, within the time fixed by the court, the debtor proposes and the court confirms a modification of the plan under section 1329 of this title.

NOTAT.

I kommunerne er det formentlig unøjede fejlt, at der i enkelte tilfælde opstår skatterestancer af en størrelse, der faktisk er uoverkommelige at betale for skatteyderne selvmod en meget lang afviklingsperiode.

Situationen forekommer såvel blandt lønmodtagere som blandt selvstændige erhvervsdrivende.

For begge Kategorier er det, der er årsag til misligheden, i flere tilfælde manglende eller meget mangelfuld felyingivelse/jegnskabsmateriale for et eller flere indkomstår med skønsmæssige frættansættelser til følge.

Sådanne skatteydere forholdt sig ofte passive, indtil Kommuniens inkassoafdelinger kommer ind i billedet med krav om betaling.

I nogle tilfælde lykkes det at få høl på problemet ved det indtil at få tinglyst en Væjcesag til ligningsmyndighedsret. Ivis kan frevs. ske ved, at man får kontakt med revisorer, som man har erfaring for er villige til at gå ind i arbejdet med rekonstruktion af forfælt regnsVjber for at trække i andre tilfælde for at se at det er situationen Ar efter der er orivforsterkende blandt en>let på grund af pågående moralinter, her efterhånden antager en størrelse, VOM endog overstiger de afdrag, det ovenhvidt er påligt at indbetale.

Når så vidt vil restanten omgivelserne indl.130 c; lit H og given d vholdning.

Eksempel en sådan skatteyder bringes til at fungere igen, så inkassomedarbejderne virkelig præstere en indsats i for, og her kan en "skattgaldsanerung" - afpasset efter det enkelte foreliggende tilfælde - blive relevant).

Grundlaget for kommunernes inkassoafdelings vinding må i alle tilfælde være en helt tilbundsagende udlægsforretning samt selv med fotokopier af ligningsmyndighedernes materiale.

I. Hvor udlægsforretningen er fornyet, og hvor det af ligningsmyndighedernes materiale fremgår, at der nappe er mulighed for

BILAG 5.

en ændring af skatteansættelserne, ma man ved en forhandling med den pågældende restant have vedkommendes fremtidige økonomiske situation helt, klarlagt.

Ved forhandlingen må restanten medbringe et budgetskema med udgiftsspecifikation f.eks. som vedlagte.

Budgetskemaet m.v. må gulfres til genstand for en grundig gennemgang, og man må have sikkerhed for, at pågældende ikke - ved optagelse af lån, ved bistand fra familie m.v. eller på anden måde (eksempelvis forestående arv, genkøbsværdi af livsforikrignor, som i konkurstilfaldene) - kan fremskaffe restancebeløbet.

Er der absolut ingen muligheder herfor, må normalt en så stor del af restancen indstilles til uerholdelig afgang, at der er sandsynlighed for, at restanten kan blive ajour indenfor en rimelig tid - 2-3 til 5 år - alt afhængig af vedkommendes alder og i øvrigt på betingelse af en almindelig indkomstudvikling mod udgangspunkt i budget-skemaets basistal for familiens samlede økonomiske situation.

II. Hvor udlægsforretningen ikke er forrentsiddende, det er givetvis de foretagne tilfælde, må restancesituationen nøjagtigt gribes an på nævnte måde som skitseret ovenfor, men her står man altså over for skatterestanter, der ejer noget udover tranjor.beneficiat.

For at få en vis ensartethed ind i "skattegældssituationen" må inkassofordelingerne nøjagtigt forankres, at det, en sådan restant ejer udover tranjor.beneficiat, er, således som det er bedst muligt.

Efter at provenuet af sådanne restanters "frijord" er skaffet til veje på en formentlig bedre måde, end hvis pågældende var blevet erklæret konkurs - og de fremkomne beløb er blevet afskrevet på vedkommendes restance, så afviklingen af det herefter resterende restancebeløb ske som nævnt ovenfor under I.

III. I koranunerne vil der givetvis også være restatistifælde, hvor der ikke alene er konstateret forgives udlyg, men hvor restantens fremtidige indlagt også ligyr så lavt, at man helt må undl.ve opkl.ning.

BILAG 5.

ODENSE KOMMUNE
Inkassokontoret
Rådhuset, 5000 Odense C.

B U D G E T S K E M A for personnummer: _____

N A V N: _____

INDTÆGT:

Månedlig:

løn før kildeskat.....	kr. _____
ægtefælles/samlevers løn	- _____
børnetilskud til antal..... børn ...	- _____
børnebidrag	- _____
renter m.v.	- _____
_____	- _____
_____	- _____

Indtægter ialt

kr. _____

Herfra udgifter, jfr. bagside

- _____

Til rådighed

kr. _____
=====

FORMUEFORHOLD

ejendomsverdi	kr. _____
verdi af motorkøretøj	- _____
bank- og sparekasseindestående	- _____
_____	- _____
_____	- _____
_____	- _____

Ialt

kr. _____

Herfra gæld, jfr. bagside

- _____

Formue ialt

kr. _____
=====

Arbejdsgivers navn og adresse: _____

Ægtefælles/samlevers

arbejdsgivers navn og adresse: _____

Dato: _____

(underskrift)

BILAG 5.

OPGØRELSE OVER UDGIFTER OG GÆLD:

Månedlig:

Restgæld:

husleje incl. varme, lejlighed efter fradrag af boligydelse	kr.	
skat, løbende:kr.,ægtef.kr.	-	
husholdning	-	
faglige kontingenter	-	
forsikringer	-	
transport, ikke biludgifter	-	
elafgift	-	
telefon	-	
licens, tv og radio	-	
aviser, tidsskrifter, bøger m.v.	-	
undervisning	-	
beklædning	-	
læge, tandlæge, medicin	-	
ferie, rejser	-	
gaver, lotteri	-	
mindre anskaffelser	-	
lønnepenge.....incl.tol. sk.	-	
ægtefælle - - -	-	
børn.....	-	
.....	-	
.....	-	
beklædning	-	kr.
ægbler m.v.	-	-
radio, TV-udstyr m.v.	-	-
.....	-	-
Motorkøretøj:renter og afdrag	-	-
vægtafgift	-	
forsikringer	-	
benzin	-	
redningskorps, klub m.v.	-	
reparationer m.v.	-	-
.....	-	
Ejendom: terminsudgifter	-	-
skatter	-	
forbrugsafgifter	-	
reparationer m.v.	-	
.....	-	
Andre udgifter: lån m.v.:	-	-
.....	-	
.....	-	
Udgifter og gæld ialt	kr.	kr.
	*****	*****

ISBN 87-503-4175-8
Stougaard Jensen/København
Ju00-149-bet.